TÜRK BİRLİĞİ
Temmuz-Eylül (15) (3) 2019

содержание/içeriği

3
SÜRGÜNDEN 75 YIL GEÇTİ

14
AHISKA TÜRKLERİ:
İKİ KERE SÜRGÜN
EDİLEN HALK

26
75 YILDIR VATAN
AHISKA YOLUNDA

69
DÜNYANIN
9 ÜLKESİNDEKİ
OFİSLERİMİZ...

106
SÜRGÜNÜN TANIKLARI

TÜRK BİRLİĞİ

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ

Учредитель:
Зиятдин Касанов –
председатель Всемирной
ассоциации турок-ахыска
Главный редактор:
Ровшан Мамедоглы
Заместитель
главного редактора:
Найла Исрафиль
Редактор:
Ляйля Буланбаева
Корреспонденты:
Саадет Аталай – Турция
Мариям Байрагдарова – Украина
Мевлют Ышык – Азербайджан, Грузия
Дизайн:
Арзу Саликова

Derginin kurucusu:
Ziyaeddin Kassanov –
Dünya Ahıska Türkleri Birliği
Genel Başkanı
Baş Editörü:
Rövşen Memmedoğlu
Baş editör yardimcisi:
Nayla İsrafil
Editör:
Leyla Bulanbayeva
Muhabirler:
Saadet Atalay – Türkiye
Meryem Bayragdarova – Ykrayna
Mevlüt Işık – Azerbaycan, Gürcistan
Dizayn:
Arzu Salikova

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания и информационного агентства
№ 15376-Ж 27.05.2015, г. Астана

Телефоны: +7 (727) 3572410,
+7 (727) 3572415.
+7 701 745 4749
www.ahiska-gazeta.com

SOKAKLAR'DAN SARAYLAR'A...

Stalin ve Sovyet rejiminin halkımı yer yüzünden silme planı boşa çıktı. Bu benim milletimin kudreti, gücü ve kırılmaz azmi sayesinde mümkün oldu. Doğrudur, kaybettiğimiz çok şeyler olmadı. Özellikle de eğitim konusunda... İsmimiz değiştirildi, milletimizin adı değiştirildi, komendant (sıkıyönetim) rejimi... Bütün bunlar bizleri yıldırmak içindi fakat bizi asla yolumuzdan döndüremedi. Zaman geldi Sovyet rejimi çöktü... 1991 yılında Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra ülkeler kendi bağımsızlığına kavuştu. Bu özgürlük arefesinde halkımıza ikinci bir sürgünü yaşadı. 1989 yılında Özbekistan'ınFergana bölgesinde istenmeyen olaylar vuku buldu. Yine de milletimiz bu ülkeden o ülkeye, o şehirden bu şehire, yine de acılar, yine de kayıplar, yine de hasretlik ve milletimize yapılan onca zulüm.

Bağımsızlık kazanıldıktan sonra artık Sovyet rejiminde yasak olan iki isim, İSLAM ve TÜRK ismi dillerde söylenmeye başladı. Bağımsızlığını yeni kazanmış Kazakistan'ın Birinci Cumhurbaşkanı Sayın Nursultan Nazarbayev dünyada eşi görülmemiş Halklar Assemblesi'ni kurdu. Biz ise bundan sonra Kazakistan Türk Milli Merkezi'ni tesis ederek halkımız için yeni sayfaların açılacağına inandık. Onca çalışmalar yapsak bile, istediğimizi elde edemedik. Şahsi çıkarların her zaman milletimizin isteklerinin önüne geçtiğinin şahidi oldum. Bu noktada ben dışardan bütün

SÜRGÜNDEN 75 YIL GEÇTİ

bu gelişmelere seyirci kalamazdım. 1999 yılında Kazakistan'ın Almatı ilinde seçim tayin ettik. Bu seçim sonucu Kazakistan Türk Milli Merkezi'ne Başkan seçildim. O zaman milletimi birleştirmek için bölgelere gitmeye başladım, fakat insan bulamıyordum konuşmaya. Yaptığımız toplantılara ev hanımları geliyordu, onların da boş zamanları olduğu için. Benim konuşmalarımı dinlerken bana, "Bu adam ne konuşuyor. Bu söylediklerini yapmak mümkün mü? diyorlardı. Fakat mücadelemizi sürdürdük. 2004 yılında malesef milletimiz ikinci bir sürgünü yaşadı. Rusya'nın Krosnadar vilayetinden çıkarılan Ahıska Türkleri Amerika Birleşik Devletleri'nin organizesi ile ABD'ye götürüldü. Biz bu süreçte sürekli düşünüyor, milletimizin geleceği adına neler yapabileceğimizi istişare ediyorduk. Ve bana Allah nasip etti, o dönem Başbakan olan şimdiki Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile 2005 yılında Almata'da görüştük. Gece gündüz beni rahatsız eden ve duygularıma hakim kesilen eğitim konusu bu görüşmede dile getirildi ve Kazakistan'daki bütün Ahıskalıların arzusu olan Türkdilli okul milletimize hediye edildi. Bu okul (Talgar Özel Lisesi) artık mezunları ile gurur duymaya başladı. Bu lisenin mezunları artık dünyanın bir çok üniversitelerinde eğitimlerini devam ettiriyorlar.

2008 yılında ise o dönem Cumhurbaşkanlığı yapan Sn. Abdulla Gül, bir toplantıda bana

Milletimiz, yapılan onca zulüm ve tarihten silme girişimlerine rağmen yılmadan, bıkmadan ayakta kalmayı başardı ve deyim yerindeyse küllerinden yeniden doğdu. Bunu başarmakta en büyük destekçimiz ise milletimizi tek çatı altına toplamamız oldu. 2 ağustos tarihi ise Ahıskalıların "Birlik ve Beraberlik Günü" olarak artık kabul edilmiştir.

Özellikle, 2010 ve 2019 yılları arasında benim defalarca başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Bakanlarımız, Bürokratlarımız ve bize destek olan diğer devlet yetkililerimiz ile olan görüşmelerimiz birer birer sorunlarımızın çözülmesine yol açtı.

hitap ederek, "Dünyanın 10 ülkesinde yaşayan, dağılmış, parçalanmış milletin birliğini kurmak, bunu sağlamak senin boynuna düşüyor." dedi. Bununla da biz, Dünya Ahıska Türkleri Birliği'nin temel taşlarını attık. Bugün de hatırlıyorum o toplantıları, ilk kongremiz Ankara'da yapıldı. Ben orada neler çektim bir Allah'ım bilir çünkü herkes farklı avazdan çalmaya başladı. Herkeskendi çıkarları ile ilgili konuşmaya başladı. Ağzın dediğini kulağın işitmediği, beynin kabul etmediği fikirler söylenmeye başlandı. Ben düşündüm ki, ilk adımlar her zaman zor olur ve bu birliği sağlamak benim boynumun borcudur. Böylece 2010 yılında DATÜB'ü kurduk... Bu birlik Bakanlar Kurulu Kararı ile kuruldu. O gün bu gün up uzun bir yol geldik, mesafeler katettik.Bu yıllara kadar milletimin Türkiye'de, özellikle de Antalya, Bursa ve İstanbul'da başına açılmadık oyunlar kalmamıştı. Milletimizin kanı sülükler vasıtasıyla sömürülüyordu. Koridorlarda, sokaklarda vatandaşlık, ikamet izni ve çalışma izni için paralar, rüşvetler.... Herkesten etek-etek paralar alınıyor fakat karşılığında insanlarımızın işlemleri yapılmıyordu. Milletimiz daha bir zulmün içerisindeydi. Biz adım adım bu konuları çözmeye doğru ilerledik ve çözmeye başladık. İlk önce bizim içimize dolmuş milletimize karşı bazı tavırlar sergileyenleri yavaş yavaş aramızdan temizledik. Bugün onlar muhalif çünkü DATÜB'ün milletimize sunmuş olduğu çalışmalar ücretsiz ve onların milletimizin kanını emerek elde ettikleri haksız kazançların önünü kesmiş oldu. Bunların milletimize ziyandan ziyade faydaları yok malesef.

Özellikle, 2010 ve 2019 yılları arasında benim defalarca başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Bakanlarımız, Bürokratlarımız ve bize destek olan diğer devlet yetkililerimiz ile olan görüşmelerimiz birer birer sorunlarımızın çözülmesine yol açtı.

2015 yılında Ukrayna'da yaşayan milletimiz Ukrayna ve Rusya arasındaki savaşta bombaların evlere temas etmesiyle evsiz barksız kaldılar, evleri dağıldı. Sayın Cumhurbaşkanımız ile Ukrayna'nın başkenti Kiyev'de, 2015 yılında yapılan görüşme, orada yaşayan ve savaş bölgesinde mahsur kalan insanlarımız için umut ışığı oldu. Şubat ayıydı. Ben milletimizin bombaların altında olduğunu gözler önüne seren iki, üç fotoğraf gösterdim Sayın Cumhurbaşkanımıza. Şükürler olsun ki, 1 ay sonra, Nisan ayında Türkistan'daki görüşmemizde Sayın Cumhurbaşkanımız kararını vermişti. Cumhurbaşkanımız talimatıyla 677 ailenin Ukrayna'dan Türkiye'nin Erzincan iline getirileceği müjdesini verdi. Böylece milletimin hayatında tatlı bir sürgün serüveni başlamış oldu. Milletimiz öz vatanına, toprağına, bayrağına, özüne geri döndü. Biz bunu tatlı sürgün olarak adlandırdık ve inşallah bundan sonra yapılacak sürgünler hep böyle tatlı olur ve bizi anavatana götürür.

Fakat bunlar yine de sorunların çözümü için yeterli değildi. Türkiye'de vatandaşlık, ikamet izni, çalışma izni, denklik, eğitim sorunları olan halkımız hala derin bir üzüntü içerisindeydi ve tüm bu sorunlar çözüm beklemekteydi. Biz yaptığımız tüm görüşmelerde vefa borcunuzu dile getirerek milletimizin var olan sorunlarının çözümü noktasında da her zaman destek istedik. Çok şükür ki, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan bizim önümüzde kapalı kalan bütün kapıların açılması için elinden geleni yaptı. İlk etapta 2017 yılında Ahıskalıların Türkiye'de rahat bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için uzun dönem ikamet izni verilmeye başlandı. Ardından hızlı bir şekilde vatandaşlık işlemleri devam ettirildi ve bugün Türkiye'de son dönemde vatandaşlık alanların sayısı 55 bini aştı. Ahıskalı doktorların denklik sorunları da artık çözüm aşamasındadır.

Biz, DATÜB'ün hizmetlerinden milletimizin daha rahat bir şekilde faydalanması için Ahıskalı Türklerin toplum halde yaşadıkları 9 ülkede temsilcilikler açtık. Bugün, halkımızın, başı sıkıştığında gidip çalabileceği, sorunlarını iletebileceği bir kapı var. Bizim desteğimizle sadece Kazakistan'da 35'ten fazla cami, 20'den fazla spor salonu yapıldı. Rusya'da ve Azerbaycan'da bir kaç caminin açılmasına destekte bulunduk. Amerika'da halkımızın hizmetine sunulan 4 adet caminin açılmasına yardımcı olduk.

Şunu da belirtmek gerekir ki, 15 Temuz günü Ahıska Türkleri, Türkiye Devleti'nin ve seçilmiş Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yanında dimdik durdu. FETÖ terör örgütü tarafından yapılan hain darbe girişimi sonrası düzenlenen 21 günlük demokrasi nöbetlerine katıldık. DATÜB tarafından

çıkartılan “Türk Birliği” Dergisi’nin “Destan” isimli özel sayı ile o gece yaşananları dakika dakika, saniye saniye, rusçaya da çevirerek Rusya ve Merkezi Asya’da yayınladık. Bütün seçimlerde tek yürek olarak Sayın Cumhurbaşkanımızın yanında durduk ve bundan sonra da durmaya devam edeceğiz. Bizim, Sayın Cumhurbaşkanımıza vefa borcumuz vardır.

Erzincan’da halkımız için ikikatlı villa tipli evler verildi. Seralar kuruldu. Buna ilave olarak biz vatan Ahıska’ya dönüş konusunda da dik durduk. Göç etmek isteyen ailelere destek olduk, defalarca ziyaret gerçekleştirdik. TİKA ve YTB desteğiyle yıllarca vatan hasretiyle yaşamış Ahıska da doğup belli yaşlara gelmiş ihtiyarlarımızı ve gençlerimize vatanlarını ziyaret etmelerini sağladık. Ahıska’da yaşayan Ahıskalı ailelerin yaşadıkları evlerin su akıtan çatılarını yine TİKA ile işbirliği kapsamında yaptık. Eğitim konusunda da boş durmadık. Ahıska Devlet Üniversitesi’ne ve Gürcistan’ın diğer üniversitelerine, 2015 yılında başlatılan proje kapsamında 70’den fazla öğrenci gönderdik. Yine farklı ülkelerden Türkiye’ye eğitim için gitmek isteyen gençlerimize de destekte bulunduk. Gürcistan konusunda çalışmalarımız hızlı bir şekilde devam etmektedir. Yine DATÜB desteğiyle Gürcistan’a göç eden 43 aileye evlerin alınmasında destekte bulunuldu.

75 yıl sonra DATÜB,artık sadece kendi coğrafyasında değil Avrupa’da da yapılan çalışmalarla kendine özgün yer tutmayı başarmıştır. DATÜB, 2018 yılı içerisinde uzun süren incelemeler sonucu, Avrupa Konseyi, Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Birliği’ne üye olarak kabul edilmiştir. Zamanında Ahıska kelimesini dile getiremeyip Alyaska diyenler vardı. Şimdiyse AHISKA ve DATÜB ismi bir markaya çevrildi. Şimdi herkes kendisini Ahıskalı olarak görüyor ve bu da bize gurur vermektedir…

Milletimiz, yapılan onca zulüm ve tarihten silme girişimlerine rağmen yılmadan, bıkmadan ayakta kalmayı başardı ve deyim yerindeyse küllerinden yeniden doğdu. Bunu başarmakta en büyük destekçimiz ise milletimizi tek çatı altına toplamamız oldu. 2 ağustos tarihi ise Ahıskalıların “Birlik ve Beraberlik Günü” olarak artık kabul edilmiştir.

Bugün, DATÜB bünyesinde Gençlik Kolları’mız, Kadın Kolları’mız faaliyet göstermektedir. Milletimizin toplum halde yaşadıkları ülkelerde bulunan temsilciliklerden başka Türkiye’de, Bursa, Antalya, Erzincan, Denizli, İzmir ve Kocaeli illerindeki temsilcilikleri ile milletimize hizmet götürüyoruz. Bu temsilciliklerimizde verilen ücretsiz hizmetler ile milletimiz vatandaşlık, ikamet izni için başvuru belgelerini daha rahat bir şekilde

75 yıl sonra DATÜB,artık sadece kendi coğrafyasında değil Avrupa’da da yapılan çalışmalarla kendine özgün yer tutmayı başarmıştır. DATÜB, 2018 yılı içerisinde uzun süren incelemeler sonucu, Avrupa Konseyi, Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Birliği’ne üye olarak kabul edilmiştir. Zamanında Ahıska kelimesini dile getiremeyip Alyaska diyenler vardı.

hazırlamaktadır. Zamanında Türkiye’de bulunan konsolosluklar ile irtibata geçmek bile o kadar zordu ki, milletimiz bir evrak için bazen günlerce bazen ise aylarca beklemek zorunda kalıyordu. Şimdiyse Bursa’da açtığımız ikinci ofisimiz ile konsoloslar belirli günlerde bu ofise gelerek milletimizi kabul ediyor ve işlemlerin daha hızlı bir şekilde yürümesini sağlıyorlar. Bu hizmetlerden dolayı başta Azerbaycan devletimiz olmakla diğer bütün ülkelere ve ülke başkanlarına şükranlarımı sunuyorum.

Artık Ahıskalıların ağlamak, üzülmek dönemi geride kaldı. Bizler, bundan sonra ancak eğitimle, sporla, bilimle, ilimle ilgilenerek hakettiğimiz yere geleceğiz ve milletimizi de en iyi şekilde temsil edeceğiz. Profesörlerimizin, devlet adamlarımızın, politikacılarımızın, yetişmesi için çabalarımızı sürdüreceğiz. Çünkü biz, o zor günleri artık geride bıraktık. Çünkü milletimizin önünde giden bir lokomotif rolünü oynayan DATÜB var. Biz, milletimizin isminin en yüce noktalarda konuşulmasını sağladık.

Sözlerimi sonlandırırken, inanıyorum ki, inşAllah milletimizin kalbi her zaman sevgiyle çarpacak ve yaşadıkları yerlerde her zaman huzur içerisinde yaşayarak, daha nice güzel günler görecekler. Allah bundan sonra milletimize 75 yıl önce yaşanan o sürgünleri bir daha yaşatmasın. Olacaksa da anavatana, özyurdumuza gerçekleştireceğimiz tatlı sürgünler olsun!■

Dünya Ahıska Türkleri Birliği
(DATÜB) Genel Başkanı
Ziyatdin KASSANOV

Kıymetli Ahıskalı Kardeşlerim,

14 Kasım 1944 tarihinde yaklaşık 100.000 Ahıska Türkü'nün asırlarca yaşadığı vatanından koparılarak gayri insani koşullar altında Sovyetler Birliği'nin uzak bölgelerine sürgün edilmesi, hiç kuşkusuz geçtiğimiz 20. yüzyılın en büyük trajedileri arasında yer almaktadır.

Türk toplumunun hafızasında tazeliğini koruyan bu insanlık dışı sürgünü 75. yıldönümünde hüzünle anıyor, sürgün sırasında hayatını kaybeden Ahıskalı kardeşlerimize rahmet diliyorum.

Ülkemiz, SSCB'nin tarih sahnesinden resmen silindiği 1991 yılından sonra da Ahıska Türklerinin durumunu titizlikle takip etmiş, meselenin uluslararası kamuoyunun gündeminde tutulması için yoğun çaba göstermiş ve anavatana dönüş yollarının açılmasını temin etmiştir. Aynı zamanda Ahıska Türklerinin örgütlenerek bulundukları ülkelerde birlik ve benliklerini korumaları ve yeni nesillere aktarmaları için her türlü katkıyı sağlamıştır.

Ben de siyasi hayatımın başından itibaren Ahıskalı kardeşlerimizin sorunlarına çare bulunabilmesi, mağduriyetlerinin giderilebilmesi ve haklarının savunulması için her platformda yoğun çaba sarf ettim. Bu kutlu davanın yakın takipçisi olmanın haklı gururunu taşıdım ve taşıyorum.

Bu vesileyle, Ahıska Türklerinin çatı kuruluşu olan Dünya Ahıska Türkleri Birliği'ni (DATÜB), dünyanın dört bir yanına yayılmış Ahıska Türklerinin yaşadıkları ülkelerde hak ettikleri konuma ulaşmalarında, kendi gelenek ve göreneklerini muhafaza etmelerinde, birlik ve beraberliklerini pekiştirmelerinde oynadığı yapıcı ve yönlendirici rolden dolayı tebrik ediyorum.

Sevgili Kardeşlerim,

Bulunduğunuz her coğrafyada haklı davanıza sahip çıkmayı milli bir görev addediyoruz. Bu görevi yerine getirmek için gayret göstermenin gururuyla sürgünlerde şehit düşenleri saygıyla yad ediyor, Sizlere en samimi selamlarımı iletiyor ve vatan hasretinizin dineceğine olan güçlü inancımla Cenab-ı Allah'tan huzur, sağlık ve mutluluk diliyorum.■

Mevlüt ÇAVUŞOĞLU
Dışişleri Bakanı

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

Yetmiş beş yıl öncesinin soğuk bir 14 Kasım gecesinde, yüzyıllardan beri mesken tuttukları öz yurtlarındaki mütevazı hanelerinde, kapıları Sovyet askerlerince ansızın çalınan Ahıska Türkü soydaşlarımız zorlu, hazin ve acımasız bir sürgünün sert yüzüyle ilk kez o gece karşılaştılar. Büyük bir kısmı çocuk, kadın ve yaşlılardan oluşan yaklaşık yüz bin kişilik topluluk, sözde Alman tehdidi bahane edilerek, o gece alelacele evvela bir toplama merkezine götürüldü, hemen akabinde ise Asya'nın içlerine gönderilmek üzere, insanî hiçbir hususiyeti bünyesinde barındırmayan ve adına "sürgün" denilen, raylarında ölüm vagonlarının durmaksızın ilerlediği 30 günlük zalimane bir yolculuğa çıkarıldılar. Bu elim yolculuğun zorlu şartlarına dayanamayıp ebedî uykularına dalan 12.859 soydaşımız ise, kendilerine güya refakat eden Sovyet askerlerince hareket halindeki vagonlardan aşağıya atıldı, bir mezar taşları dahi olmadan dâr-ı dünyayı terk etmek zorunda bırakıldı. Ruhları şâd, mekânları cennet olsun…

Sürgün edildikleri ülkelerde de çektikleri sıkıntılar son bulmayan, hatta yeniden göç etmek zorunda bırakılan Ahıskalı soydaşlarımız, bugün yaklaşık 600 binlik mevcuduyla dünyanın ondan fazla ülkesinde yaşamını sürdürüyor. Sürgüne tanıklık etmiş Ahıska Türklerinden dinlediğimiz acı hatıralar gözlerimizi hâlâ doldururken, bir yandan da vicdan ve merhamet mizanını kaybetmiş ideolojilerin ne gibi felaketlere yol açabileceğini bir kez daha fark ve idrak etmiş oluyoruz.

Geçmişte yaşanan acıların bugün dindirilmesi elbette ki mümkün değil. Fakat geleceğe ümitle bakmak, bir daha böylesine yürek burkan süreçlerin yaşanmaması için gayret sarf etmek ve tedbir almak bizim elimizde. Ümitvâr olmak istiyorsak, Ahıskalı soydaşlarımız için var gücümüzle çalışmak zorundayız. Davamızda sâdık ve istikâmet üzere olmak istiyorsak, Ahıskalı kardeşlerimizin anavatanlarına dönüş sürecini yakından takip etmeli; haklı, meşru ve onurlu davalarında onların daima yanında olmak zorundayız.

Bizler YTB olarak, Ahıskalı soydaşlarımıza yönelik çalışmalarımızı hem sivil toplum alanında hem de masada kurulduğumuz günden bu yana büyük bir özveri ve samimiyetle sürdürmeye çalışmaktayız. Bu çalışmalarımız, inşallah bundan sonra da artarak devam edecektir.

Sürgünün 75. yıl dönümünü büyük bir hüzün ve teessürle yâd ederken, hayatını kaybeden Ahıska Türkü soydaşlarımızın aziz ruhlarını rahmetle anıyor, bunca çile ve sıkıntıya göğüs geren Ahıskalı şanlı soydaşlarımızın mağrur ve güçlü duruşlarını saygıyla selamlıyorum. ■

Abdullah EREN
Yurtdışı Türkler
ve Akraba Topluluklar
Başkanı

VAKTİ
TRT
HABER
T.C. BAŞBAKANLIK
YURTDIŞI
TÜRKLER
VE AKRABA TOPLULUKLARI BAŞKANLIĞI

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Halk İçişleri Komiserliği'nin 20 Eylül 1944 tarihli 001176 No'lu Kararnamesi Eki ÇOK GİZLİDİR Sayfa 53 liste 64 No. 13

Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin sınır bölgelerinden Türk, Kürt ve Hemşiller taşınmasının gerçekleştirilmesi prosedürüne ilişkin

TALİMATNAME

Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Ahaltsis, Adigen, Aspindz, Ahalkalak ve Bogdanovskiy bölgelerinden, Türk, Kürt ve Hemşillerin tamamı taşınmalıdır.

Resmi konumlarına bağlı olmadan, S.S.C.B. (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) bolşevikler Partisi ve S.S.C.B. Leninist Komünist Gençlik Birliği'nin üyeleri olan Türk, Kürt ve Hemşiller aynı şekilde taşınmalıdır.

NOT: a) Başka milletten olan kişilerle evli Türk, Kürt ve Hemşil kadınlar taşınmayacaktır;

b) Taşınma esnasında evlerinde bulunmayan ayrı aile üyeleri (görev seyahatinde olanlar, tatilde olup, yerinde bulunmayanlar, özel sebeplerden dolayı yerinde bulunmayanlar) kayıt edilerek, ilaveten taşınmaya tabi tutulacaktır.

ORGANİZASYON KISMI

Taşıma doğrultusunda operasyonun hazırlanması ve gerçekleştirilmesi için gerekli eylemleri özel sektörler yapacaktır. Bu sektörler, her bir konut bölgesi için yetkili bölge polis memurlarını tayin edecek ve bu polis memurları operatif personel ile Halk İçişleri Komiserliği askerlerinden taşınacak nüfusun sayısına göre elemanlarını ayıracaktır.

Halk İçişleri Komiserliği Halk Devlet Güvenliği Komitesi'nin bir kişi operatif görevlisinden ve Halk İçişleri Komiserliği'nin iki askerinden oluşan operatif ekibi dört ailenin taşınmasını sağlayacaktır.

Sayfa 54

Taşınmanın başarılı gerçekleşmesi amacıyla, yetkili polis memurları taşınacak halk kontenjanı ile ilgili yerli Halk İçişleri Komiserliği'nde ve Halk Devlet Güvenliği Komitesi'nde bulunan bilgileri incelemlidir.

Polis memurları ile onların emri altında olacak askeri birimler, konut yerlerinden başlayarak taşınacak nüfusu toplama noktalarına ve demir yolu istasyonlarına kadar olan hareket rotalarını detaylı bir şekilde inceleyecek, sel yatakları, kanyonlar, sınır çizgisileri ile komşu bölgelere giden rotalarda pusuların düzenlenebileceği yerleri belirleyecek, yerleşim yerleri kordon planı geliştirilecek, ters olayların oluşması halinde, askeri birliklerinin en hızlı şekilde yollanacağı askeri rezervlerinin bulunduğu yerleşim yerleri tesbit edecektir.

Opersayon için çekilecek operatif elemanlarıyla Halk İçişleri Komiserliği askerlerinin üst düzey elemanları işlerini tam gizlilik altına yapacaktır.

Taşınacak olan nüfusun yerinde bıraktıkları hayvanlar ile diğer mülkün teslim alınmasının ve muhafaza edilmesinin sağlanması amacıyla, taşınma

esnasında böyle mülk envanterinin (listesinin) sovyet otoritesi usülü üzerine hazırlanması ve nüfusa verilmesi için her operatif sektörüne özel ekonomik komisyon bağlanacaktır. Bu komisyonun yetkilileri bölge sorumlusu yetkili polis memurlarına bağlı olarak konut bölgelerinin tamamında olmak zorundadır.

OPERASYON YÜRÜTME DÜZENİ

Operasyon başlamadan önce, bölge yetkilisi, konut bölgesinin pusu ekranları ile kordonun doğru olarak organize edilip edilmediğini kontrol edecek, daha sonra yetkili bölge sorumlusu bölgenin reşit olan erkek nüfusunu bir arada toplayarak, Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti devlet sınırının güvenliğini geliştirmek amacıyla alınan Sovyet Hükümeti'nin kararıyla, onların Orta Asya'nın güney bölgelerine taşınacaklarını ilan edecektir.

Bununla beraber, bölge yetkilisi topladığı insanlara taşıma şartlarını detaylı açıklayacak, yanlarına ne kadar ve ne tür mülkü alabilecekleri, yeni ikamet yerlerinde ne şartlarda yerleştirilecekleri, kendilerine Hükümet tarafından ne tür faydalar sağlanacak olduğunu anlatacaktır. Bu açıklamayı tamamladıktan sonra, bölge yetkilisi, nüfusu gösterecek oldukları dirençten veya taşınmadan kaçınmalarından dolayı sorumluluklarının olabileceğinden uyarıcak ve taşınması için nüfusa eşyalarını toplamasına başlamalarını teklif edecektir.

55. sayfanın devamı, 65 listesi

Toplama eylemlerinden sonra, bölge yetkilileri beklemeksizin operatif ekiplerini sorumlu oldukları evlere gönderecektir.

Taşınacak olanların evlerine gelince, operatif ekibinin başındaki görevli, aile reisine evde bulunabilecek ateşli ve keskin silahların teslim edilmesini teklif ederek, aile reisi cevabına bakmaksızın mekanı teftiş edecektir.

Taşınacak nüfus, yanlarına sadece kendilerine ait olan kıymetleri, paralarını, ev eşyalarını, giyislerini, ayakkabılarını, mutfak eşyalarını, ziraat ve ev demirbaşını, aile başı 1500 kilo stokları alabilecektir.

Operasyonu gerçekleştiren Halk İçişleri Komiserliği Halk Devlet Güvenliği Komitesi'nin operatif ekibi elemanı taşınacak olan ailenin belirtilen işbu miktar sınırlarında gıda ürünlerini ve mülkü almasına izin vermelidir.

Taşınacak ailenin kendi mülkünü toplaması esnasında operatif ekibinin memuru her aile için iki nüsha kayıt kartını dolduracaktır. Daja sonra taşıma sonuçları ile birlikte kayıt kartının ikinci nüshası eklenecektir.

TAŞINACAKLARIN DEMİR YOLU İLE TAŞINMASI

Yükleme istasyonlarında her çift eksenli vagona mülkleri ile birlikte beş-altı aile yerleştirilecek

olup, bir vagona yerleştirenlerin sayısı en fazla 30 kişi olacak, yüklerinin ağırlığı beş-altı tonu aşmayacaktır.

Taşınacaklar treninin her birisi 25 kişilik Halk İçişleri Komiserliği askerlerinin konvoyu ile beklenecektir.

Aşağıdakilerin sağlanması amacıyla, tren sorumlusu, taşıma organizasyonunun doğru şekilde gerçekleştirilmesi üzerine L.66 özel itina kuralını baş alacaktır:

Taşınanların mülkü taşınanlar ile birlikte gitmelidir.

Taşınanlar mülkünün kaybolmaması için mülk üzerine sahibinin bilgileri yazılsın.

Aile üyelerinin farklı vagonlar ile trenlere dağılması engellensin;

Her vagon insanların taşınması için donatılsın, içinde ahşaplı tahtalar, soba ve diğer gerekli malzemeler bulunsun.

Yolculuk esnasında, taşınanlara gıda beslenmesi tren sorumlusu tarafından, özellikle organize edilen yemek yerleri belirlenmiş olsun.

Yemek ücreti tren sorumlusu tarafından karşılanacaktır. Gerekli sermaye kaynakları, operatif sektör sorumlusu tarafından temin edilecektir.

Her trenin başına bir doktor ve iki hemşire görevlisi tayın edilsin, gerekli ilaçlar ile tıbbi araçlarla donatılsın, sayfa 58.

Taşınacak olanların operatif acente hizmetlerini sağlamak amacıyla, yol boyunca bir operatif memuru tren başına görevlendirilsin. İlgili trene bağlı operatif memuru, taşınacak olanların arasında, mevcut olan istihbarat ağı ile bir bağlantı kurarak, sovyet karşıtı eylemleri engellemek için, zamanında önlem alsın ve ilgili tedbirleri uygulasın.

Trenin komutanı, amirine bölünen Halkın İçişleri Komiserliği'nin askeri konvoy başı ile birlikte, hem tren duraklarında, hem de yol boyunca, özellikle taşınanların konvoyunu organize etsin ve ilgili düzende yerleştirilmesini sağlasın.

S.S.C.B.nin İçişleri Halk Komiseri
Devlet Güvenliği Genel Komiseri
L. BERIA

Doğrulama: imza
P. Tsvetkova
Dayanak: SGAOR SSCB, 946, op.2, d.37, l.61-66

7. GÜRCİSTAN'DAN ÖZEL SÜRGÜNLER
(Türk, Kürt ve Hemşiller)
1944 yılında konulanların miktarı 94.955
1950 yılında I/VII'da kayıtlı bulunanlar 81.955

Kovulma esası ve sürgünlük yerleri: Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nden Kazak, Kırgız, Özbek Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerine Türk, Kürt ve Hemşillerin kovulması hakkında, 31/VII/1944 tarihli G.O.K.O. Kararnamesi No: 6279

(S:S.C.B.nin Halkın İçişleri Komiserliği'nin 20/IX-1944 tarihli No: 001176 Emri) ■

DEVLET SAVUNMA KOMİTESİNİN KARARI
Temmuz 1944

Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin devlet sınırlarının savunulmasını sağlamak amacıyla, Devlet Savunma Komitesi kararladı:

Madde 1. Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Ahaltsis, Adigen, Aspindz, Ahalkalak ve Bogdanovskiy bölgelerin sınırlarında yaşamaya devam eden 16 700 konut tesisatında ikamet eden Türk, Kürt ve Hemşillerinden oluşan toplam 86000 kişinin taşınmasını gerçekleştirmek. Bunların içinde: Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne – 40 bin kişi, Özbek Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne – 30 bin kişi, Kırgız Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne – 16 bin kişi gönderilsin.

Taşınma eylemlerinden tamamen S:S.C.B. Halkın İçişleri Komiserliği sorumludur. S.S:C.B. Halkın İçişleri Komiserliği (sayın Beriya) taşınma emrini Kasım 1944 tarihinde yerine getirmek zorundadır.

Paraf 2. Bir aile başına, eşya, gıda ürünleri, demirbaş dahil olmak üzere, 1000 kilo yanında götürebilme hakkı verilsin.

Paraf 3. Konut bölgelerinde, kovulma eylemlerinden dolayı taşınacak olanlar tarafından bırakılan ziraat ürünleri, ziraat demirbaşı, müştemilat, meyve bahçeleri ve diğer malvarlıkları teslim alma işlemini gerçekleştirmek üzere, S.S.C.B. Et ve süt endüstrisi Halk Komitesinin Başkanı, S.S.C.B. Yarı mamul Hazırlama Komitesinin Başkanı, Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Toprak Halk komitesi Başkanından oluşan bir devir-teslim komisyon kurulsun, Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Ulusal Milli Komitesinin Başkanları üyeliğinde bir komisyon kurulsun, komisyon Başkanlığına Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Halk Komiserleri Konseyi'nin Başkan yardımcısı syn. Hoştariya tayın edilsin...

Paraf 4. Bölge Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi (syn. Skvortsov ve Undasınov), Kırgız Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi (syn. Vagov ve Kulatov), Özbek Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi (syn. Yusupov ve Obdurahmanov), adı

geçen ülkelerin Halkın İçişleri Komiserliği ile birlikte, dışardan gelen göçmenleri karşılasın, yerinde yerleşmelerini ve sabit tesisatları kurulmasını sağlasın.

Paraf 11. Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Halk Komiserleri Konseyi'ne, yukarıda paraf 1'de yansıtılan sınır bölgelerinde, Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin diğer az topraklı bölgelerin 7000 konut tesisatlarında oturan 30000 kolkozcunun yerleştirilmesine izin verilsin. Taşınmaya hem kolkozlar, hem de ayrı konut tesisat grupları tabidir. Sınır alanlarında yerleşim noktaları, Gürcü Halk İçişler Bölümün sınır birliği Komutanlığı ile anlaşarak, belirlensin.

(x-Kararın metni tam olarak verilmemiştir. Ciddi olmayan detaylar, ortadan kaldırılmıştır. (GARF.F.9401 Op.2 D.66L.19 bakınız).

Paraf 13. Özel kayıtlara alınan göçmenlerin yerinden kovulmaları, taşınmaları ve son gidiş noktalarında yerleşmeleri için, S.S.C.B. Halk İçişler Bölümüne 30 mln. Ruble tutarında bir sermaye bölünsün, aynı anda ülkenin sınır bölgelerinde kolkozlarının yerleşmelerine bağlı giderleri karşılamak için, Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi'ne 4 mln. Ruble tutarında sermaye bölünsün.

Paraf 14. Ana teknik tedarik Dairesi (syn. Şirokov) ile, 1944 yılın Ekim ve Kasım aylarında yapılacak yeniden yerleşim prosedürü içinn yürütülmesine, limit dışı yakıt bölünsün, bunların içinde: S.S:C.B. Halk İçişler Bölümüne – 750 ton, Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi'ne – 74 ton, Kırgız Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi'ne – 35 ton, Özbekistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi'ne – 70 ton, Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi'ne – 100 ton. ■

Milli Savunma
Komitesi Başkanı **İ. STALİN**

Özel ve gizlidir
Özel dosya

İçeriği: Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti sınır bölgelerinden Türk, Kürt ve Hemşillerin taşınmaları hakkında
S.S:C.B. İç İşler Halk Komiserinin
EMRİ

No: 001176
20 Eylül 1944, Moskova

Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Ahaltsis, Adigen, Aspindz, Ahalkalak ve Bogdanovskiy bölgelerinden, Türk, Kürt ve Hemşillerin taşınmaları hakkında Devlet Savunma Komitesi tarafından onaylanan No: 6279cc Kararın yerine getirilmesi doğrultusunda, emrediyorum:

Gerekli hazırlık eylemlerin organizasyonu ve taşıma işlemlerin gerçekleşmesi doğrultusunda, dört adet operatif sektörü kurulsun: a/ Ahaltsis (Ahaltsis ilçe dahilinde); b/ Adigen (Adigen ilçe dahilinde); c/ Aspindz (Aspindz ilçe dahilinde) ve d/ Ahalkalak (Ahalkalak ve Bogdanovskiy ilçeler dahilinde).

Operatif sektörlerin başkanları ve yardımcıları, derhal görev yetkilerini yerine getirsin. Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Güvenliği Komiseri, Üçüncü Derece Devlet Güvenlik Komiseri syn. Ratpayev ve Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Güvenliği Komiseri syn. Karandze'ye, hazırlık eylemlerin gerçekleşmesi doğrultusunda, yerli şartları ve ortamı bilen Halkın İçişleri Komiserliği ve Halk Devlet Güvenlik Komiserliği'nden, operatif çalışma yöntemlerini bilen 50 kişi bölünsün.

Söz konusu olan operasyon 10 gün içinde, 15 Kasım-25 Kasım arasında gerçekleştirilsin.

Operasyonun gerçekleşmesini sağlamak ve Gürcü Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin devlet sınırlarında güvenliği yoğunlaştırmak üzere, taşıma eylemleri devam ettiği sürece, Halkın İçişleri Komiserliği'ne bağlı 40, 281, 266 ve 3. Kızıl Bayrak Alayı; Halk İçişleri Komiserliği'nin iç birliklerinin sekizinci ve ikinci alayı; Halkın İçişleri Komiserliği birliklerinin birinci ve ikinci Moskova bölümlerinin özel birimleri; Yüksek Memur Okulu; Moskova Askeri Teknik Okulu; Saratov, Ordzhonikidze, Leningrad ve Kharkov Askeri İçişleri Bakanlığı Askeri İçişleri Birlikleri; Siyasi Ekip Okulu ve Halkla İlişkiler Birlikleri Operasyonel Kursları Okulu. Toplam 20 bin kişi bölünsün.■

S.S.C.B. İçişleri Halk Komiseri
Devlet Güvenliği Genel Komiseri **L. Beria**

Ahıska Türkleri özellikle trajik bir geçmişleri bulunan göreceli olarak küçük bir etnik gruptur. Gürcistan'ın yerli sakinleri, ülkenin güneyindeki Mesketya'nın üç bölgesinde (Ahıska, Adızen ve Aspinza) ve ayrıca da Cahaveti-Ahalkelek ve Boğdanovka yaşamışlardır. Tarihi anavatanlarından 1944 yılında Orta Asya cumhuriyetlerine sürgün edilen bu grup, yeni topraklarına hiçbir zaman yerleşmediler. 1989›da bu sefer de Özbekistan›da bir kıyıma maruz kaldılar. Tekrar Sovyetler Birliği'nin çeşitli yerlerine dağıtıldılar, fakat her zaman vahşetin ve ayrımcılığın kurbanı oldular. Anavatanlarına geri dönme hayalleri henüz gerçekleşmedi ve bazıları ümitlerini kaybederek, Türkiye'ye gittiler

Sürgünden 1989'e kadar olan zaman diliminde, Ahıska Türkleri hakkında yazı yazmak serbest değildi. Soyları bilinmediğinden kaçınılmaz olarak haklarında spekülasyonlar yapılmaktaydı. Sık olarak da bu spekülasyonların siyasi yansımaları vardı. 19. ve 20. yüzyılın başlarına ait dokümanlarda onlar "Müslümanlar", "Türkler", "Tatarlar", ve "Gürcistan-Sünnileri" olarak tanımlanmışlardır. 1944 sürgününden önceki Sovyet döneminde onlara "Türkler" veya "Azeriler" denmiş, ve bir dönem de "Gürcüler" olarak çağrılmışlardır. Orta Asya'ya sürgün edildikten sonra, resmi dokümanlarda onlar

Sürgünden 1989'e kadar olan zaman diliminde, Ahıska Türkleri hakkında yazı yazmak serbest değildi. Soyları bilinmediğinden kaçınılmaz olarak haklarında spekülasyonlar yapılmaktaydı. Sık olarak da bu spekülasyonların siyasi yansımaları vardı. 19. ve 20. yüzyılın başlarına ait dokümanlarda onlar "Müslümanlar", "Türkler", "Tatarlar", ve "Gürcistan-Sünnileri" olarak tanımlanmışlardır.

Dr. Arif Yunusov

AHISKA TÜRKLERİ: İKİ KERE SÜRGÜN EDİLEN HALK

Okul yıllarında Kasım-Jomart Tokayev oldukça sık "Üzgünüm, zaman bulamıyorum" ifadesini kullanmış. Kendisini gezmeye çağıran arkadaşları böyle bir cevap alıyordu. Antonenko'ya göre, Tokayev gruptaki arkadaşlarından önce büyümüş ve çalışmaya daha fazla zaman ayırarak hayatını düzenlemeye başlamıştır.

"Türkler" veya"Azeriler" olarak belgelere geçmiş, ara sıra da "Özbekler", "Kazaklar", "Kırgızlar" diye isimlendirilmiş, bazen onlara "Kafkaslılar" denmiştir. Özbekistan'daki 1989 soykırımından sonra, onlara "Mesket Türkleri" veya "Türk-Mesketya", Gürcistan'da - "Mesketler-Müslümanlar" denmiştir. Daha sonra bazı bilimsel çalışmalarda yeni bir terim üretilmiş ve - "Ahaltsihe Türkler"i olmuşlardır.

Bu terim Mesketya bölgesinin başşehri olan Ahıska'dan gelmektedir. Aynı terim Türkler arasında da popülerdir. Son zamanlarda ise "Ahıska Türkleri" (Ahıska'nın Türkleri) yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Onlar hakkında bulunan bilgilerin tümü dağınıktır ve uzmanlar bile bu etnik grubun kökenleri, tarihlerinin neden bu kadar trajik olduğu ve gelecekte nasıl yardım edilebileceği hakkında net birşey söyleyememektedirler.

Geçmiş

17. Yüzyıla Kadar Ahıska

Ahıska Türklerinin soyları karmaşık bir problemdir. Gürcistan›ın Türk dünyası ile ilişkileriyle yakından ilgilidir ve birçok farklı yönü bulunmaktadır. Gürcü-Türk ilişkilerinin tarihi bilinmeden ‹Ahıska Türkler›inin Gürcistan›daki modern sorunlarını anlamak neredeyse imkansızdır. Bu nedenle Gürcistan›ın tarihine bir göz atacağız.

Tarihçiler milattan sonra 1. ve 2. yüzyıllarda Orta Asya'yı birçok farklı kavimlerin terkettiğini ve batıya yöneldiklerini söylemektedirler. Bunların çoğu Türk soyundan gelen boylardı ve Hunlar olarak adlandırılmışlardı. 4. yüzyılın başında,

Hunlar Kafkas bölgesinde bir devlet kurdular ve 5. yüzyılın ikinci yarısına Onogur boyu burayı yönetti. Bunlara akraba olan Saragur (Sarı/Ak/Ogur), Ogur, Utigur (Otuz-ogur) boyları ve diğer boylar da destek oldular. Burada asıl bölge Güney Kafkaslar'dı veya modern Azerbaycan ve Gürcistan'dı. Güney Kafkaslar'daki 5. yüzyıl mücadelelerinden biri Priskos tarafından şöyle anlatılmıştır: Saragurlar ve "diğerleri" Gürcistan'ı harap etmişlerdir. 6. yüzyıl Bizans tarihçisi Agafius'a göre, Gürcistan'daki Kutaisi şehri yakınlarındaki kalelerden biri Onoguris ismindeydi, "bu isim çok önceleri ve Onogurlar olarak çağrılan Hunlar tarafından verilmişti ve onlar Gürcülere karşı aynı yerde bir savaş vermişlerdi".

5. yüzyılın ikinci yarısında, Onogurların devleti yıkıldı ve yerine yeni bir devlet kuruldu. Bu, Türk boylarının Sabarlar yönetiminde oluşturdukları bir askeri ve siyasi birlikti. Bunların bazıları Gürcistan'da yerleştiler. 6. yüzyıl Bizans tarihçilerine göre, Sabirler Boa isminde güçlü bir bayan yöneticiye sahiptiler, "onun yönetimi altına yüz binlerce Hun bulunmaktaydı". Doğu Gürcistan'da Fazis lrmağı'nın (bugünkü adıyla Rioni) onun adını taşıyan (Boads) bir kolu yaşıyordu.

M.S. 570'de, Turkut kabileleri Kafkaslarda önemli rol oynamaya başladılar. 582-583'de Turkutlar Doğu Gürcistan'ı fethetmeyi başardılar, ancak yalnızca çok kısa bir süre kontrol edebildiler.3 6. yüzyıl sonunda başka bir Türk kavmi -Hazarlar- Kuzey Kafkaslar'da faaliyete geçtiler. 7. yüzyıl başında, Hazarlar Gürcistan dahil bütün güney Kafkasları yönetmeye başlamışlardı.

Bugünkü Gürcistan ve Güney Kafkas bölgelerinde 2.-8. yüzyıllar arasındaki etnik-siyasi süreçler eski Gürcü tarih kayıtlarında yer almaktadır. Bilinen en eski Gürcü kroniği 7. yüzyılda yazılan ve "Gürcistan'ın Hıristiyanlığa geçişi" anlamı taşıyan Moktevay Karlitsay'dır. Bu kayıt Hunlar zamanında meydana gelen olayları anlatmaktadır. Söz konusu eser, Kura nehri kıyısındaki 4 kasabada yaşayan "Bun Türk"lerin vahşi kabilelerini tasvir etmektedir. Bu belgeden anlaşıldığına göre "Bun Türkler" ("Asıl Türkler" anlamındadır) "28,000 aileden" oluşuyordu (yaklaşık olarak 140-170 bin insan) ve Sarkine, Kaspi, Urbnisi ve Odzrakhe kasabalarında yaşamışlardır.

Gürcistan'daki güçleri o kadar yüksekti ki " Hunların askeri kavimleri bile BunTürklerin yöneticisinden izin alarak bölgeye girebildiler ve ayrıca para ödemeyi kabul ettiler. Zanav bölgesinde yerleştiler"' (Zanav bir Mesket köyüdür).

Diğer bir Ortaçağ (11. yüzyıl) Gürcü tarihçisi Leonti Mroveli ayrıca 7. yüzyıl olaylarını anlatmıştır. Gürcistan dahil olmak üzere Kafkaslardaki farklı milletlerin Hazarlar ile kıyaslandığında zayıflıklarını ortaya koymuştur: "Kafkas milletleri Hazarlar'a karşı savaşamadılar çünkü onların sonsuz sayıda askeri vardı" ve "o zamandan sonra uzun bir dönem boyunca bütün milletler Hazarlara vergi ödediler". Leonti Mroveli'ye göre, Hazarlar'ın gücü daha sonra azaldığında "Türkler geldi" ve "Kura nehrinin yukarılarına çıktılar ve Ahıska'ya geldiler",

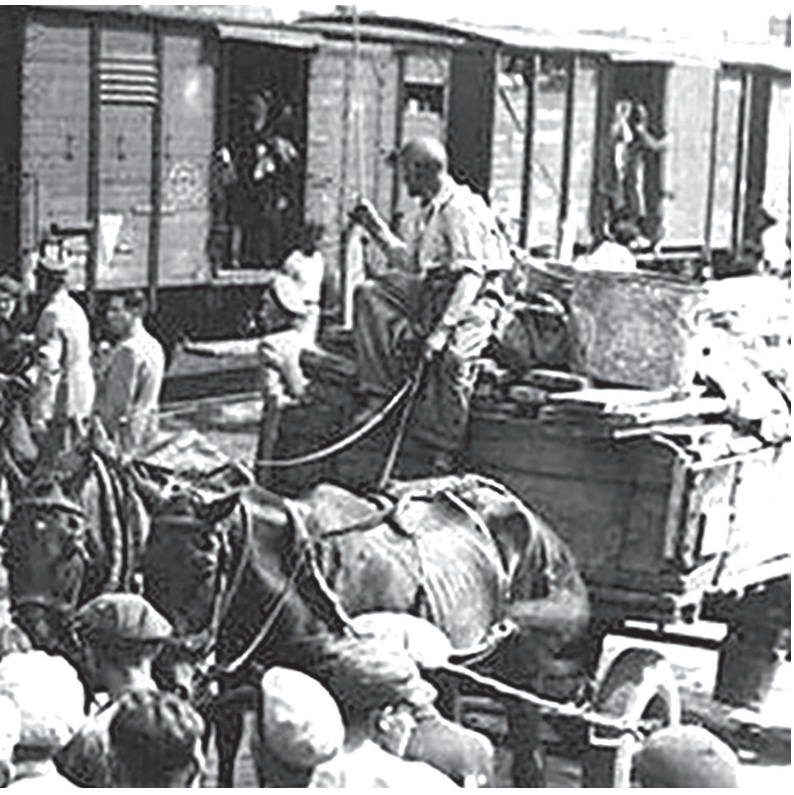

Gürcistan'ın başkentine yerleşmek istediler.

Gürcüler "Türklerle dost olmanın iyi olacağına karar verdiler". Türklerin bazıları değişik Gürcü şehirlerine fakat çoğunluğu "Ahıska'dan daha doğuda yerlere yerleştiler, etrafına duvar ördüler ve daha sonra buraya Sarkine adını verdiler. Bu Türkler Kartliler (Gürcüler) ile barış ve birlik içinde yaşadılar". Bu şehre yerleşenlere "BunTürkler" dendi.7 Sarkine kasabasının ismi Türkçe "Sarıların yerleşimi" anlamına gelen Sarıkan ile Saragur boyu veya Sarılar (Türkçe - "sarı, açık") kelimelerinden meydana gelmiştir. Dönemin Gürcü tarihçilerine göre, bu insanlara "BunTürkler" denmesinin nedeni uzun bir zaman Gürcü nüfusu tarafından bunların "yerli Türkler" olarak görülmesindendi.

Başka bir 12. yüzyıl Gürcü kaynağı "Matiane Kartlisa" ("Gürcistan Tarihi") 764'de Hazarlar "Tiflis şehrini yokettiler ve ülkenin hepsine hakim oldular" diye belirtmektedir. Birkaç yıl sonra, 8. yüzyıl sonuna doğru, Hazarların Abhaz prensinin Bizans'dan özgürlüğünü kazanmasına yardımcı olduklarını ve daha sonra da kendisini bağımsız Abhazya'nın yöneticisi yaptıklarını belirtmektedir. Bu konu hakkında yazarken, Gürcü tarihçi bile, "Leon'un Hazarlar'ın kralının kızının oğlu olduğunun ve bu sayede Abhazya'yı aldığının ve kendini Abhazların yöneticisi ilan ettiğinin" altını çizmektedir. Bu Hazarların Doğu Gürcistan'ın bağımsızlığını kazanmasına yardım ettikleri anlamına gelmektedir.

Bundan dolayı tarihçi, Leonti Mroveli 7. yüzyılın ilk çeyreğinde, Gürcülerin Türk toplumunun bir parçası olduklarını ve Gürcülerin "bütün Kartli krallarının, bütün erkekler ve kadınların" Hazarlar'ın dilini (Gürcüce - "Hazaruli" Türklerin dili anlamına gelmektedir) bildiklerini söylerken haklıdır.

Türklerin 2.-8. yüzyıl arasında Gürcistan bölgesine yerleşmesi ile ilgili olarak tarihçiler tarafından sunulan bilgiler Ahıska'a gibi yerel isimler tarafından da teyit edilebilir. Böylece, pek çok farklı bölgenin Hunlar ile ilgili olduğu ortaya çıkmaktadır: Ahıska'daki Hona köyü (Adigen bölgesinde), Honi köyü (Kutaisi şehri yakınında), Tiflis'in batısındaki Hunan kalesi bu hükme verilebilecek örneklerdir.

Ayrıca Batı'daki çok farklı yerlerin isimleri de Onogur kabilesinden gelmektedir. Modern Türkiye'nin başkenti, Ankara şehri, ve Angarsk kenti ile Rusya'nın Altay bölgesindeki Angara nehri buna örnektir. Ongor köyü Ahıska'da (Aspindza bölgesi) yer almaktadır. İlaveten, Gürcistan'ın Khon bölgesindeki Unagira köyünün ismi Onogur kabilesi ile yakından ilişkilidir. Gürcistan'ın güney bölgesindeki çok farklı yerlerin isimleri de ortaçağdaki farklı Türk kabilelerinden gelmektedir.

Böylece Kafkas bölgesindeki erken Türk yerleşimleri ve Gürcistan'daki özellikle Ahıska'daki yerleşim yerlerinin isimleri ile ilgili kısa tarihsel

Gürcistan için o dönemde en büyük problem İslamiyet'i kabul eden Oğuzlardı; Oğuzlar Gürcistan'dan yalnızca vergi istemiyorlardı aynı zamanda topraklarına saldırıyorlardı. O dönem tarihçilerine göre, "Gürcistan harap edilmişti ve zayıflatılmıştı". Bunların hepsi "kurucu" olarak da tanınan Kral IV. David'in yönetimi altında oldu (1089-1125).

bir bakış bile 2.-8. yüzyıl arasında farklı Türk kavimlerinin bölgede özellikle de Güney Gürcistan'da yerleştiklerini ve kısa bir süre için de tüm bölgenin kontrolünü ele geçirebildiklerini kanıtlamaktadır. Bu tarihte, Gürcüler arasında Türk dilinin geniş kullanımının da Türklerin rolleri ve sayıları hakkında ipuçları sağlamaktadır.

Gürcistan'a ikinci Türk dalgası 11. yüzyıl başında olmuştur. Bu dönemde, Orta Asya ve Kazakistan'ın geniş bölgeleri Türk kavimlerinin yönetimi altındaydı, bunlar Oğuzlar ve Kıpçaklar'dır. 11. yüzyıl başında bunlar birbirleriyle savaşa girdiler. Oğuzlar boyu yenildi ve 11. yüzyıl ortalarında, güneye doğru gitmeye başladılar. Hazar Denizi'ni geçtiler ve batıya yöneldiler. 1070'e gelindiğinde, Orta Doğu ve Anadolu'nun çoğu bölgesini, Gürcistan dahil olmak üzere ele geçirdiler. Aynı dönemde, Kıpçak boyu kendileri ile akraba olan diğer boylarla batıya yöneldiler fakat bunların fetihleri Hazar Denizi'nin kuzeyindeydi. Kuzey Kafkaslardaki ve Karadeniz'in kuzey bölümündeki tüm ülkeleri ele geçirdiler.

Gürcistan için o dönemde en büyük problem İslamiyet'i kabul eden Oğuzlardı; Oğuzlar Gürcistan'dan yalnızca vergi istemiyorlardı aynı zamanda topraklarına saldırıyorlardı. O dönem tarihçilerine göre, "Gürcistan harap edilmişti ve zayıflatılmıştı". Bunların hepsi "kurucu" olarak da tanınan Kral IV. David'in yönetimi altında oldu (1089-1125). Diğer bir 12. yüzyıl Gürcü belgesinin yazarı "Kartli devleti harap edilmişti" diye yazmaktadır. Fakat bu duruma rağmen "daha fazla Türk, aileleri ile birlikte, Somkhiti'yi (modern Mesketya ve Cahaveti) aşarak Gürcistan'a gelmiş ve orada Kura nehri kıyısındaki bölgeye yerleşmiştir" "Kimse de onlara engel olamamıştır". Gürcü kralının emrinde o kadar az birlik bulunmaktaydı ki, "şehirleri ve kaleleri savunacak veya kendi askerlerini dahi doyuracak" gücü yoktu. Böylece, "başka çare kalmıyordu", ve 1118'de Kral IV. David "Kıpçakları yardıma çağırdı".

Bu iyi düşünülmüş bir karardı ve onun Türk dünyasındaki durumu iyi anladığını göstermekteydi ki bu da Gürcistan'da uzun zamandan beri yaşayan "yerli Türkler" gözönüne alındığında daha iyi anlaşılabilir. Şüphesiz ki, kral, Kıpçaklar ile Oğuzların iki düşman grup olduğunu bilmekteydi fakat Kıpçakların bazıları Hıristiyandı ve diğerleri de putperestti. 1116'da kral IV. David karısından boşandı ve Kıpçak lideri Atrak'ın kızı olan Qurandukht ile evlendi ve bundan sonra o "Gürcistan'ın kraliçesi" oldu.

O zamanki Kuzey Kafkas Kıpçak konfederasyonu hakanı, Atrak, 1118'de damadından bir davetiye aldı ve yanında 50.000 asker ve aileleri ile

Gürcistan'a geldi.14 Toplam olarak 300.000 Türk o zaman Gürcistan'a geldi. Hepsine "yerleşecekleri rahat topraklar" ve ayrıca "kışı geçirecek gıda" sözü verilmişti.15 Atrak'tan özellikle Gürcistan sınırlarının Oğuzlar'dan korunması istenmişti ve karşılığında Kıpçaklar Ahıska'da dahil olmak üzere Güney-Doğu ve Doğu Gürcistan'a yerleştiler.

Diğer Gürcü yöneticiler de Kıpçakların Kuzey Kafkasya'dan gelerek kendi bölgelerinde yerleşmeleri için çaba gösterdiler. O dönem tarihçilerine göre Kral III. Giorgi (1156-1184) Kıpçakları hizmetine çağırmıştır "belli bir sayıda Kıpçak çağrıldığında aynı sayıda gelirdi".16 Bunun anlamı: o dönemde birkaç bin Kıpçak daha Gürcistan'a yerleşmiştir. Gürcü kaynakları tarafından bunlara "yeni Kıpçaklar" (Gürcüce "kivchakni akhali") denmiştir. Bu yolla 12. ve 13. yüzyıllarda, yaklaşık 350.000 Kıpçak Gürcistan'a gelmiştir. Bunların çoğu Gürcistan'ın şimdi Azerilerin yaşadıkları ve 1944'lere kadar da Ahıska Türklerinin yaşadıkları bölgelere yerleşmişlerdir. Ayrıca, doğu ve güney Gürcistan›a 11.-12. yüzyıl›da yerleşen onbinlerce veya yüzbinlerce Oğuzlar gözönüne alındığında, Gürcü tarihçilerin Gürcistan›ı niye «Kartveloba» ve «Didi Türkoba» diye böldükleri daha iyi anlaşılır.

13.-15. yüzyıllarda Gürcistan sürekli Moğolların ve diğer Türk fatihlerinin saldırısı altındaydı ve bu Gürcistan'daki Türk etnik faktörünün artmasına neden oldu.

Tam olarak bu dönemde, Ahıska'nın temel kasabası olan Ahaltsihe'den doğulu kaynaklarda Türçe bir kelime olan Ak-sika olarak ("Beyaz kale" Gürcüce isminden çevrilmiştir) bahsedilmeye başlandı ve daha sonra da Ahıska veya Akisha olmuştur. 14. yüzyılda Ahıska bölgesindeki Türk etnik faktörünün çok güçlü olması nedeniyle Gürcü kayıtlarında bile yerel yöneticilerden Türkçe bir unvan olan «Atabek» olarak bahsedilmektedir. Aşamalı olarak işleyen Gürcistan›ın dağılma süreci 15. yüzyılda ve Ak-Buga›nın yönetim döneminin sonuna doğru (1444-1451) daha belirgin hale geldi. Ahıska artık yarı bağımsızdı. Buna rağmen, mevcut durum 1463'de atabek Kvarkvare II (1451-1466)'nin yönetimine kadar resmileşmedi. Gürcü kaynaklarında onun ülkesi "Samtshe Saatabago" olarak bilinir ve anlamı da "Samtshe (Mesketya) ismindeki atabek'in toprağı"dır.

16. yüzyıl başında Gürcistan artık yıkılmıştı ve Kartli, Kakheti, İmereti krallıklarına ve atabek'in toprağı olan Samtshe'ye bölünmüştü. Bu dönemde Gürcistan Osmanlı İmparatorluğu ile İran arasındaki anlaşmazlığın nedeniydi. Savaşların sonucunda, Türkler Ahıska bölgesini 1578›de kontrollerine aldılar. Lakin, 1635›de Türkler Ahıska (Ahaltsihe) kalesini nihai olarak alana kadar, 17. yüzyıl başında Ahıska İran kuvvetleri tarafından birkaç kez daha işgal edilmişti. 1639'da Osmanlı İmparatorluğu ile İran arasında imzalanan anlaşmaya göre, İranlılar Mesketya'ya yönelik çabalarından vazgeçmek zorunda kaldılar. Ve böylece, yeni bir Ahıska tarihi başlamış oldu. Osmanlı İmparatorluğu dönemi.

2. Osmanlı Döneminde Ahıska

Türkler Ahıska'yı aldıklarında, onu 24 sancaktan (bölge) oluşan Çıldır eyaletine çevirdiler. Ahıska bölgesindeki bütün askeri faaliyetler son buldu ve 19. yüzyıl başına kadar hiçbir askeri harekat yapılmadı. Bu durum, bölgede yaşayan Türk boyları arasında ortak bir dil ve kültürün pekişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Ahıska tarihinde Osmanlı dönemi çok önemlidir çünkü bu asrın başında gelenler ile daha yakın zamanda yerleşen Türk kuşaklarını birleştirici rol oynamıştır.

Ahıska'nın bölgede stratejik bir anlamı bulunmaktadır. Osmanlı Türkleri doğu sınırlarının korunmasında Ahıska'nın önemini keşfetmiş ve bu yüzden yerel halk ile sürtüşme istememişlerdir. Türkler diğerlerinin haklarına saygılıydılar fakat aynı zamanda askeri hizmeti ve İslam'a geçmeyi zorunlu kıldılar. Fakat sonuncu Hıristiyan atabek Ahıska Manuchar III (1614-1625)'nın ölümünden sonra, atabek Beka III başa geçti. O İslam'ı kabul etti ve ondan sonra farklı bir isim kullandı, Sefer-paşa (1625-1635). Bu geçişten sonra, Ahıska'da birçok "belirli değişiklikler yaşandı ve bazıları gönüllü olarak Müslüman oldu".

O dönem yerel tarihçilerinden Vakhushti Bagrationi'ye göre Ahıska'da İslam'a geçen Gürcü aristokratlarıydı ve sadece "köylüler Hıristiyan kaldılar". Bu dönemde Gürcü aristokratları bayramlarda Türkçe konuşurken, evlerinde Gürcüce konuşmaktaydılar. Tabiiki Ahıska'da yaşayan bazı köylüler de İslam'a geçmişlerdir. Zaten, Osmanlılar o dönemde fethettikleri topraklarda herkes İslam'a geçecek diye bir karar uygulamıyorlardı.

3. Rus İmparatorluğu Altında Ahıska

19. yüzyıl başında Gürcistan'da yaşayan etnik grupların hayatları dramatik olarak değişti. Bunun

Tam olarak bu dönemde, Ahıska'nın temel kasabası olan Ahaltsihe'den doğulu kaynaklarda Türkçe bir kelime olan Ak-sika olarak ("Beyaz kale" Gürcüce isminden çevrilmiştir) bahsedilmeye başlandı ve daha sonra da Ahıska veya Akisha olmuştur.

Almanya ile SSCB arasında başlayan savaş Ahıska Müslümanlarına aşırı bir tehlike doğurmamıştı. Yaklaşık 40.000 Türk Sovyet ordusunda görevliydi ve bunların yarısı farklı cephede şehit oldular. Yüzlerce Ahıska Türkü değişik madalyalarla ödüllendirildiler ve bunlardan sekiz tanesi SSCB Kahramanları ilan edildi. Fakat savaşın tam sonunda kimsenin galibiyet ile ilgili bir şüphesi yokken, Gürcistan hükümeti aniden Müslümanları sürgün kararı aldı.

nedeni Rus İmparatorluğu'nun genişlemesiydi. 1801'e gelindiğinde Gürcistan bölgesinin neredeyse tamamı Rus yönetimi altındaydı. 1828'de Rusya Osmanlı'ya savaş açtı ve 15 Eylül 1829'da gerçekleşen saldırı sonucunda Rus güçleri Ahıska (Ahaltsihe) kasabasını ele geçirdiler. 2 Eylül 1829'de imzalanan Edirne Anlaşması'na göre Ahıska eyaletine bağlı 24 sancaktan 10 tanesi Rusya'ya verilmiştir. Bunlar Samtshe toprağıydılar (şimdi Adigeni, Ahaltsihe, ve Aspindza'nın yarısı-bölgeleri) ve Cahaveti (şimdi Aspindza, Ahalkelek ve Bogdanov bölgelerinin ikinci kısmı), ve bu tarihten itibaren Çarlık idaresi tarafından Rus İmparatorluğu'nun Ahaltsihe bölgesi (Rusçada "uezd") olarak adlandırıldılar

Bölge Müslümanlarının tarihinde yeni trajik bir dönem başlamış bulunuyordu. Rusya'nın politikası stratejik olarak Osmanlı Türkiye'si ile komşu olan ve Müslümanların çoğunluk olarak yaşadığı bölgenin dini ve etnik yapısını değiştirmeye yönelikti. Rusya bu nedenle Müslümanları bölgeden sürgün etme ve yerlerine Hıristiyanları yerleştirme sürecini başlattı.

Zaten savaşta Müslümanların %50'sinden fazlası Rus ordusunun zulmünden kaçmak için anavatanlarından ayrılmak zorunda kalmışlardır. Bunların birçoğu Osmanlı İmparatorluğu'na kaçtılar. Savaştan hemen sonra, sömürgeleştirme süreci daha organize hale geldi: Rusya ve Türkiye arasındaki Edirne anlaşmasının 13. maddesine göre, ülkelerine dönmek isteyen iki ülke vatandaşları 18 aylık süre içerisinde bunu yapabilirlerdi.

Toplam göç hareketinin büyüklüğünü belirlemek çok zordur, çünkü 1828-1829 Rus-Türk savaşından önce ve sonra bölge nüfusu ile ilgili güvenilir bir istatistiki kaynak bulunmamaktadır. Fakat yerel kaynaklara göre, 1828'de yaklaşık 34 bin aile (yaklaşık 280.000 insan) Ahıska (Ahaltsihe)'de yaşamıştır. Ruslar tarafından fethedilen toprakları düşünürsek, yaklaşık olarak 10 sancağın nüfusunu hesaplayabiliriz. Bu yaklaşık 106.000 insandır, fakat savaştan sonra sadece 45.000 insan kalmıştır ve bunların çoğunluğu Müslümanlardır.

Müslümanların bölgeden sürgün edildiği aynı dönemde, yeni Hıristiyan kolonileri dalga halinde geliyorlardı ve bunların çoğunluğu etnik Ermeniler ve Ruslardı. 1830 yılına gelindiğinde yaklaşık 35.000 Ermeni Ahıska'ya ve Cahaveti'ye yerleşmişlerdi.

1853-1856 ve 1877-1878 Rus-Türk savaşlarından hemen sonraki büyük çaplı göç dalgası oldu. Bölgeye Ermeniler, Ruslar, Yunanlılar ve Kürtler akın etmeye başladılar. Etnik ve dini durum ile ilgili ilk gerçek istatistikler Rus yetkilileri tarafından 1869'da verilmiştir. Kayıt edilen 80.500 insandan 26.000'inin (%32'lik bir oranının, Müslüman olduğu görülmektedir. Fakat en ilginç tarafı Ahaltsihe bölgesindeki Mesketya ve Cahaveti'deki köylerin ve kasabaların listesiydi. Bu listeden 1869'da, 63.000 insanın Ahaltsihe bölgesindeki 322 köyde yaşadığını çıkarabiliriz. Bunların arasından,

yaklaşık 24.500 Müslüman 208 köyde yaşamıştır. 23 köyde yaşayan 1.100 Kürdü de kattığımızda, 185 köyde Türkçe konuşan 23.400 kişi bulunmaktadır.

Rus İmparatorluğu'nun 1897'deki ilk sayımı, Ahaltsihe ve Ahalkelek bölgelerindeki etnik ve dini karışımın doğru bir resmini sunmaktadır. Buna göre bu bölgelerde kayıtlı 24.400'ü Türk ve 18.900'ü "Tatar" (Azeri) toplam 43.300 Türkçe konuşan insan mevcuttur. (%31). Bölge sakinlerinin çoğu Ermenilerdi (%48), Gürcüler nüfusun %13'ünü oluşturuyorlardı ve geri kalanlar ise Ruslar, Kürtler ve diğerleriydi. Fakat Türkçe konuşan etnik gruplar Ahaltsihe bölgesinde (%53), Ermeniler de Akhalkalki bölgesinde (%72) çoğunluktaydılar.

Rus İmparatorluğu'nun yıkılmasından az önce, 1913'de, yaklaşık 195.500 insan Ahaltsihe ve Akhalkalak bölgelerinde yaşıyorlardı ve bunlardan Türklerin sayısı 56.200 (veya %29), Ermenilerin ise 99.300 kadardı (%51) Gürcüler (Hıristiyan ve Müslüman) 15.200 kişiydi. (%8). Ahaltsihe bölgesinde Türkler 51.000 (%54) kişiyle, Ahalkelek bölgesinde ise Ermeniler 78.000 kişi (%76) ile çoğunluktaydı.

4. 1917-1920'de Ahıska

Rus İmparatorluğu'nun 1917'de yıkılması Kafkaslar'da dramatik bir etki yarattı ve Mesketya'daki durum tekrardan değişti: Müslüman köylerinin çoğu yıkıldı ve birçok insan öldürüldü.

Sonuç olarak, 13 Nisan 1918'de 40 Ahıskalı Türk temsilcisi Batum Barış Konferansına katıldı ve her milletin self determinasyon hakkı bulunduğundan ve Ahıska Müslümanlarının yaşadığı acılardan dolayı Türkiye›ye katılma kararı aldıklarını açıkladı. Batum›daki anlaşmalardan sonra 4 Haziran 1918›de Türkiye ve Gürcistan bir anlaşma imzaladı ve buna göre Gürcistan›ın Müslüman güney batısı (bütün Ahıska) Türkiye'ye dahil edildi.28 Daha sonra 14 Temmuz 1918'de Brest-Litovski Anlaşması'na göre Müslüman nüfusun yaptığı seçimlerde 87.000 kişinin %98'i Türkiye ile birleşme için oy kullandı.

30 Ekim1918'de imzalanan anlaşmaya göre I. Dünya Savaşı'nda kaybeden tarafta olan Türkiye güney Kafkaslar'dan birliklerini çekmek zorunda kaldı. Yerel Müslümanlar dayandılar ve 29 Ekim 1918'de "Ahıska Geçici Hükümeti" kuruldu ("Ahıska Hükümeti Muvakkatı"), hükümetin başına Ömer Faik Bey getirildi ve Kars başkent seçildi.

Buna rağmen Ahıska Cumhuriyeti'nin zayıf donanımlı ordusunun Gürcistan ve Ermenistan orduları ile savaşacak gücü yoktu. Bu nedenle, Ahıska Müslümanları Ermenistan ve Nahçıvan›da yaşayan Azeri-Türkleri ile birleşmeye karar verdiler. 30 Kasım 1918›de 60›dan fazla delege Kars şehrine geldiler ve başkenti Kars olmak üzere Güneybatı Kafkas Cumhuriyeti›ni kurdular «Cenub-i Garb-i Kafkas Cumhuriyeti) Bazen bu devlet «Kars Cumhuriyeti" olarak da adlandırılmıştır.

Şubat 1919'da Müslüman ordusu bir zafer kazandı ve bütün Ahıska'yı bağımsızlığına kavuşturdu. Gürcistan hükümeti İngiltere'den yardım istedi ve 12 Nisan 1919'da İngiliz kuvvetleri Kars'ı işgal ettiler ve Kars Cumhuriyeti'ne son verdiler. Böylece, Nisan 1919'da, Müslümanların çıkarlarını koruyan ve bölgeyi kontrol eden devlet artık yok olmuştu. Nisan 1919'da Gürcistan kuvvetleri Ahaltsihe ve Ahalkelek şehirlerini işgal ettiler.

Hemen, 1921 başında, Sovyet Rus ordusu Gürcistan'ı işgal etti ve 25 Şubat'ta otoritesini oluşturdu. Ahıska Tarihinde yeni bir dönem başlamış oldu.

5. Sovyet Döneminde Ahıska

Ahıska bölgesindeki ilk SSCB seçimi 1926 yılında yapılmıştır. Ahalkelek bölgesinin etnik resmi aynıdır: nüfusun çoğunluğu Ermenidir - %73, Gürcüler yaklaşık -%10 ve Türkler - %8,5. Ahaltsihe bölgesindeki durum farklıdır: Türkler halen ana etnik gruptu, fakat sayıları 49.500›e düşmüştür veya yerel nüfusun %51›ini teşkil etmektedirler ve Gürcü ve Ermenilerin sayısı artmıştır (Gürcüler - 24.000 kişi veya %25, Ermeniler- 15.000 kişi veya %16). Ahıska bölgesinde toplam olarak 328 kasaba ve köy bulunmaktadır. Sovyet yönetiminin ilk yıllarında buralarda 175.000 kişi yaşıyordu. Kürtleri de katarsak (Dört bin kişiden daha fazla) Ahska nüfusunun %34,5›ini oluşturan 60.500 Müslüman 249 kasaba ve köyde yaşıyorken, 56.000 Türk (Ahıska nüfusunun %32) 189 köyde yaşıyordu.

1920'lerin sonu ve 1930'ların başında, Ahıska Müslümanları üzerlerinde çok baskı hissetmeye başladılar. Bu tenkilin bir sonucuydu. 1928-1937›den sonra yüksek eğitim görmüş çoğu kişi tutuklanmıştı ve bunların çoğu 1937-1938 yılları arasında Stalin'in değişik toplama kamplarında öldürülmüşlerdi.

Almanya ile SSCB arasında başlayan savaş Ahıska Müslümanlarına aşırı bir tehlike doğurmamıştı. Yaklaşık 40.000 Türk Sovyet ordusunda görevliydi ve bunların yarısı farklı cephede şehit oldular. Yüzlerce Ahıska Türkü değişik madalyalarla ödüllendirildiler ve bunlardan sekiz tanesi SSCB Kahramanları ilan edildi. Fakat savaşın tam sonunda kimsenin galibiyet ile ilgili bir şüphesi yokken, Gürcistan hükümeti aniden Müslümanları sürgün kararı aldı. 12 Nisan 1944›de Gürcistan İçişleri Bakanı G. Karanadze SSCB İçişleri Bakanı L. Beriya›ya bazı Kürt ve Azerilerin «izinsiz evlerini terkettilerini ve Tiflis›e geldiklerini» ve böylece şehirde «sosyal gerilim» yarattıklarını belirten bir mektup yazdı. Bir ay sonra 76.021 kişinin - 45.516

Türk ve 29.505›i farklı etnik gruplardan olmak üzere Türklerin sürgün edilmesi kararı alındı. Bir müddet sonra 77.500 kişinin daha sürgün edilmesi kararı alındı.

24 Temmuz 1944'de L. Beriya "Sovyet sınırındaki Gürcistan'da durumun düzeltilmesini" içeren bir mektupla Stalin'e gelerek, Ahaltsihe, Adigeni, Aspindza, Ahalkelek, Bogdanov bölgelerindeki ve Acaristan'ın birkaç köyündeki Türk, Kürt ve Hemşinlerden oluşan 16.700 ailenin sürgün edilmesi gerektiğini bildirdi.

31 Temmuz 1944'de SSCB Devlet Savunma Komitesi Stalin tarafından imzalan özel bir resmi emir hazırladı ("Çok Gizli" başlıklı # 6279). Bu karar 86.000 Müslümanın Ahıska'dan Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'a sürgün edilmesi ile ilgiliydi. Hükümet 30.000 kişiyi Özbekistan'a, 40.000 kişiyi Kazakistan'a, 16.000 kişiyi Kırgızistan'a yerleştirmeyi planlamıştı. Sürgün edilen kişilerin yerine, Gürcistan'ın değişik bölgelerinden özellikle Imereti'den 7.000 aile (32.000 kişi) getirilecekti.

15 Kasım 1944 sabahı Müslümanların sürgünü başladı. İçişleri Bakanlığı›nın Ekim 1948 tarihli bilgisine göre, Gürcistan›dan sürgün edilen toplam sayı 95.669›du, bunların 15.432 kişisi (sürgün edilenlerin %16›sı) yolda veya gittikleri yerlerde öldüler, 2.175›i ise farklı etnik grupların (Laklar, Azeriler ve diğerleri) temsilcileri olarak yanlışlıkla sürgün edildikleri için özgür bırakıldılar. Böylece,1 Ekim 1948›de 80.935 insan sürgündeydi. SSCB İçişleri Bakanlığı›nın verdiği bilgiye göre 1 Ocak 1945› ile 31 Aralık 1950 tarihleri arasında 19.047 Türk, Kürt ve Hemşin evlerinden uzakta öldüler.

SSCB İçişleri Bakanlığı'nın verdiği bilgiye göre 1953 yılı başında Gürcistan'dan sürgün edilen 86.663 kişi Orta Asya'da yaşadı. Bunlardan, 63.823'ü Türk, 8.843'ü Kürt, 13.997'si Hemşin'di. Ve kişilerin yarıdan fazlası (43.600 veya %51) Özbekistan'da, diğerleri Kazakistan'da (32.400 kişi veya %37), ve yaklaşık 10.000 kişi (%12) Kırgızistan'da bulunmaktaydı.

28 Nisan 1956'da SSCB Meclisi aldığı karar ile Gürcistan'dan Müslümanların hareketini kısıtlayan yasayı kaldırdı. Fakat eski hakları iade edilmedi. Ne evlerine dönebiliyorlardı ne de mülkleri geri veriliyordu. 31 Ekim 1957'de SSCB Meclisi, Gürcistan'dan 1944'de sürgün edilen bütün Azerilerin haklarının iade edilmesi kararını aldı. Gürcistan'a dönüşleri halen yasak olsa da Azerbaycan'da kalmalarına izin verildi. SSCB İçişleri Bakanlığına göre, 24.304 Türk kendisini Azeri olarak nitelendirmekteydi veya Azeri olarak kayıtlıydı.36 Böylece, 1957'de 25-27.000 Türk fakat resmen Azeri kimliğiyle Azerbaycan'a yerleşebildiler. 1958-1961'de toplam olarak 10.000 Türk Azerbaycan'a en çok da Saatli ve Sabirabad bölgelerine göç etmişti.

O sırada zaten Türkler arasında iç çatışmalar vardı. 1959'da 2 temel lider iki farklı görüş ile ortaya çıktılar. Latifşah Barataşvili "Mesh"lerin Gürcü Müslümanlar olduklarını ve tarihi anavatanları olan Gürcistan'a dönmelerini ve Gürcü kabul edilmelerini savunuyordu. Mevlüd Bayraktarov'un ise farklı

1989 başında Özbekistan, Türkler'in faaliyetlerinin merkezi haline geldi. Bu, SSCB'nin Ocak 1989'de yapılan seçiminde yaklaşık 106.000 (%51) Türk'ün Özbekistan'da yaşaması ile açıklanabilir. Ancak, Sovyet hükümetinin tepkisi Özbekistan'da kıyımlar "hazırlamak" şeklinde tecelli ediyordu Mayıs ve Haziran 1989'da Özbekistan'da aniden bir çatışma çıktı: binlerce Özbek Türklere saldırdı ve evlerini yıktı.

bir görüşü bulunmaktaydı. O, Türk olduklarını ve Azerbaycan'da kalmaları gerektiğini savunuyordu. Bu iki farklı görüş arasındaki çatışmalar devam etti ve 1960'ların başında biri "Türk" diğeri "Gürcü" iki taraf bulunmaktaydı. Çok geçmeden Türk tarafında Gürcü taraftan daha fazla destek bulduğu ortaya çıktı. 15 Şubat 1964'de Özbekistan'ın Taşkent bölgesindeki Buka köyünde resmi olmayan ilk toplantı yapıldı (daha sonra Türkler tarafından ilk "Büyük Toplantı" denmiştir). Farklı bölgelerden 600'den fazla delege katıldı. "Kurtuluşun Geçici Organizasyon Komitesi (KGOK)" oluşturuldu ve başına Enver Odabaşev getirildi.

9 Ocak 1974'de SSCB hükümeti Türklerin SSCB içerisinde istedikleri yerlerde yaşama hakları ile ilgili özel bir karar aldı. Böylece, hükümet haklarını iade etmedi, ancak anavatanlarına geri dönüş için "resmi bir olur" vermiş oldu. Fakat aslında, bunun hayat bulmasını engellemeye devam ettiler. Şimdi asıl temel güçlük Gürcistan hükümetinin Türklerin Gürcistan'a geri dönmelerini gayri resmi bir biçimde şarta bağlamasıydı. Türklerin Gürcü olmalarını ve soyadlarını değiştirmelerini şart koşuyordu.

Gorbaçov'un iktidara gelmesi ve 1985'de aldığı "Perestroyka" kararı yeni bir hareketlilik dalgasının doğmasına neden oldu. Türkler Gürcü şartlarını kabul etmeden haklarının iade edileceğine ve evlerine dönebileceklerine inandılar. 12 Nisan 1987'de KGOK dağıldı ve Yusuf Sarvarov önderliğinde Geçici Organizyon Komitesi "Qayidish" (Geri Dönüş) kuruldu.

1989 başında Özbekistan, Türkler'in faaliyetlerinin merkezi haline geldi. Bu, SSCB'nin Ocak 1989'de yapılan seçiminde yaklaşık 106.000 (%51) Türk'ün Özbekistan'da yaşaması ile açıklanabilir. Ancak, Sovyet hükümetinin tepkisi Özbekistan'da kıyımlar "hazırlamak" şeklinde tecelli ediyordu Mayıs ve Haziran 1989'da Özbekistan'da aniden bir çatışma çıktı: binlerce Özbek Türklere saldırdı ve evlerini yıktı. Ne zamanki askerler silah kullanmaya ve Türkleri güvenli yerlere sevketmeye başladı, Özbekistan'daki durum yatıştı. Lakin, yatışma geçiciydi ve Şubat-Mart 1990'da Özbekistan'ın değişik yerlerinde şiddet tekrar başladı. Resmi rakamlara göre, 116 insan öldürüldü, bunların 66'sı Türk'tü ve 2000'den fazla yaralı vardı.

Planlanmış katliamların sonucunda, 74.000 Türk Özbekistan'ı terketti: 40.000'i Azerbaycan'a, 17.500'i Kazakistan'a ve 16.000'i Rusya'ya gitti.

1989–1990'ın trajik olayları diğer daha az belirgin sonuçlar da doğurdu. Türk hareketinin güçlenmesini sağladılar ve hem planlanmış

katliamlar hem de bunu takip eden sürgünler haklarının iadesi konusunda daha sert bir tavır almalarına neden oldu. Aynı zamanda, Sovyet hükümeti için onların problemlerini görmezlikten gelmek güçleşti ve 23 Eylül 1989'da Moskova'da ilk resmi Türk Konferansı yapıldı. Konferansa Sovyetler Birliği'nin her bölgesinden 526 Türk delege katıldı. 18 Mayıs 1990'da Moskova'da "Vatan" ("Anavatan") isimli bir Türk Derneği yaratma kararı alınan başka bir konferans düzenlendi. 25 Şubat 1991'de SSCB Adalet Bakanlığı bu derneği Moskova'da tescil etti. Bu derneğin bir lideri Yusuf Sarvarov'du ve genel merkezi Moskova'daydı. 1991'de Sovyetler Birliği çöktü ve Türklerin tarihinde yeni bir dönem başladı.

Şimdiki Durum

1991'den Sonra Ahıska Türklerinin Hareketleri ve Örgütlenmeleri Sovyetler Birliği'nin 1991'de çökmesi Ahıska Türkleri için daha çok sorun yarattı. Politik karmaşa ve ekonomik zorluklar eski Sovyetler Birliği›nin geniş alanlarına yayılmış bu küçük etnik grup için zorlukları arttırdı.

"Vatan"ın ortaya çıkışıyla aynı zamanda ve Sovyetler Birliği'nin çökmesini müteakip "Gürcü" dalgası daha fazla hareketlenmeye başladı. Bu akımın başını Halil Umarov (Gozalishvili) çekmekteydi. Kasım 1991'de hemen Rusya'da tescil edilen "Sürgün edilen Müslüman-Meshler" derneğini kurdu ve ismini "Kurtuluş" koydu, 1997'ye kadar genel merkezi Kuzey Kafkaslardaki Nalçık kasabasındaydı. Daha sonra 24 Mart 1992'de Gürcistan'da da tescil edildi ve Gürcü ismi "Khsna"yı aldı. 1995'de H. Umarov (Gozalishvili)'un vefatından sonra, İsa Eşrefov (Tavadze) örgütün liderliğini üstlendi.

"Khsna"nın sempatizanları Türk etnisite ve kültürleri ile Gürcistan vatandaşı olarak evlerine dönme umutlarını kaybettiler. Bu nedenle Türk etnisitelerinden vazgeçmeyi göze aldılar Müslüman soyadlarını değiştirdiler ve Ahıska'dan uzak olan diğer Gürcistan bölgelerine yerleştiler ve "Türk etkisi altındaki Gürcüler" (Meshler) olarak anıldılar, Bunlar için öncelikli olan sürgünde değil anavatanlarında yaşayabilmekti; dolayısıyla isimleri fazla bir önem arzetmiyordu.

1992-1994 arasında, "Khsna"nın etkisi giderek arttı. Örgütün liderleri konuyu çözmek amacıyla Gürcistan hükümeti ile uzlaşma için söz verdiler. Lakin, daha yakın zamanlarda, "Khsna" politikalarına olan güven azaldı. Gürcistan hükümetinin Türk sorununu çözmeye niyetli olmadığı anlaşıldı ve hatta şartlarını kabul edenleri bile kabul etmeye yanaşmadığı ortaya çıktı. Hakların geri iadesi konusunda Gürcistan hükümeti ile anlaşılamayacağı, fakat demoktarik bir imajı olan bir örgüte halen gereksinim olduğu Türkler tarafından anlaşılmıştır.

Aynı zamanda "Vatan" derneğinin Azerbaycan'daki temsilciliği etkisini artırmaya başladı. 13 Ekim 1993'te "Vatan" Azerbaycan'da tescil edildi (Halid Taştanov 27 Ekim 1994'den beri lideriydi) ve yavaş yavaş Türkiye ile sıkı bağlar kurmayı başardı. Bu nedenle, Azerbaycan'da yaşayan Türkler kimliklerinin önemini diğer farklı yerlerde yaşayan Türklerden daha çabuk kavradılar. 6 Mart 1999'da üçüncü özel konferans tertip edildi: Azerbaycan ve diğer Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinden 470 delege katıldı. Örgütün isminin tarihi etnik grup ismini yansıtan "Ahıska Türkleri Derneği "Vatan" olarak değiştirilmesine karar verildi. Azerbaycan'daki "Vatan"ın temsilciliği Azerbaycan dışında da faal olarak çalışmaya başladı ve birçok uluslararası toplantıda "Vatan" derneğinin Azerbaycan'daki üyeleri Türklerin çoksesli savunucuları oldular. Bütün "Vatan" ofisleri birbirleyle irtibat halindeydi ve hepsi bütünün bir parçası olarak görülüyordu. "Vatan" ayrıca Türk nüfusun çoğunluğunun desteğini de almıştı.

1996'da "Vatan" faaliyetlerini bir kademe daha arttırarak, Romanya'da yapılan 41. Avrupa Milliyetleri Federal Birliği (FUEN) Kongresi'nin bir üyesi oldu ve 1997'de Avusturya'da yapılan 42. FUEN toplantısına katıldı. Lakin Bağımsız Devletler Topluluğu'ndaki bazı Türkler, gerek "Vatan" gerekse "Khsna"nın faaliyetlerinden ve sorunları çözmekteki başarısızlıklarından dolayı hayal kırıklığına uğradılar ve Türkiye'ye göç etme kararı aldılar. 1990'da göçü savunan birkaç başka dernek daha ortaya çıkmaya başladı: Kırgızistan'da

Görüldüğü üzere, Ahıska Türkleri uzun bir tarihleri ve değişik bir kültürleri olan insanlardır. Millet olarak, Doğu›daki diğerleri özellikle de Türk milleti gibi benzer bir gelişim süreci yaşamışlardır. Gürcistan›da ve özellikle Ahıska'da kavimler hızlı bir şekilde birbirleriyle karışarak yerleşmişlerdir.

Abuzer Tayfur tarafından yönetilen "Osmanlı Türkleri" kuruldu; diğerleri Kazakistan'da Ismail Ganiev ve Ahmed Mamedov'un öncülüğünde "Turkiya" ("Türkiye"), ve de Ukrayna'da "Anadolu" (Muhammad Izzetoğlu)'ydu. Azerbaycan'da yaşayan Türkler de bu fikri benimsediler örneğin, Türk Kültür Merkezi "Ahıska"'nın başkanı Seyfuddin Bunturk, 1996'da Türkiye'ye göçetti) 1990'ların ortalarında en popüler organizasyon "Umud" ("Umut") Derneği'ydi. Nisan 1994'de Rusya Federasyonu'nun Krasnodar bölgesinde Akram Bayraktarov tarafından kurulmuş ve tescil edilmişti. Fakat şu anda bu organizasyon sadece kağıt üzerinde bir oluşum olarak gözükmektedir.

Bugün Ahıska Türklerini temsil eden organizasyonlardan sadece Dünya Ahıska Türkleri Birliği uluslararası alanda söz sahibidir.■

75 YILDIR VATAN AHISKA YOLUNDA

Rusların işgalinden sonra Anadolu içlerine göç ederek hayatlarını kurtaracağına onlar vatanda kalarak ecdat topraklarına sahip çıkmayı yeğlediler. Çar Rusya'sının yok edemediği Ahıska Türklerini Sovyet Rusya'sı yurtlarından söküp Orta Asya steplerine sürerek yok etmeyi denedi. Adeta soykırıma uğrayan Ahıska Türkleri en zor koşullar altında yaşamak pahasına Türklük ve Müslümanlıklarından ödün vermeden bugüne kadar hem de çoğalarak gelebildi.

Ahıska Türklerinin kısa tarihçesi

Oğuzlarla birlikte 481 yılında başlayan ve 1068 yılında Selçuklularla devam eden, 1267 yılında Atabek yurdu daha sonra 1578 tarihinde de Osmanlı İmparatorluğu himayesine geçen Ahıska ve bölgesinde sorunsuz bir şekilde yaşayan Türkler 1828 tarihinde Rusların işgaliyle baskı, zulüm ve çileli hayatları başlamıştır. Ahıska, Posof ile birlikte 1829 ve 1877 yılları arasında Osmanlı Rus arasında defalarca el değiştirmiştir. Halk arasında 93 harbi diye adlandırılan 1877-1878 Osmanlı Rus savaşları sonucunda Edirne antlaşması ile Osmanlı İmparatorluğu Ahıska, Batum, Ardahan, Kars, Erzurum Oltu ve Artvin'i savaş tazminatı olarak, Ruslara bırakmıştır. 1877 yılından 1917 yılına kadar 40 yıl boyunca Rusların baskıcı yönetimine geçen Ahıska, Bolşeviklerin 1917 Ekim devrimi ile Rus askerlerinin çekilmesiyle de Gürcülere terk edilmiştir. 21 Mart 1921 tarihinde imzalanan Moskova antlaşmasına göre sahada kazanılan zafere rağmen masa başında talihsiz bir şekilde Gürcistan sınırları içinde kalan Ahıska kısa süre sonra yeni kurulan Sovyetler Birliği rejimine dahil edilerek Gürcistan ile birlikte Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne (SSCB) katılmış oldu.

Kars ve son olarak da Moskova antlaşması ile masada Ahıska'yı ikiye bölerek Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde kalan Yukarı Ahıska olarak da bilinen Poshov bölgesindeki Ahıskalılar ise her şeye rağmen şanslı Ahıskalılar olarak tarihe geçmiştir.

Ahıska bölgesinde yaşayan Türkler Rusların himayesinde adeta zulüm yaşamışlardır. 1828 yılında çarlık Rusya'sı ile başlayan baskıcı rejim önce Gürcistan ve daha sonra Sovyetler rejiminde devam etmiştir. Toplumun ileri gelenleri çeşitli bahanelerle ya içeri atılmış ya da Sibirya'ya sürülmüşlerdir. İkinci Dünya savaşı öncesi Sovyet rejimi Ahıska Türkleri üzerinde sindirme politikası uygulayarak baskıyı artırırken, akrabalarımıza inanılmaz zulümler yaşatmıştır. Bu zulümlerden Posof tarafında kalanlar bile nasibini almışlardır. Birçok kayıp ve faili meçhul ölümler olmuştur.

1940 yıllara kadar Ahıska Türklerini Askere dahi almayan Sovyetler Birliği yönetimi 40 bin kadar Ahıskalı Türkü Cepheye götürmüş Sovyetler için Almanlarla karşı savaştırırken geride kalan yaşlı ve kadınları tren yolu inşaatında çalıştırmıştır. 1944 yılının 14 Kasımı 15 Kasıma bağlayan gecede birkaç saat içinde silah zoru ile asker nezaretinde halkı köy meydanlarında toplamışlardır. Savaşın sonu

gelmiş bir taraftan barış antlaşmaları imzalanırken diğer taraftan Türk asıllı Kafkas halkları gibi Ahıska Türklerini de güvenli bir bölgeye götüreceğiz bahanesiyle yurtlarından silah zoruyla kopararak Orta Asya steplerine sürmüşlerdir. Hiçbir gerekçe göstermeden sırf Türk oldukları için asırlardır yaşadıkları Atayurtları olan Ahıska ve köylerini silah zoruyla boşaltıp, geride malını mülkünü bıraktırarak Tiflis'ten gelen ilk trene takılan hayvan vagonları ile 86 bin Ahıska Türkünü Orta Asya steplerine sürmüşlerdir. Resmi kayıtlara göre 86 bin bölgeden 40 bin kadar da askerdekiler olmak üzere toplamda 126 bin Ahıskalı Türk yerlerinden yurtlarından edilerek haksız yere sürgün edilmişlerdir. 2700 yıllık Türk yurdu bir anda boşaltılmış ve daha sonra bölgeye getirilen Gürcü ve özellikle de sınır boyları Ermenilere adeta hediye edilmiştir.

Kış ortasında bir buçuk ay süren tren yolculuğu sonucunda 17 bin Ahıska Türkü soğuktan ve çeşitli hastalıklardan hayatını kaybetmiştir. Askere götürülen 40 bin Ahıska gencinden yaklaşık 20 bini ancak geri dönebilmiştir. Bu sürgün ve savaş toplamda 37 bin Ahıska Türkünün canına mal olmuştur.

Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan'a sürülen Ahıska Türkleri 1956 yılına kadar trajedi yaşamaya devam etmişlerdir. Açlık ve sefalete mahkum edilmiş Ahıska Türkleri bir köyden diğer bir köye gitmeleri yasaklanırken parçalanmış olan aileler uzun süre birbirlerini bulamamış, birbirlerinden habersiz yaşamışlardır. 31 Ekim 1956'da Yüksek Sovyet, gizli polis teşkilâtının kontrolünde devam eden sıkı rejim şartlarını kaldırdı. Fakat yurda dönüş izni vermedi. Ellerinden alınan malları da iade edilmedi.

Ahıska Türklerinin Vatana dönüş mücadelesi

Sadece birkaç aylığına gidiyorsunuz diyerek yurtlarından sürülen Ahıska Türkleri de diğer halklar gibi 1944 yılından itibaren vatana dönme mücadelesi vermişlerdir. Sürgünden sonra gönderildikleri ülkelerde yaşam mücadelesi verirken aslında onlar yetkililerden vatana geri dönme isteklerini her fırsatta dile getirdiler.

Ahıska Türklerinin temsilcileri, 1957'de Moskova'ya gelerek vatana dönmek için ilk müracaatlarını yaptılar. Kendilerine, "Siz Azerisiniz! O halde Azerbaycan'a dönebilirsiniz..." diye cevap verildi. Azerbaycan'a gelen Ahıska Türkleri Vatana yakın olmak ve bir gün kapılar açılırsa da vatana dönme umudu ile bu ülkeye yerleşmişlerdir. Mugan çölünde kurdukları köy ve kasabalara da Ahıska'daki

> Sadece birkaç aylığına gidiyorsunuz diyerek yurtlarından sürülen Ahıska Türkleri de diğer halklar gibi 1944 yılından itibaren vatana dönme mücadelesi vermişlerdir. Sürgünden sonra gönderildikleri ülkelerde yaşam mücadelesi verirken aslında onlar yetkililerden vatana geri dönme isteklerini her fırsatta dile getirdiler.

köy ve kasabalarının isimlerini vermişlerdir. Çöl ve bataklıkları kurutarak tıpkı Ahıska'daki gibi yeşillik ve güllük gülistanlık haline getirmişlerdir.

1957 ve 1966 yıllarında örgütlenerek başlattıkları vatana dönüş mücadelesi halen devam etmektedir.

Ahıska Türkleri'nin ikinci sürgünü

Özbekistan'ın Fergana vadisinde yaşayan Ahıska Türkleri çalışkanlıkları ile edindikleri mal varlıkları göz kamaştırıyor ve komşuları tarafından kıskançlık ve hayranlıkla izleniyorlardı. Sovyetler dağılma safhasına girdikten sonra SSCB gizli servisi KGB sinsi planını hazırlayıp Özbek Türk düşmanlığı yarattı. Bu tuzağa düşen Özbekler maalesef pazarda yaşanan basit bir olayı bahane ederek çatışmaların da fitilini ateşlediler. Gündüzleri kırmızı boyalar ile işaretlenen Ahıska Türkleri evleri geceleri de ateşe verildi. Yüzlerce Ahıskalı hayatını kaybederken binlercesi de sakat bırakıldı.

Artık Özbekistan'da çıkan çatışmalar genele yayılacağı korkusu ile çatışmalardan kaçarak hayatlarını kurtarmak isteyenlere gecikmelide olsa Moskova sahip çıkarak çatışmalardan insanları kurtarma planları yaptılar. Ahıska Türkleri vatana

dönmek isteyince bilinmeyen gizli eller yine ortaya çıkarak engel olmayı başardı.

Moskova'daki güçlü lobi görevini yapmış, çatışmaların altından kurtardıkları aileleri öz yurtları olan Gürcistan'da Ahıska bölgesi yerine Rusya Federasyonu içlerine en fazlada Rostov ve Krasnodar bölgelerine göç ettirmişlerdir.

Üçüncü Sürgün Amerika'ya

1989 yılında Fergana faciası ile ikinci bir sürgün yaşayan Ahıska Türkleri Sovyet coğrafyasında inanılmaz acılar çekmişlerdir. Rusya Federasyon'u içinde Rostov ve Özellikle de Krasnadar bölgelerinde uzun yıllar kimliksiz yaşam mücadelesi vermişlerdir. 2004 yılında türlü oyunlarla 16 bin civarında Ahıska Türkü Amerika'ya göç ettirilmiştir. Aslında bu Ahıska Türkleri'nin 1944 yılındaki büyük ve toplu sürgünden sonraki 3. Sürgünü olmuştur. Buradaki asıl amaç Ahıskalıların vatana dönmesini engellemekti ki bu senaryo başarıya ulaşmıştır. Amerika'ya göç ettirilen Ahısklıların vatana dönme mücadelesi bir nevi kırılmıştır. Özellikle Krasnadar bölgesine yerleştirilen Ahıskalılara Sovyet vatandaşı olmalarına rağmen bölge valisi Rus vatandaşlığı vermeyerek vatansız kalmalarına sebep olmuştur. 1996 yılında Avrupa Konseyi'ne üye olan Rusya'yı denetleyen Konsey raportörleri bu gerçeği görünce raporlarına konu ettiler. Rusya ise savunmasında Ahıska Türklerinin ana vatanları Gürcistan'daki Ahıska'dır, Özbekistan'daki çatışmalardan sonra kendilerini misafir ettiklerini söylediler. 1999 yılında ise yine Avrupa Konseyi üyesi olan Gürcistan Sürgüne uğramış Ahıska Türklerinin vatana dönüşünü sağlama yönünde Avrupa Konseyi'ne taahhütte bulunmuştu. Artık vatan kapılarının Avrupa Konseyi baskıları ile açılacağını düşünen gizli eller bir kez daha harekete geçerek buradaki halkı bir şekilde başka bir yere taşıyarak vatana dönüş direnci kırılmalıydı. 2002 - 2003 yıllarında gizli ve güçlü lobi içinde tartışılan konuda vatana

dönüş direncinin kırılması için birkaç bin kişiyi önce Fransa'ya mülteci statüsünde götürmeleri düşünüldü. Fransa'da dönemin içişleri bakanı kesinlikle yabancıyı ülkesinde istemediği için konusunu dahi ettirmedi. Daha sonra Amerika'da olan bu güçlü lobi planını değiştirerek Kilisede güçlü olan Mum tarikatını devreye sokmayı başardı. İnsani değerleri öne çıkararak kendi asıl planlarını gizlemeyi başardı. 1944 yılında yurtlarından sürüldükten sonra Rusların gücünü arkasına alan çıkar örgütleri devlet politikasıymış gibi uygulama yaparak bölgede hakimiyet kurdular. Azğur boğazına kurulan sınırdan içeri dahi alınmayan Ahıska Türkleri 1999 – 2004 yılları arasında bu gizli ellerin oyununa maruz kalmıştır. 2004 yılında Amerika'yı ikna etmeyi başaran lobi Ahıska Türklerinden 7-8 binini Amerika'ya aldı. Bu sayı sonraki yıllarda 16 bine ulaştı. Amerika'ya çağın sürgününü yaşatarak tam 27 değişik ve birbirinden uzak bölgelere dağıtılan Ahıska Türklerini entegrasyon adı altında asimile ederek yok etmeyi de planladıkları görülmekteydi. Ancak özünden ödün vermeyen Ahıska Türkleri Amerika'da da Ohio eyaletinde birikmeye başladı. Aslında bazı kaza hayırlı gelir düşüncesi ile Amerika'da Sosyo-ekonomik durumlarını güçlendiren Ahıskalı Türkler Vatan mücadelesinde daha da güçlü olacaklarına inanmaktayız.

Ahıskalılar vatan mücadelesinde STK'larını kurdular

Ahıska Türklerinin çok önemli bir özelliği var. Sovyetler Birliği içinde tek Türk adını taşıyan bir topluluktur. Azerbaycan Türklerine Azeri, Özbek, Kazak, Kırgız ve Kırım Tatarı gibi isimler takılırken kimliklerinde tek Türk adını taşıyan Ahıskalılardır. Bazılarını zorla Azeri yazsalar da onlar Türk adını şerefle taşımayı başarmışlardır. Bunun yanında evlerinde Türk bayrağını asmaktan geri durmamışlardır. Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra dünya üzerinde birçok ülkeye dağılmışlardır. Gittikleri ülkelerde örgütlenerek sivil toplum kuruluşlarını kurarak özlerini korumak ve vatana dönüş mücadelesi vermeyi amaçlamışlardır. Birçok ülkede yaşasalar da Kıbrıs (KKTC) dahil 10 ayrı ülkede STK'larını kurmuşlardır.

Türkiye'den giden üst düzey siyasetçiler, devlet adamları, İş insanları gittikleri ülkelerde Türk olarak karşılaştıkları Ahıskalılar oluyordu. Demirperde ülkesi olan Sovyetler Birliğinde Vatandan sürülen Ahıskalıların akıbetleri Türkiye tarafından bilinmezken yok edildikleri düşünülürken Ahıskalılar küllerinden doğuyordu.

Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti devleti 1992 yılında sadece Ahıskalılara özgü bir kanun çıkarmıştı. Tarihte sahip çıkamadıkları Ahıska Türklerini tanımak ve onlara sahip çıkmak artık Türkiye'nin de devlet olarak asli görevleri arasındaydı.

Ahıskalılar ilk göz ağrısı resmi Sivil Toplum Kuruluşunu (STK) 1992 yılında Moskova'da "Vatan Cemiyeti" adı altında kurdular. Hemen ikincisi aynı sene içinde Bakü'de "Vatan Cemiyeti" kuruldu. Bunları takip eden yıllarda Ahıskalılar yoğun olarak yaşadıkları 10 ayrı ülkede STK'larını kurdular. Türkiye'de Ahıskalılara yardım maksadıyla bir Vakıf kuruldu. Ardından dernekler kuruldu. Bu dernekleri bir çatı altında toplamak için Ahıska Türkleri Federasyonu kuruldu. Genelinin önceliğindeki amaçları vatana dönüştü. Bu maksatla yine Ankara Merkezli Uluslararası

faaliyetler yürütmek için ikinci bir federasyon kuruldu. Amaç birleşmek daha güçlü bir şekilde vatan mücadelesini vermekti. Ancak bazılarında şahsi menfaatlerin öne çıktığı görüldü. Hatta birçok derneğin sadece bazıları için geçim kaynağı olarak kuruldukları anlaşılıyordu. Şahsi çıkarların davaların önüne geçmesi ile de maalesef ayrışmalar oldu. Toplum içinde parçalanmalar oldu. hatta yer yer kavgalar oldu. Aklıselim mücadele veren insanlar ailelerine varana kadar tehdit edilerek geri çekilmeleri sağlandı.

Tüm bunları gören ve Ahıskalıları iyi tanıyan bazı devlet yetkilileri bu parçalanmışlığın önüne geçilmesi ve tek elden vatana dönüş mücadele verilerek devletin de tek muhatap kabul edeceği bir kuruluşun oluşması için düğmeye basıldı.

Dönemim Cumhurbaşkanı ve Başbakanı direktifleri doğrultusunda hareket eden 9 ayrı ülkede faaliyetlerini sürdüren Ahıska Türkleri 2008 yılında Ankara'da bir araya geldi. Ahıskalı STK yöneticileri ve kanaat önderleri yaptıkları toplantılar sonucunda bir çatı örgüt kurulmasında anlaşma sağlandı.

1944 yılından itibaren vatana dönüş mücadelesi veren Ahıska Türkleri, Avrupa Konseyi'nin de baskı ile Gürcistan'da ilk defa bir kanun çıkartmayı başardı.

Gürcistan çıkardığı 2007 kanununa göre 2008 yılında toplamaya başladığı müracaatları ise Gürcistan-Rusya savaşı bahanesiyle 6'şar ay uzatarak 2009 sonunda durdurdu. Bu müracaatların İngilizce ve Gürcüce olan 5 841'ni kabul ederken yaklaşık 7 300 adet dosyayı da tarihi geçti gerekçesiyle kabul etmedi. Daha sonra DATÜB'ün girişimleri ile Rusça olarak verilmiş olan yaklaşık 2 bin kadar dosyayı da kabul edeceğini Avrupa Konseyi ve DATÜB yönetimine bildirdi. Bu dosyaların her biri bir aile demektir. Dolayısıyla da ilk etapta vatana dönmek isteyen 30-35 bin Ahıskalı nüfus olarak tahmin edilmektedir.

DATÜB KURULDU

2008 yılında Ankara'da yapılan toplantıda Ahıskalıları bir arada toplayacak ve Vatan Ahıska'ya dönüş mücadelesi vermek amacı ile kurulmasında anlaşma sağlanan çatı örgütün adı üzerinde tartışmalar oldu. Sonuçta kısaltılmış adı DATÜB olan "Dünya Ahıska Türkleri Birliği" olması uygun görüldü. DATÜB'ün kurucu başkanı olarak Kazakistan Ahıska Türkleri Kültür Merkezi başkanı ünlü işadamı Ziyatdin Kassanov'u seçtiler. Kassanov ise DATÜB'ün kuruluş aşamasını yürütmek üzere Ayfer Aksu'ya görev verdi.

DATÜB yönetimi içerisinde yer alması istenen Prof. Dr. İlyas Doğan, Yunus Zeyrek ve Burhan Özkoşar 27 Nisan 2009 tarihinde Ankara'ya davet edildiler. Kurucu başkan Ziyatdin Kassanov ile yapılan görüşmede artık DATÜB yönetiminde yer almayı ve birlikte daha güçlü uluslararası faaliyet yürütülmesi için birlikte çalışma konusunda anlaşma sağlandı.

Ancak aradan bir buçuk yıl geçmesine rağmen, DATÜB'ün resmi olarak kurulması süreci tamamlanamayınca bu görev Kurucu Genel Başkan Ziyatdin Kassanov tarafından Ayfer Aksu'dan alınarak Prof. Dr. İlyas Doğan'a verildi.

Tüm çalışmalara sıfırdan başlayan Prof. Dr. İlyas Doğan 5 aylık kısa bir süre içinde DATÜB'ün kurulmasını tamamlayarak Bakanlar Kuruluna sevk etmeyi başardı. 24 Nisan 2010 tarihinde Bakanlar Kurulu onayından geçerek dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ve dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün de imzalaması ile resmi gazetede yayımlanarak DATÜB resmen kurulmuş oldu.

DATÜB faaliyetlerine hızlı başladı. Daha resmi kuruluşu tamamlama aşamasındayken Vatan Ahıska'da 2009 yılında şube açarak Ahıska'ya gelip yerleşenlere yardım sağlamayı amaçladı.

Vatana dönüş yolunda Gürcistan'nın Avrupa Konseyi'ne vermiş olduğu taahhütlerinden sonra Konseyin bulunduğu Fransa'nın Strasbourg kentine Genel Başkan Ziyatdin Kassanov başkanlığında bir heyet giderek ilk temas kuruldu.

DATÜB'ün Avrupa Konseyi Faaliyetleri

Avrupa Konseyi'nde DATÜB adına ilk resmi görüşmeler Ekim ayında 2010 Güz dönemi Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi toplantılarında yapıldı. Genel Koordinatör olarak Prof. Dr. İlyas Doğan, Gürcistan Temsilcisi İsmail Akmetov ve Avrupa Temsilcisi Burhan Özkoşar katıldı.

Görüşmelerde Gürcistan'ın üstlendiği sorumlulukları yerine getirmesi istendi. 1999 yılında Avrupa Konseyi'ne tam üyeliği kabul edilen Gürcistan'ın Ahıska Türklerinin vatanları olan Ahıska'ya dönüşünü taahhüt etmiştir.

GÜRCİSTAN'IN AKPM'YE TAAHHÜTLERİ

Avrupa Konseyi Gürcistan'dan 13 madde 6 başlık ve 15 fıkradan oluşan toplamda 34 maddelik ön koşul öne sürmekteydi. Gürcistan ise Avrupa Konseyi'nin bu ön koşullarını yerine getirme taahhüdünde bulunmuştu. Ahıska Türklerini ilgilendiren ön koşul; sözleşmenin 10. maddesi " ii " bendinin "e" ve " f " fıkralarında şöyle belirtilmiştir;

"e" fıkrasında; Gürcistan Avrupa Konseyi'ne üyeliğinden sonraki iki yıl içinde Sovyetler rejimi

tarafından Yurtlarından sürülen Ahıska Türklerinin (Mesket Toplumunun) yurda dönüşü ve uyumu ile ilgili hukuki bir çerçeve belirlemek, Gürcistan vatandaşlığı hakkı vermek, hukuki çerçeveyi kabul etmeden önce Avrupa Konseyi'ne göstermek, üyelikten sonra üç yıl içerisinde Yurda dönüşü ve uyum sürecini başlatmak ve 12 yıl içerisinde de bu süreci tamamlamayı kabul eder.

"f" fıkrasında; Gürcistan medyatör (Ombudsman) kanununda gerekli düzenlemeyi yaparak üyelikten 6 ay sonra bir Ombudsman (devlet denetçisi) atayacak, her 6 ayda bir hazırladığı raporunu Parlamento ve kamuoyuna sunacak.

Bu kadar açık hükümler karşısında Gürcistan sadece çalışma yapıyor görünerek oyalama taktiğine devam etti. 5 yıl boyunca bu konuda hiçbir somut adım atılmadığını gören Avrupa Konseyi Gürcistan üzerindeki baskıyı daha da artırdı.

2004 yılındaki Avrupa Konseyi Üye Ülkeleri taahhütlerini İzleme Komisyonu tarafından yazılan raporlar sonucunda Gürcistan daha gerçekçi ve somut adımlar atmak zorunda kaldı. Dönemin Devlet Bakanı Giorgi Khaindrava başkanlığında oluşan Komisyon bazı çalışmalar yürüttü. Bu çalışmalar sonucunda 11 Temmuz 2007 Tarihinde Parlamentodan XX. yüzyılın 40'lı yıllarında sürgüne gönderilen kişilerin geri dönmesiyle ilgili kanunu çıkardı. Bu kanun her ne kadar Ahıskalı Türklerin aleyhinde olsa da bunca yıl aradan sonra bir kanunun çıkmış olması önemliydi.

Bu dönemde vatana dönüş umutları artmışken, bahtı kara Ahıskalıların bu umutları 2008 yılındaki Gürcü-Rus savaşına takıldı. Birkaç günlük savaş Ahıskalıların vatana dönüş mücadelesindeki süreci birkaç yıl geriye ertelemişti.

Bu olumsuzluklar ve dönüşe engel olarak algılanan kanunda yer alan birçok bürokratik gereksiz belge engeline ve onca ekonomik külfete rağmen vatana dönüş yapmak için müracaat eden ailelerin sayısı 15 200 olmuştur. Gürcistan ise 15 200 aileden sadece 5 841 ailenin dosyasını kabul ettiğini Dünya Kamuoyuna deklare etti.

Daha sonraki yıllarda DATÜB'ün Avrupa Konseyi nezdindeki çalışmaları sonucunda, Gürcistan 2 bin kadar Rusça olarak verilen dosyayı da kabul ettiğini deklare etmiştir. Fakat bu dosyalar ile ilgili halen somut bir adım atılmamıştır.

DATÜB'ün yine Avrupa Konseyi nezdindeki çalışmaları sonucunda geçtiğimiz 5 yıl içinde Gürcistan'da kurulan komisyon ve onca çalışanlar sadece 3 bine yakın kişiye Yurda Dönüş Statüsü ve bunların içinde de sadece 500 kadar kişiye koşullu Vatandaşlık vermiştir. (Vatandaşlık verilen kişiler geldikleri ülkelerin vatandaşlığından çıkış izni belgeleri ile gelme koşuludur)

> Avrupa Konseyi'nde DATÜB adına ilk resmi görüşmeler Ekim ayında 2010 Güz dönemi Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi toplantılarında yapıldı. Genel Koordinatör olarak Prof. Dr. İlyas Doğan, Gürcistan Temsilcisi İsmail Molidze ve Avrupa Temsilcisi Burhan Özkoşar katıldı.

Gürcistan'da demokratikleşme

Tüm bu olumsuzlukların yanında, Gürcistan'da olumlu sayılabilecek adımlar yine Avrupa Konseyi yönlendirmesi ile atılmıştır. Avrupa Konseyi 2000 yılında Tiflis'te açmış olduğu danışma bürosu aracılığı ile ülkedeki tüm gelişmeleri yakinen takip etmektedir. Her yıl AKPM izleme komisyonunda görevli iki raportör Gürcistan'a giderek demokratikleşme yolunda atmış olduğu adımları ve taahhütlerini yerine getirip getirmediğini, getirdi ise ne kadarını getirdiğini inceleyerek AKPM'ye rapor etmektedir.

Bu raporların hemen hemen hepsinde Ahıska Türklerinin vatana dönüşü ile ilgili maddeler de yer almaktadır.

Ahıskalıların vatana dönüşü konusunda son yıllarda Gürcistan'ın ödevini yapmadığı özellikle yazılan raporlarda altı çizilerek belirtilmektedir.

Ahıska Türkleri'nin yurda dönüşünü Avrupa Konseyi'ne taahhüt eden Gürcistan bugüne kadar tam anlamı ile bu konudaki uluslararası kamuoyuna verdiği taahhüdünü maalesef yerine getirememiştir. Bazı gerekçeleri ileri sürerek çeşitli bahanelere sığınsa da özellikle son yıllarda bu konuda somut adımlar atma isteğinin olduğu da açıkça gözlenmektedir.

2011 yılı sonu itibariyle tamamlanmış olması gereken yurda dönüş süreci maalesef henüz başlamamıştır. Bu durumu Gürcistan'ın bazı yetkilileri Ahıskalıların gelme isteğinin olmadığını çeşitli platformlarda dile getirerek açıklamaya çalışsalar da, ne yazık ki doğru değildir çünkü kendi imkanları ile bireysel olarak gelip yerleşenler, 10 yıla yakındır Ahıska ve köylerinde yaşamalarına rağmen çoğunluğu henüz vatandaşlık alamamışlardır.

Gürcistan yönetimi geçtiğimiz yıl Ahıskalılar için bir kolaylık sağlayarak ülkedeki diğer yabancılara uygulanan yöntem ile oturma hakkı elde etmelerine yardımcı olmuştur. Ancak bu oturumlarda fahiş fiyat uygulanması ve yine bürokrasinin çok olmasından dolayı mecbur kalmadıkça başvuruda bulunmamışlardır.

Başlıca kuruluş amacı Vatana dönüşü sağlamak olan DATÜB, kuruluşundan sonra başlattığı mücadelesini Avrupa Konseyi nezdinde sürdürme kararı aldı. Çünkü 2010 yılına kadar birlikte çalışarak 2007 kanununu çıkardıkları Moskova Vatan Cemiyeti Başkanı Süleyman Barbakadze'yi içeri atmışlardı. Bakü Vatan Cemiyeti Başkanı İbrahim Burhanov'a da ülkeye giriş yasağı koymuşlardı. Böylece Ahıska Türkleri ile Gürcistan makamları arasında da irtibat kesilmişti.

Özellikle Ahıska 2012 yılından sonra birçok alanda değişerek geliştiği gözlemlenmektedir. Gürcistan'ın Avrupa Konseyi müktesebatını yerine getirmesi ve imzalamış olduğu İnsan Hakları sözleşmesindeki yükümlülükleri gereği olarak kanunlarında ve anayasasında yapmış olduğu reformlar ile demokratikleşme yolunda önemli adımlar attığı da bir gerçektir. Ancak uygulamada halen bazı sıkıntılar gözlenmektedir. Kanuni haklarını bilen ve sosyal toplum bilincinin oluşması ile gelecekte bu sorun da aşılmış olacaktır.

Ahıska'nın Türkiye'den yararlanması

Gürcistan'nın Anadolu'ya oradan da Avrupa'ya açılan kapısı olan Ahıska'nın yanı başındaki Türkiye'den istifade edemediği müddetçe bölgenin geri kalmışlık sorununu çözemeyecektir.

Halbuki Gürcistan Türkiye üzerinde yönünü batıya çeviren bir ülke olarak sınır ticaretini geliştirmesi gerekir. Batum-Hopa-Artvin örneğini, Ahıska-Posof-Ardahan olarak uygulanması durumunda ticaretin getireceği ekonomik rahatlama, kültürel anlamda da kaynaşmayı sağlayacaktır.

Böylece gereksiz ön yargılar kırılacak, bazı beyinleri besleyen korku ve kaygılar kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Ahıska'ya bu başarıları

getirecek yegane unsur ise Ahıska Türkleri'nin vatanlarına gelip yerleşmesi ile mümkün olacaktır. Artık global dünya düzeninde Gürcistan tarafındaki korkulara yer kalmamıştır. Dünyanın sahiplendiği ve haklı gördüğü bir dava sonuçsuz ilelebet kalamaz. Unutmayalım ki dostluk içinde çözülmeyecek hiçbir sorun yoktur. Bugün Gürcistan ile Türkiye arasında dostluğun zirve yaptığı bir dönemdeyiz. Ahıska bölgesi de bu dostluktan yararlanmalıdır.

Birçok defa Ahıska Valisi, Belediye Başkanı, Samtskhe - Cavakheti Bölgesi Projeler Daire Başkanı, Ticaret odası Başkanı ve beraberinde iş adamları ile Ardahan'a gelerek bir dizi görüşmelerde bulundu. Türkgözü - Vale sınır kapısının açılmasının ardından 20 yıl sonra başlatılan bu girişimler geleceğe dönük umut vericidir. Keza Ardahan'dan Vali, Kaymakam, Ticaret odası baskanı ve Belediye başkanı bu ziyaretleri sıklaştırdığında diyalog kapıları açılacaktır. Bizim Vatan Ahıska'ya dönüş sürecimiz hızlanacakır.

Batum – Hopa - Artvin örneği, neden Ahıska – Posof - Ardahan'da olmasın?

DATÜB'ün AVRUPA KONSEYİ'NDE ÇALIŞMALARINA HIZ VERDİ

Başlıca kuruluş amacı Vatana dönüşü sağlamak olan DATÜB, kuruluşundan sonra başlattığı mücadelesini Avrupa Konseyi nezdinde sürdürme kararı aldı. Çünkü 2010 yılına kadar birlikte çalışarak 2007 kanununu çıkardıkları Moskova Vatan Cemiyeti Başkanı Süleyman Barbakadze'yi içeri atmışlardı. Bakü Vatan Cemiyeti Başkanı İbrahim Burhanov'a da ülkeye giriş yasağı koymuşlardı. Böylece Ahıska Türkleri ile Gürcistan makamları arasında da irtibat kesilmişti.

Tiflis'te diyalog kuramayan DATÜB Yetkilileri haklı olarak konuyu Avrupa Konseyi'ne taşımışlardı.

DATÜB Heyeti Avrupa Konseyi'nde birçok önemli görüşmelerin yanında üst düzey görüşmelerde de bulundu. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Thorbjorn Jagland görüşen heyet vatana dönüş mücadelesini anlatarak Avrupa Konseyi'nden destek talebinde bulundu. Jangland sorunlarımızı not ederek ilk etapta Gürcistan'a gözlemci gönderme kararı alacaklarını söyledi. Bu gözlemcileri erken bir zamanda göndererek sorunlarımızın rapor edilmesine karar vermişti. Bunun yanında AKPM Başkanı, Parti grupları ve ilgili komisyon başkanları ile de ayrı ayrı görüşmelerde bulunmuşlardı.

DATÜB heyeti Gürcistan Parlamento Başkan vekili ve Avrupa Konseyi Gürcistan Delegasyonu başkanı Mihail Machavariani ile kuliste görüşmeyi başardı. Daha sonra görüşmelerin Tiflis'e kaydırılması kararlaştırıldı.

2007'den sonra Ahıska Türkleri ile iletişimini kesen Gürcistan devlet yetkilileri DATÜB'ün Avrupa Konseyi nezdindeki çalışmaları sonucunda, Tiflis'te masaya oturarak heyetler halinde görüşmelerde bulunmuştur. Bu görüşmeler sonucunda süreç hızlandırılmış ve evrakları tamam olanlara erkenden Yurda Dönüş Statüleri verilmeye başlanmıştı.

2007'den sonra Ahıska Türkleri ile iletişimini kesen Gürcistan devlet yetkilileri DATÜB'ün Avrupa Konseyi nezdindeki çalışmaları sonucunda, Tiflis'te masaya oturarak heyetler halinde görüşmelerde bulunmuştur. Bu görüşmeler sonucunda süreç hızlandırılmış ve evrakları tamam olanlara erkenden Yurda Dönüş Statüleri verilmeye başlanmıştı. 2015 yılında statü alanlardan 594 kişiye de Gürcistan şartlı vatandaşlık vermiştir ■

İnsanlık Dramı 75.Yıl Dönümü Ahıska Türkleri

14 Kasım 1944'de Sovyet şovinist lider Stalin'in emri ile suçsuz ve mazlum 100 bine yakın Ahıska Türk toplumunu "sınır güvenliğini tehdit ettikleri" bahanesi ile ata yurtları Ahıska'dan sürgün edilmişlerdir. 20-40 yaş arası Ahıska'lı gençler 2.Dünya savaşındayken birkaç saat içerisinde anneleri, babaları, kardeşleri, çocukları hayvan vagonlarına silah zoru ile tıka basa doldurularak Orta Asya ve Sibirya'ya gönderildi.

Bir buçuk ay süren yolculukta ve sonrası açlıktan, hastalıktan, soğuktan 17.000'i çocuk 30.000'den fazla insanın ölümüne sebep olmuştur. Türk düşmanı şovinist Stalin'in asıl amacı bu Türk toplumunu yok etmek, haritadan silmek, soykırım yapmaktı. Sürgün esnasında ve sonrasında her Ahıska'lı aile mutlaka yakınını, akrabasını kaybetmiştir. Hiçbir suçu olmayan halk ; insanlık dışı bir şekilde ata yurtlarından sökülüp atıldı. Yıllarca edindikleri mal ve mülklerini bırakarak, , nereye gittiklerini dahi bilmeden , meçhul bir yola çıkarılmışlardır. Aileler bölünmüş,anne bir vagonda, baba bir vagonda, çocuklar başka bir vagonda, ölüler tren istasyonlarında trenlerden atılmış, sürülmüşlerdir.. Yok edilmeye mahkum edilen Ahıska'lı Türkler birbirlerine sımsıkı kenetlendiler, yıkılmadılar, dilenci olmadılar, vatan hasretiyle 75 yıldır mücadele etmektedirler.

Ahıska Türklerinin bu azmini gören Rus KGB 1989 yılında Özbekistan'da Ahıska Türkleri ile Özbek Türklerini birbirine düşürdü. 100 den fazla günahsız insanımızın ölümüyle sonuçlanan bu olay sonrası 100.000 e yakın Ahıska TÜRK'ü Özbekistan'dan ikinci bir sürgüne maruz kalarak dünyanın üç kıtası ve dokuz ülkesine dağıldı .

Gürcistan Parlamentosu 2007 yılında Ahıska Türklerinin Gürcistan'a dönmesini ön geren bir yasa'nın Gürcistan Parlementosunda kabul edilmesine rağmen, Avrupa Birliğine verdiği sözü tutmamış, aslı astarı olmayan bahaneler ile ata yurdumuz Ahıska'ya dönüşümüzü

engellemiştir ve hala da engellemektedir. Son bir kaç yılda DATÜB 'ün özel çabaları ile Ahıska'da 40 a yakın ev alınmasına ve bu evlere Ahıska'lı ailelerin yerleştirilmesine rağmen Gürcistan devleti tarafından bu ailelere baskılar uygulanmaktadır .

Ahıska Türkleri 14 kasım 1944 yılında ata yurtları Ahıska'dan Türk ve Müslüman suçlaması ile sürülmüşler bugün de Türk kimliği ile Ahıska'ya dönmek istiyorlar. Bazen soruyorlar "dönüş izni çıkarsa kaç kişi geri dönmek ister" diye. Sayı önemli değil, önemli olan bu haklı davamızı kazanmak elimizden gasp edilen hakkımızı almaktır. Ahıskalılara yapılan insanlık suçunu gün yüzüne çıkarmaktır. Hak ve hukukumuzun iade edilmesi her şeyden önemlidir. Çocuklarımıza haklarımızın ve hukuklarımızın iade edildiği bir geçmiş bırakmaktır.

Birlik ve beraberlik içerisinde DATÜB çatısı altında Ahıska davasını sürdüreceğimizi , bu kutsal davadan asla ve asla vazgeçmeyeceğimizi bildirmek isterim. Ahıska topraklarına geri dönüş ile ilgili başta Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip ERDOĞAN ve Türkiye Devletinin yardım ve desteklerini bekliyoruz. Bu duygular ile 75 yıl önce sürgünde hayatlarını kaybeden aziz şehitlerimize Allahtan Rahmet diliyoruz. Allah milletimize bir daha böyle acılar göstermesin ve sürgün hayatımız artık bitsin diyoruz.

14 Kasım tarihi biz Ahıska Türkleri için ne ifade ediyor;

"14 Kasım 1944 yılı Türk ve dünya tarihine kara bir leke olarak geçen, yüreklere kanla yazılan sürgün ve soykırım günümüzdür ".

İnsanlık faciasının, insanlık ayıbının dert ve çilelerimizin başlangıç günüdür".

"Kimsenin görmediği, duymadığı, dünyanın kör ve sağır olduğu bir gündür" 14 Kasım. Anaların dul, çocukların yetim, sevgililerin ayrıldığı gündür". Hain Sovyet Devletinin kendi tebaasına ihanet ettiği, arzularının ve hayallerinin karardığı gündür". Mazlum, masum ve suçsuz insanların cansız bedenlerinin vagonlardan ıssız çöllere atıldığı gündür" Ölülerimizin her tarafta bırakıldığı , mezarların ziyaretten kesildiği gündür". Kardeşlerin birbirine hasret kaldığı, bayramlarımızın yasa döndüğü gündür. Ahıska'nın bağrında yatan atalarımızın mezarındaki kemiklerin sızladığı gündür."

Ahıska Türklerine karşı yapılan insanlık dramını, insanlık ayıbını ve soykırımını, 14 Kasım 1944 tarihini UNUTMADIK, UNUTTURMAYACAĞIZ.

EY AHISKA GENCİ UNUTMA ve UNUTTURMA;

Ahıska topraklarının eski bir Türk Yurdu olduğunu.

1829 Edirne Antlaşmasıyla savaş tazminatı karşılığında Rusya'ya verildiğini.

16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşmasıyla bir daha geri vermemek şartıyla Ahıska ve Batumun Gürcistan›a verilmesi karşılığında Kars, Ardahan ve Artvin›in anavatan Türkiye'ye kavuştuğunu.

14 Kasım 1944'te yüz bine yakin Ahıska Türk›ünün Türk ve Müslüman suçlamasıyla Ahıska'dan hayvan trenlerine doldurularak sürgün edildiğini.

Yolculuk sırasında açlıktan, hastalık'dan ve soğuktan 17.000'i çocuk, 30.000'e yakın insanımızın ölüme terkedildiğini.

Sürgüne karşı çıkanların yargısız kurşuna dizildiğini ve Sibirya'ya sürülen aydınlarımızı...

Vatan savunmasıdır diye Alman savaşına gönderilen ve vefat eden, 25.000 aziz şehidimizi...

Sürgünde açlık ve yoksulluk içinde çocuklarını vatan, bayrak ve iman sevdasıyla büyütmüş, eli öpülecek ak saçlı ninelerimizi dedelerimizi...

1989 tarihinde Özbekistan›da Ahıska Türklerine karşı 2. bir sürgün ve soykırım yapıldığını...

1989 tarihinde Fergana'da vahşice öldürülen yüzlerce günahsız insanımızı, beşiklerde öldürülen körpe yavrularımızı.

Dünyanın 9 ülkesinde sürgünde dinini ve dilini koruyan, öz benliğinden hiçbir şey kaybetmeyen aziz soydaşlarımızı.

Sürgünden vatanımıza dönmek için büyük bir mücadele vermiş ve hayatlarını bu yolda kaybetmiş büyüklerimizi...

Halkımızın onurlu bir şekilde önderliğini yapmış ve yapmakta olan, bu kutsal davada hiçbir çıkar beklemeden gönül veren ve vermeye devam eden önderlerimizi ...

Ey Ahıskalı Türk genci senin en önemli vazifen Türk Yurdunun parçası olan AHISKA torpaklarını savunmak, 75 yıldır dönüş uğruna mücadele veren, şehit düşen ecdanının ve büyüklerinin ruhunu şaad etmekdir.

GEÇMIŞINI UNUTMA VE UNUTTURMA!

İzmir Ahiska Türkleri Derneği Yönetim Kurulu bu duygu ve inanç ile İzmir'de 2012 yılında Ahıska Türkleri Sürgün Abidesinin yapılmasına karar vermiştir ve dünyada ilki gerçekleştirmiştir. ■

DATÜB Türkiye icra komitesi başkan vekili ve DATÜB Ege Bölge Temsilcisi Başkanı Dr. İbrahim AGARA.

Milletinin yolunda bir yazar: AHISKALI YUNUS ZEYREK

Dr. İbrahim AGARA

Ahıska Türkleri, Türk ve Müslüman oldukları için son 200 yıldan beri Çarlık ve Sovyet Rusya'sı, şovenist Gürcüler ve Türk düşmanı Ermeniler tarafından zulüm ve baskılara maruz kaldılar. Kendi tarihî yurtlarında zulüm gördüler.

Birinci Dünya Savaşı sonlarında Çarlık yıkıldıktan sonra Alman ve İngiliz gölgesinde meydanı boş bulan Gürcüler, Ahıska'yı yeniden çiğneyip Ardahan'a kadar uzandılar. Bu coğrafyaya Sovyetler Birliği hâkim olduktan sonra Gürcü'nün de karası gitmiş, kızılı gelmişti. İnsanlık tarihinin en merhametsiz zalimlerinden Josef Stalin ve onun yardakçısı L. Beriya, Gürcistan'ı dikensiz gül bahçesi yapma hayaliyle Ahıska'nın yerli Türk ahalisini topyekûn sürgüne tâbi tuttular. 1944 sürgünü, plân, proje ve uygulamasıyla tamamen bir soykırım hadisesiydi. Milletler hapishanesine dönüşen Sovyetler Birliği, bu sürgün faciasını dünya kamuoyundan yıllarca gizlemeyi başardı! Sovyet basını ve medyası bilerek veya görmezlikten gelerek olayları gündeme getirmedi ve önem vermedi. Dolayısıyla o dönemin bütün aktörleri bu suça iştirak etmiş oldular.

Ahıska'nın aydın şair ve yazarları zindanlara atıldılar, sürgüne gönderildiler ve ölüme mahkûm edildiler. Bu dönemde başta Ermeniler, Yahudiler ve diğer Müslüman olmayan toplumlara karşı yapılan çok küçük haksızlıklar bile çok abartılarak, büyütülerek medya tarafından daha da trajik şekiller verilerek dünya kamuoyunun ilgi odağı hâline getirildi. Bizim gibi sürgüne gönderilen Kırımlıların edipleri, şair ve yazarları vardı. Onlar hür dünyada hemşehrilerinin sesi oldular. Yaşanan facialar Cengiz Dağcı'nın romanlarıyla dünya kamuoyuna aksetti. Fakat Ahıskalıların böyle bir şansı olmadı. Yunus Zeyrek'in araştırmalarından öğreniyoruz ki bizimle ilgili ilk ciddî haberler, 1970'li yılların başında batılı yazarlar R. Conquest ve Ann Sheey tarafından yazılan rapor ve yazılarda yer almıştır.

Bir milleti tanıtmada şairlerin, yazarların ve edebiyatçıların ne kadar önemli olduğunu günümüzde Ahıskalı yazarımız ve şairimiz, benim de çok değerli dostum Yunus Zeyrek'in kaleminde görüyoruz. Hocamızın Ahıska ve Ahıska Türkleri ile ilgili kitaplarını okurken ve şiirlerini dinlerken çok şey öğreniyoruz. Hocamızın aile kökleri Ahıska'nın Azgur köyündendir. Bu aile, 1828 Osmanlı-Rus savaşından sonraki yıllarda Ardahan-Posof'a yerleşmiştir. Onun sülâle adını taşıyan Azgurlu aileler bugün dağınık halde yaşamaktadırlar. Zeyrek, her zaman ve her yerde Ahıska kökenli olduğunu gururla söylemiştir.

Zeyrek, 1989'da Özbekistan'da meydana gelen Fergana faciasından sonra Türkiye'de yalan yanlış haberlerle gündeme gelen Ahıska Türkleriyle ilgili çok etkili yazılar yazmış, Ahıskalıları Türkiye'de tanıtmaya çalışmıştır. Halkımızın adı ve menşei üzerindeki asılsız yakıştırmaları bilimsel izahlarla çürütmüştür. Ahıska ve bir zamanlar burada yaşamış olan Müslüman Türk ahali, Gürcülerin şovence uydurdukları Meshi adıyla anılmaya başlamıştı. Türk basınında da bu adla yer almaktaydı. Bu hususta neşredilmiş ilk ciddî yazı, Zeyrek'in hocası merhum Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzıoğlu'na aittir. Bu yazı, 1989 yılında Azerbaycan dergisinde çıkan Ne Mesket Ne Misket, Ahıska Türkleridir başlığını taşımaktadır. Zeyrek, onun gösterdiği yolda daha ileri giderek birkaç kitap ve sayısız tebliğ, makale ve konferanslarında bu yoldan gitmiş ve çarpık iddiaların ortadan kalkmasına çalışmıştır.

Zeyrek, bizimle ilgili ilk yazılarını 1990 yılından itibaren gazetelerde yayımlamıştır. Dünden Bugüne Ahıska Türklüğü adlı kitabı 1995'te Frankfurt'ta basıldı. Daha sonraki yıllarda Ahıska Bölgesi ve Ahıska Türkleri (2001), Ahıska Araştırmaları (2006) ve Ahıska Gül İdi Gitti (2015) gibi hacimli kitapları çıktı. Bu kitaplarda bizim tarihimiz, yaşadığımız facialar, edebiyatımız, bilgin, şâir ve devlet adamı gibi büyüklerimiz tanıtılmıştır. Zeyrek, bu kitaplarında bizim geçmişteki hayatımızı anlatırken diğer yandan da Gürcü yazarlarının akıl ve bilim dışı iddialarına bilimsel cevaplar veriyor. Bugün Türk medyasında bizim adımız Mesket değil, Ahıska Türkleri olarak anılıyorsa, bunu Zeyrek ve onun hocası Prof. Kırzıoğlu'na borçluyuz. Şu hususa da işaret edelim ki halkımız, Prof. Kırzıoğlu'nu da Zeyrek'ten öğrenmiştir.

Başta Gürcü yazarları olmak üzere bazı kişilerin Ahıska Türkleriyle ilgili yalan ve yanlışları, Yunus Zeyrek'in kalemi ile etkisiz hale getirilmiştir. Bilim dışı ve tamamen siyasî mülâhazalarla bizim vatanımız ve Türklüğümüzü tartışma konusu yapanların iddiaları Zeyrek'in bilimsel yazılarıyla çürütülmüştür. Bunun örneklerini kitapları ve Bizim Ahıska dergisinde çıkan yazılarında görmekteyiz.

Zeyrek, yaptığı konuşmalarda ve kaleme aldığı yazılarda Türkiye tarafından bu topluma sahip çıkılmasını, yabancı muamelesi yapılmamasını dile getirmiştir. Son yıllarda kaleme aldığı yazılarında ise bu topluluğa yeterince sahip çıkılmadığını yazdı ve bunu konferans ve TV konuşmalarında etkileyici bir dil ve üslûpla dile getirdi. Geçmişten günümüze Ahıska ve Ahıska Türklerinin zulmüne tercüman olan, yaşanan haksızlıkları ve çekilen ıstırapları gündeme getiren yazılarını kitaplarında, internet sitelerinde ve 15 yıldan beri çıkarmakta olduğu Bizim Ahıska dergisinde okumaktayız. O başta Ahıska meselesi olmak üzere halk edebiyatı, Dede Korkut Kitabı, Ermeni meselesi ve Osmanlı tarihi ile ilgili çok değerli eserler vermiştir. Bu kadar makale ve kitap yazmış olan Hocamızın memleketle ilgili yazı ve şiirlerinin büyük bir kısmı Ahıska bölgesine aittir.

Bugün üniversitelerde yapılan akademik çalışmalarda Zeyrek'in bir öncü olduğunu da ifade etmeliyiz. Onun yurt içinde ve yurt dışında yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu elde ettiği kaynaklar da orijinaldir. Yazılarının kaynaklarına bakınca bunu açıkça görürüz. Onun eserleri okunmadan Ahıska ve Ahıska Türkleri hakkında ciddi bir yazı yazmak ve konuşmak çok zor olsa gerektir.

Zeyrek'in çalışmalarından bahsederken onun şair yönünü geçmemeliyiz. Bu Yolda adlı şiir kitabı yıllar önce Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır. Onun şiirleri arasında Ahıska temalı olanların şüphesiz ayrı bir yeri vardır. Yıllardan beri bütün toplantılarımızda ve 1944 sürgününü anma programlarımızda onun şiirleri okunmaktadır. Çünkü modern ve edebî anlamda bizim hayatımızı çok başarılı ve içten duygularla ifade etmiştir. Hatta bu şiirlerden bazıları klasik Türk müziği formunda bestelenmiştir. Onun son yazdığı şiirlerden birini aşağıya alıyoruz.

Hocamız, son 200 yılda Ahıska'da olan biteni, bizlere yapılan sürgün ve soykırımları Türkiye'ye ve Türk dünyasına tanıtmaya çalıştı. Ahıska'yla ilgili yazdığı kitaplarını okumanızı istiyorum. Maalesef sağlık problemleri yüzünden yayınına son verdiği Bizim Ahıska dergisini web sayfasından yahut fa koleksiyonunu temin ediniz. Bu dergi bizim kültür pınarımız ve can damarımızdı. Bu dergide çıkan yazımda, "Bu pınarın kurumaması ve can damarımızın kesilmemesi için ne lâzımsa yapmak bizim millî borcumuzdur. Çünkü bugüne kadar Ahıska Türklerinin böyle uzun soluklu ve edebî bir yayın organı olmamıştır." demiştim.

Hayatının son 30 yılını Ahıska Türkleri davasına adayan şair ve yazarımızın toplumumuz için yaptığı hizmetler, Ahıskalılar tarafından takdirle karşılanmış ve şu düşünceyi uyandırmıştır: Bir millet veya bir toplum, bir yazar tarafından ancak bu kadar tanıtılabilir.

Dünyanın üç kıtası ve dokuz ülkesinde yaşama mücadelesini sürdüren Ahıska Türkleri adına yazarımız, şairimiz, Hocamıza bizleri tanıtma yolunda yaptığı çalışmalardan dolayı şükranlarımızı sunarız. Vatan ve millet sevdalısı Hocamızın Ahıskalılar için yapmakta olduğu hizmetler, milletimiz tarafından hiçbir zaman unutulmayacak, ebediyen yaşatılacaktır. Yakalandığı hastalıktan en kısa zamanda kurtularak bize yeni eserler kazandırmasını diliyorum.

KOÇAYI'NIN ON BEŞİNDE

O günün yaşayan tanıklarından Abastubanlı Mihrioğlu Osman ve Behzetoğlu Yusuf'un şahsında Ahıskalı hemşehrilerime armağana armağan.

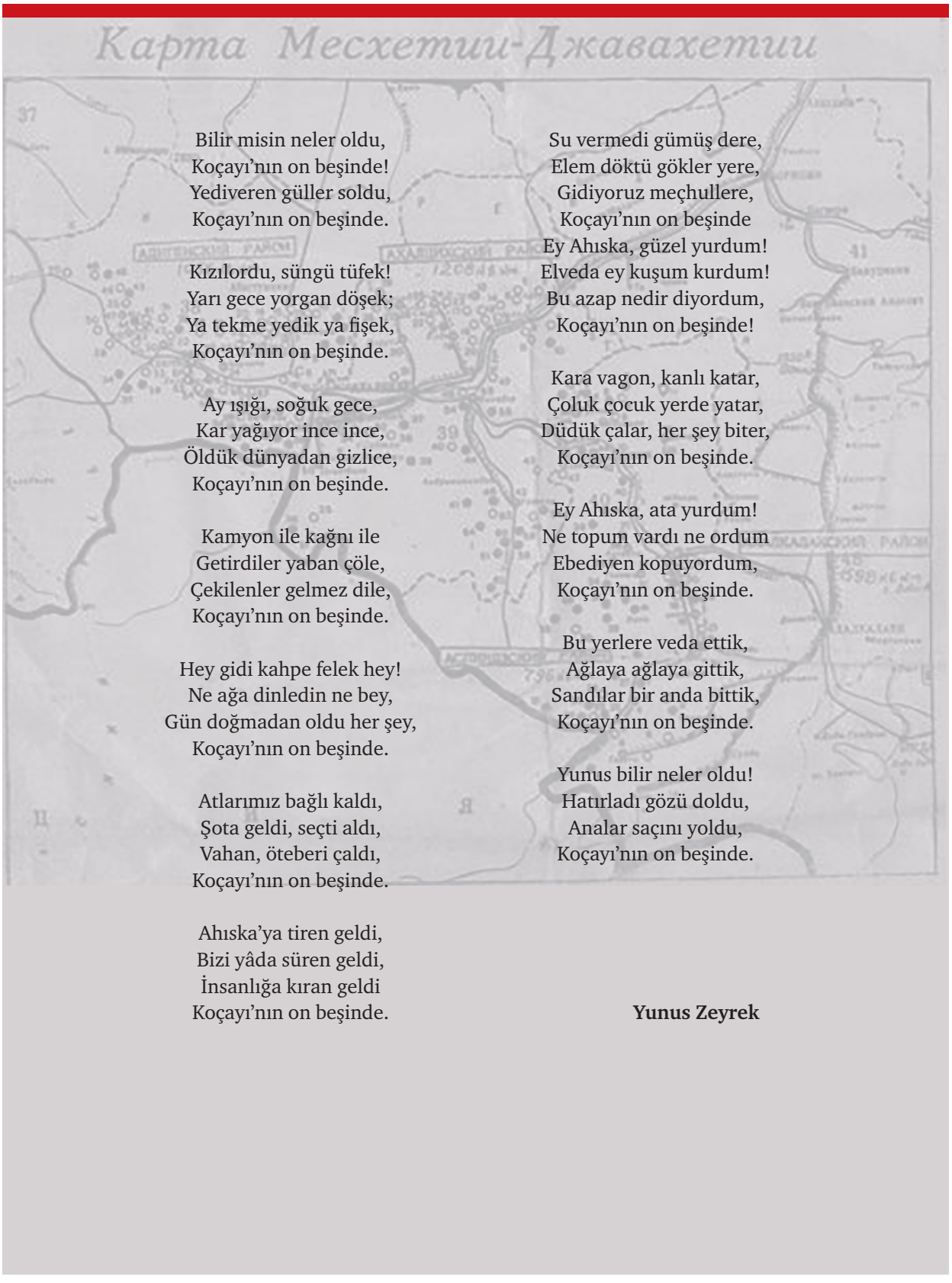

Bilir misin neler oldu,
Koçayı'nın on beşinde!
Yediveren güller soldu,
Koçayı'nın on beşinde.

Kızılordu, süngü tüfek!
Yarı gece yorgan döşek;
Ya tekme yedik ya fişek,
Koçayı'nın on beşinde.

Ay ışığı, soğuk gece,
Kar yağıyor ince ince,
Öldük dünyadan gizlice,
Koçayı'nın on beşinde.

Kamyon ile kağnı ile
Getirdiler yaban çöle,
Çekilenler gelmez dile,
Koçayı'nın on beşinde.

Hey gidi kahpe felek hey!
Ne ağa dinledin ne bey,
Gün doğmadan oldu her şey,
Koçayı'nın on beşinde.

Atlarımız bağlı kaldı,
Şota geldi, seçti aldı,
Vahan, öteberi çaldı,
Koçayı'nın on beşinde.

Ahıska'ya tiren geldi,
Bizi yâda süren geldi,
İnsanlığa kıran geldi
Koçayı'nın on beşinde.

Su vermedi gümüş dere,
Elem döktü gökler yere,
Gidiyoruz meçhullere,
Koçayı'nın on beşinde
Ey Ahıska, güzel yurdum!
Elveda ey kuşum kurdum!
Bu azap nedir diyordum,
Koçayı'nın on beşinde!

Kara vagon, kanlı katar,
Çoluk çocuk yerde yatar,
Düdük çalar, her şey biter,
Koçayı'nın on beşinde.

Ey Ahıska, ata yurdum!
Ne topum vardı ne ordum
Ebediyen kopuyordum,
Koçayı'nın on beşinde.

Bu yerlere veda ettik,
Ağlaya ağlaya gittik,
Sandılar bir anda bittik,
Koçayı'nın on beşinde.

Yunus bilir neler oldu!
Hatırladı gözü doldu,
Analar saçını yoldu,
Koçayı'nın on beşinde.

Yunus Zeyrek

İSMAİL MAMET:

“Zorluk yaşayan insanların hakkını yemek, dünyanın en büyük haramıdır.”

Kendisiyle daha iki yıl önce tanıma fırsatım oldu. DATÜB'ün Akdeniz Temsilciliği ofisinin açılışı için Antalya'ya gitmiştim. Ofis açılışına Sayın Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu, DATÜB Genel Başkanımız Ziyatdin Kassanov ve başka kurum ve kuruluş temsilcileri katılmıştı. Ofis açılışı mübarek Ramazan ayına tesadüf ettiğinden, açılış sonrası 2500'den fazla milletimizin katılımı ile birlikte iftar açıldı, dualar edildi. DATÜB Akdeniz Temsilciliği ve Need Tour Turizm firmasının 4 katlı ofis binasının açılması birbaşa İsmail Mamet Bey'in özverili çalışması ve çabaları sonucunda oldu.

DATÜB tarafından organize edilen vatan Ahıska gezisi kapsamında İsmail Mamet ile Gürcistan'da bir araya gelmiştik. Tam da o dönemde, Genel Başkanımızın doğumunun 60. Yılı dolayısıyla "Türk Birliği" Dergisinin özel sayısını çıkartacaktık. Fakat bunun için destek gerekiyordu. İsmail Mamet Bey ile görüşmemizde bu konu hakkında konuştuk ve bana "Rovşan Bey, siz bu konuyu kimseye söylemeyin, dergimizin bu sayısını ben destekleyeceğim. Bu da bizden Sayın Genel Başkanımıza bir hediye olsun. Çünkü O, zaten tüm hayatını bizlere adadı. Gecesini gündüzüne kattı." dedi. Onun bu hareketi beni oldukça sevindirdi ve ona olan saygım bire on arttı.

İşte bizim toplumumuza böyle duyarlı insanlar lazım. Dilinin söylediğini kalbinin de tasdik etmesi, sonuçta güzel çalışmaların ortaya çıkmasına neden oluyor. İsmail Mamet ile Antalya'da yeniden bir araya gelerek Türk Birliği dergimizin özel sayı için bir söyleşi gerçekleştirdik.

- İsmail bey, öncelikle okurlarımız için kendinizi tanıtır mısınız? İsmail Mamet kimdir?

- Tabii ki, Rovşan Bey. Türkiye'ye geldiğimizde 10 yaşındaydım. Annemle babamın kararıydı Türkiye'ye taşınmak. Daha çok babamın isteğiydi. Çocuklarımız vatanımızda yetişsin, çocuklarımız Türk dilini tam anlamıyla kullansın ve burada vatanımıza daha faydalı olacağımızı düşünerekten buraya taşıntık. O zaman geldiğimizde yani türkçem zayıftı, dolayısıyla okula tekrardan 1'ci sınıfan başladım. Onda sonra 3'e, 5'e geçdim. Milli eğitimde yardımcı oldular. İlk okul derken aynı zamanda çalışmak zorundaydız, durumlar, şartlar zordu o dönemde, İstanbul'da yaşıyorduk, hem çalışıp, hem okula gidip hemde aynı zamanda spor sevdamız vardı, futbol oynuyorduk, amma tabii vatandaş olmadığımız için lisans sıkıntılarımız vardı, pek bir gelecek göremiyorduk burada, işe daha çok meyil vermiştik. Daha sonra 1999'da Ağustos depremi oldu, o depremden sonra, Avcılarda yaşıyorduk, buraya taşındık, Antalya'ya. Hep iş, çalışma içerisinde olduk, turizme bağlı çalışmalar, daha sonra da bir arkadaşımla beraber ortak şirket kurmağa karar verdik, şirketimizi kurduk, bir çok insanlarla tanıştık, elimizden gelincede bunu sevdiğimiz insanlara anlatmaya çalıştık. Biz geldiğimiz zaman karanlık bir perde gibiydi bizim için her şey, çünki yardım yoktu hiç bir tarafdan. Daha sonra Sayın Cumhurbaşkanımızın gelmesiyle Ahıskalı Türkler, gerçekten de ilk kez bu kadar büyük bir destek, Türkiye'nin olan ilgisinden menmuniyyet

duydu. Bizlere daha kolaylaştıran, oturma, çalışma izni, vatandaşlık hakları konusunda ciddi bir gelişme oldu ve bundan halkımız faydalandı.

Bugün, Türkiye'de bu kadar Ahıskalı Türkün kolayca vatandaşlık alabilmesinin tek nedeni Sayın Cumhurbaşkanımızdır, dolayısıyla bizim halkımızın Cumhurbaşkanı bir büyüğü, bir abisi, bir babası, bir dedesi olara her kes onu çok seviyor. Bizler de Sayın Cumhurbaşkanımızın bu kadar çabasının yanında DATÜB gibi bir kurum kurup, başına çok sevdiği, örnek olmuş bir büyüğümüzü, Ziyatdin Kassanov'u DATÜBün başına getirmesi, bu organizasyon, çalışmaların, takip edilmesi gerçektende ola bilecek tek kişi, bu kapasiteyi kaldıracak kişi. Kendisi daha sonra Türkiye'de temsilcilikler kurdu. Genel Başkanımız, Antalya şehrinde, Akdeniz tarafında temsilcilik olarak bizi görmek istedi. Çünki bizde Ziyattin bey gibi bir çok zorluktan çıkmış birisiyiz. 2007'de vatandaşlık aldık biz. Bu günki şartlarda halkımız gerçektende çok şanslı, öyle kolaylık sağladılar ki, 1 yıl geçmiyor bizim yakınlarımızın vatandşlık alması.

Artık vatanımızdayız, çok şükür, buradaki, Türkiye'deki, daha önce burada kalan, can kardeşlerimizle beraber aynı sıkıntılar, aynı acıları tekrardan konuşmamak için canlandırıyoruz. Kendileri de nasıl zor geçtiğini, 75 yıldır Ahıska'yla aradaki kopan bağlarının nasıl zor geçtiğini anlata biliyoruz. 75 yıl ciddi bir süreç, dedelerimiz, balarımız, biz, hala sürgün oluyoruz diye biliriz. Babamında dediği gibi, inşallah bizim çocuklarımız sürgün olmaz.

- Türkiye'ye ilk geldiğinizde nasıldı durum? Ne gibi zorluklar yaşadınız?

- Tabii ki oralara geri gelelim, ilk etapta, geldiğimizde Türkiye'de tabii ki sıkıntılarımız vardı. Çocukluk hayatı yaşamamız gerekirken, 10 yaşımızdan itibaren çalışmaya başladım. Bir oturma izni almak için bile aylarca uğraştığımız oluyordu. Yani Ahıska olarak söylendiği zaman hiç kimsenin bilmediği şeydi. O zaman sadece bize destek veren İhlas Holding mensuplarıydı. Onlar da bir şekilde babama ulaşıp destek oluyorlardı. Tabii ki babamızda Türkçeyi iyi bilmiyordu, alt kurumlarda kendilerine belli bir zamanda iş bularak aileyi geçindirdi. Allah onlardan razı olsun. Bu çalışmalar bizim hayatta kalmamızı sağladı. Benden iki yaş büyük abim 12 yaşından itibaren çalışmaya başladı. Burada okul okuyamadı malesef.

- Çalışma derken 10, 12 yaşlı çocuk ne gibi işlerde çalışıyordu?

- Aksaray'da, o dönemde alışveriş turizmi çok önemliydi. Aksaray'a gidiliyordu alışverişe. Sabahları Avcılar parsellerden çıkılırdı saat 5'te, trafikten dolayı 2 buçuk 3 saat yol gidilirdi Aksaray'a. Saat 5'te uyanır, 8'de işyerine varıp, 9'da işyerini açardık. Abim ilk etapta satış işlerinde çalıştı, rusçası iyi olduğu için. O konuda gittikçe kendini de yetiştirdi. Daha sonra araç satış şirketine alındı 16 yaşında. Zorluklardan dolayı sağlık sorunları yaşadı. Daha sonra iyi oldu çok şükür. 10 yaşında birini kolay kolay kimse işe almayacağı için, kalem toplama işi yapıyordum. Aileme destek olmak için elimden geleni yapıyordum. Daha sonra abimin yanına yardımcı olarak gittim. Bütün zorlukları yaşadık o zamanda. Kim olduğumuzu ifade etme zorluğu yaşadık. Evrak sıkıntısı yaşadık. Bizi kimse tanımıyordu o zamanlar. Devlet dairelerinde hakkını talep edemiyorduk. Bugün bunların hepsi aşılmış durumda.

- Kazakistan – Merke, Türkiye – İstanbul ve sonra Antalya. Sen o zaman çocukluğunu yaşayamadın mı?

- Öyle de diyebiliriz. Çocukluğumuzu 10 yaşına kadar yaşadık. 10 yaşından sonra hevesleri, istekleri bir kenara bırakıp sorumluluk almaya başladık. Öyle uzun bir yolculuk yaşadık. Deprem sonrası Antalya'ya geldik. Çeşitli işler yaptık. Züccaciyecilik yaptık, otellerde resepsiyonda çalıştık, bavul taşıdık. Hatta ve hatta bizi o kadar bilmiyordular ki, bizi yabancı olarak biliyordular. Çalışma ortamlarında

onların ekmeklerini ellerinden alıyormuşuz gibi görünüyordu. Fakat sürekli anlatıyorduk. Bizim de en az onlar kadar Türk olduğumuzu dile getiriyorduk. Biz büyük sıkıtılar yaşamış bir topluluğuz. Kafkasya dağlarına hakim olmak o dönemde zordu. Oralarda yaşamış, daha sonra haince bir plan üzerine dedelerimiz, geçmişimiz oradan sürgün edildi. Bizim halkımız gerçekten zorluklar çekti. Sürgünden 75 yıl geçti. Büyüklerimiz o sürgünü anlatırken gözyaşlarına boğulan, boğazlarında kelimeler tıkanır, kendi Türklükleri ile gurur duyarlar. Biz hep şunu diyoruz, "Bu dünyada bir insanın mutlu olabilmesi, huzurlu olabilmesi, şanslıyım diyebilmesi için, bu dünyaya hem Türk hem de Müslüman olarak gelmesi gerekir."

- 2008'de temeli atılan DATÜB 2010 yılında T.C Bakanlar Kurulu Kararıyla resmi şekilde kuruldu. Antalya en sıkıntılı bölgeydi. Siz, neden DATÜB ile yola devam ettiniz?

- Biz yaşadığımız sıkıntılıardan kendi başımıza çıkmayı başardık. Hiç kimseden bir destek almadık. Sadece babamın, annemin, ağabeyimin, benim çabalarımızla ve Allah'ın yardımıyla bugünlere geldik çok şükür. Bizim bir kurum içerisinde bulunmamızın tek nedeni, bizim de yaşamış olduğumuz sıkıntılarda insanlara destek olacak, yol gösterecek birilerinin olmaması. Ama bugün olması gerektiğini biliyoruz. Örnek vermem gerekirse, düşünün ki, siz bir ay boyunca karnınız aç yaşıyorsunuz ve sonra rahat bir hayat buluyorsunuz. Siz zorluğu gördüğünüz için komşunuz aç ise ona yardım eder, destek olursunuz. Ben de bu çalışmalarımıza bu şekilde bakıyorum. Daha önceki dönemlerde bizim çalışma sürecimiz bu tarz organizasyonlara katılmaya çokta elverişli değildi.

Çok dernek vardı. Farklı menfaatleri de devam ediyordu. Şimdi de var. Bunların önüne de geçemeyiz. İşi gücü olmayanlar kendine iş yaratmaya çalışıyorlar. Bunu gerçekten halkı için yapan insanlar, insanları bir birinde ayırmak yerine bahsettiğimiz Ahıskalı halkımız için bu sıkıntıları çözmeye destek olmalılar. Menfaat için yapıyorsalar, zorluk yaşayan insanların hakkını yemek dünyanın en büyük haramıdır. Yeni hayallerle, yeni umutla Türkiye'ye gelmiş bu insanların hakkını yiyenlerin yanlış olduğunu onlara söylemek istiyorum. Önceden daha çoktu. DATÜB kurulduktan sonra bunların önü kesildi. Ben zaten Ziyatdin Beyle görüşmeye gittiğimde görüyorum ki, onunla görüşmek için kapının önünde 10-15 kişi bekliyor. Ziyatdin Bey, çok duygusal bir insan. İnsanlarımızın zorluklarını gördüğü zaman, ondan destek talep ettikleri zaman hiç kimseyi boş gönderdiğin görmedim. Allah ona daha çok versin. Herkes, desteklerinden dolayı Başkanımıza dua ediyor.

DATÜB olarak yapılan çalışmaların sonuç odaklı olduğunu görüyorum. Genel Sekreterimiz Fuat Uçar, gerçekten çok büyük çalışmalar yapıyor. Sizler de bunu en iyi şekilde yansıtıyorsunuz. Devlet büyüklerimiz de DATÜB çalışmalarını gördükleri zaman, milletimize daha büyük hizmetler için daha da bizi desteklemeye çalışacaklar. DATÜB zaten devletimizden talep ettiği destekleri milletimiz için yapmaktadır. Bugün DATÜB çalışmalarına Sayın

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Dışişleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu ve diğer devlet yetkililerimiz destek olmaktadır. Bizde, tabii ki, bu tarz çalışmaların hep mutlu, hep huzurlu bir şekilde sonuca ulaştığını görerek DATÜB'e her zaman bir sempati duyduk, haman bir şekilde destek olmaya çalıştık, dışarda da olsak, içerde olmasak da, her zaman ihtiyacı olan insanlara bir şekilde yardım ettik. Bazen insanlar bu yardım DATÜB'den mi geliyor diyordular? Bizde evet evet diyorduk, DATÜB'den geliyor. Bizim için önemli olan bir şey, halkımızın o dönem ki özellikle, çok büyük parçalanmasının hızlı bir şekilde geri toplanması, DATÜB'e daha da ciddi yanaşması, ve DATÜB'ün halkımız için devletden beklediği destekleri daha da fazla onaylaması için bir şekilde DATÜB'ü güçlendirmeğe çalıştık. O dönemde, içeride olmasak da, daha sonra dediğim gibi, Ziyatdin beyle bir araya geldik yemek masasında. Antalya'da gerçekten ciddi bir sıkıntımız vardı, çok sayıda dernek vardı, farklı amaçlarda kullanılıyordu, herkes kötüydü diyemem ama bunu kötü amaç için kullananlar da yeterince vardı ki, halkımız çok zarar gördü, kandırılanlar oldu, parası alınanlar oldu, farklı ırkları Ahıska Türkü olarak götürüp devlet dairelerine kayıt ettirenler oldu, bu tarz sıkıntılar yaşandı. Bunlar tabii ki, Ahıska Türklerinin imajını zedelemeğe yeterli nedenlerdi.

Ama daha sonra DATÜB'ün bu işi Ziyatdin beyle beraber bir çatı altında toplamaya çalışması ve bunları gerçekden de devletimizin desteğiyle güzel bir yere getirildi, Ziyatdin beyin Antalya kısmında, Akdeniz kısmında ki sıkıntılarını, biz o dönemde de biliyorduk, amma, bir şekilde cenabı Allah her halde bizi, vesile olarak bizi bir araya getirdi ki, yönetimle beraber, bir toplantı yaparak bizim Akdeniz kısmında yetkili olmamız istendi. Açıkçası bizim iş yoğunlumuzdan dolayı biz bu işi yapamayacağımızı düşündük, amma biz sahip çıkmazsak halkımıza, diğer kardeşlerimiz sahip çıkmazsa, o zaman bizim yaşadığımız sıkıntıları aynı çekilde diğerleri de yaşayacak. Biz de bencilik yapmayıp üstümüze düşen görevi alıp götüre bileceğimiz yere kadar en güzel şekilde götürmeye karar verdik, böyle bir çalışmaya girdik.

- Ofisimizin açılışına gelen Sayın Bakanımız o kurdeleyi kestiğinde neler yaşadınız?

- Şöyle söyleyim, Ziyatdin beyle beraber İstanbul toplantısında konuştuğumuzda açılışa dedi Bakan Beyi davet etmeye çalışacağım. Millet vekillerine selam vermek bizim için çok büyük bir şeyken bakan beyin açılışa gelmesi, bizim ofisi ziyaret etmesi, daha sonra iftar yemeğine beraber katılmamız yani, tabii biliyorduk Ziyatdin Beyin bakanlarda konuştuğunu, amma açıkçası böyle bir şey olacağına inanmıyorduk. Daha sonra Ziyatdin Bey aradı dedi ki tarihi onaylayın, tarih onaylandı ve geldiler. Daha sonra Bakan Bey geldi, tabi biz, değişik bir şey oldu bizim için, bakan bey geldi, ofisimize geldi, kurdeleyi kesti, dualarını etti, hatta ve hatta ofisimizde namaz kıldı, buradan hep beraber iftar programına geçtik, yaklaşık 2500 kişi vardı. Bütün halkımız geldi, hem Dışişleri Bakanımızın orada olması, hem Ziyatdin Başkanımızın orada olması, daha sonra, tabii beni sahneye çıkardıklarında, kalbim çok hızlı attı, hatta boğazıma tıkandı. Güzel bir konuşma hazırlamıştık, heyecandan orada başkanımızın adını unuttum, gözüme siyah bir perde indi… ve aslında bu siyah perde sabahlara açılan bir güneşti…

- Artık Ahıskalı Türklerin ağlama, sızlama dönemi geride kaldı. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

- Hepimizin bildiği üzere, birçok soykırımdan bahsediliyor dünya genelinde, hepsi haklarını alıyor, dünyada haklarını alamayan tek millet biziz. Bunun nedeni biz zayıf mıyız? Yok değiliz… Allah'a şükür Türkiye bu gün dünyada söz sahibi olan ülkelerden birisi... Hatırlıyorum, geçen yıl sürgünün 74. Yılı dolayısıyla ilgili anım programı yaparken konuşma yapan İlber Ortaylı hocamız da kendisi o toplantı da o cümleyi kullanmıştı. "Siz artık Ahıska halkı olarak geçmişe perde çekmeniz lazım, ileri bakmanız lazım." demişti. Çok doğru bir ifade. Biz hiç bir zaman, yaşadığımız hiç bir ülkede hiç bir devlete, halka zarar vermemişiz, tam tersine, onların gelişmesini, onların yapamadıklarını en güzel şekilde yapıyoruz. Türkiye'de, kendi vatanımızda çok güzel bir şeyler yapa biliriz, dolayısıyla geçmişe bir perde çekmemiz lazım, amma geçmişle ilgili de, bazı şeylerin sonuçlanması, ondan sonra da ileriye dönük güzel şeyler yapılması lazım. Yani bu hakk, elimizden alınan Ahıska hakkının biz Ahıskalı Türklere verilmesi lazım. O zaman dedelerimizin ruhu şad olur ve Cenabı Allah bize yardımcı olacaktır. Bir de Türkiye devletimiz, Sayın Cumhurbaşkanımız yanımızdaysa halkımızın sabahları aydın ve güneşli olacaktır.

- Bize ailenizden bahsedermisiniz? Çocuklarınız Ahıska şivesinde konuşuyor mu?

- Tabii ki, 3 kızım var, ellerinizden öperler, biri 9, biri 7 yaşında, en küçüğüde 9 aylık Nihal, çocuklarımız, okul dönemini biliyorsunuz, kreş gibi 3-4 yaşlarda başlatmaya çalışıyoruz, daha sonra, okul hayatına 6-7 yaşında başlıyor çocuklar. Okul hayatına çok girmeden, ev ortamında, ev hayatı çok fazladır, burada da bir şekilde dairelerde yaşayıp o kültürümüzü saklamaya , yaşatmaya çalışıyor bayanlarımız, büyüklerimiz, çünki biliyorsunuz, çocuklarımızla %90 onlar uğraşıyor, bütün gün çalıştığımız için akşam eve geliyoruz, seve biliyoruz. Çocuklarımız da, daha çok zamanını nene-dedeyle geçirdikleri için, bizim nesil Ahıska lehçesiyle konuştuğu için, çocuklarımız da hep bizimle sohbet ettiği için bunu biliyorlar, amma bizim çocuklarımızın çocukları nasıl konuşacağı biraz tartışılmalı... ■

Rovşan Memmedoğlu
Türk Birliği Dergisi Baş Editörü

Elena Malinovskaya
Ukraina

AHISKA TÜKLERİ'NİN YERLEŞİMİ VE TARİHİNDEN ALINTILAR

Ahıska Türkler'inin etnogenez konusu.

Ahıska Türkleri'nin baba yurdu Gürcista'nın güneybatısında olan Mesheti-Cavaheti olarak biliniyor. Bundan dolayı anlatılan bu etnik grup "Meshetiyalı Türkler" ve ya "Meshet Türkler'i" olarak isimlendirildiler. Aynı zamanda bu etnik grup, Gürcista'nın eski yerleşım bölgesinin en büyük şehri Ahaltsihe ile bağdaştırarak "Ahaltsihe Türkler'i " olarak adlandırılıyor. Aynı şekilde Türkiye'de de en yaygın bilinen isim "Ahıska Türkler'i"dir (Ak Kale anlamını taşıyan ve bölgenin merkezi şehri olan Gürcü ismi ile Ahaltsihe'nin Türkçe ismi.) Farklı zamanlarda ve farklı bağlamlarda kullanılan isimler arasında Sunni-Gürcüler, Kafkasya'lı, Tatar, Azerbaycan'lı adlandırılıyorlardılar. Grubun kendisi ise kendilerini Türk olarak isimlendiriyor. Ahıska Türkler'i doğu Anadolu Türkçesinin bir ağızı olan Türkçeyi konuşuyorlar, dini inançları ise Sunni Müslümanlarıdır.

Bu çalışmada "Mesheti Türkleri " ve ya " Meshetyalı Türkler" terimilerin kullanılması bu terimlerin uluslararası belgelerinde en yaygın olmasına bağlıdır. Terim karışıklılığından kaçınılması için gereken belirli bir uzlaşma sonucudur. Bu uzlaşmaya, 1998 yılında sürgün edilen Vatan'nına geri dönemeyen milletlerin sorunlarına yönelik düzenlenen Lahey Uluslararası Toplantısında varıldı. Aynı şekilde bu terim 1999 yılında Birleşik Milletler himayesinde gerçekleşen toplantıda ve sonrasında ki belgelerde de kulanılıyordu.

Bu arada, "Meshetyalı Türkler" ismi, bu grubun etnogenezine farklı görüşlere sahip olanlar tarafından sürekli eleştirilere maruz kalıyordu. Onun kavramları her şeyden önce milletin etnik temellerinin nasıl belirlendiğine göre farklılık gösteriyor. Araştırmacıların ve onlarla birlikte siyasetçilerin bir kısmı Ahıskalı'ların Osmanlı hakimiyetine giren yabancı egemenliğin tarihi koşulları nedeniyle İslamiyeti kabul etmek zorunda kalan Gürcü olduklarını düşünüyorlar. Diğer kısmı ise onları Türkiye Gürcistan sınırında yaşayan Türk olarak görüyorlar, ve bunun için birçok Kafkas etnik özelliklerini algılamışlardır. Böyle yaklaşımlarının bir çeşidi olarak bazı bilim adamlarının görüşüne göre Kafkasya örf, adet ve kültürü o kadar etken olmuş ki, Gürcistan'nın güney batısında Türkiye Türkleri'nden farklı olup bağımsız bir etnik grubu olan "Ahıskalı Türkler" oluştu.

Her halükârda Ahıska Türkleri'nin etnogenezinde şüphesiz iki ana bileşeni yer almaktaydı Gürcülerin Meshi boyu ve Türkler. Eski çağlardan beri Meshiler

Gürcü boylarından biri olarak bilinmektedir. Meshetiya'da Türkler'in yerleşmesi ortaçağın ilk döneminde görülmeye başladı. XI. asırda Selçuklu'lar Meshiler'in güçlü direnişinin üstesinden gelerek önce Meshi'lerin topraklarını sonrasında ise tüm Gürcistan'ı ele geçirdiler ve haraç ödemelerine zorladılar. XII-XIII yüzyılda Kral Kurucu IV. Davit Kuzey Kafkasya'nın Kıpçak Türkler'ini Selçuklu'lar ile mücadele etmek için Gürcistan'a davet etti. Kıpçak Türkler'i genellikle ülkenin güneyinde yerleştiler. XII. yüzyılı Moğollar'ın işgali ve 1395 yılında Timur komutanın seferi nedeni ile ortaya gelen toplu göç, Gürcista'nın güneyinden istilalara karşı daha az güvenli olan güneybatı sınır bölgelerinde Türk nüfusunun artmasına sebep oldu. XIV. yüzyılda Ahıska hükümdarları Atabek'lerin Türk'lük ünvanını almaları da tesadüf değil. Onların hükümdarlıklarının adı Samtskhe Sa-Atabago idi. Gürcü kaynakları ise Türk ve Meshi askerlerinin ortak seferleri gerçekleştirdiklerini gösteriyordu.

XIV-XV. Yüzyıllarında bu beylik Gürcistan'dan bağımsız durdu. Daha sonra bu beylik o zamanların iki önde giden Türk Devletleri olan Osmanlı Türkiye ve Pers Safevi Devleti için bir mücadele arenası haline gelir. Değişken başarı ile geçen ve neredeyse bir asır süren savaş sonucu, beylik 1639 senesinde Osman İmparatorluğunun Paşalığı olarak onun hakimiyetine geçmiştir.

Moğollar döneminden sonra ki zamanlarda Samtskhe bölgesinde yeni Türk kabilelerinin etnik infiltrasyon süreci devam ediyordu. Ayrıca, yerli halk Türkler tarafından dil ve din asimilasyonuna uğruyordu. Sosyete, sonrasında ise halkın çoğunluğu İslam'ı kabul ettiler ve yavaş yavaş Türk dilini kullanmaya başladılar.O dönemin bir Gürcü tarihçisinin de yazdığı gibi, son Samtskhe atabeğinin İslam-ı kabul ettiğinden sonra,"Düzenin değişmesiyle bazıları kendi hırsları yüzünden bazıları ise Osmanlı'ların zorlamasıyla Müslüman oluyordu". En sonunda bu toprakların bütün soylu insanları Müslüman oldu.

XIX. yüzyılın ilk dönemlerine kadar bu bölgelerde savaşlar durduruldu ve bu farklı etnik ünsurların tek bir etnık grup oluşturulmasında önemli rol oynamıştır.

1829 yılında bir sonrakı Türk-Rus savaşından sonra Meshetiya ve Cavahetiya Rusya İmparatorluğuna bağlandı. Barış anlaşmasına göre göç etmek isteyen iki Devletin vatandaşları anlaşmanın imzalandığı tarihinden sonra bir buçuk yıl içersinde taşınmaz malını satmasına ve taşınır mallarını yanında götürülmesine izin veriliyordu. Soylu Türkler Meshetiya topraklarını terkediyordu. Buraya ise Türkiye'den Ermeniler'i, Rusya'dan ise Duhobor'ları yerleştirerek etnik nüfusun çeşitliğini dahada arttırmış oldular. XIX. yüzyıl sonunda Ahaltsikhe ve Ahalkalaki ilçelerinde 48%-Ermeni, 31%-Türk, 13%-Gürcü yaşamaktaydı. Bu durumda Meshetiya'da az bir çoğunluk ile 53% Türkler yaşamaktaydı, Cavahetiya da ise 72% ile Ermeni nüfusu çoğunluktaydı.

1918 senesinin başında Rus devletinin dağılmasıyla, Ahaltsikhe Osman İmparatorluğuna katılmak istediğini belirtti ve kısa zaman sonra onun çökmesi ile Azerbaycan'a yöneldi. Ama 1919 senesinde Meshetiya'yı Gürcü askerleri işgal altına aldı ve iki sene sonra Gürcistan Sovyet hakimiyetine geçti. Zor savaş dönemi ve sık sık hükümet değişimi ile Türkler'in bir kısmı Türkiye'ye göç etti.

Lakin, 1926 nüfus sayımına göre Ahaltsikhe bölgesinde en çok nüfus sayısı olan etnik grup 30% ile Türkler'di. Nüfusun dörtte biri Gürcü idi, altı da biri ise Ermeni'ydi. Onların haricinde, burada Rus'lar, Ukrayna'lılar, Kürt'ler, Tatar'lar, Polonya'lılar, Alman'lar, Yahudi'ler ve başka milletler yaşıyorlardı. Ahalkalaki bölgesinde ise Türkler'in Nüfusu 9 % idi. Yaşayanların büyük kısmı Ermeniler'di ama genel olarak polietnik nüfusu vardı.

1928-1937. yıllar arası Ahıskalı Türkler'e karşı baskı uygulanıyordu. Sayısı çok olmayan soyluların neredeyse tamamı tutuklanmıştı, verilere göre 14 bin kişi mağdur oldu. Bu zulümler sadece sıyası değil, aynı zamanda etnik karakter taşıyordu. Gürcistan'da Ahıskalı Türkler'i kendi anadilini unutmuş Gürcü'ler olarak görmeye meyilliydiler, ancak 1926 senesinin nüfus sayımına göre Samtskhe- Cavakhetiya'da yaşayanlardan 68 bin kişi Türkçe anadilleri olduğunu belirtti ve sadece 12 bin kişi Müslüman Gürcu olduğunu söyledi. Ayrıca, Türk etnik kökenine ait olanları da farklı bir biçimde seviyelendirmeye çalıştılar. 1938 yılda Türk dili kullanan Kafkasya nüfusu hakkında resmi olarak "Azerbaycan'lı" etnonım kabul edildi. Ahıska Türkler'ini topluca Azerbaycan'lı olarak kayıt ederek böylece milliyetinden mahrum bırakıyorlardı. Türkler'in sahip olduğu alfabesini rus alfabesine (kiril Alfabesine) çevirerek eğitimde oldukça zorluk oluşturması ile beraber ellerinde olan yazılı eserlerindedende mahrum bırakılması, somut olarak Türk karşıtı anlamını taşımaktaydı.

Sonuç olarak 1939. Yılında yapılan nüfus sayımı verilerine göre bu bölgede Türkler yoktu. Fakat Azerbaycan'lı sayısı önemli ölçüde arttı.

Daha sonra Türkler resmi olarak 1944 yılında sürgün belgelerinde anılıyor. O zaman Meshetiya-Cavakhetiya'nın beş bölgesinde 87987 Türk yaşamaktaydı.

Mevcut iktidar Gürcistan'nın Güneybatısında Türk nüfusunun varlığını kabul etmemeye çalışsalarda, Türk oldukları için insanları evlerinden kovmaları, mallarını ellerinden almaları belirgin olguydu.

Ahıska Türkleri'nin kökeni hakkında çeşitli yorumlar ve tarihi kaderinin detaylı analizi bu çalışmanın amacı değildir. Bu zor bilimsel sorun halâ derin ve etraflıca araştırılmasını beklemektedir. Bununla birlikte Ahıska Türkleri'nin etnik köklerinin etrafındaki tartışma bilimsel olarak son derece yerli ve hakktır, ama gelecekteki kaderlerinin siyasi kararında argüman olarak kesinlikle kabul edilemez olduğunu altını çizmek gerekir. Yasadışı ihlal edilmiş hakların iadesi soz konusu olduğunda dil, örf adetlerin ve insanların inancının hiç bir önemi yok.

Ek olarak şunu belirtmek gerekiyor ki, Ahıska Türkler'in mevcut köken teorileri sadece bilimsel araştırmalara dayanarak değil aynı zamanda siyasi olguların önemli etkisi ile oluşturulmuştur. Öyle ya da böyle onlar farklı siyasi güçlerin pozisyonunu yansıtıyorlardı, Ahıska Türkler'inin bölgenin jeopolitik gelişimindeki yeri hakkında görüşü ve ayrıca tartışılamaz bir gerçek var, o da yüzyıllar boyunca Ahıskalı Türkler kendilerini Kafkasya'da ki etki ve iktidar için süren mücadelede sıklıkla bozuk para durumunda kalıyorlardı.

Stalin Sürgünü.

Sürgünün senaryosu bu şekildeydi: 24 Temmuz 1944 y. İçişleri Halk Komiseri L.Beria J.Staline bir mektub gönderdi, içeriği "Gürcistan SSC topraklarında SSCB Devlet sınırlarını koruma şartlarının iyileştirme amaçlı" Gürcistan Birlik Komunist Merkezi Komitesi ve Gürcistan SSC Halk Komiserleri Kurulu anlaşmasına atıfta bulunarak 16,7 bin Türkler'in, Kürtlerin, Hemşinlerin(Hemşinler Müslüman Ermenilerdir) göç etmesini amaçlayarak teşvik etmiştir. Onların ana argümanı ise Türkiye tarafından askeri tehtid diye belirtiliyordu ki o zamanlarda Türkiye SSCB ye karşı düşmanlık niyetlerinden vaz geçmişti aksine müttefiklerle Almanya'ya karşı savaşa girme konusunda görüşmelerde bulunuyordu.

31 Temmuz 1944 y. Devlet Savunma Komitesi Gürcistan SSC sınırlarından Kazakistan, Kırgızistan, ve Özbekistan SSC'ye 45516 Ahıska Türkün ve ayrıca daha önce kendisini Türk bilen farklı milletlerden 29505 kişinin sürgün edilmesine kararname çıkarıldı.

9 Ağustos 1944 y. Gürcistan SSC Komisreleri Halk Komitesi ve Gürcistan SSC Komunist Parti Merkez Komitesi Acaristan Özerk Cumhuriyeti sınır yakınında bulunan bölgelerden 113 hanenin sürgünü için kararname çıkarıldı. Bu şekilde önlemlerin alınması sınırların savunma ihtiyacı olduğu ile gerekçelendiriliyordu.

Ahıska Türkler'i 220 yerleşim yerlerinden sürgün ediliyordu. Sürgün planına göre Ahaltsikhe ilçesinden - 4700 hane (25 bin kişi), Aspinza - 4670 hane (23 bin kiş), Ahalkalaki - 790 hane (4 bin kişi) sürgün edileceği tahmin ediliyordu.

Bölgede sıkıyönetim ilan edildikten sonra 15 Kasım 1944 y. sürgün operasyonu başlamıştı. Toparlanmaları için insanlara iki saat verildi. Sürgün edilenlere yanlarında üç günlük yiyecek ve en gerekli eşyaların alınmasına izin verildi. 17 Kasım'da ise Gürcistan'dan 81324 Türk, Kürt ve Hemşin ile 25 tren yola çıktı.

Eksik verilere göre sürgün edilenlerin sürgün döneminde evlerinde kalan malvarlıkları şöyledir; 60 bin büyükbaş. 23,7 baş inek , 18,2 , 30 bin küçük baş hayvan, 37,4 koyun, 8252 bin ton tahıl, 3226 bin ton mısır.

28 Kasım L. Beria J.Stalin'e Devlet Savunma Komitesinin Ahıska Türkler'inin, Kürtlerin ve Hemşinlerin sürgün edilmesine yönelik kararnamenın icraatı ile ilgili rapor verdi. Bu raporda, yapılan operasyonun gerekçesi olarak bu insanların bir kısmının Türkiye vatandaşları ile akraba ilişkileri olduğu, göç etme ruh halinde olduğu, kaçakçılık faaliyetleri olduğu, bununla birlikte sınır yakınlarında yaşayanların Türkiye İstihbarat teşkilatının casus kaynağı olduğu söyleniyordu. Mesela Kırım Tatarlarına, Çeçenlere savaşın devam ettiği topraklarda düşmana yardım ettikleri suçlamalarında bulunuyordular, fakat bu savaş meydanlarında uzakta kalan Mesketya için akraba ilişkileri yeterli oldu.

Tabi ki sürgünün asıl nedenleri farklıydı. Bu konuda halâ tartışmalar devam ediyor. Diğer şeyler arasında, bazı araştırmacılar, Türkler'in sınır bölgelerinde yaşamalarının istenmemesinin nedeni Stalin'in Türkiye'ye nihayı saldırı planı ile açıklandığını öne sürüyorlardı.

Şunu belirtmek gerekiyor ki, "güvenilmezlik" suçlamalarını, farklı verilere göre 20-40 bin kişi kadarı savaşa gitmiş olan ve yarısını kaybetmiş olan bir millete yaptılar. Savaşın sonunda Ahıska Türkü olan 8 Sovyetler Birliği Kahramanı ve Üç Tam Şeref Nişan Şovalyesi vardı.

L.Beria'yanın raporunda Sürgün operayonu sonuçları verileri şöyleydi: Toplam olarak 92307 kişi göç ettirildi. Bunların büyük kısmı Türkler'di. Ayrıca sürgün edilenlerin arasında yaklaşık 3 bin Kürt ve yaklaşık 1 bin Hemşinler vardı. Özbekistan'a - 53133, Kazakistan'a - 28598, Kırgızistan'a – 10546 kişi sürgün edildi. Fakat bazı resmi verilere göre sürgün edilenlerin sayısı 90 bin kişiden fazla olduğunu gösteriyordu ve asıl sayı 120 bin kişiyi buluyordu.

Sürgün edilenlerin demografik yapısı dikkat çekicidir. Adı geçen rapora göre sürgün edilenlerin 30 % - kadın, 50 % - 16 yaşına varmamış çocuklardı. 50%. Sürgün edilnlerin arasındaki çalışabilenlerin sayısı 40 % bulmuyordu.

Sürgün edilenlerin yaşamış olduğu 22 günlük bu zor yolculukta ki kaybedilenlerin verileri çok daha anlamlıydı. Mesela İçişleri Halk Komitesi verilerine göre 480 kişilik 1 trende 18 kişi yani 4 % hayatını kaybetti.

Zor yaşam şartları, yetersiz beslenme, alışık olmayan iklime adaptasyon zorlukları, ağır işçilik gibi sebepler sürgünün ilk yıllarında ölümlerin sıradışı oranlarda çoğalmasına neden oldu. İçişleri Halk Komitesinin verilerine göre Haziran 1948 y. Ahıska Türkler'in, Kürtlerin ve Hemşinlerin hayatanı kaybedenlerin sayısı - 14895 kişiydi yani 11,8%, Aralık 1950 y. ise – 19047 kişi. 1945 y. sonunda sürgün olan Ahıska Türkler'in, Kürtlerin ve Hemşirlerin sayısı 88,8 bin ise, 1949 yılda 81,9 kişiydi. Sürgün edilenlerin sayısının azalması savaşın bitmesi ile binlerce "Zafer askerlerinin" ve 1944 yılı sürgün edilen ailelere katılmasına rağmen yeterince büyüktü. Mayıs 1949 yıl tarihli SSCB İçişleri Bakanlığı'nın arşiv kayıtlarında bulunan belgede sürgün edilenler arasında Sovyetler Birliğinin ordusunun 2665 askerin ve subayları bulunduğu belirtiliyor. Demografi uzmanlarına göre, Ahıska Türkleri'nin sınır sürgün sonucu doğrudan insan kaybı 12.9 bin kişi olarak belirtiliyor.

Sürgün edilenler Orta Asya ve Kazakistan'ın küçük gruplar şeklinde farklı yerleşim yerlerinde yerleştirilerek "zorunlu göçmenler" olarak isimlendirildi ve özel kumandanlıkların sürekli kontrolü altındaydılar. Yaşam yerlerinden izinsiz ayrılmak, çalıştıkları yerleri değiştirmek vs. onlara yasaklandı. Farklı köyler ve kasabalara savrulmuş olan akrabalar düğün ve cenaze sebebi ile bile özel izinsiz görüşme hakkları yoktu.

Ana Vatana Dönuş harekatı.

28 Nisan 1956 y. J.Stalının vefatından sonra, SSCB Yüksek Kurul Başkanlığının etnik kimliği nedeni ile sürgün edilenlerin özel kısıtlamaların kaldırılmasına dair bir kararname aldı. Bu durum sürgün sebebi ile ayrı kalan aileleri birleştirmiş oldu ve Ahıska Türk nüfusunun birtakım yerleşim yerlerinde ve bölgelerinde belirli bir yoğunluğa yol açtı. Formalite olarak sürgün edilenler SSCB'nin heryerinde yaşama hakkı verilmesine rağmen Ahıska Türklerin'in Ahıska'ya geri dönmelerine izin verilmiyordu. Diğer sürgün edilen milletlerin rehabilite edildilmiş ve geri Vatanlarına dönmüşken, Ahıskalılar Kırım Tatarların ve Volga Almanları'nın kaderini paylaşmış oldular.

Ekim 1957 y. SSCB Yüksek Kurul Başkanlığı'nın sıradaki kararnamesi Gürcistan'ın güneyinden sürgün edilen Azerbaycan'lılara Azerbaycan'a taşınmalarına izin veriyordu. Ahıska Türkler'in bir kısmı Azerbaycan'lı olarak kayıt edildiğine göre 25 bin Ahıskalı Türk bundan istifade etti. Gürcistan'a ise kendini Gürcü kabul edenlere izin verilmişti sözde. Bunu 18 bin Ahıskalı Türk kabul etmiş, lâkin taşınmayı sadece bir kaç yüz kişi gerçekleştire bilmiş (Ahıkska'ya değil Gürcistan'ın diğer bölgelerine).

Ahıska'nın uzak dağları soğuk savaş yıllarında jeostratejik açısından önem kazandığı için SSCB ve NATO'nun arasında ki sınır bölgesi haline geldi. Bu sebepten "güvenilmez" Türkler'in oraya dönmesi Sovyet hükümeti için son derece istenmeyen bir durumdu. Bu pozisyonu, daha önce sürgün edilenlerin repatriasyonu konusunda bir çok teknik engel çıkararak Gürcistan yerel yetkilileri tarafından da tam desteklendi. 1956 y. az sayıda Ahıska Türkler'i SSCB'nin diğer ülkelerine taşınmış olsalarda, büyük bir kısmı zorla sürgün edildikleri üç Orta Asya Cumhuriyetlerinde yaşamaya devam ediyorlardı.

3 Kasım 1972 y. SSCB Yüksek Kurul Başkanlığı " belirli vatandaş kategorileri için geçmişte uygulanan ikamet yeri seçimi ile ilgili kısıtlamaların kaldırılması" kararnamesini çıkardı. Kararnameye göre diğer sürgün edilen milletlerle beraber Ahıska Türkler'ine de diğer SSCB vatandaşları gibi bütün sovyetler Birliği'nin sınırlarında eşit ikamet hakklarına sahıp olacağını garanti ediliyordu. Fakat kararnamede ikamet yeri seçiminin sadece iş ve pasaport rejimi mevzuatına uygun olarak yapılabileceği belirtiliyordu, bu da pratikte sürgün edilenlerin Ana Vatana geri dönmelerine engel oluyordu.

Ek olarak, Vatana geri dönüş konusunun önünde Yüksek Parti Yöneticilerin kararları doğrultusunda kasıtlı olarak engelliyorlardı. Sovyetler Birliği Komunist Parti Merkez Komitesi Yönetim Kurulu adı geçen kararname projesinin istişare toplantısında parti organlarını sürgün edilenlerin yaşadıkları yerde daimi ikametinin sağlamlaştırılması için gerekli çalışmaların yapılması yükümlülüğü verildi, çünkü Merkez komitesinin düşündüğüne göre "çoğunluk yeni yaşam yerlerinde güçlü kök salmıştır"

Ocak 1974 y. SSCB Yüksek Kurul Başkanlığı'nın sıradaki aldığı kararnamesinde daha önce alınan ve Ahıska Türkler'inin Vatana dönüşünü engelleyen bütün kararnamelerin yasadışı olduğunu açıkladı. Fakat uygulamada Ahıska Türkleri sadece belirli bölgeler çerçevesinde göç edebiliyorlardı. Onların bir kısmı, yönetimi Ahıska Türkler'inin tümünü kabul etmeye hazır olduğunu belirten Azerbaycan'a göç etti. Ancak kısa zaman sonra Azerbaycan'a göç askıya alındı. Türklere küçük gruplar halinde kuzey Kafkasya'nın seçilmiş bölgelerine yerleşmelerine izin verildi. Göç edenlerin büyük kısmı bu harektlerin Ana Vatana dönüşün ara aşaması olarak algılıyordu.

Gürcistan'a çok az kişi dönmeyi başardı. Kişisel geziler hatta Atalarının mezarları bulunduğu yerleri ziyaret etmek bile son derece zordu: Türkler'in tarihi yerleşim alanları sınır bölgesindeydi ve giriş için özel izin gerektiriyordu. Gürcü aydınları ve muhalifleri baskısı altında 1980-li yıllarda Gürcistan Yönetim Strüktürleri süresiz ikameti için Cumhuriyetin Merkezi ilçelerine Ahıska Türkler'ini kabul etmeye başladılar. 1984 y. - 140 kişi geldi, 1985 y.- 267 kişi, 1986y. – yaklşık 400 kişi,(toplam 850 kişi ve ya 150 aile geldi). 1987 y. Gürcistan SSC Bakanlar Konseyi kararname çıkardı, bu karnameye göre 1988y. Ahıska'ya 100 aile ve Gürcistan'ın merkezi bölgelerine 200 Ahıska Türk ailesinin göç edilmesi planlanıyordu. Aslında ise sadece 5 aile yerleştirildi, Ahıska Türk aileleri Gürçü tarafından gelen kuzey Gürcistan'a yerleştirme tekliflerini kabul etmiyorlardı ve halâ Ahıska'ya dönebileceklerine inanıyorlardı.

1989-1990y. 80-li yıllarda Gürcistan'a Ahıska Türk göçmenlerin neredeyse hepsi Özbekistan'a ve ya Kuzey Kafkasya'ya geri döndüler. Bunun sebebi özellikle bağımsız Gürcistan'ın ilk Cumhurbaşkanı olan Zviada Gamsakhurdia'nın faaliyetleri ile birlikte yoğunlaşan Gürcü milliyetçileri tarafından uygulanan baskıydı.

1950.y ikinci yarısında baskının zayıflaması ve iradenin daha özgür olması için oluşturulan koşullar ile Ahıskalı Türkler Vatan'a geri dönme isteğini daha aktif şekilde ifade etmeye başladılar. Geri dönüş hareketleri yavaş yavaş daha düzenli şekil almaya başladı. 1964 y. Şubat ayında Taşkent ili Buka ilçesinde gerçekleşen Ahıska Türkleri'nin toplantısında Kurtuluşun Geçici Düzenleme Kurulu (KGDK) adını taşayan kuruluş oluşturuldu.

Eylül 1957 y. Mayıs 1967 y. tarihleri arasında Sovyetler Birliği Komunist Partisinin Merkez Komitesi'ne Türkler adından 3,5 bin dilekçe gönderildi.

Savaş sonrası tüm dönem içersinde Ahıska Türkler'i kuruluşları tarafından SSCB ve Gürcistan SSC Yüksek Partı ve Sovyet organlarına 200 den fazla farklı delegasyonlar ve yetkili temsilciler gönderildi ayrıca 160 bin özel ve toplu müracaatta bulundular .

1989 yılına kadar Sovyet Türkleri'nin asıl talepleri Vatan'a geri dönüş olan 10 Kurultay düzenlendi.

Daha önce başvurularına hiç bir motivasyonu olmadan kesin redd cevabı alıyorsalar, 1970 yıllarında cevaplarında belirli bir argumanlar ortaya çıkıyordu. Devlet ve Parti yönetimi sosyal, ekonomik zorluklar, konut yetersizliği ve gerekli sübvansiyonların tahsis edilemeyeceği nedenlerinden dolayı Ana Vatana geri dönmenin imkansızlığını açıklıyordu.

Vatana dönüş hareketleri özellikle perestroyka (yeniden yapılanma) yıllarında yoğunlaştı. 1987 y. Ahıska Türkler'in tanınmış lideri Yusuf Sarvarov başkanlığında Geçici Organizasyon Komitesi (GOK) oluşturuldu. GOK aktivistleri insanlarla görüşüp girişim grupları oluşturuyorlardı. Geçici Düzen Komitesi'nin faliyetlerinin temel amacı Ahıska Türkleri'nin Gürcista'a geri dönuşünü organize etmekti.

Halkın etnik bilinci artıyordu. Bu durum 1989 y. son Sovyet nüfus sayımı verilerinde yansıtılıyordu. Bu verilere göre milliyeti Türk olarak kaydedilen vatandaş sayısı 207512 olmuştur. Bu 1979. yılda gerçekleşen bir önceki sayımın 2,2 katı. Türk sayısındaki bu kadar hızlı bir artış sadece doğal büyümeyle sağlanamazdı, bu binlerce insanın milliyetini geri kazanması nedeniyle oldu.

Kanunen Ahıska Türkler'inin rehabilite edilmesine rağmen, milli vatanperverlik hareketinin aktivistlerine karşı baskı uygulanıyordu, yani Türk olmaları halâ istenmiyordu. Bu durum Sovyetler Birliği'nin varlığının son yıllarına kadar önemli ölçüde değişmedi. Bununla birlikte, sivil aktivitelerin çeşitli biçimlerle belirlenme imkanı doğdu ve milli kültürel diriliş arzusu oluşmuştur. Özbekistan okullarında seçmeli olarak Türk dili dersi açılıyordu, amatör Türk sanat folklor grupları vs. kuruluyordu.

Ahıska Türkleri'nin Vatana geri dönüş sorununu çözülmesinde ki ana engel (gayrı resmi olsa da) Gürcistan tarafının Türkler'in Gürcistan kökenli olduklarını ve Türk soyadlarının Gürçü soyadına geçme şartının konulması oldu. Etnik grubun çoğunluğu kendini Türk olarak görüyorlardı. Küçük bir kısmı ise Vatan'a geri dönmelerini elde etmek için kendilerini Türkleşmiş Gürcü olarak kabul etmeye razı oldular. Bu durum Türk topluluğunun nispeten "Türk" ve "Gürcü" olarak iki gruba bölünmesine yol açtı. Vatana geri dönüş davasında bir olanlar, uygulama konusunda fikir ayrılığı yaşadılar. ■

DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ'NİN 2018 YILI FAALİYET RAPORU

VATANDAŞLIK ÇALIŞMALARI.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) tarafından yıllardır yaptığı yoğun çalışmalar sonucunda, 23 Ağustos 2017 tarihinde İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yapılan üst düzey toplantıda alınan karar ile Türkiye'ye yasal olarak giriş yapmış, ikamet izni bulunan veya bulunmayanların istisnai vatandaşlığa müracaatları Nüfus ve Vatandaşlık İl Müdürlüklerinde 11.09.2017 tarih itibari ile başlamış olup,2018 yılında 30. 000 Ahıska Türkü vatandaş olmuştur. Vatandaşlık çalışmaları devam etmektedir.

AHISKA VATANA DÖNÜŞ'TE GÖÇÜ TEŞVİK.

Ahıska'ya göç'ü teşvik amacıyla, DATÜB olarak ilk göçen 43 aile için konut alınmış olup,, aile başı 10.000 dolardan, toplam 430.000 $ ödenmiştir.

HAC ÇALIŞMALARI

Halkımızdan mübarek yerleri görmek isteyipte imkansızlıktan dolayı hacca gidemeyenler için 2018 yılında değişik ülkelerden Genel Başkanımızın yardımlarıyla (Kırgızistan 10 kişi, Kzakistan 10 kişi, Rusya 5 kişi, Azerbaycan 6 kişi, Gürcistan 3 kişi ve Özbekistan 3 kişi) DATÜB tarafından hacca gönderilmiştir. Hac çalışmaları her yıl devam etmektedir.

EĞİTİM ÇALIŞMALARI

a. 2018 yılı için değişik ülkelerden kendi imkanlarıyla Türkiye'de okuyan 5 öğrenciye (Tahvida Zakirova, Ahmad Hajiyev, Mihriban Madzhidova, Milada Gasanova, Muhammed Dursun) kişi başı 2.000 Tl'den 10.000 Tl burs ödenmiştir.

b. Ahıska Vatanı tanıma ve gürcü dilini öğrenerek Ahıska'ya göçecek olan ailelere rehberlik yapmaları için DATÜB ile Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığıyla ortak projelendirilen "Yerinde Burslandırma" çalışması Ahıska şehri Samşe Cevahetiya üniversitesinde 2018 yılı (1.sınıf 25 öğrenci, 2.sınıf 26 öğrenci) Batum 5 öğrenci, Tiflis yeni 3 öğrenci, Tiflis eski 8 öğrenci olmak üzere, toplam 67 öğrenciye aylık kişi başı 150 $ burs ve barınma ile yılda 1 defa okul ücreti olarak, toplam 203.428 dolar ödenmiştir.

c. Kazakistan'da Yurdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına sunduğumuz proje ile Almatı'da öğrenciler için üniversiteye hazırlık kursu projesi yapılmış olup, proje için toplam 30.000 dolar harcanmıştır.

d. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talimatı ve Başbakan Yıldırım'ın koordinasyonuyla Ukrayna'dan getirilerek Erzincan'ın Üzümlü ilçesine yerleştirilen Ahıska Türkü gençlerin DATÜB'ün yaptığı çalışma sonucu üniversiteye kayıtları yapılarak Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesinde eğitime başladı.

2018 İFTAR PROGRAMLARI

Büyük Bursa İftarına davet edilen DATÜB Genel Başkanı Sn. Ziyatdin Kassanov Sn. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile bir araya geldi.

11 Haziran 2018 tarihinde Sn. Cumhurbaşkanımızın katılımları ile gerçekleşen Bursa Büyük İftar programına, Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov davet edilmiştir. Sn. Cumhurbaşkanıyla aynı masada yer alan Kassanov, iftar sonrası

Cumhurbaşkanımıza aşağıdaki konu başlıklarını dile getirmiştir;

1.Türkiye'ye gerek iskânlı gerekse serbest göç ile gelen Ahıska Türkü Soydaşlarımızın doktor ve diğer meslek grupları kendi branşlarında çalışabilmeleri için diploma denkliklerinin verilmesi,

2. Türkiye'ye iskânlı göç ile gerekse serbest göç ile gelen Ahıska Türklerinin çalıştığı ülkelerdeki Sosyal Güvenlik ve Emeklilik haklarının Türkiye'ye aktarılması,

3. İskânlı Göçün devam ettirilmesi,

4. 01.01.2018 tarihinden sonra Ana Vatanımıza göç eden Ahıska Türkleri ailelerinde ve Değişik Ülkelerde yaşayan halkımıza Uzun Dönem İkamet verilmesine devam edilmesi. İstisnai Vatandaşlıkta gelinen son durum ve yukarıdaki konular ile alakalı taleplerimizi bir dosya halinde Sn. Cumhurbaşkanımıza sunulmuş olup, görüşmenin bir kısmına Başbakan Yardımcısı Sn. Hakan Çavuşoğlu da iştirak etmiştir. DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov Ahıska Türkler adından Sn. Cumhurbaşkanımıza yapılan çalışmalardan dolayı teşekkürlerini bildirmiş olup, Sn. Cumhurbaşkanı ise; "Ahıska Türklerine Selamlarımı iletilmesini" ifade etmiştir.

a. Bursa İftar.03.06.2018 tarihinde Bursa, Gürsu'da Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) tarafından düzenlenen iftar programına Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş, Bursa AK Parti İL Başkanı Ayhan Salman, Kurum Müdürleri, Siyasi partilerin Temsilcileri ve Milletvekili adayları katıldılar.

b. Antalya İftar.

02.06.2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliğinin (DATÜB) Antalya'da iftar

İftara, Dışişleri Bakanı Mevlü Çavuşoğlu ile eşi Hülya Çavuşoğlu, Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, AK Parti Antalya İl Başkanı İbrahim Ethem Taş, AK Parti Muratpaşa İlçe Başkanı Dr. Alparslan Belin, Muratpaşa Kaymakamı Sedat Sırrı Arısoy, Muratpaşa Belediye Başkanı Ümit Uysal, Muratpaşa İlçe Müftüsü Celil Karaca, Türk Konseyi Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Ömer Kocaman, DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar, DATÜB Rusya Temsilcisi Mansur Allazov, DATÜB Gençlik Kolları Başkanı İsmikhan Kassanov ve DATÜB Türkiye Akdeniz Temsilcisi İsmail

Mamet, DATÜB Türkiye Kadın Kolları Temsilcisi Selamet Makhsudova, Konsolosluklar, Kurum ve Kuruluşların Müdürleri ve personeli, Antalya Trakya ve Balkanlılar Dayanışma ve Kültür Derneği, Kıbrıs Türk Kültür Derneği, Antalya Çerkes Derneği, Kırım Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği, Kırım Öz Tatarlar Derneği, Rodos İstanköy ve Onikiada Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği, Avrasya Dostluk Kültür, Sanat ve Turizm Kurumu Derneği, Ukrayna ailesi Derneği, Antalya Azerbaycan Evi Derneği, Antalya Azerbaycan Kültür ve Dayanışma Derneği, Rusya Dostluk ve Kültür Derneği, Anadolu ve Ortadoğu Uluslararası Dostluk Derneği, Manavgat Kültürler arası Uyum Derneği, Rus Sanat ve Kültür Derneği, Akdeniz Kültürler Arası Uyum Derneği, Avrasya Dostluk ve Kültür Derneği ve Ahıska Türklerinin yoğun katılımı ile İftar programı gerçekleşti.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği Almatı'da Ahıskalı Türkleri ile İftar yemeğinde Buluştu!

6 Haziran 2018 tarihinde Almatı'da yaşayan Ahıskalı Türkler Kazakistan otelinde DATÜB tarafından düzenlenen iftar yemeğiyle bir araya geldi. İftar programında, Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, Kazakistan baş Müftüsü, Türkiye Cumhuriyeti başkonsolosu, Almatı Maslahat Başkanı, Türk Konseyi Genel Sekreter Yardımcısı Ömer Kocaman, Milli Derneklerin Yöneticileri, Türk iş adamları ve diğer önemli simalar katıldı. Kuran tilaveti sonrası Kazakistan Baş Müftüsü milletimize ve tüm İslam alemine dua etti. İftar programının açılış konuşmasını yapan DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov iftar davetine teşrif eden misafirlere şükranlarını bildirerek konuşmasına devam etti. Malumunuz üzere her sene yaptığımız gibi bu senede geleneksel iftar programları gerçekleştirdik. İftar programları sayesinde halkımız arasında barış ve kardeşliğe yol açıyoruz. Buda bizleri son derece mutlu ediyor. Allah'a şükürler olsun ki bu sene bir kez daha Ahıskalı halkımla beraber Ramazanı yaşadık. 2 Haziran 2018 tarihinde Antalya'da Sayın Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve Değerli eşinin katılımlarıyla Ahıskalı halkımızla bir araya geldik. Antalya Türkiye Temsilcimizin ofis açılışından sonrası da Muratpaşa Kent Meydanında düzenlediğimiz iftara geçtik. Ertesi gün 3 Haziran 2018 tarihinde Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun katılımlarıyla Bursa'da yaşayan Ahıskalı kardeşlerimizle bir araya geldik. İftar Programına gösterilen yoğun ilgi ve alakadan dolayı buradan bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Geleneksel olarak yine İzmir, Erzincan'da iftarlarımız gerçekleşti. "Biliyorsunuz, 24 Haziran'da Türkiye seçime gidiyor. Türkiye Devletimiz her zaman Ahıskalı Soydaşlarımıza desteklerini göstermiştir. Bu seçim bizim için çok önemlidir. 24 Haziran 2018 tarihinde yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi yeniden büyük Türkiye için Sayın Cumhurbaşkanımızın yanında olacağız" ifadesinde bulundu.

6 . DATÜB ÇALIŞMALAR.

a. İstisnai Vatandaşlık Müracaatlarında Dilekçe Alımı.

5 Ocak 2018 tarihinde İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü ile yaptığımız görüşme sonucunda, İstanbul'da ikamet eden İstisnai Vatandaşlık listesinde ismi çıkmayan Ahıskalı Soydaşlarımız için Florya'da bulunan DATÜB Genel Merkez ofisimizde dilekçe alımlarını başlattık.

İstanbul'da ikamet eden İstisnai Vatandaşlıkta ismi çıkmayan Ahıska Türkü kardeşlerimizin vatandaşlık listesine isimlerinin eklenmesi için DATÜB'te toplanan 606 adet vatandaşlık dilekçesini Göç İdaresi İl Müdürlüğüne teslim ettik.

b. Ahıska Türkleri Avrupa Konseyi'nde oy hakkı elde etti.

23 Ocak 2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Avrupa Konseyi Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Konferansına üye oldu.

DATÜB'ün Girişimleriyle,Türk Kızılayından Erzincan'da yaşayan Ahıskalı Türklere gıda yardımı yapıldı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatı, Başbakan Binali Yıldırım'ın koordinasyonuyla Ukrayna'dan Erzincan'ın Üzümlü ilçesine yerleştirilen Ahıska Türkü aileler için 29.12.2017 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Ziyatdin KASSANOV

tarafından Türk Kızılay Genel Müdürlüğü ile yaptığı görüşme ve buna istinaden yazdığımız resmi yazı ile 595 aile için gıda yardımı talebinde bulunduk. Görüşmeleriz neticesinde Türk Kızılayınca, Üzümlü ilçe merkezi, ilçeye bağlı Bayırbağ ve Geyikli köylerindeki TOKİ konutlarında iskan ettirilen toplam 595 Ahıska Türkü aileye dağıtılması amacıyla bir aylık gıda ihtiyacını karşılayacak içerisinde 20 çeşit kuru gıda bulunan yardım paketleri hazırlandı. Yardımlar 3 gün içerisinde hazırlanan paketler,10 kişilik ekip tarafından, 3 gün içerisinde belirlenen tüm Ahıska Türkü ailelere dağıtıldı. İlçenin Fatih Mahallesi'ndeki gıda yardımı dağıtımına katılan Türk Kızılayı Erzincan Şube Başkanı Ferit Bayata, gazetecilere yaptığı açıklamada Türk Kızılayı olarak Ahıska Türkü evlerinde hazır bulunan 570 aileye 20 çeşitten oluşan gıda paketi hazırlayıp dağıtmaya başladıklarını ifade etti.

c. 74 Yıl Sonra Ahıska'da Birleşen Yollar.

1944'de Gürcistan'ın Ahıska bölgesinden sürgün edilen ve 74 yıldır sürgün hayatını yaşayan Ahıska Türkleri, anavatanları Ahıska'da bir araya geldi. 24.10.2018 tarihinde, Dünya Ahıska Türkleri Birliği tarafından düzenlenen geziye Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye'nin de olduğu toplam 9 ülkeden getirilen 130 kişilik heyet katıldı.

d. Ahıska Türkleri Sürgününü Anma Programları.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) tarafından değişik Ülkelerde sürgün anma programları düzenlenmektedir. 2018 yılı içinde İstanbul başta olmak üzere Giresun, İzmir, Bursa, Antalya, Erzincan, Ukrayna, Özbekistan, Sürgün programları gerçekleştirilmiştir.

DATÜB Genel Başkanı Sayın Ziyaeddin KASSANOV, Azerbaycan'dan 25 öğrenciyi 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla Türkiye'ye getirdi.

İster bulunduğu ulvi görevi nedeniyle isterse de sade bir insan olarak her zaman her kesimden olan insanların hep yanında oldu Ziyaeddin Kassanov. Nerde bir ihtiyaç sahibi varsa ona yardım elini uzatan, destek olan, Ahıska'lı Türklere sahip çıkan yine O, oldu. Bunları yaparken de ne bir karşılık bekledi ne de bir teşekkür! 25 Şubat 2018 tarihinde Hocalı Katliamı'nı anma nedeniyle Saatli ilinin, Fetelikend köyü'nde Azerbaycan'ın farklı illerinden gelen Ahıska'lı Türkler ile birlikte bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantıda güncel konular ile birlikte Azerbaycan'daki Ahıska'lı Türklerin de sorunları görüşüldü, çözüm arandı. Toplantının sonunda söz alan Ahıskalı'lar DATÜB Genel Başkanı Sayın Ziyaeddin Kassanov'dan bir çok konularda yardım talebinde bulundular. Destek talebinde bulunanlardan biri de "Adıgün" Folklor ve Dans Grubu müdürü Yaşar hocamız oldu. O, "23 nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" dolayısıyla Türkiye'nin Aydın şehrinde yapılacak etkinliklerine katılmak için "Adıgün" Folklor ve Dans Grubu

üyelerinin ulaşım masraflarının karşılanması ricasında bulundu. Sayın Genel Başkanı'mız hemen "Uçaklamı gitmek istersiniz yoksa otobüslemi?" diye sordu. Yaşar hocamız da "Uçakla" cevabını verdi. Değerli Başkanımız "TAMAM" dedi ve "Size söz o evlatlarımızın bütün yol masraflarını karşılayacağım" dedi. Salonda aniden bir alkış koptu. Toplantıya gele 500 kadar Ahıska'lı ve diğer misafirler bu davranışından dolayı Başkanımıza teşekkürlerini ilettiler. Ve o gün geldi çattı. Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanı Sayın Ziyaeddin Kassanov'un desteği, Azerbaycanda yaşayan Ahıska Türkleri "Vatan" İctimai Birliği Başkanı İbrahim Mammadov'un organizasyonu ile 21 nisan 2018 tarihinde "Adıgün" Folklor ve Dans Grubu Azerbaycan'ı ve Ahıska'lı Türkleri temsil etmek için Türkiye'ye yolcu edildi. Böylece "Adıgün" Folklor ve Dans Grubu artık Türkiye'nin Aydın şehrinde yapılan "23 nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" kutlama etkinliklerine katıldılar. Bu DATÜB Genel Başkanı Sayın Ziyaeddin Kassanov'un başta geleceğimizin garantisi olan çocuklarımız olmak üzere bütün Ahıska'lı Türklere verdiği değerin ve sevginin göstergesidir. Başkanımız milletimizin huzurunda verdiği SÖZ'ünü tutarak hem bütün milletimizi hem de çocuklarımızı sevindirmiş oldu. Bu Başkanımız tarafından 23 nisanda çocuklarımıza edilen en büyük hediyedir. Kendisine bu davranışından dolayı teşekkür eder, gelecek faaliyetlerinde başarılar dileriz. Biz de elimizden gelen tüm imkanları kullanarak her zaman Sayın Başkanımız Ziyaeddin Kassanov'un yanında yer alarak gereken desteği vereceğimizi belirtmek isteriz.

DATÜB Antalya'da Akdeniz Temsilciliğini Açtı.

02.06.2018 tarihinde Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, Akdeniz Temsilcisi İsmail Mamet ve kalabalık heyet ile Antalya'da Çağlayan Mahallesindeki DATÜB Akdeniz Temsilcilik ofisinin açılışı yapılmıştır.

Erzincan'da Ahıska Türkü Soydaşlarımızla Bayramlaşma!

19 Haziran 2018 tarihinde Ramazan bayramı münasebeti ile Erzincan, Üzümlü ilçesinin Fatih Mahallesinde yaşayan Ahıska Türkü halkımızla bayramlaşma programı düzenlendi. Bayramlaşma programın, Ak Parti Erzincan Milletvekili Sabahattin Karakelle, Ak Parti Erzincan Milletvekili adayları Süleyman Karaman ve Burhan Çakır, Erzincan Belediye Başkanı Cemalettin Başsoy, Üzümlü Kaymakamı Fatih Acar, Üzümlü Belediye Başkanı Ahmet Sazlı, Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Sekreteri Fuat Uçar, İl ve İlçe Başkanları ile Halkımızın yoğun katılımı ile gerçekleşti. Sıcak bir Bayram havasında geçen görüşmede, Sayın Başbakanımız Binali Yıldırım'ın selamlarını ileten Milletvekilleri, bir gün önce Suruç'ta yaşanan terör olaylarından dolayı Başbakanımızın bu programa katılamadığını dile getirdiler. Daha sonra yeni doğum yapmış bir aileyi ziyaret ederek, yeni doğan bebeğe hediye verildi.

DATÜB Gürsu'da I.Katmer Festivali Programı Düzenledi.

26 Ağustos 2018 tarihinde Bursa, Gürsu'da Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) ve Gürsu Temsilciliğimiz tarafından düzenlenen I.Katmer Festivali programına Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş, Bursa AK Parti İL Başkanı Ayhan Salman, Kurum Müdürleri, Siyasi partilerin Temsilcileri yerel ve Milli sanatçılarımızın sahne aldığı programda halkımızın geniş katılımıyla gerçekleşti.

7. ERZİNCAN PROJESİ

Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla, Ukrayna'nın sıkıntılı bölgesinden Erzincan'ın Üzümlü ilçesine getirilen halkımız için gerek iş imkanı, gerekse eğitim konularında Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) olarak bir çok projelere imza attık. Erzincan'nın Üzümlü ilçesinde yaşayan Ahıska Türklerine iş imkanı çalışmalarımız hızla devam ediyor...

Halkımızın daha rahat yaşamaları için İşkur ve diğer sektörlerle görüşerek iş istihdamı sağladık. Bunun yanı sıra kalıcı projelerden birisi ise Sera projesi oldu. 120.000 metre kare iç alanı ve 130.000 merte kare toplam alanı ile devasa bir proje. Üzümlü Kaymakamımız Fatih Acar'ın desteği ile yakın bir zamanda bitirilmesi ile hayata geçecek olan bu projemiz, sadece bizim halkımızın çalışacağı Kooperatif şeklinde uygulaması yapılarak, halkımız için büyük bir iş kapısı açılacaktır.

Erzincan Üzümlü'de SERA Projesi

Erzincan, Üzümlü'de yapımı devam eden 130 bin metrekare iç alanı olan Sera Projesi, Erzincan İlinde bulunan seraların iki kat büyüklüğündedir. Erzincan'da yaşayan Ahıska Türkü Soydaşlarımızın işsizlik sorununa çare olacak bu dev projenin sonuna yaklaşılıyor. Yakın bir zamanda bitirilerek Ahıska Türklerine teslim edilecektir.

8. DATÜB TOPLANTILAR

23 Mayıs 2018 tarihinde Ahıska Türkü Doktorların diploma denkliği konular ile ilgili Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Merkez ofiste bir araya geldi.

Toplantıya, İzmir DATÜB Temsilcisi İbrahim Agara ve Bursa, İstanbul'dan doktorlarımız katıldı. Toplantıda, DATÜB Genel Başkanı Sayın Ziyatdin Kassanov'un Başkanlığında denklik konusunda Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Sağlık Bakanlığı ile Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığında yapılan görüşmelerde gelinen son durum hakkında ve denklik konusunda güzel gelişmeler olacağı bilgisi verildi. Geçmişte YÖK tarafından uygulanan denklik çalışmaları ile DATÜB tarafından 1 yıllık staj sonucu denklik verilmesi teklifimiz daha uygun görülmüş olup, kurumların yapacağı çalışmalar takip edilmektedir. Sıcak bir ortamda geçen toplantıda, doktorlarımıza teşriflerinden dolayı teşekkür ederiz.

a . Bursa'da STK'lar ile İstişare Toplantısı.

7 Temmuz 2018 tarihinde Bursa'nın Yıldırım İlçesinde DATÜB Genel Başkanı Ziyaetdin Kassanov'un başkanlığında ülkemizin farklı illerinde Ahıska Türklerine hizmet amacıyla kurulmuş sekiz sivil toplum kuruluşu (dernek) başkanı, Ahıskalı kanaat önderleri ve çok sayıda Ahıskalı vatandaşımızın katılımıyla toplantı düzenlenmiştir. Toplantının ana gündemini DATÜB çatısı altında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri, DATÜB' merkezileşmesi, vatandaşlarımıza daha hızlı ve efektif hizmet

verebilme adına yapılması gereken çalışmalar oluşturmaktaydı. Ahıskalıların yoğunlukta yaşadıkları illerimizde DATÜB'ün temsilcilik açması gerektiği konusunda katılımcılar mutabık kalmışlardır. Bunun yanı sıra Başkan Kassanov, Bursa'da açılan DATÜB temsilciliğinin yaptığı çalışmalar konusunda bilgi vermiş, özellikle vatandaşlığa başvuru süreçlerinde temsilciliğin gerekli evrakların hazırlanmasındaki hizmetleri ve başvuru evraklarının ücretsiz olarak temsilcilik tarafından çevirisinin halkımız tarafından memnuniyetle karşılandığını dile getirmiştir.

b. DATÜB Bursa'da İstişare Toplantısı Düzenledi.

10 Ağustos 2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Bursa'da istişare toplantısı gerçekletirdi.

Toplantıda, Bursa'da faaliyet gösteren Ahıskalı Sivil Toplum Kuruluşları ile birlikte Türkiye'nin farklı yerlerinden katılan misafirlerde bulundu. Konuşmasında Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, günümüzdeki sorunlar ve onların aşılması istikametinde yapılacak çalışmalardan bahsetti.

2018-2019 eğitim-öğrenim yılında Bursa'da üniversite kazanan öğrencilere "Hoş Geldin" gecesi düzenledi. Yaklaşık 150 öğrencinin bir araya geldiği programa #DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov'un yanı sıra DATÜB Yönetim Kurulu Üyeleri, ülke ve bölge temsilcileri de katıldı. Üniversite öğrencilerinin maddi ve manevi sorunlarının masaya yatırıldığı buluşmada Konuşma yapan Ziyatdin #Kassanov, gençlerin geleceğin teminatı olduğunu belirtirken, DATÜB olarak her daim öğrencilerin yanında olacaklarını söyledi. Kassanov, "Gençler bizim geleceğimiz.

c. DATÜB Bursa Il Temsilciliğinde Istişare Toplantısı Gerçekleştirildi.

04 Aralık 2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği Türkiye Bursa Il Temsilciliği'nde DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar'la birlikte istişare toplantısı gerçekleştirildi. Halkımızın ikamet izni başvuruları, istisnai vatandaşlık başvuruları ve sosyal sorunları hakkında bilgi alan Uçar, sorunların çözümü istikametinde Bursa Il Temsilciliği heyetinden fikirler aldı. Sorunlarla ilgili Genel Merkez olarak gereken kurumlara müracaatların yapılacağını bildirdi. Dünya Ahıska Türkleri Birliği olarak tüm illerde koordineli bir şekilde çalışmaların yürütüldüğünü, ofislerin yapacağı çalışmalar, plan ve projeleri hakkında önceden program oluşturmasının gerekli olduğunu vurgulayan Fuat Uçar, bununla ilgili Genel Merkezin bilgilendirilmesinin önemli olduğunu ifade etti.

9. MUTLU GÖÇÜN 3. YILI ERZİNCAN'DA KUTLANDI

Uzun süre vatansızlık kaderi yaşayan Ahıska Türklerinin, Ukrayna'nın savaş bölgelerinden çıkarılarak Türkiye'ye getirildikleri gün anavatana kavuştukları gün olarak anılmaktadır. Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) katkılarıyla 25 Aralik 2018 tarihinde Erzincan'ın Üzümlü ilçesinde günün anısına Erzincan'da yaşayan Ahıskalılar için bir "Moral Gecesi" düzenlendi. Ukrayna iskanlı göç yıldönümü münasebetiyle program gerçekleştirildi.

11. RESMİ GÖRÜŞMELER.

a. DATÜB İstanbul İl Göç İdaresi Müdürü ile Görüştü.

5 Ocak 2018 tarihinde İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü ile yaptığımız görüşme sonucunda, İstanbul'da ikamet eden İstisnai Vatandaşlık listesinde ismi çıkmayan Ahıskalı Soydaşlarımız için Florya'da bulunan DATÜB Genel Merkez ofisimizde alınan dilekçe ve evraklar haftalık olarak İstanbul İl Göç Müdürü Sayın Hüseyin ELGÖRMÜŞ'e teslim edildi.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Başkanı Ziyatdin Kassanov Bakü'deki "Hocalı" anıtını ziyaret etti.

Ziyatdin Kassanov ve beraberindeki heyet ile Bakü'deki "Hocalı Soykırımı" Kurbanlarının hatırasına yapılan anıta çelenk bırakarak, saygı duruşunda bulundular.

Ziyarette Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) temsilciliklerinin bulunduğu ülkelerden Oydın Mamedov Amerika, Mansur Allazov Rusya, Marat Rasulov Ukrayna, Sadyr Eibov Kazakistan, Abbas Hamza Türkiye, İsmail Akhmedov Gürcistan ve İbrahim Mammadov Azerbaycan temsilcileri hazır bulundu.

b. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov ile Bakü'de görüştü.

Nizami Gencevi Uluslararası Merkezi tarafından 14-15 Mart 2018 tarihlerinde düzenlenen 6.Küresel Bakü Forumu'na katılan Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Sayın Binali Yıldırım'a refakat etmek ve Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan-İran Dışişleri Bakanları Dörtlü Toplantısı'na katılmak üzere Azerbaycan'da bulunan Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov ile Bakü'de bir araya geldi.

Görüşmede DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, Ahıskalı Türkler'in genel durumu ile ilgili bilgi verirken Gürcistan'a göç konusu da ele alındı. Geride bıraktığımız son üç yıl içerisinde Gürcistan'da 43 aileye ev alınmasında maddi destek sağlandığını söyleyen Kassanov, bu çalışmaların devam ettirileceğini de belirtti.

DATÜB'ün bir sivil toplum kuruluşu olarak Ahıskalı Türkler'in tarihi vatanlarına dönüşü sürecinde katkı ve faaliyetlerine rağmen Gürcistan Devleti tarafından çeşitli zorluklar ile karşılaştıklarını belirten Kassanov, yapılan bunca zorlukların ancak ve ancak "Gürcistan devleti bizim tarihi topraklarımıza dönmemizi istemiyor" gibi yorumlanabileceğini söyledi. Ayrıca Azerbaycan'da yaşayan Ahıskalı Türklerin durumu, Ahıskalı gençlerin eğitimi ile ilgili de konuşan DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, burada yaşayan Ahıskalıların da ciddi anlamda desteklenmesi ve artık Azerbaycan'da yaşayan Ahıskalıların da kendi içlerinden bir milletvekilinin olması gerektiğini söyledi.

Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, "Devletimiz, Sayın Cumhurbaşkanımız, Başbakanımız ve Tüm Devlet kurumları olarak her zaman Ahıskalı kardeşlerimizin yanında olduğumuzu bilmenizi isteriz. Türkiye'de yaşayan Ahıskalıların sorunlarının çözümü için adımlar attık ve Türkiye Devleti olarak 23 bin Ahıskalıya uzun dönem ikamet izni ve vatandaşlık hakkı verdik. Süreç devam ediyor ve Ahıskalılar bu haktan yararlanacaklar. Biz Ahıskalıları diğer Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından ayırmıyoruz ve desteğimiz artarak devam edecektir. Gürcistan'a dönmek isteyen Ahıskalıların da her zaman arkasındayız ve bunun içinde Gürcistan Devlet yetkilileri ile sürekli temas halindeyiz, problemlerin çözümü hususunda görüşmelerimiz devam ediyor. Gençlerin eğitimi konusunda her zaman destek verdik ve bundan sonra da vermeye devam edeceğiz" dedi.

DATÜB Başkanı Ziyatdin Kassanov, Türkiye tarafından yaptırılan ve Kazakistan'ın Almatı şehrinde 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde eğitim verecek Talgar Okulu'nun öğretmenlerinin vize işlemlerinin hallolduğunu belirterek, artık hiçbir sorunun kalmadığı hakkında Sayın Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'na bilgi verdi.

10.04 2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Sayın Ziyatdin KASSANOV ve beraberindeki heyet ile Ankara'da bir dizi ziyaretlerde bulundu.

İlk olarak Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdür Yardımcısı ile Göç İdaresi Genel Müdürü'nün katıldığı ortak bir toplantı da bir araya gelindi.

Toplantıda, İstisnai Vatandaşlıkta gelinen son durum ile müracaatlarda istenilen bazı

evraklarda konulan geçerlilik süresinin uzatılması, Apostilli evraklarda kolaylık sağlanması. Bazı illerde İstisnai Vatandaşlık başvurularında uygulanan randevu sisteminin kaldırılması. 2.inci listede ismi çıkan fakat aktif ikameti elinde olmayan ve başvuru evrakları hazır bulunanların aktif ikametine bakılmaksızın evraklarını teslim edeceklerdir. 1 ve 2. Listelerde ismi çıkmayanların en kısa zamanda isimlerinin İstisnai Vatandaşkıkta çıkması gündeme gelmiş olup, 10.04.2018 tarihi itibarıyla 300 kişilik bir isim listesinin onaylandığını ve bundan sonra daha hızlı bir şeklde gruplar halinde onaylanarak İllere gönderilecektir.

2018 yılından itibaren Türkiye'ye giriş yapacak olan Ahıska Türkü halkımza Uzun Dönem İkamet İzni verilmesine tekrar başlanılması konusu ısrarla gündeme getirlmiş olup, Mayıs ayında yapılacak olan Göç politikalar üst kurulunda gündeme alınacağı ifade edilmiştir.

Ayrıca, Türkiye'de İkamet eden Diploma denkliği alamayan 200 civarındaki Ahıska Türkü Doktorlarımızın durumları ile alakalı, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile görüşme yapıldı. Görüşmede sunduğumuz alternatifler üzerinde değerlendirme yapılarak bir çözüm bulunacağını, ilgili Kurumlarla da görüşme yapacaklarını ifade ettiler.

Son olarak, Ardahan Milletvekilimiz Prof. Dr. Orhan Atalay ile Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanımız Ziyatdin Kassanov ve beraberinde bulunan heyetle TBMM de biraraya gelerek ileriye dönük birçok projeler için önemli adımlar atılmıştır.

Bizleri sıcak bir ortamda ağırlayan Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına ve Ardahan Millet Vekilimize sonsuz şükran'larımızı bildiririz.

c.TBMM Göç ve Uyum Alt Komisyon. 12 Nisan 2018 Dünya Ahıska Türkleri Birliği, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesindeki Göç ve Uyum Alt Komisyonu, AK Parti Antalya Milletvekili Atay Uslu başkanlığında toplandı. Komisyona sunum yapan DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar, DATÜB olarak Ahıska Türklerinin sorunlarına çözüm yolu aramak için çalışmalar yaptığımızı dile getirdik.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği Başkanı ve iş adamı Ziyatdin Kassanov Taşkent'de ÖzTMMM Başkanlığını ziyaret etdi.

01 Mayıs 2018 tarihinde DATÜB Başkanımız Ziyatdin Kassanov, ÖzTMMM ve DATÜB Özbekistan temsilciliği yeni ofisini ziyaret ettiler ve Cumhurbaşkanımız Sayın Şevket Mirziyoyev'in 2017 -yıl 5 mayıs'da ki imzaladığı kanuna göre Bakanlık binası yeni kurulmuş olan "Özbekistan Cumhuriyeti Bakanlar kuruluna bağlı milletler arası ilişkiler ve dış ülkelerle dostluk komitesi"ne verildi, aynı kararda Babur parkıda Dostluk parkı olarak adı değıştirildi ve Komite'ye ve dolayısıyla milli merkezlere tahsis edildi. DATÜB Başkanımız bu kısa Özbekistan ziyaretinde Komite ve ÖzTMMM yeni ofisi çalışmalarıyla yakından tanışdı. Dostluk parkını ziyaretinde ise kurulması planlanan "Türk evi" hakkında bilgi aldılar.

d. DATÜB Ankara Görüşmeleri.

10.04 2018 tarihindeDünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Sayın Ziyatdin KASSANOV ve beraberindeki heyet ile Ankara'da bir dizi ziyaretlerde bulundu. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdür Yardımcısı ile Göç İdaresi Genel Müdürü'nün katıldığı ortak bir toplantı da bir araya gelindi.DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov ve beraberinde bulunan heyetle TBMM de bir araya gelerek ileriye dönük birçok projeler için önemli adımlar atılmıştır.

DATÜB'ten Erzincan İl Göç İdaresi Müdürlüğüne Atanan K. Kağan ÖZLOK'a Ziyaret.

16 Nisan 2018 tarihinde Erzincan İl Göç İdaresi Müdürlüğüne Atanan K. Kağan ÖZLOK'a hayırlı

olsun ziyatetinde bulunduk.Üzümlü'de İkamet eden Ahıska Türkü halkımıza yaptıkları çalışmalardan dolayı teşekkür eder, yeni görevinde başarılar dileriz.

DATÜB Göç İdaresi Genel Müdürü ile bir Araya Geldi.

25 Mayıs 2018 tarihinde Ahıska Türklerinin İkamet İzni ve diğer sorunlarını görüşmek üzere yapılacak olan toplantıya katılmak için Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü ziyaret ettik.

Toplantıda:

1. Türkiye'ye giriş yapmış ve bazı nedenlerden dolayı (sistem yoğunluğu) oturma iznine randevu alamayan kişilerin, vatandaş olduğu ülkeye giriş çıkış yapmadan işlemlerinin devam ettirilmesi.

2. Uzun dönem İkamet İzinlerinin gecikmesi;

3. Türkiye'ye 2018 yılında giriş yapmış ve ya gelecek olan Ahıska Türkü soydaşlarımız için tekrar Uzun Dönemin başlatılması;

4. Türkiye'ye daha önce giriş yapmış ve bazı nedenlerden dolayı oturma izni, pasaportu olmayan Ahıska Türkü soydaşlarımızın sorunlarını çözüme kavuşturmak adına bir komisyon kurulmasının talebi;

5. Vatansızların durumu;

6. Ukrayna Göç ek listesindeki ailelerin durumu;

AK Parti İstanbul Milletvekili aday adayı Sadık Oltay DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin KASSANOV'u ziyaret etti.

14.05.2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanı Ziyatdin KASSANOV, DATÜB Türkiye Kadın Kolları Temsilcisi Salomat Makhsudova, Ahıska Gazetesi ve Türk Dünyası dergisi Baş Editörü Rovshan Ismayilov ile Ak Parti İstanbul Milletvekili aday adayı Sadık Oltay ile bir araya geldi.

Görüşmede DATÜB olarak Rusya'da yaptığımız faaliyetler ile gelecekte yapacağımız projeler hakkında bilgi alışverişinde bulunuldu.

DATÜB Türkiye Kadın Kollarının yaptığı çalışmalar ile Şehirlerde tertiplediği tanışma ve dayanışma programları hakkında Genel Başkana bilgi sunuldu.

Daha sonra Ak Parti İstanbul Milletvekili aday adayı Sadık Oltay DATÜB Genel Başkanı Z. KASSANOV'a teşekkürünü belirterek şunları söyledi: " 1944 Sürgünüyle dünyanın dört bir yanına dağılan mazlum Ahıska Türklerini bir araya getirerek bir olmayı, iri olmayı, diri olmayı, hep birlikte Dünya Ahıska Türkleri Birliği olmak için Kurucu Genel Başkan Sayın Ziyatdin KASSANOV Başkanımıza bir kez daha yapmış ve yapmakta olduğu tüm maddi ve manevi sosyal çalışmalarından dolayı tebrik ve teşekkür ederiz" ifadesinde bulundu.

e. DATÜB'ten Ahlat Kaymakamlığına Ziyaret.

23.07.2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Sekreteri Fuat Uçar, Ahlat Belediye Başkanı A. Mümtaz Çoban ve DATÜB Kadın Kolları Türkiye Temsilcisi Selamet Cevdet, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla Ukrayna'dan getirilen ve Bitlis'in Ahlat ilçesi TOKİ evlerine yerleştirilen 72 Ahıskalı ailenin yaşadığı konutları ziyarette bulundular.

Ahlat Kaymakamı Mustafa Akgül'ü makamında ziyaret eden heyetle birlikte bir grup Ahıskalı ailelerin temsilcileri de hazır bulundular. Ahıskalı ailelerin son durumları ile ilgili bilgi verildi. Daha sonra Ahlat Tarım İlçe Müdürü Nihat Keskin ile görüşülerek işsizlik sorununa çözüm olabilecek bir kaç proje hakkında bilgi alışverişinde bulunuldu.

f . DATÜB'ten ÖzTMMM Ziyaret.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Özbekistan'a resmi ziyaret gerçekleştirdi.

17 Ağustos, 2018 tarihinde Özbekistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkan birinci yardımcısı Sn. İslam Jasimov ve daire başkanları ile DATÜB Genel Başkanı Sn. Ziyatdin Kassanov ve DATÜB heyeti Kabul ettiler. DATÜB Genel Başkanı Sn. Ziyatdin Kassanov toplantıda Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sn. Şavkat Mirziyoyev izlediği açık politikası neticesinde bugünkü günde

Özbekistan Cumhurbaşkanının tüm Orta Asya, Türkiye ve dünyada saygınlığı hızla artmakta olduğunu belirterek ve bundan sonra da Özbekistan'a gelip iş yapmak isteyen Ahıskalı iş adamlarını teşvik ve destek edeceklerini bildirdiler. Özbekistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkan birinci yardımcısı İslam Jasimov Sanayi ve Ticaret odası olarak çalışmaları hakkında geniş bilgilendirmede bulundular, onlara devlet tarafından hukuki verilen yetkiler geniş olduğunu ve bu yetkiler sadece iş adamları ve yatırımcıları destek amacıyla faaliyet yürüttüklerini belirttiler.

g. DATÜB Özbekistan'da Devlet yetkilileri, Bakan, Komite Başkanları, STK yöneticileri ve bazı bilim adamları ile görüşmeler gerçekleştirildi.

17 Ağustos, 2018 tarihinde DATÜB Özbekistan'da ki iş ve yatırım için soydaşlarımıza iş imkanları yaratmak için ilk olarak «Özbekistan Devlet Yatırım Komitesi» yöneticileri ile uzun ve verimli görüşme gerçekleştirildi. Görüşmede sırasıyla Özbekistan'da ki yatırım imkanları hakkında yatırımcılara kanuni kolaylıklar hakkında geniş bilgi "DATÜB" Genel Başkanı Başkanı Sn. Ziyatdin Kassanov'a ve DATÜB heyetine aktarıldı. Bu sırada Ahıskalı Türkler dünyada ki başarılı çalışmaları ve ülkede ki konumları hakkında bilgiler sunuldu. Aynı görüşmede DATÜB heyetine Özbekistan'da yapacakları her türlü yatırım, ortak projeler üretmesi talebi olduğunda Özbekistan yatırım komitesi destek vermeye hazır olduğunu ilettiler.

h. Bakan Yardımcısı Ahıska Türklerini Ziyaret Etti.

26 Eylül, 2018 tarihinde İçişleri Bakan Yardımcısı İsmail Çataklı ve beraberinde Göç İdaresi Genel Müdürü Vekili Abdullah Ayaz, Ukrayna›nın savaş bölgelerinden çıkarılarak Türkiye›nin Ahlat ilçesine getirilerek yerleştirilen Ahıska Türklerini ziyaret etti. Ziyarette Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Sekreteri Fuat Uçar ve DATÜB Türkiye Temsilciliği İcra Komitesi Başkanı Mehmet Taş da hazır bulundu. Ahıska Türkleri tarafından çiçeklerle karşılanan Bakan Yardımcısı Çataklı, Ahıska Türklerinin sorunlarını dinledi. Görüşme sonrası DATÜB tarafından Sayın Bakan yardımcısı Çataklı›ya Plaket takdim edildi.

DATÜB Kocaeli İl Göç İdaresi Müdürü Mehmet ERKOÇ'u Makamında Ziyaret Etti.

02.11.2018 tarihinde DATÜB Genel Sekreteri Fuat UÇAR ile Kocaeli'nde yaşayan bir grup Ahıska Türkü, Kocaeli Göç İdaresi Müdürü Mehmet ERKOÇ'u makamında ziyaret etti. Kocaeli'nde yaşayan Ahıska Türkü halkının oturma izni ile alakalı eskiden yaşadıkları sorunların birçoğunun çözüme kavuşturulduğunu müşahede ettik. Bir çok konuyu ele aldığımız görüşme, samimi bir ortamda gerçekleştirildi. Kocaeli'nde, halkımız için güzel çalışmalar yapılacağı ve sorunların kısa zamanda çözüleceğini ifade eden Müdür Beye kabulünden dolayı, DATÜB heyeti olarak teşekkür eder ve çalışmalarında kolaylıklar dileriz.

DATÜB Ankara Görüşmeleri.

DATÜB Genel Başkanı Sn. Ziyatdin Kassanov, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 'nı ziyaret etti.

Yeni atanan YTB Başkanı Sn. Abdullah Eren' i yeni görevi münasebetiyle tebrik etti. DATÜB ile ortaklaşa yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilerek, gelecekte yapılacak projelerimizin desteklenmesi temennisinde bulundu. Bununla birlikte Kassanov, günümüzde 200'den fazla doktorun diploma denkliklerine ihtiyaç duyulduğunu ve bu sorunun bir an önce çözüme kavuşturulması bizim için en önemli konu haline gelmiştir. Bu konuda YTB tarafından çözüm odaklı çalışma yaparak yardımlarınızı bekliyoruz ifadesinde bulundu.

i. DATÜB'ten Azerbaycan Başkonsolosluğuna Ziyaret.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) 08.11.2018 tarihinde Azerbaycan'ın İstanbul Başkonsolosluğu ile görüş gerçekleştirdi. Azerbaycan'ın İstanbul Başkonsolosu Mesim Hacıyev ile yapılan görüşmeye DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar, DATÜB İcra Komitesi Başkanı Mehmet Taş, DATÜB Türkiye Bursa İl Temsilcisi Paşa Alihan katıldı.

Azerbaycan'dan Türkiye'ye göç ederek vatandaşlık elde etmiş Ahıska Türkleri için gereken desteğin Başkonsolosluk tarafından verileceği vurgulanmıştır.

j. Ukrayna'nın Ankara Büyükelçisi Andrii Sybiha'dan Erzincan'ın Üzümlü ilçesine yerleştirilen Ahıska Türkleri'ni ziyaret etti.

Ukrayna'nın Ankara Büyükelçisi Andrii Sybiha, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatı ve koordinasyonuyla Ukrayna'dan

Türkiye'ye getirilerek Erzincan'ın Üzümlü ilçesine yerleştirilen Ahıska Türkleri'ni ziyaret etti.

Üzümlü ilçesine gelen Büyükelçi Andrii Sybiha, ilk olarak Üzümlü Kaymakamlığını ziyaret etti. Kaymakam Fatih Acar ve Belediye Başkanı Ahmet Sazlı ile Kaymakamlık makamında bir süre sohbet etti.

Sybiha, ikram edilen meşhur Cimin üzümünden yedi.

İlçe hakkında Kaymakam Acar ve Belediye Başkanı Sazlı›dan bilgiler alan Andrii Sybiha, daha sonra Ahıska Türkü iki aileye ziyarette bulundu.

Aileler ile uzun uzun konuşan Sybiha, Ahıska Türkleri'nin mevcut durumları hakkında Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Sekreteri Fuat Uçar'dan bilgi aldı.

Büyükelçi, aile ziyaretlerinin ardından Üzümlü Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından Ahıska Türkleri için yaptırılan seraları gezdi.

Kaymakam Acar'dan seralar hakkında bilgi alan Andrii Sybiha, Ahıska Türkleri'nin bu seralarda yetiştireceği sebzeleri Ukrayna olarak satın alabileceklerini bildirdi.

Üzümlü ilçesini çok beğendiğini belirten Sybiha «Burada çok güzel bir misafirperverlik ile karşılandım. Herkese çok teşekkür ediyorum. Erzincan Üzümlü ilçesi bizim için çok önemli. Bilindiği gibi yıllardır Ukrayna›da yaşayan Ahıska Türkü aileler geçtiğimiz yıllarda buraya yerleştirildi. Buraya gelip yaşadıkları yeri ve evlerini ziyaret ettim. Gerçekten çok güzel bir yerdeler. Gördüğümüz üzere devlet de onlara çok güzel imkanlar sunmuş. Bundan sonra da bizim Ukrayna olarak kendilerine yapabileceğimiz bir şey olursa her zaman yanlarındayız. Kardeş şehir ve belediye önerisini sundum. Bunlar da olursa iki ülke olarak ilişkilerimizi artırarak devam ettiririz." diye konuştu.

h. 2 Eylül 2018 tarihinde Türkiye Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan Kırgızistan'a resmi bir ziyaret gerçekleştirdi.

Resmi ziyaret kapsamında Kırgızistan'da bulunan Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a, Bişkek'te yaşayan Ahıska'lı Türkler sevgi gösterisinde bulundu. Ayrıca Cumhurbaşkanı Erdoğan, DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov'u da kabul etti. Türkiye Cumhûriyeti Dışişleri Bakanı sayın Mevlüt Çavuşoğlu ve Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü sayın Ibrahim Kalın ile görüştüğünü de aktaran DATÜB Genel Başkanı Sayın Ziyatdin Kassanov, "Ahıska'lıları ilgilendiren konular üzerine konuştuk, Allah'a şükür herşey iyi oldu" dedi. DATÜB'e bu haklı mücadelesinde başarılar diliyoruz.

İstisnai Vatandaşlıkların Verilmesi Hızlandırıldı!

11.09.2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliğinin Ankara'daki görüşmelerinden biri de Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile gerçekleştirildi.

Görüşmeye,DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar, İcra Komitesi Başkanı Mehmet Taş, Başkanvekili İbrahim Agara, İnegöl Ahıska Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Başkan Yardımcısı Osman Hatipoğlu, DATÜB Bursa İl Temsilciliği Başkanı Paşa Alihan ve Başkan Yardımcısı Orhan Faik katıldı.

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürü Sinan Güner 28 binden fazla Ahıskalı Türkün istisnai vatandaşlık başvurusunun Genel Müdürlüğüne ulaştığı bilgisini verdi. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdür Yardımcısı Hüseyin Engin Sarıibrahim ve Nüfus ve Vatandaşlık Daire Başkanı Nuri Gezici, bize gelen başvurulardan 17 binden fazlasının artık Genel Müdürlük tarafından onaylandığını, 9 binden fazla müracaatın ise işlemlerinin bittiğini ve yakın günlerde sonuçların ilan edileceğini ifade etti.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) YTB ile Çalışmaları Genişletiyor!

11.09.2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Ankara'da bir dizi görüşmeler hayata geçirdi. Bir kaç sorunlar ve teklifler ile ilgili gerçekleştirilen görüşlerde DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar, DATÜB Türkiye Temsilciliği İcra Komitesi Başkanı Mehmet Taş, Başkanvekili İbrahim Agara, İnegöl Ahıska Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Başkan Yardımcısı Osman Hatipoğlu, DATÜB Bursa İl Temsilciliği Başkanı Paşa Alihan ve Başkan Yardımcısı Orhan Faik katıldı. İlk önce Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 'nı ziyaret eden heyet yeni atanan başkan Abdullah Eren' i yeni görevi münasebetiyle tebrik etti.

DATÜB 'ün yaptığı çalışmalar hakkında bilgiler verildi. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı Abdullah Eren Gürcistan'da eğitim almakta olan gençlerin durumları, gençlik projelerin devamlılığı ile ilgili bilgi aldı. Dünya Ahıska Türkleri Birliği genel sekreteri Fuat Uçar günümüzde Ahıskalı gençlerin yaşadıkları ülkelerde Yerinde Burslandırma programı çerçevesinde başarılı öğrencilere burs verilmesine büyük ihtiyaç duyduklarını dile getirdi.

Daha çok sayıda gencimizin burslandırma sistemlerinden yararlanması için inisiyatifin sağlanmasını rica etti. Bununla birlikte, günümüzde 200'den fazla doktorun diploma denkliklerinin verilmesine ihtiyaç duyduğunu belirttik. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı Abdullah Eren, doktorların diplomaları ile ilgili Sağlık Bakanlığı ve YÖK ile birlikte kısa sürede çalışmaların hızlandırılacağını ve bu meselenin nihai çözümüne kavuşturulması için elinden gelen desteği vereceğini ifade etti.

2019 yılında Ahıskalı Türklerin Sürgününün 75. anma yılını YTB ile birlikte DATÜB'ün koordine etmesini ve Ankara'da geniş çerçevede Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımlarıyla bir anma programının hayata geçirilebileceğini teklif etti. Yukarıda belirtilen tüm konularla ilgili yapılan konuşmaların sonunda hatıra fotoğrafı çekildi.

l. DATÜB'ten Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörlüğüne Ziyaret.

29 Ağustos 2018 tarihinde Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektör Vekili Sn. Prof. Dr. Adnan ÖZEL'i ziyaret ettik. DATÜB olarak Üniversite ile yapacağımız projeler hakkında bilgi sunduk bizleri kabulünden dolayı teşekkür ederiz.

DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, Türkiye Cumhuriyeti'nin 95. ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin 100. Kuruluş Yıl Dönümü dolayısıyla "Bir Millet İki Devlet Sanat Gecesi" programına katıldı. İpekyolu Strajik Araştımaları Merkezi Başkanı Sn. Seyfullah Türksoy ‹un düzenlemiş olduğu Türkiye

Cumhuriyetinin 95. Azerbaycan Devletinin 100. Yıl Kuruluş Yıldönümü için düzenlenen sanat gecesine Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Sn. Ziyatdin Kassanov davet edildi. Davete katılanların aralarında Azerbaycan'dan ve Türkiye'den milletvekilleri, büyükelçi, diplomat, sanatçı, akademisyen, yüksek yargı mensupları, medya yöneticisi, bürokrat, STK başkanları, siyasi parti temsilcileri ve iş adamlarının olduğu 200 civarında seçkin davetli katıldı. Programda Ulusal basına açıklamalarda bulunan Kassanov, Türkiye ve Azerbaycan bir Millet iki devlet olarak kardeşliğimiz ilelebetkıyametekadarsürecektir.BizAhıskalıTürkler olarak Türkiye Devletimizden her zaman en büyük desteği gördük, özellikle Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'dan en üst seviyede ilgi ve alaka gördük. Kendilerinden Allah razı olsun. Devletimizin 95. Kuruluş Yıl dönümü Kutlu olsun. Kassanov sözlerine şöyle devam etti; "Kardeş Ülkemiz Azerbayca'dan da her zaman iyilik gördük. En dar durumlarda bizlere kardeşlik elini uzatıp, sofralarını paylaştılar. Bu sebeple Türkiye ve Azerbaycan devletlerimize şükranlarımızı bildiririz" Programda DATÜB Genel Başkanı Z. Kassanov'a İpekyolu Stratejik Araştırmalar Merkezinin Düzenlemiş olduğu Yılın Altın Adamlar Ödül Töreni çerçevesinde "Türk Dünyası Üstün Hizmet Ödülü" ne layık görülmüştür. Gecede Azerbaycan'ın birbirinden değerli sanatçıları sahne almıştır.

DATÜB Azerbaycan Meclis üyeleri ile Bakü'de istişare toplantısı yapıldı.

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov 10 Kasım 2018 tarihinde Bakü'de DATÜB Azerbaycan Meclis üyeleri ile istişare toplantısı gerçekleştirdi. Toplantıya DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov'un yanısıra Başkan Yardımcısı ve Gürcistan Temsilcisi İsmail Ahmedov, Başkan Yardımcısı ve Kazakistan Temsilcisi Sadyr Eibov, DATÜB Azerbaycan Meclis üyeleri ve bölgelerden gelen misafirler katıldı. DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov, geçen 6-7 yıl içerisinde

Azerbaycan'da yapılan çalışmalar ile ilgili konuştu. Konuşmasında bundan sonra da Azerbaycan'da DATÜB faaliyetlerinin devam ettirileceğini, verimli ve aktif çalışmalar ile Azerbaycan'da yaşayan Ahıskalılara daha faydalı olacaklarını belirtti.

DATÜB'DEN BURSA NÜFUS VE VATANDAŞLIK İL MÜDÜRÜNE VEDA ZİYARETİ.

4 Aralık 2018 tarihinde Dünya Ahıska Türkleri Birliği olarak Bursa Nüfus İl Müdürü Sayın Nurdanur Asa'yı İzmir İl Nüfus Müdürlüğüne atanması sebebiyle veda ziyaretinde bulunduk. İstisnai vatandaşlığın başladığı süreçten bu zamana kadar Genel Merkezimiz ve DATÜB Bursa Temsilciliğimiz ile yakinen çalışan, vatandaşlık sürecini layıkıyla yürüten ve Ahıska Türklerine gösterdiği ilgi ve alakadan dolayı kendisine DATÜB Genel Başkanımız adından sonsuz şükranlarımızı bildirdik. Kendisine yeni görevinde başarılar diledik. İzmir'deki çalışmalarında İzmir DATÜB Temsilcimiz İbrahim Agara ile diyalog halinde olması temennisinde bulunduk. Kendileri de memnuniyetle İzmir'de ki Ahıska Türkü Soydaşlarımıza vatandaşlık çalışmalarında gereken yardımı göstereceğini ifade ettiler.

DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar, Azerbaycan'ın Umumi Milli Lideri Haydar Aliyev'in 15'ci ölüm yıldönümüne katıldı.

Azerbaycan İstanbul Başkonsolosluğu'nca, 12 Aralık 2018 tarihinde Azerbaycan halkının unutulmaz lideri'nin anısına yaptırılan ve Sarıyer'de bulunan Haydar Aliyev Parkı'ndaki anıtı önünde düzenlenen anma programına, Azerbaycan'ın İstanbul Başkonsolosu Mesim Hacıyev, başkonsolosluk görevlileri, Dünya Ahıskalı Türkler Birliği (DATÜB) Genel Sekreteri Fuat Uçar, kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri ve çok sayıda insan katıldı.

DATÜB, İstanbul İl Göç İdaresi Müdürünü Makamında ziyaret etti.

DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar 13 Aralık 2018 tarihinde İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğüne Müdür olarak atanan Recep TALU'yu makamında ziyaret ederek, hayırlı olsun dileklerinde bulundu.

DATÜB Genel Başkanı Sayın Ziyatdin Kassanov'un selamını ileterek, İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü ile bütün illerimizde yakın çalışma içerisinde olduğumuzu ve sıcak bir diyalog içinde çalışma yürüttüğümüzü ifade ettik.

DATÜB Heyeti, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörü'ne Ziyaret.

Dünya Ahıskalı Türkler Birliği (DATÜB) Heyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörü olarak atanan Prof. Dr. Akın Levent'i makamında ziyaret etti. Ziyarete DATÜB Genel Sekreteri Fuat Uçar, Ahıskalı Bilim İnsanı Prof. Dr. Halis Süleyman, DATÜB Türkiye Erzincan Temsilcisi Vahit Mirza ve yardımcısı Gülmira Elisegil katıldı. Ercincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Akın Levent tarafından oldukça sıcak karşılandıklarını söyleyen Genel Sekreter Fuat Uçar, öncelikle DATÜB Genel Başkanı Sayın Ziyatdin Kassanov'un selamlarını iletti. Sayın Rektör'e Dünya Ahıskalı Türkler Birliği'nin faaliyetleri hakkında kısa bilgi veren Fuat Uçar, DATÜB'ün sadece Türkiye'de değil Ahıskalıların toplum halde yaşadıkları 9 ülkede temsilciliklerinin bulunduğunu söyledi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nin Ahıskalılar için önemli bir yere sahip olduğunu vurgulayan DATÜB Genel Sekreteri, 11-12-13 Mayıs 2017'de Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nde DATÜB ile ortaklaşa düzenlenen Uluslararası Ahıska Türkleri Sempozyumu'nun oldukça verimli geçtiğini ve ayrıca Ahıskalı öğrencilerin de geçtiğimiz yıllarda Üniversite'ye kabulü sürecinde destekte bulunduklarından dolayı teşekkür etti. Prof. Dr. Akın Levent'e yeni görevinde başarılar dileyen ve hayırlı olsun dileklerinde bulunan Fuat Uçar, gelecekte de Ahıskalı öğrencilerin Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'ne yerleştirilmesi hususunda taleblerini dile getirdi. ■

Geçici Kurtuluş Organizasyon Komitesi'nden Dünya Ahıska Türkleri Birliği'ne

Sadır Eyibov
DATÜB Genel Başkan Yardımcısı,
Kazakistan Temsilcisi

DATÜB - (Dünya Ahıska Türkleri Birliği) 24 Mayıs 2010 tarihinde Türkiye Bakanlar Kurulu aracılığıyla resmi olarak tescil edilmiştir.

Bir yıl sonra Ankara'da düzenlenen Kongrede ilk kez Dünya Ahıska Türkleri Meclisi (Konsey) seçildi.

Ancak Ahıska Türkleri bu olaylardan önce zor ve uzun 67 seneyi geçirmişlerdi. Yani 1944'li yılın zorunlu göç dönemi. 1989 yılında patlak veren Fergana olayları. SSCB'nin çöküşü ve 9 ayrı ülkede kandaşlarımızın yaşaması.

Bu halkın tarihi neredeyse tamamen bir trajedidir. 14-15 Kasım 1944 yılı gecesi 100 binden fazla insanı yük vagonlarına yükleyerek bilinmeyen bir taraflara gönderdiğini herkes bilir.

Sürgün edilen insanların bir zaman sonra Orta Asya ve Kazakistan'a tahliye edildikleri anlaşıldı.

Zorunlu göçe maruz kalan dede ve nenelerimiz 12 yıl boyunca çok sert bir şekilde Sovyet askeri kontrolünde yaşadılar.

Ahıskalılar özgürlükleri sınırlı, sosyal ve sivil hakları ihlal edilmiş olan, kırsal alanlarda göçmen statüsünde yaşamaya mecbur bırakılmış halktır. Ama bu tür denemeler bile halkımızı yıkamadı.

Sokağa çıkma yasağı koşullarında tam bir haksızlık ve zulüm ortamında, en çok ihtiyaç duyulan – konut, yiyecek, giyim ve diğer ihtiyaçların olmamasına rağmen mücalede ettiler ve hayatta kaldılar.

75 yıl geçti, ama şimdiye kadar bu insanlar anavatanları olan topraklara geri dönmeyi bekliyorlar ve Anavatanını sevgiyle hatırlıyorlar.

Görgü tanıklarının söylediklerine göre bu zor günler hakkında kitaplar yazıldı, belgesel filmleri hazırlandı.

Günümüze kadar Ahıska Türkleri tam bir rehabilitasyon ile vatanlarına dönüşü hedeflemektedirler.

Bu nokta da geçen yüzyılın ellili ve seksenli yıllarında tam rehabilitasyon ve eve dönüşü elde etmeye çalışan ve bu çalışmaları modern koşullarda sürdüren Ahıska Türklerinin toplumsal oluşumlarının hikayesi anlatılır.

Stalinist rejimin çöküşü ısrarla Anavatanlarına dönme arzusunu dile getiren Ahıska Türklerinin siyasi faaliyetlerine imkan verdi.

1956'lı yılı Ahıska milletini temsil edenler Moskova'ya gönderilerek halkın eve dönüşüne izin vermesini isteyen ilk Vatana Dönüş Mücadelesi Komitesi (GKOK) kuruldu.

GKOK - Geçici Kurtuluş Organizasyon Komitesidir. Üyeleri birkaç yıl boyunca Moskova'ya ve Tiflis'e giderek yüksek parti ve devlet makamlarının kabulünü elde etmeye çalışmışlar.

Ancak, görüştükleri yetkililer onlara belirsiz cevaplar vererek sorunlarıyla uğraşmak istemediler.

Şubat 1964 yılında Taşkent bölgesinde Ahıska Türkleri temsilcilerinden oluşan bir toplantı düzenledi. Toplantı Orta Asya, Kazakistan ve Azerbaycan bölgelerinden 600 delegenin katılımıyla gerçekleşti. Delegeler Anvar Odobaşev liderliğindeki 125 temsilciden oluşan yeni bir GKOK kadrosunu seçti.

Nisan 1969'da Anvar Odobaşev ve onun yardımcıları tutuklandı ve birkaç yıl hapis cezasına çarptırıldı. Böylece uzun yıllar boyunca GKOK'nun faaliyetleri pasif bir hale geldi.

Yeniden yapılanma yıllarında Vatana dönüş hareketi faaliyetleri yeniden canlanmaya başladı. 1987 yılında GKOK Yusuf Sarvarov tarafından yönetildi.

GKOK'un faaliyetlerinin temel amacı, Özbekistan'daki 1989 Fergana olaylarından sonra daha da gündeme gelen Ahıska Türkleri'nin anavatanına dönüş meselesiydi.

Mayıs 1990 yılında GKOK SSCB'nin 1991'deki çöküşünden sonra uluslararası bir topluma dönüşerek Ahıska Türkleri'nin «VATAN» Birlik Derneği olarak değiştirildi.

Derneğin temel amacı, 1944'li yılı sürgününün yasadışlığının tanınması ve Anavatanına geri dönmenin resmi iznini elde etmekti.

"VATAN" BD faaliyeti yıllarındaki çabaları sayesinde Gürcistan Devlet Başkanı, Gürcistan hükümet programı Kararnamesi kabul edildi. Vatana dönüş sorunu uluslararası düzeydeki forumlarda tartışma konusu olmuştur. Vaatler verildi. Ancak Kararname ve vaatlerin hiçbiri yerine getirilmedi.

Ahıska Türklerinin sorunu, Gürcistan'ın Avrupa Konseyi'ne girişinden dolayı daha sık sık gündeme geldi. Ahıska Türkleri'nin vatana dönüş meselesinin çözümü Avrupa Konseyi'nin Gürcistan'ın Avrupa Konseyi'ne üye olabilmesi için tek şartıydı. Gürcistan Cumhurbaşkanı'nın konuyla ilgili bir sonraki kararı kabul edildi. Bu Kararname'nin kabul edilmesinde ve Ahıska Türklerinin çıkarlarının lobi faaliyetlerinde önemli bir rol almasında Türkiye Cumhuriyeti'nin büyük rolü oldu.

Yasa kabul edildi, yürütme süreleri belirlendi. Ancak Ahıska Türkleri'nin bu yasanın uygulanmasında etkisi olmadı. Bunun nedeni "VATAN" BD'nin düzenleme işlerinin zayıflığıydı. Kendisini uluslararası bir örgüt olarak ilan etmesine rağmen Ahıska Türkleri'nin yaşadığı Egemen Devletler üzerinde artık pratik bir yetkisi yoktu.

Bu dönemde Kazakistan (Ziyatdin Kassanov) ve Kırgızistan (M. Sakimov) Cumhuriyetleri'nde Ahıska Türklerinin bağımsız ve güçlü bir şekilde ayakta duran Etno-Kültürel Merkezleri faaliyet gösterdi.

"VATAN" Derneği Azerbaycan (I.Burhanov), Ukrayna (M.Rasulov), Gürcistan (İsmail Ahmedov) ülkelerinde bağımsız çalışmalarını yürütmeye başladı.

1994 yılından Türkiye'ye Ahıska Türkleri'nin Türkiye'ye taşınırken sosyal ve gündelik sorunlarının çözümünde Ahıska Türklerinin kompakt şekilde yaşadıkları bölgelerde açılan toplumsal kuruluşlar (Dernekler, Vakıflar vb.) aktif bir röl oynamaya başladı. Daha sonra bir çoğu Türkiye'de faaliyet gösteren Ahıska Türkleri Federasyonu'na birleştirildi.

9 ülkede yaşayan Ahıska Türkleri çeşitli kamu dernekleri ve yapıları gibi bir güce sahip olmalarına rağmen 2007 yılında Gürcistan tarafından kabul edilen yasa uygulanmadı. Bu olay yukarıda söylenen yasanın kabul edilmesi için çok çaba sarf etmiş olan Türkiye Cumhuriyeti yöneticilerinin de oldukça üzerinde durduğucidd bir konudur. Gürcistan'ın kabul ettiği geri dönüş yasasına göre Ahıska Türkleri'nin geri dönen statüsüne başvurmaları konusundaki pasifliğin nedenlerini aramaya başladılar. Bunun bir nedeni, birlik olmadığı açıkça görülmektedir. Koordinatör rolünü üstlenerek bağlantı yapacak kimse yoktu.

Uluslararası Koordinasyon Merkezi sorunu gündeme geldi. 2008 yılında Ankara'daki Türkiye Cumhurbaşkanı'nın aktif katılımı ile tüm etnik ve kültürel grupların (Ulusal Merkez Başkanları, "VATAN" BD, Türkiye Ahıska Türk Federasyonu, ülkelerdeki "VATAN" Derneği) başkanlarının katıldığı birkaç toplantı düzenlendi.

30 Mayıs 2008'de eski Sovyetler Birliği, ABD ve Türkiye Cumhuriyetleri'nden devlet ve bölgesel statülere sahip olan Ahıska Türkleri Kamu Birliği başkanlarının genişletilmiş toplantısında Koordinasyon Konseyi'ni oluşturmanın lazım olduğunu belirtildi. Konfederasyon, Dernekler Birliği vs. gibi isimlerin verilmesi önerildi. Uzun tartışmalardan sonra Ahıska Türkleri'nin Koordinasyon Konseyi'ni oluşturmaya karar verildi.

Ziyatdin Kassanov'un başkanlığındaki Ahıska Türkleri'nin Koordinasyon Konseyi'nin (ATKK) ilk toplantısında uluslararası statü kazanması kararı alınarak, diğer tüm dernekler için «uluslararası» statü geçersiz sayıldı.

ATKK'nin 4. toplantısında Rusya (S.Barbakadze), Azerbaycan (I.Burhanov), Türkiye (O.Çelik, E.Topchu) Kamu Dernekleri başkanları bu toplantının kararını sabote ettiler ve bu da ATKK'nın erken dağılmasına yol açtı.

Ancak, sabote eden bazı yöneticilerin başkanlığını yaptıkları derneklerini uzun süre yönetmesi mümkün olmadı.

Azerbaycan ve Rusya'da düzenlenen konferanslar "VATAN" Derneği başkanlarına doğru bir değerlendirme yaptı, güvensizlik gösterdi ve seçime gitti.

Ancak, birleşme sorunu gündemden kaldırılmadı. Gerçekten milleti birleştirmek ve tek bir koordinasyon organı oluşturmak isteyen aktivistler Ziyatdin Kassanov'a uluslararası bir dernek kurma çalışmalarına devam etme teklifiyle başvurdular. Ancak, birleşme ilkesi değiştirilerek mevcut etno-kültürel dernekleri bir araya getirmeyi değil, dünyanın 9 ülkesinde yaşayan insanları birleştirebilecek bir birlik kurmaya karar verildi.

1 Ocak 2009 tarihindeki DATÜB'ün ilk kurucu üyeleri farklıydı. Yeni kurulan birliğin (DATÜB) kayıt yenilemesini etkileyebilecek olan Rusya VATAN Derneği yeniden kayıt sürecinde ortaya çıkan sorunlar nedeniyle Taştan Aslanov kurucu üyelikten ayrılma kararını kabul etti. Ancak Aslanov birliğin kurulmasında aktif rol aldı.

Almatı'daki kurucu üyelerin toplantılarından birinde kurucu üyelerden biri Ayfer Aksu'yu işleyişe uygun olmayan etik nedenlerden dolayı üyelikten

çıkarılmasına karar verildi. Eşi Nuratdin Aksu da onunla birlikte üyelikten ayrıldı.

Türkiye Devlet Başkanı Abdullah Gül, Başbakan Recep Tayip Erdoğan ve dönemin tüm bakanlarının imzasıyla Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) adı altında uzun zamandır beklenen koordinasyon organı Mayıs 2010'da aşağıdaki kurucu üyelerle Türkiye Bakanlar Kurulu'nda tescil edildi:

1. Ziyatdin Kassanov –Kazakistan
2. Sadır Eibov - Kazakistan
3. İsmail Ahmedov – Gürcistan
4. Abbas Hamza – Türkiye
5. Murafaddin Sakimov – Kırgızistan
6. Fuad Pepinov –Rusya
7. Roza Osmanova (Eibova) – Kazakistan
8. Namik Muradov – Azerbaycan
9. Salman Mamedov – Kazakistan
10. Nazim Kadirov (rahmetli) - Kazakistan
11. Ahıska Türk Etnokültür Merkezi - Kazakistan
12. Türk Kültür Merkezi-Kırgızistan

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) - 9 ülkede yaşayan Ahıska Türkleri'nin çıkarlarını korumak amacıyla kurulmuştur.

Böyle statüde organizasyon ilk defa Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) kurulmuştur. Şimdiye kadar DATÜB statüsünde bir organizasyon Türkiye'de ve dünyanın hiç bir ülkesinde kurulmamıştır ve benzeri yoktur.

DATÜB'ün ana görevi, tarihi Vatan – Gürcistan'a dönüş ile ilgili konulardır. Halkın tam rehabilitasyonunu sağlamak ve onlara maddi ve manevi açıdan faydalar sağlamaktır.

DATÜB Tüzüğü'nde gelenek göreneklerin, örf adetlerin, dilin ve halkın kültürünün korunması ile ilgili görevler de tanımlanmıştır.

Ayrıca halkın Vatan Ahıska'ya dönüşü ve göç konularındaki görevler de belirlenmiştir.Sorunların çözümünde doğru strateji ve taktikler de önemli rol almaktadır.

Özellikle dünyanın farklı bölgelerinde çok yönlü çalışmaları koordine etmek zorunda olduğu için doğru çalışan bir çalışma sistemi uygulanmıştır.

Zaman az olduğundan Başkan Ziyatdin Kassanov'un başkanlığındaki DATÜB Yönetim Kurulu aynı anda ortaya çıkan gündelik sorunları çözdü, sistemi tasarladı ve uyguladı. Eğitim, sosyal, koruma, yasal destek, yönetimin faaliyetlerindeki görevlerden bazılarıdır. Bu görevleri başarıyla yerine getiren DATÜB halk arasında büyük saygı kazanmıştır.

DATÜB'ün çalışma sistemi bütün bölgesel temsilciler ve komisyonların 9 ülke de eş zamanlı ve sistematik bir düzenle çalışmasını sağlamaktır.

Sorunların tespit edilmesi, bu sorunun çözümünde stratejinin geliştirilmesiyle DATÜB'ün ilgili komisyonları gereken çalışmaları gerçekleştirmektedir. 9 devlet temsilcilerini içeren 10 ayrı komisyon kuruldu.

Görevlerin gerçekleştirilmesi dünyanın 9 ülkesinde kurulan Temsilcilikler (Şubeler) tarafından yürütülür.

Gerektiğinde Temsilcilikler kendi ülkelerinde DATÜB Temsilciliğinin il, ilçe ve şehir şubelerini açarlar.

DATÜB'ün hem Türkiye hem de dünyanın 8 ülkesindeki temsilcilik bürolarının konsolosluk departmanlarına dönüştüğü belirtilmelidir.

Her türlü hizmet karşılıksız ve ücretsizdir. Bu teşkilat insanlara uzun zamandır bekledikleri huzuru getirdi.

Burada en önemlisi, halk DATÜB'ü kabul etti ve her şeyde liderimiz Ziyatdin Kassanov'u destekliyor.

Resmi varoluşunun 8 yılı boyunca DATÜB farklı alanlarda bir çok iş yaptı.

DATÜB'ün başarılarından bahsederken şunu söyleyeceğim:

Vatana dönüş meselesinde.

– taşınmak isteyenlere yol açıktır. Çok muhtaç olanlara 43 ev satın alınmış ve Gürcistan'ın Ahıska bölgelerine yerleştirilmiştir.

- Ahıska dahil olmakla birlikte Gürcistan'ın üç üniversitesinde Ahıska Türkü gençlerden 60'dan fazla öğrenci üniversite eğitimi görüyor.

– Gürcistan yönetimi uluslararası düzeyde, insanların tam rehabilitasyonu ve onlara maddi manevi haklarının iadesi için çalışmalar devam ettirmektedir.

Ziyatdin Kassanov liderliğindeki DATÜB heyetinin Mart 2016'da Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ile Kiev'deki görüşmesinden sonra Ahıska Türkleri için yeni bir sayfa açıldı.

Ukrayna'nın savaş bölgesinden Erzincan ve Ahlat'a yaklaşık bin aile taşındı.

Vatandaşlık ve ikamet ile ilgili sorunlar çözüldü. 60 binden fazla Ahıska Türkleri Türkiye vatandaşlığını aldı.

Türkiye dışındaki üniversitelerden mezun olan Ahıska Türklerinin diplomalarının tanınması ile ilgili sorular çözüldü.

DATÜB'ün faaliyetleri resmi kurumlar nezdinde en üst düzeyde tanınmaktadır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla Bakanlar ve yetkili kurumlar ve bölgesel idareler ortaya çıkan sorunların çözümünde ciddi yardım göstermektedirler.

Bir çok konuda olumlu sonuçlar elde edildi, ancak sonuçlanmasını beklediğimiz bazı konuların takibi aksatılmaksızın yapılmaktadır.

Ziyatdin Kassanov liderliğindeki DATÜB Yönetim Kurulu, ülke temsilcileri bu sorunları başarılı bir şekilde çözmek için çok çaba harcamaktadır. ■

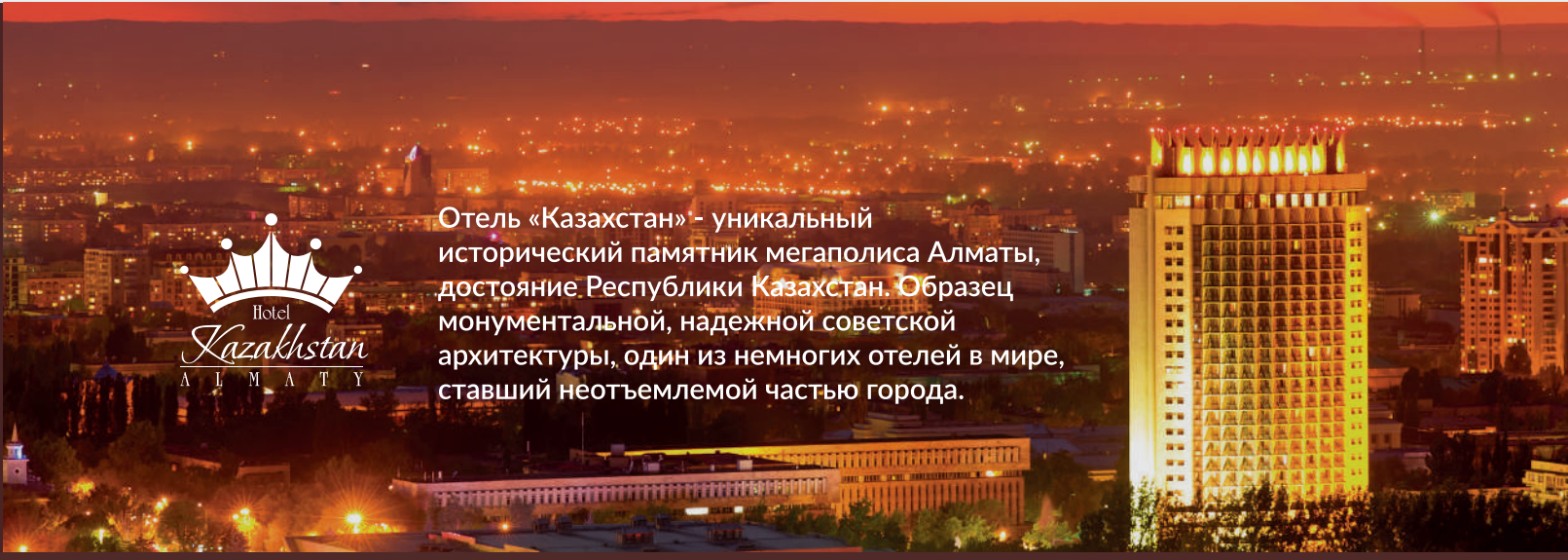

Hotel Kazakhstan ALMATY

Отель «Казахстан» - уникальный исторический памятник мегаполиса Алматы, достояние Республики Казахстан. Образец монументальной, надежной советской архитектуры, один из немногих отелей в мире, ставший неотъемлемой частью города.

Номерной фонд

Отель «Казахстан» располагает уютными и современными номерами, которые предлагают гостям все удобства и комфорт. Спокойные линии и натуральные материалы в номерах погружают гостей в расслабляющую атмосферу, а теплая цветовая гамма и удобные кресла помогают чувствовать себя как дома.

Конференц-залы

Успех любого мероприятия состоит из гармоничного сочетания факторов, включающих в себя элементы продуманного сервиса. Предложение для наших гостей - это многофункциональное пространство для воплощения любых идей и создания самых ярких событий, отвечающее всем тенденциям современности.

пр. Достык 52/2, Алматы, 050000, Казахстан
Тел.: +7 (727) 291 96 00, +7 (727) 291 91 01

reservation1@kazakhstanhotel.kz
www.kazakhstanhotel.kz

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ

DÜNYANIN 9 ÜLKESİNDEKİ OFİSLERİMİZ...

DATÜB

DATÜB

DATÜB
GENEL MERKEZ

DATÜB

DATÜB
DATÜB
TÜRKİYE BURSA İL TEMSİLCİLİĞİ

DATÜB
TÜRKİYE BURSA
TEMSİLCİLİĞİ

3
DATÜB
AHISKA TÜRKLERİNE ÜCRETSİZ
HİZMET YAPILIR
Casper

NEED TOUR
journey to the heart
DATÜB
DATÜB
DUNYA AHISKA TÜRKLERİ BIRLIĞİ
GENÇLİK

DAHUD
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ
THE WORLD UNION of AHISKA TURKS

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ
GÜRSU İLÇE TEMSİLCİLİĞİ

Ahmet ÇAKMAK
Başkan

DATÜB
TÜRKİYE GÜRSU İLÇE TEMSİLCİLİĞİ

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ

DATÜB
Vatan TAYİR

DATÜB

Erzincan Üniversitesi
Dünya Ahıska Türkleri Birliği
11-12-13 Mayıs 2017
ERZİNCAN
CİN - 2

DATÜB

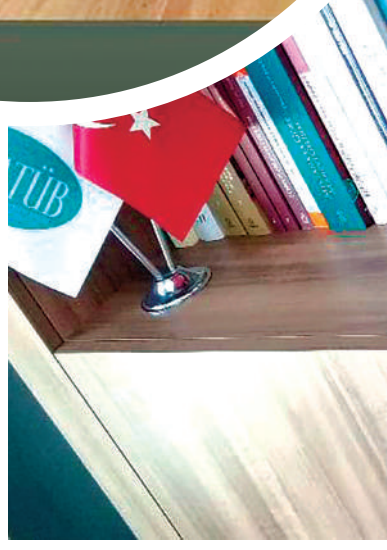
DATÜB

İNEGÖL
AHISKA
TÜRKLERİ
DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ
TÜRKİYE
İNEGÖL TEMSİLCİLİĞİ

DATÜB
AHISKA

DATÜB
AHISKA

DATÜB
AHISKA

DATÜB
BOZÜYÜK AHISKA TÜRKLERİ
KÜLTÜR ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ
EGE BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ
İZMİR AHISKA TÜRKLERİ
KÜLTÜR ve DAYANIŞMA DERNEĞİ
www.ahiskalim.com
İrtibat : 0533 343 47 35 - 0533 245 12 80
İZMİR - 2001

DERNEĞİ
Adr: Gazi Mah. 7726 Sok. No: 32 Ahıska Apt.Daire 1
Koyundere-Menemen-İzmir
Tel: 0232 483 71 19 - Gsm:
DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ

AHISKA TÜRKLERİ SÜRGÜN ABİDESİ

NE
MUTLU
TÜRKÜM
DİYENE

İYASİ HARİTASI

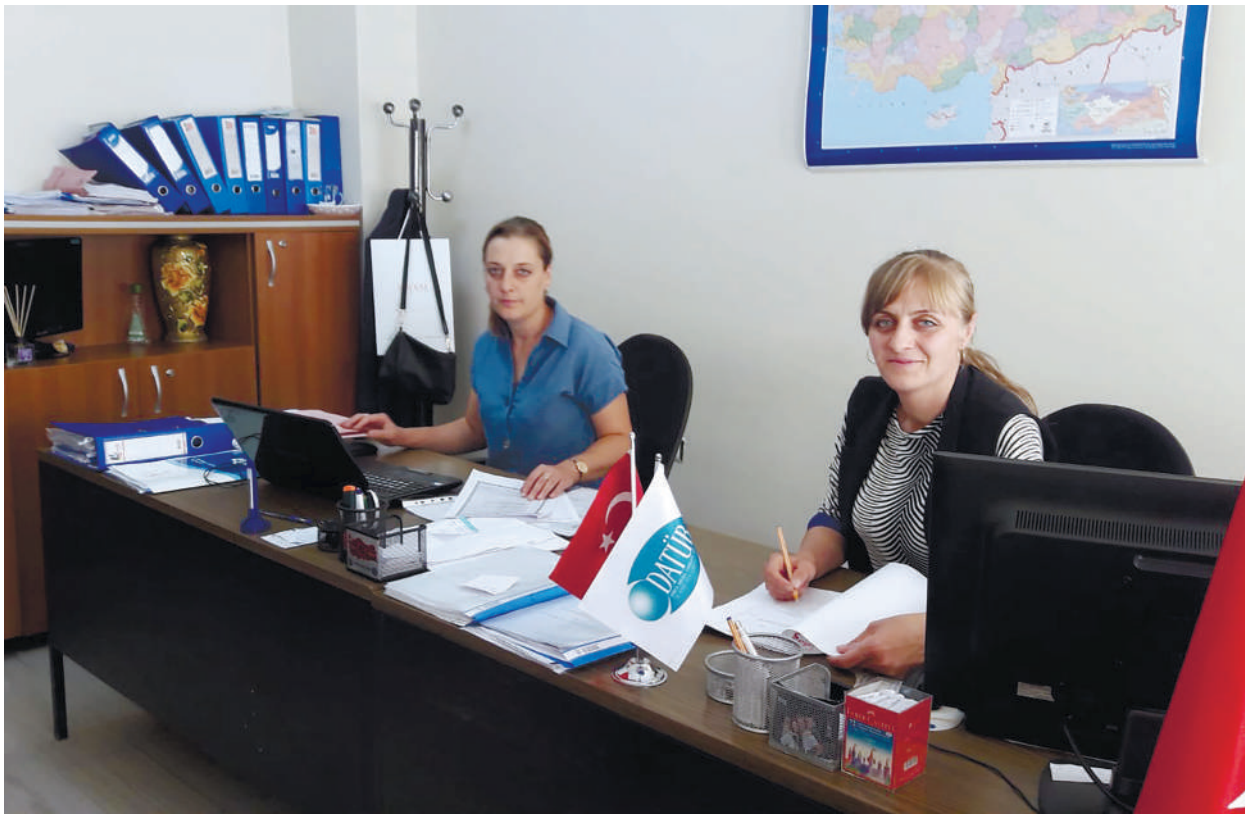

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLƏRİ BİRLİYİNİN AZƏRBAYCAN NÜMAYƏNDƏLİYİ
THE WORLD UNION of AHISKA TURKS THE REPRESENTATIVE OF AZERBAIJAN

BAKI ŞƏHƏRİ 19 SAYLI VƏKİL BÜROSU

BAKI ŞƏHƏRİ 19 SAYLI VƏKİL BÜROSU

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLƏRİ BİRLİYİNİN AZƏRBAYCAN NÜMAYƏNDƏLİYİ
THE WORLD UNION of AHISKA TURKS THE REPRESENTATIVE OF AZERBAIJAN

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLƏRİ BİRLİYİNİN AZƏRBAYCAN NÜMAYƏNDƏLİYİN QADINLAR ŞÖBƏSİ
THE WORLD UNION of AHISKA TURKS AZERBAIJAN WOMAN'S UNION

DATÜB
GÜRCİSTAN TEMSİLCİLİĞİ
20

DATÜB

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
МАДАНИЯТ, МААЛЫМАТ
ЖАНА ТУРИЗМ МИНИСТРЛИГИ

АССАМБЛЕЯ
НАРОДА
КЫРГЫЗСТАНА

220-221
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ТҮРК ДИАСПОРАСЫ
«АХЫСКА»
КООМДУК БИРИКМЕСИ
ОБЩЕСТВЕННОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ
ТУРЕЦКОЙ ДИАСПОРЫ
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
«АХЫСКА»
2019

ТУРЕЦКАЯ ДИАСПОРА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

2019/10/14 16:03

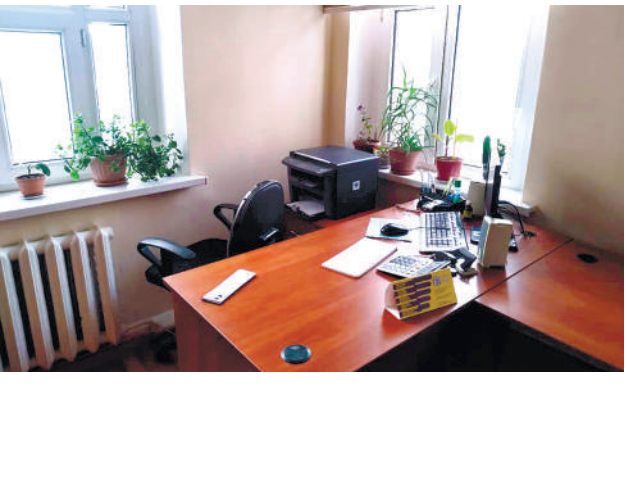

2019/10/14

AA 7172 01

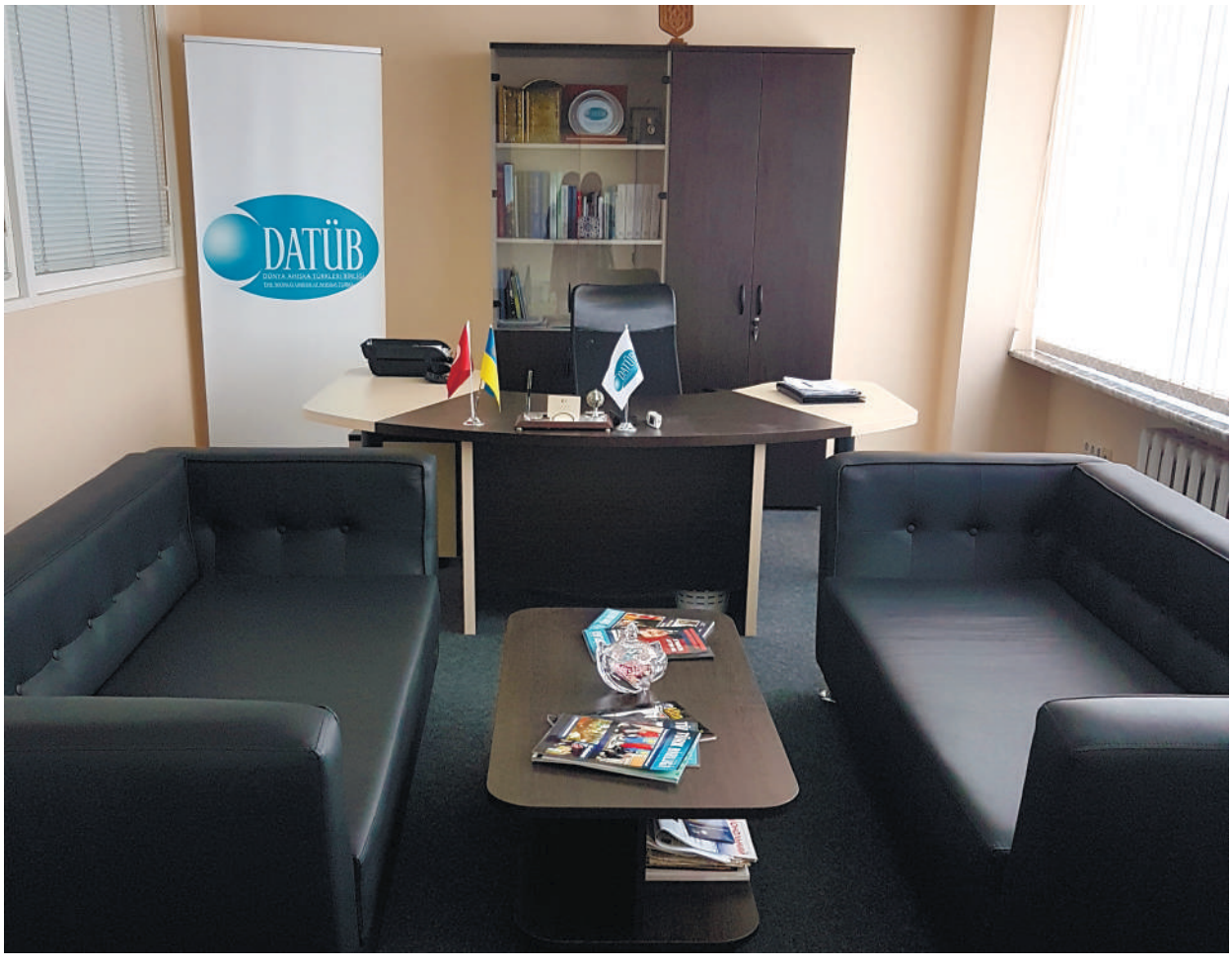
DATÜB

NADIA
страхова компанія

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ
THE WORLD UNION of AHISHKA TURKS
DATÜB Kazakistan Temsilciliği

İsmihan Kassanov
Günümüze şükür!

Bu yazıda herkesin hafızasını tazeleyebilmesi için bir takım hatırlatmalar yapmak istiyorum.

Ne yazık ki yaklaşık 200 sene önce Osmanlı'dan koptuk, üst üste gelen zor dönemler ve coğrafyanın içinde bulunduğu durum sonucunda biz Ahıskalılar 75 sene önce kendimizi bu defa ana vatanımızdan koparılmış bulduk, sürgün edildik. Bu artık olabilecek en kötü vaziyetti. Erkekler cephede Stalin için savaşıyor, aynı Stalin geride kalan yaşlıları evlatsız, çocukları babasız, kadınları ersiz, başıboş bir şekilde en zor şartlarla 40 günlük bir sürgüne gönderiyordu. Savaşa katılanlar kayıp, sürgünde olanların yaklaşık üçte biri ölmüştü. Ardından dede ve nenelerimizi 10 sene boyunca sıkıyönetim ve sonrasında gelecek zorlu yıllar bekliyordu. (O senelerde bize destek olan başta Kazak, Özbek, Kırgız ve diğer milletlere her zaman teşekkür borçluyuz. Rejim ayrı, insan ayrıdır.)

1991 senesine kadar Türkiye'yi sadece duyar, arada sırada orada olanlardan haberdar olurduk. Ne yazık ki Türkiye bizim için ulaşılmazdı. Daha sonra 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılması ile kapılar açıldı, Türkiye'ye gidebilir olduk ve Türkiye'ye göç başladı!

O tarihe kadar biz kendimizi Türk bilirdik, Türk olarak yaşar, örf ve adetlerimizi yaşatırdık. Fakat Türkiye'de Ahıska pek tanınmıyordu. Biz de Türklüğümüzü ispatlamak için çabalıyor, "Ahıska Türküyüz" diyip Ahıska'nın nerede olduğunu anlatarak kendimizi tanıtmaya çalışıyorduk. Aslında bu çok acıklı bir durumdu. Hayal kırıklığı yaşıyorduk. Çünkü biz zaten kendimizi Türk biliyor, ilk günden kabul göreceğimizi sanıyorduk!

Bu sorunlarla beraber bir de vatandaşlık, çalışma ve oturma izni, sigorta gibi hayati meseleler de vardı tabii. Ayrıca maalesef bazı soydaşlarımız "dernek" adı altında (tüm dernekleri kastetmiyorum) bu sorunlardan nemalanıyor, "Kişi başı şu kadar verirseniz sorunlarınızı halledeceğim" sözleriyle Türkiye'ye yeni gelen soydaşlarımızı dolandırıyor, ekonomik olarak zor duruma sokuyorlardı.

Şimdi geldik 2019'a. Türkiye'mize gelmeye başladıktan itibaren neredeyse 30 sene geçti. Çok şükür Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan bizi destekliyor, yanında tüm bakanlar, tüm devlet erkânı Ahıska Türklerini tanıyor, seviyor, kabul ediyor. Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov'un ve birliğimizde yer alan tüm dava arkadaşlarının çalışmaları, girişimleri ve devletimizin bize olan yaklaşımı sayesinde vatandaşlık ve oturma izni gibi sorunlar çözülmüş, yurt içinde ve yurt dışında, 9 ülkede yaşayan Ahıskalılar için her alanda hizmetler sunulmaya başlanmıştır. Vatan Ahıska'da evler alınıyor, iş olanakları sağlanıyor, gençlerimiz üniversitede okutuluyor. Ahıska davası en üst makamlarda yürütülüyor!

Ahıskalılar 200 sene sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşı, gençler askeri, çocuklar ise Türkiye'nin parlak geleceğinin birer parçası oluyor!

Ve bugün yine Bakü'de, Sayın Cumhurbaşkanımız Ahıskalıları unutmamış, sözleriyle yine bizleri desteklemiştir… Kendisine her zaman minnettarız!

Bütün bunlar yeterli mi? Tabii ki hayır! Başkanımızın öncülüğünde, DATÜB çatısı altında, 9 ülkede, çalışmalara devam edecek, hep daha iyisini hedefleyeceğiz!

NOT: Yazıda genel hatlarıyla belirttiğim süreçlerden geçen bir toplumuz. Devletimizin ve Birliğimizin (DATÜB) onca emek ve gayretleri var. Günümüze şükredelim. Her toplumda olduğu gibi bizim de tabii hala sorunlarımız var, olabilir de... Ama en ufak sorunda sosyal medyada, sağda solda atıp tutmayalım, en önemlisi de öyle yapanlara gözü kapalı inanmayalım, sorgulayalım! Geçenlerde komşu evde su var bende yok diye komşunun bahçesinde utanmadan eşofmanla duş alan kişi ya da genç yaşlarına rağmen içleri çürümüş, iftiranın verdiği zevkten gözü dönen, davasının laptop başında başarıya ulaşabileceğini sanan, adını dahi anmak istemediğim reziller... Yine de umarım bir gün onlar da insafa gelir.

Kısacası şükredelim, teşekkür edelim, daha çok çalışıp daha çok başaralım!■

DATÜB GENCLİK KOLLARI RESMLERİNDAN KARELER

DATÜB
AHISKALI GENÇLER DEMOKRASİYE
SAHİP ÇIKIYOR !

DATÜB

Certificate

SÜRGÜNÜN TANIKLARI

Ahmet Şadiyev
AZERBAYCAN

Ahmet Şadiyev: "Köyde bir tane bile insan kalmadı. Hepsini, Türk adında kim varsa herkesi sürgün ettiler. Köyümüzdeki Dursun amcanın karısı rus'tu fakat müslümandı. Hem orucunu tutuyor, hem de namazını kılıyordu. İsmayıl adında oğlu vardı. Babasıyla oğlunu sürdüler ama o rus kadını bıraktılar. Rus kadın 2 yıl sonra geldi kocasını, oğlunu buldu. Dediler ki, rusları sürgün etmek olmaz ancak Türkleri."

Azerbaycan'ın Haçmaz ilçesine bağlı Yeni Hayat kasabasında yaşamını sürdüren 1 Haziran 1930 doğumlu Şadiyev Ahmet Şadı oğlu, Ahıska'nın Tsiniban köyünde doğdu. Daha altı aylık iken annesini kaybeden Ahmed dede, kız kardeşlerinin himayesinde büyüdü, okula gitti, 7'ci sınıfı Tsiniban köyünde bitirdi. 1944 yılında "Siz sürgün olunacaksınız" denilerek sınıftan çıkartılan Ahmet Şadiyev ile, Türkiye Cumhuriyeti, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) desteğiyle Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) tarafından yürütülen "1944 Ahıska Sürgünü: Sürgünün Son Tanıkları Sözlü Tarih Çalışması" projesi kapsamında Azerbaycan'ın Haçmaz ilçesine bağlı Yeni Hayat kasabasında görüşerek, sürgün öncesi, sırası ve sonrasındaki yaşananları gelecek nesiller için kayıt altına aldık.

- Ahmed dede, bize okul çocukluk yıllarınızdan bahseder misiniz?

- 8 sınıfı Zigla isimli köyde okudum. O zaman Azerbaycan türkçesindeydi okullar. Gürcüce iki saat, rusça iki saat. Kalanı Azerbaycan türkçesindeydi... 8'ci sınıfın belgesi ile 1944 yılında Ahıska Tarım Meslek Lisesi'ne girdim. Eylül ve Ekim aylarında Ahıska'daki lisede okudum, kasımda ise beni çıkardılar okuldan, dediler ki, "Sizi sürgün edeceğiz." Sonra köye geldim. Köye geldikten sonra gördüm ki, 1 hafta önce köye askerler getirmişler. Komutanlar, askerler, atlar... 1 hafta o askerler köydeki insanları listeye aldılar, yazdılar, bozdular 1 haftadan sonra dediler ki, sabah saat 5'te toplantı olacak, insanları toplayın toplantıya.. İnsanlar toplandı, Stalin'in emrini okudular. Dediler ki, Türkiye'den savaş korkusu var, ona göre de sizi sürgün edeceğiz. Stalin'in emrini okudu dedi ki, bu emre kim karşı çıkarsa onu yerinde kurşuna dizeceğiz.

- İkinci Dünya Savaşı zamanı sizden kimler savaşa alındı?

- Savaş zamanı bizim köyde adamlar bir tane bile yoktu, hepsini savaşa götürmüşlerdi. Benim büyük kardeşim, Finlandiya, SSCB'ye büyük savaş ilan ettiği zaman, 1938 yılında Finlandiya savaşına gitti.

Şimdi de hiçbir haber yok, bulunmadı, öldü, kaldı, ne yaptı...

5 saat süre verdiler, 5 saat. 5 saatin içinde evden ne eşyan var, yorgan-döşeğin var, yemeğin var ne var 5 saatin içinde alacaksın. Her 13 aileye 1 adet Sudabekir kamyonu vardı, Amerikan yapımı, uzun kamyonlar. 13 aileye 1 adet kamyon verdiler. 5 saat içerisinde bütün var devletimiz, malımız, mülkümüz, her şeyimizi kapıyı açıp bıraktık dışarı, otlamaya. Doldurdular sonra biri getirdiler vagonlar olan yere. Vagonlara doldurdular kasım ayında...

Vagonların içerisinde biz sekü diyoruz, vagonların içerisinde seküler (ranzalar) vardı. Yarı adamlar altta yatıyordu, yarı adamlar üstte. Bir vagonda hiç olmazsa 60-70 çocuk, kadın, adam vardı..

Vagonda ne tualet, ne su, ne yüz yıkama, hiçbir şey yoktu. 3 gün Agara denilen yerde, vagonlarda kaldık. 3 günden sonra, bizim önümüzdeki vagonlar gittikten sonra bizi getirdiler düz Astarhan'dan geçerek, Kazakistan çölleri ile getirdiler Fergana'ya. Fergana vilayetinin Taşlak iline. Taşlak iline geldik. Hiçbirşey bilmiyoruz, tanımıyoruz. Orada Kalınterin kolhozu vardı, ben kolhozda çalıştım, kolhozçu çalıştım.

Gürcistan'da 1937 yılında kolhozlar kuruldu. Kim dilekçe yazarak kolhoza geçmek isterse malıyla, mülküyle, toprağıyla gönüllü kolhoza veriyordu. Benim babam kolhoza gitmedi. Babamın bacanağı kolhoz idarecisi idi. Babam dedi ki, ben kolhoza gitmeyeceğim, hayvanlarımı da vermeyeceğim.

25 büyükbaş hayvanımız vardı. 200'e yakın küçükbaş, koyunumuz vardı. Kolhoz bizim hayvanlarımızı otlatmaya izin vermiyordu. Diyordu ki, siz kolhozun üyesi değilsiniz, olmaz. Kapıyı açıp dışarı bıraktık. Bindirdiler arabaya sonra getirdiler.

Bizim köyde bir Dursun amca diye biri vardı, ihtiyar adam. Onun karısı rustu. 10 yaşında bir oğlu vardı. Bizi köyden sürgün ederken, babasıyla oğlunu sürgün ettiler ama o rus kadını sürmediler. Bu rustur onu sürmek olmaz diye köyde bıraktılar. Bizi sürgün ettiler gittik... O, rus kadını namaz kılıyordu, oruç tutuyordu, bütün müslüman adetlerini kabul etmişti. 2 yıldan sonra gelerek oğlunu buldu Özbekistan'da...

8 sınıfı Zigla isimli köyde okudum. O zaman Azerbaycan türkçesindeydi okullar. Gürcüce iki saat, rusça iki saat. Kalanı Azerbaycan türkçesindeydi... 8'ci sınıfın belgesi ile 1944 yılında Ahıska Tarım Meslek Lisesi'ne girdim. Eylül ve Ekim aylarında Ahıska'daki lisede okudum, kasımda ise beni çıkardılar okuldan, dediler ki, "Sizi sürgün edeceğiz." Sonra köye geldim.

1 yıl orda Özbekistan'da kolhozda çalıştım. Sonra gittim Marvan adlı şehir vardı orda 1947 yılında enstitüye kabul edildim 8'ci sınıfın belgesi ile.

- Sadece rus olduğu için o kadına dokunmadılar. Müslüman olsa da dokunmadılar?

- Evet, o rus kadını sürmediler. Dediler ki, rusu sürgün etmek olmaz. Kocasını, oğlunu sürdüler, rus kadın kaldı köyde.

1947 yılında orda öğretmenler enstitüsü vardı. Orayı 1949'da okudum bitirdim. 1949'da beni Varaşilov ortaokuluna öğretmen olarak atadılar. Orada 10 yıl öğretmen olarak çalıştım özbek dilinde. Fergana'da Uluğbey adına 4 yıllık öğretmenlik enstitüsünü bitirdim. Biyoloji ve Kimya dersleri veriyordum. 10 yıldan sonra dedim ki, daha öğretmenlik yapmayacağım. 1958 yılında geldim bu köye.

Ben bu köye geldiğimde toplam 40 ev vardı burada. Ruslar ve lezgiler yaşıyordu. Ben geldikten sonra Türkler geldiler, doldular köye. Bu kolhozun, sovhozun adı Revolutsiya idi. Yeni Hayat değildi, Revolutsiya diyordular. Bu milyoner sovhozdu. Üzümçülük vardı 1500 hektar. Burada baş mühendis çalıştım, 17 yıl. 17 yıldan sonra ikinci bir sovhoz oldu Hudat'da, Qelebe isimli. Beni oraya direktör gönderdiler. 28 yıl orada direktör olarak çalıştım. 28 yıldan sonra beni yeniden bu köye direktör getirdiler 1996 yılında. 1996 yılından 1998 yılına kadar burada direktör olarak çalıştım. Sovhozlar, kolhozlar dağıldı, reforma gidildi. Toprakları payladılar. Toprakları verdiler insanlara. 1999 yılında belediyeler kuruldu bu köyde. Ben de belediye başkanı oldum. İki dönem, yani 10 yıl belediye başkanlığı yaptım, 2010 yılına kadar. 2010 yılında 80 yaşımda dilekçe yazarak işten ayrıldım, emekli oldum. 2010 yılına kadar burada çalıştım. 2010 yılından bu güne kadar da burada yaşıyorum.

5 oğlum var, 3 kızım. Hepsi de yüksek tahsillidir. Biri burda ekonomist olarak çalıştı. Biri şu anda ali hakimdir Bakü'de. Biri Guba ilinde trafik polis müdürü olarak çalıştı 20 yıl. Bu ev benim oğlumun evidir. Bu oğlum da Gusar'da polis müdürü oldu. Samur köprüsü bunun sorumluluğundaydı. Yanımdaki oğlum Nadir, Gence'de, Teknoloji Enstitüsü'nü bitirdi. O günden bugüne kadar burada yaşıyoruz. Eşim 2001 yılında vefat etti. 18 yıldır dulum. Bugüne kadar da şükür Allah'a bu köyde yaşıyorum, durumum da iyi. Bu köyü ben kurdum. Benim direktörüm vardı, ben baş mühendisdim. Bu köyün şimdi suyu var, elektriği var, içmeli suyu var, yolu var, asfaltı var, her şeyi var. Su deposu var. 3 tane kuyu kazdırdım burada içmeli su verdim. Gece gündüz bizim musluklardan su akıyor. 80 yaşımda yoruldum, ayaklarım yaramadı, işten çıktım oturdum evde. Benim hayatım böyle geçti...

- Sürgüne gönderildiğiniz demiryollarını Ahıskalılar mı yaptı?

- Demiryolu Borcom'a kadar vardı. Ahıska'ya demiryolu yoktu. Savaş zamanı bütün Ahıska ilinin, bizim insanlarımızın katılımı ile Ahıska'ya demiryolu çektiler. Demiryolu bittikten sonra bizi başladılar sürgün etmeye. Demiryolunu taa Türkiye sınırında Vale var Gürcistan'da, Taşkömür mekanı var orda, oraya kadar vagonları dizdiler, bütün köylerden insanları toplayıp doldurdular vagonlara...

- Yani sizin ellerinizle yaptığınız raylarla sürgüne gönderdiler sizi?

- Evet, bütün Türk adında bir kişi bile Gürcistan'da bırakmadılar. Hepsini toplayıp vagonlara doldurdular. 17 Kasımda bizim vagon Astarhan pazarından geçerek, Kazakistan çölleri ile kışta, soğukta, ölen, hastalanan... İstasyonlarda durduğunda ölüleri götürüp morga atıyorlardı. Bize vagonda azda olsa yemek veriyorlardı. Her vagonda sorumlular vardı. Getirip yemek, ekmek veriyorlardı..

- Sürgün vagonlarında size ne yemek veriyorlardı?

- Yemek veriyorlardı... Her istasyonda durup, sorumlu adamlar gidip yemek getiriyorlardı koyayla. Ekmek getirip vagonda dağıtıyorlardı. Özbekistan'a gittikten sonra özel komendant rejimi kuruldu. Komendant rejimi Devlet Güvenlik Komitesi'ne bağlıydı. Bir Lomsadze isimli şahıs vardı Ahıska'da. O Lomsadze bir akşam hangi köye gelseydi, o köydeki ileri gelen adamlar kaybolurdu. Gece iken götürürdüler Sibir'e sürgüne. Götürüp sürgün ediyorlardı. Komendant döneminde bir köyden ikinci köye gitmeye izin vermiyorlardı. Benim babam o köyde yaşıyor ben bu köyde. Babamın yanına gitmek istiyorum, olmaz. Ama komendantlara söylüyorduk,

onalar izin verdikten sonra gidiyorduk. Bütün insanlar pazar günleri, tatil günleri il merkezlerine toplanıp bir birlerini görüyorlardı. Biri kız beğeniyordu, biri kız evlendiriyordu, biri düğün yapıyordu, ondan sonra insanlar bir birini buldu. Sonradan bu yasaklar 1956 yılında kaldırıldıktan sonra, Hruşşov'un döneminde, onda dediler ki, siz özgürsünüz. Gürcistan'dan başka, doğduğunuz yerden başka SSCB'nin bütün bölgelerine gidip yaşaya bilirsiniz. Ama Gürcistan'a olmaz.

- Neden olmaz?

- Gürcistan'a olmaz, doğduğunuz köye olmaz! Azerbaycan'a, Kazakistan'a, Kırgızistan'a, Rusya'ya, nere istiyorsanız gidin ancak sürgün olduğunuz köyde yaşamak olmaz. Bugüne kadar da izin vermiyorlar.

- Neden?

- Bırakmıyorlar Gürcistan'a, bizim köyümüze yaşamaya. Gidiyorum, geziyorum geliyorum ama orda yaşamaya izin vermiyorlar. Köyde yaşamaya izin vermiyorlar.

- Sürgüne çıkmadan önce ne aldınız yanınıza? Ne almaya izin verdiler?

- Bizim köyde ekin, bahçe, hayvancılık, özel mülktü kolhoz kurulana kadar özel mülk vardı. Benim babamın 10 hektar toprağı vardı. Tahıl ekiyorduk, buğday ekiyorduk, meyve yetiştiriyorduk, armut bahçemiz vardı bizim köyde armut bahçesi bizim bahçe. 4 hektar armut bahçemiz vardı, dünyada ne kadar armut varsa hepsi vardı orda. Öylesine bıraktık geldik orda... Bizim köyde 3 adet değirmen vardı. Su değirmeni. Un üğütmek için. Bütün komşu köyler geliyordu buğdayı orda üğütüp, götürüp yerlerdi.

- Trene binmeden önce yanınıza ne ala bildiniz?

- Yorgan-döşek. Evde olan un, ekmek. Başka hiçbir şey alamadık. Onunla götürüp vagonlara doldurdular. Hayvanı kesmeye 1 saat zaman verdiler. Vakit yoktu, hayvanı kesip alıp götürmeye. Fakat o vagonlarda olduğumuz zaman dışarda bütün hayvanlar doluydu. Adamlar gidiyordu, dışardan kimindir, kimin değil kesip doğrayıp et hazırlayıp getiriyorlardı vagonlara. Vahşilikti de vahşilik. İneklerin melemesi, ineğin sesi göğe kalkıyordu göğe... O günler gitsin bir daha tekrar olmasın!

- Bütün aile aynı vagona binebildiniz mi?

- 13 aile 1 vagonda. Bütün aile yok 13 aile. 13 aile 1 vagonda. 1 vagondaki adamların, çocukların sayı 50 kişi, 70 kişi aynı vagonda. 3 gün o vagonda kaldık. Gaddar çocuklarını oturtuyorlardı. Vagonların penceresinden atıyorlardı demiryollarının kenarlarına. 1 ay yol gettik. Düz 1 aya Fergana'ya vardık. Ölen de, hasta olan da hepsi yolda kaldı.

- Hasta olanlara ne yapılıyordu?

- Doktor yoktu vagonda. Hasta olup ölenleri, istasyonda duran vagonlardan çıkarıp morga atıyorlardı. Hastaneye götürüyorlardı, sen gidiyordun. Daha o hastanın yanında adam kalsın, baksın öyle şeyler yoktu.

- Ya ölenler?

- Ölenler hepsi kalıyordu. Hangi istasyonda tren duruyorduysa orda morga atıyorlardı. Ölenler kalıyordu orda.

- Ailenizden ölenler oldu mu?

- Evet. Ölenler, amcam vardı öldü. Akrabalarımız, kardeşlerimiz vardı. Bizim aileden ölenler yoktu ama askerde kaybolan vardı. İhtiyarların çoğu öldü, çoğu öldü.

- Hamile kadınlar, çocuklar?

- Benimle birlikte olan çocuklar ölmedi. Hepsiyle birlikte gittik. Çocuk, ihtiyar, kadın, kızlardan ölenleri atıyorlardı

- Ne kadar sürdü yolculuk?

- 1 ay. Azerbaycan'dan düz vagonlarda 1 ay yol gittik. Astarhan pazarından, volgadan geçip, Kazakistan çöllerinden geldik Fergana'ya. Tam tamına 16 yıl sürgünde yaşadım. 1956 yılında

1947 yılında orda öğretmenler enstitüsü vardı. Orayı 1949'da okudum bitirdim. 1949'da beni Varaşilov ortaokuluna öğretmen olarak atadılar. Orada 10 yıl öğretmen olarak çalıştım özbek dilinde. Fergana'da Uluğbey adına 4 yıllık öğretmenlik enstitüsünü bitirdim. Biyoloji ve Kimya dersleri veriyordum. 10 yıldan sonra dedim ki, daha öğretmenlik yapmayacağım. 1958 yılında geldim bu köye.

Stalin gorbagor olsun. Stalin Gürcistan'a şerait yaratmak için bizi temizledi de ordan. Müslümanları ordan temizledi ki, gürcülere şerait yaratsın. Mart ayının 5'i 1953 yılıydı yanlış hatırlamıyorsam Stalin öldü. Ondan sonra Hruşşov geldi o yasakların hepsini kaldırdı ki, sürgün doğru yapılmamış.

bütün yasaklar kaldırıldı, ondan sonra dediler ki, kim nerde istiyorsa yaşaya bilir ancak Gürcistan'dan başka. Gürcistan'a olmaz!

- Ne işlediniz oralarda? Nasıl geçindiniz?

- Çok iyi. Kolhozda çalışıyordum. Kolhoz veriyordu. Buğday, ekmek veriyordu. Yemek veriyordu. O komendant rejimi bizi koruyordu. Bir nefer özbek gelsin bizimle kavga etsin, sövsün, öyle birşey yoktu. Komendantlar izin vermiyorlardı. Aksine bizim insanları koruyordu. Özbekleri ikaz etmiştiler ki, bir kişi bile bunlarla kavga etmesin. Bizi öyle tanıtmışlardı ki, Kafkas'tan adam yiyenler geliyor. Özbeklere öyle bir tanıtım yapmışlardı ki, bize kafkasyalı diyordular, Kafkas'tan gelenler adam yiyenlerdir. Onlara yaklaşmayın. Onlarla oturmayın. Bak bu şekilde bizi tanıtmışlardı...

- Stalin hakkında ne diyebilirsiniz?

- Stalin gorbagor olsun. Stalin Gürcistan'a şerait yaratmak için bizi temizledi de ordan. Müslümanları ordan temizledi ki, gürcülere şerait yaratsın. Mart ayının 5'i 1953 yılıydı yanlış hatırlamıyorsam Stalin öldü. Ondan sonra Hruşşov geldi o yasakların hepsini kaldırdı ki, sürgün doğru yapılmamış. Sürgünün haksız olduğunu belirtti. Yasaklar kaldırıldı...

- Stalin öldüğü zaman neler hissettiniz?

- Stalin öldüöğünde ben öğretmendim Özbekistan'da. Stalin'e çok saygı vardı. Bütün özbek halkı yastaydı Stalin öldüğü gün. Stalin'i anıyorlardı. Onlar Stalin'den çok razıydılar. Beriya SSCB'nin İçişleri Bakanı'ydı. Bu evrakların hepsini Beriya hazırlamıştı.

- Pekiyi siz neler hissettiniz? Duydunuz ki, Stalin ölmüş?

- Radyoda ilan ettiler. Radyoda ilan ettiler ki, Stalin öldü. Okulda radyo vardı. Okulda ilan ettiler ki, Stalin öldü.

- Ne düşündünüz?

Cevap: Şadlandık, ne düşüneceğiz? Ahıskalı insanlar, Ahıska Türkleri tam aksine sevindiler. Gorbagor (argo kelime kullanıyor) bizi göçürdü. Sevindik ki, Stalin öldü, insanlar özgürlüğüne kavuştu.

- Ahıska'ya gittiniz mi hiç?

- Bana şartlı Gürcistan vatandaşlığı verdiler. Benim belgem var Gürcistan vatandaşı. Bana verdiler. Şimdi ben Gürcistan'a gittiğim zaman benden evrak istemiyorlar. Diyorlar ki, sen Gürcistan'ın vatandaşısın. Benim belgem var Gürcistan vatandaşı.

- Yıllar sonra Ahıska'ya gittiniz. Neler hissetiniz koparıldığınız topraklara geri döndünüz?

- Vatanımızı ziyaret ettiğimde, bir tepeye çıktım, köye baktım. Bozala diye bir dağ var. O Bozala'dan odun çekip köye getirmişim. Bozala'ya bakıp ağladım, ağladım. Dedim hayıf (ağlıyor) Yada düşende... (ağlıyor) torunlarımda var.. dedi dede niye ağlıyorsun. Geldiğim yerlerdir (ağlıyor) Büyüdüğüm yerlerdir... gezdiğim yerlerdir... Aklıma geldi ağladım... o zaman 15 yaşım vardı. Gezdiğim yerlere bakıp ağladım.

(ağlıyor...) Havası... Gürcistan'ın havası hiçbir yerde yoktur. Havası çok temiz. Kemiklerim orda güçlendi... Bu yaş Gürcistan'a bağlıdır. Gürcistan'da büyüdüm. Okuduğum okula gittim. Sınıfa girdim. Gürcü öğretmen vardı. Dedim, ben bu okulda okudum. Okulu ziyaret ettim, gezdim. Mescide gittim. Hepsi duruyor. Şimdi dağıtıp kilise dikiyorlar. Bunlar hepsi etkiliyor beni...

Özbekistan'da o topraklara, mal-mülkümüze göre her aileye az da olsa hayvan verdiler. Hayvan verdiler ki, sizin hayvanlarınız orda kaldı gürcüler, ermeniler yedi. Her aileye hayvan verdiler. Vatanımızda kalan onca malmülkün karşılığında bize çok az birşeyler verdiler ki, sesimizi çıkarmayalım. Komendant rejimi bizi her zaman gözetim altında tutuyordu.

- Ahıska nedir Ahıska'lılar için?

- Ahıska Türkleri için yurt, doğduğumuz yer. Vatanımızdır. Herşey olur, ancak vatansız yaşamak olmaz. Bugün de talep ediyorum ki, biz Ahıska'da, milletimiz gidip kendi köylerine yerleşsin. Ancak köylere izin vermiyorlar. Gürcüler engel oluyorlar. Bizim tek bir maksadımız var ki, insanlarımız gitsin Gürcistan'da yaşasın. Gürcistan çok güzel yerdir. Doğası çok güzel. Tiflis'ten Ahıska'ya 220 kilometredir. Tiflis'ten 3 saatte Ahıska'ya gidiyorsun.

- Fergana olaylarını anlatırmısınız?

- Ermeniler. Özbekistan'ın cumhurbaşkanı vardı Nişanov soyadında. O, Moskova'ya getti. Ermeniler özbekler ile Ahıska Türkleri'nin arasını bozdu. Başladılar özbekler kırmaya. Çoğunu öldürdüler, tüfekle vurdular, kovdular, evlerini yaktılar. Millet başladı sonra Fergana'dan kaçmaya. Bazısı Kazakistan'a, bir kısmı Kırgızistan'a, bazıları Rusya'ya gitti. Ancak ruslar durdurdu. Ruslar uçaklarla bütün insanları Rusya'ya taşıdılar. Rusya'nın vilayetlerine dağıttılar. Bugün de orada yaşayanlar çoktur. Ermeniler vurdu aramızı. Ancak ermeniler. İleri gelen adamların hepsini öldürdüler, yaktılar, sürgün ettiler. O zaman ben burdaydım, burda yaşıyordum. Sonra onlar hepsi geldiler Azerbaycan'a. Ben onları Gusar'a, Guba'ya, Haçmaz'a, Şabran'a, Ahıskalıların hepsini burada ben yerleştirdim.

- Ahıskalılar vatanlarında toprakla uğraşıyordu. Pekiyi gürcüler ne yapıyordu?

- Gürcüler de toprakla uğraşıyordu ama Ahıskalılar gibi değil. Gürcüler çok tembeldir. Şimdi bizim köyde 150 aile gürcü var. Çalışmıyorlar. Bahçeler öyle kalmış. Tarlaları eken yok. Topraklar hepsi boş. Ancak hayvan besliyorlar. Toprakla gürcülerin işi yoktur. Hayvan besliyorlar...

- Dediler ki, 5 saatiniz var. Sonra ne konuştunuz? Daha önce biliyor muydunuz sürgünü?

- Hayır. Kararı okudu. Dedi ki, 5 saat evden ne alabiliyorsanız alın. 5 saatten sonra senin hiçbir yetkin yoktur. Kim karşı gelirse kurşuna dizeceğiz. 5 saatin içerisinde arabaları getirdiler, insanları doldurdular arabalara getirdiler vagonlara...

- Babanız, amcanız birşey dedi mi size? Tavsiye verdiler mi giderken?

- 1 hafta önce asker getirip döktüler köylere. Askerler köylerde geçdi, baktı, öğrendi, insanları listeye aldılar ki, ne kadar araba lazımdır bunları sürgün etmek için. Onlar, hepsini lsiteye aldıktan 1 hafta sonra emri ilan ettiler.

- Sürgünden önce bizim orda hocalarımız vardı. Onları Sibirya'ya sürgün etmeleri hakkında neler söylersiniz?

- Hepsini gönderdiler. Mollayı da, alimi de, akademisyeni de, bir neferi de Gürcistan'da bırakmadılar. Hepsini gönderdiler sürgüne Orta Asya cumhuriyetlerine. Bizim köyün kolhoz müdürü babamın bacanağıydı. 1 kişiyi bile vazifede tutmadılar. Hepsini sürgün ettiler.

- Geride mal-mülk ne kaldı?

- Sürgün zamanı 5 saat zaman verdiler. 5 saatte dediler ki, evinden ne istersen al götür. 5 saatte ne alabilirsin. Arabalar geldi durdu. 5 saatin içerisinde ekmeğimizi, elbisemizi, unumuzu, tahılımızı falan aldık ki, aç kalmayalım. Hayvanlarımızın hepsini dışarı salıverdik bahçeye. Bütün köyün hayvanlarını kapıları açıp dışarı bıraktılar. İneklerin sesi göğe çıkıyordu. Meliyordu. Köyde bir tane bile insan kalmadı. Hepsini, Türk adında ne varsa herkesi sürgün ettiler. Dursun amcanın karısı rustu, hem de orucunu tutuyor, namazını kılıyordu. Onun oğlu vardı İsmayıl isminde. Babasıyla oğlunu sürdüler o rus kadını bıraktılar. Rus kadın 2 yıl sonra geldi kocasını oğlunu buldu. Dediler ki, rusları sürgün etmek olmaz. Ancak Türkleri…

- 13 aileyi aynı arabaya doldurdular. Nasıl gittiniz sürgün vagonlarına?

Ahıska Türkleri için yurt, doğduğumuz yer. Vatanımızdır. Herşey olur, ancak vatansız yaşamak olmaz. Bugün de talep ediyorum ki, biz Ahıska'da, milletimiz gidip kendi köylerine yerleşsin. Ancak köylere izin vermiyorlar. Gürcüler engel oluyorlar. Bizim tek bir maksadımız var ki, insanlarımız gitsin Gürcistan'da yaşasın. Gürcistan çok güzel yerdir. Doğası çok güzel.

Var-devlet, mal-mülkümüz hepsi kaldı gürcülere... Bizim köyde gürcü yoktu. Hepsi Türklerdi. Bir tane ermeni vardı bizim köyde bir tane. O da ormanı koruyan sorumluydu. Bizim köyün ormanı Sibirya'da yoktur. Öyle büyük ormanlar var bizim köyde. Bütün Gürcistan'ı temin ediyordu. Bunlar hepsi aklıma geldiğinde ağlıyorum...

- 13 aileyi, 1 arabada, her ailede azı 5 çocuk, 10 çocuk, 2 çocuk vardı. 13 aileyi bir Sudabekir arabaya doldurdular, sonra 1 vagona koydular. 1 ailede 13 aileden 60 – 70 kişi vardı. Vagona ranzalar koymuştular. Yarısı altta yarısı da üstte yatıyordular. 13 aileyi sen hesab et. Her ailede 5 kişiden olursa ne kadar aile oluyor hepsini doldurdular.

- Sizin neleriniz kaldı orda geriye? Her aklınıza geldiğinizde sizin kötü olduğunuz?

- Benim babamın hayvanları kaldı sürüyle. Büyükbaş hayvanları. Evi. Benim gezdiğim yerler kaldı, okuduğum okullar kaldı. Kaplıcalar vardı. Ormanlarda gezdiğim yerler hepsi aklıma geldi. Bizim orda bir yayla vardı. Adı İstanbuldu. Hayvanları götürdüğümüzde önce o İstanbula gidiyorduk. 100 hektar yayla vardı. Ordan sonra dağa çıkıyorduk. Sıcak olduğunda dağa çıkıyorduk. Bizde, enteresan şey odur ki, leğen kaymağı derler ya. Leğen kaymağı bilirmisiniz nedir? 1 metre uzunlukta leğen yaparlar. Koyun südünü kaynatıp bu leğene döküyorlar. Leğen 1 gün kalıyor. Onun üstüne gelen kaymak bu kalınlıkta oluyor. Ona leğen kaymağı diyorlar. Semed Vurğun'un bir şiiri var, diyor ki, leğen kaymağı aklıma düştü. Benim de vatanımızda yediğimiz leğen kaymağı aklımdan hiç çıkmıyor...

Var-devlet, mal-mülkümüz hepsi kaldı gürcülere... Bizim köyde gürcü yoktu. Hepsi Türklerdi. Bir tane ermeni vardı bizim köyde bir tane. O da ormanı koruyan sorumluydu. Bizim köyün ormanı Sibirya'da yoktur. Öyle büyük ormanlar var bizim köyde. Bütün Gürcistan'ı temin ediyordu. Bunlar hepsi aklıma geldiğinde ağlıyorum... (ağlıyor)

- Siz ki herşeyi bıraktınız. O mal mülke kim sahiplendi? Kim oturuyor babanın evinde?

- Gürcü. Haşur gürcüleri. Bizi sürgün ettikten sonra Haşurdan gürcüleri de sürgün ettiler bizim köylere ki, bu insanlar geri gelmesin. Şimdi bizim köyde 150 aile gürcü yaşıyor. Evlerde de gürcülerdir. İşleyen millet değil gürcü milleti. Tembeldir. Toprağa çalışan değil. Yol yoktu.

- İlk defa vatana gittiğinizde sürgün olduğunuz evinizde başkasının yaşadığını gördünüz. Neler hissetiniz?

- Çok kötü. Çok kötü karşıladılar ben ilk defa gittiğimde. Sabah erkenden nahırın toplantığı zamandı. Bir tane genç oğlan çıktı dedi ki, niye geliyosunuz buraya? Bizi de getirdi döktüler buraya.

Şimdi biz burada yaşıyoruz. Çıkardım pasaportumu dedim ki, bura benim vatanımdır senin yok. Bura benim vatanımdır.

Pasaportumu aldı okudu, başladı gürcülere demeye ki, bu burada doğmuş. Ondan sonra değiştiler, başladılar saygı göstermeye. Yerlerin isimlerini bilmiyordular, dışardan gelen adamlardır çünkü. Köyün, toprakların, ormanın isimlerini ben hepsine anlattım. Dedim ki, bura Nabakevdir, bura Çarhlardır, bura İstanbuldur, bura dağdur, bura Sirittir, bura Tsaruskaldur. Köylerin adını, toprakların adını gürcülere hepsini ben anlattım. Kötü oluyor insan.

Haşur denilen yer var e, Haşurun gürcüleri var orda. Bu yıl benim oğlum gittiler. Diyor ki, kilise yapmışlar. Kilise yoktu, camiler vardı. Şimdi camiler de duruyor, kilise de yapmışlar.

- Vagonlarda 1 ay yol gittiniz? İnsanların telaşı nasıldı? Anlatır mısınız?

- Evet, bilmiyorduk nereye gittiğimizi… Hasta adamları istasyonlarda bırakıyorlardı. Ölenleri morga atıyorlardı.. İnsanlar aç, suzuz 1 ay yol gittik. Sonunda gittik Fergana vilayetine…

- Sizin büyükleriniz size teselli veriyorlar mıydı?

- Hayır, çünkü bir tane bile akıllı adamı o köyde bırakmadılar. Sonra da 1937 yılında köydeki bütün ileri gelenleri Türk adıyla Sibirya'ya sürgün ettiler. Akıllı adam bırakmadılar. Savaşa gitmişti erkekler. Çocuklar kalmıştı… Benim büyük kardeşim 1938'de Finlandiya savaşına gitti. Adam yoktu. Hepsi kadınlar, çocuklar, ele bir dam kalmamıştı…

Ağa Sultanov'u ermeniler öldürdüler. Ahıska'nın birinci katibiydi. Azerbaycanlıydı. Emreniler öldürdü onu. Meslek Lisesi'nin direktörü vardı Kldeliydi. Onu da benimle birlikte sürgün ettiler okul direktörünü…

- Okuldaydınız, geldiler dediler ki, sen çık dışarı öyle mi?

- Evet, sen çık dışarı git köye, size sürgün edeceğiz. Eh, gitsin o günler kalmasın. İyi ki, ben her yıl gidip gezip geliyorum, biraz rahatlaşıyorum. Gidiyorum, geziyorum, rahatlaşıyorum. Benim babam ihtiyardı. Ben oraya ilk defa gittiğimde. Babam dedi ki. Ordan toprak getir, ben öldüğüm zaman başımın altına koy… Toprak getirdim… (Ağlıyor…) Babam öldüğü zaman başının altına koydum. Yaa tüm bunlar etkilemez mi insanı? (ağlıyor…)

Eh, gitsin o günler kalmasın. İyi ki, ben her yıl gidip gezip geliyorum, biraz rahatlaşıyorum. Gidiyorum, geziyorum, rahatlaşıyorum. Benim babam ihtiyardı. Ben oraya ilk defa gittiğimde. Babam dedi ki. Ordan toprak getir, ben öldüğüm zaman başımın altına koy… Toprak getirdim…

- Trende ne konuşuyordunuz 1 ay boyunca? Büyükleriniz siz çocukları nasıl sakinleştirdiler? Size mani okudular mı?

- Hayır, hayır. Hepsi kendi hayındaydı… Ne şarkı, ne hikaye söylemek, öyle şeyler yoktu. Hepsi gece gündüz düşünüyordu ki, bizi nereye götürüyorlar? Ne kadar kalacağız? Onu düşünüyordular.

- Siz Sofya'da olduğunuz zaman bulgar zerger ne demiş orda?

- Benim arkadaşım yüzük satmak istiyordu. Bulgaristan'da da altına ayar koydurmadan almıyorlar. Sonra dediler ki, burada bir ermeni var, ihtiyar ermeni. Onun yanına gidin o ayar vuracak altınınıza, sonra alacam. Bulgar altını almak istiyordu. Gittik ermeninin yanına. Ermeninin yanına gittiğimizde dedi ki, oğul siz kommunist değilsiniz? Dedik ki, hayır. Komunist değildik. Partinin üyesi değildik. Dedi ki, siz komunist değilsiniz ise sizin sattığınız bu yüzüğünüz altın olmasa bile ben bunlara satarım. Ermeni diyor. Dedik ki, burada nasıl yaşıyorsunuz? Dedi ki, burada iyi yaşıyorduk. Öyle ki, Sovyet askerleri Bulgaristan'a geldi, bin bereket gitti. Ermeni dedi ki, benden sorsalar ki, Bulgaristan'ın sultanı olur musun? Diyeceğim ki, olmam. Ben Bulgaristan'ın sultanından Türk'ün kapısındaki it olurum Bulgaristan'ın sultanı olmam. Ermeni bana dedi. Yaşamak Türkiye'deydi, Türklerdi, erkeklik de onlardaydı, saygı da onlardaydı. Rusların ayağı dokundu buraya, bin bereket gitti. Bu ermeninin sözüdür. Türk'ün kapısındaki it olurum, Bulgaristan'ın sultanı olmam dedi.■

Altun Taştanova
KİRGİZİSTAN

Altun Taştanova: "Milletimiz sevindi. Stalin öldüğünde davul zurna çaldılar. Onun ölüsü orada, bunlar burada davul zurna çaldılar. Stalin, Türk'e karşıydı, hazetmiyordu Türk'ü."

1925, Kantet, Ahıska, Gürcistan doğumlu Altun Taştanova 14 Kasım 1944 yılında yaşanan büyük Ahıska sürgününü oldukça iyi hatırlıyor. "Sürgünümüzün tek nedeni TÜRK olmamızdır, Türküm, Osmanlıyım, Türk kızıyım." diyen Altun Taştanova ile Türkiye Cumhuriyeti, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) desteğiyle Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) tarafından yürütülen "1944 Ahıska Sürgünü: Sürgünün Son Tanıkları Sözlü Tarih Çalışması" projesi kapsamında Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te biraraya gelerek, sürgün öncesi, sırası ve sonrası yaşayanları dinledik, gelecek nesiller için kayıt altına aldık.

- Öncelikle kendinizi tanıtırmısınız?

- Ben, Altun Taştan kızı. 1925 yılında doğmuşum. Biz Kafkasya'dan buraya geldiğimizde, 1944 yılında burada metirkamız (doğum belgesi) yok, dakumentimiz (belgelerimiz) yok, boş geldik, yetim getirdi buraya. Burada dokument (belge) falan yaptılar 1928 tarihinden yazıldım.

- Ahıska'nın neresinden siniz?

- Ahıska'nın Kantet köyündenim. Küçük-küçük köyler var etrafında. O, köyler Kantet'e aitti. Gerekdiğinde maqazine (dükkana) Kantet'e geliyorlardı.

- Oradan geldiğinizde kaç yaşınızdaydınız?

- 22 yaşındaydım.

- Sürgünden önce nasıldı oralar nasıl yerlerdi? Kantet nasıl yerdi? Nasıl geçiniyordunuz?

- Nasıl diyeyim, dağlar diyeyim, bağlar diyeyim, dört tarafı deryaçaydı neydi, dağ, kenarından nehir akıyordu, büyük su akıyordu. Önü açık, nerdeyse 50 hektarlık alandı. Biz orada bir tütün (aile) yaşıyorduk benim babam. Bir tütünün (ailenin) töremesiyiz (evlatlarıyız) biz. Benim dedem, yani babamın babası, Türk'ten geliyor, Diyarbakır'dan. Bizim köyün, evlerin arkasında büyük bir dağ var. O dağda kaya var biz mağara diyoruz, o mağaraya girip orada kalıyorlarmış, evleri yokmuş. Fuxara

(fakir) orada kaldığında, orada duvara yazıyormuş hangi yıl gelmiş oraya, bir yüz dokuz yüz birinci yılda gelmiş oraya. Orada kalmış, yaşamış, evlenmiş, çocuklar doğmuş, ben doğmuşum orada. Dedemin 5 oğlu oluyor, beş oğuldan en küçük oğlunun kızı benim. Diğerleri kalmamış. Yoktur diğerleri, hep ölüp gitmişler. Yerimiz iyi yer, etrafımız orman, ağaç, biz diyoruz küknar (akça ağacı) ağacı, qayın ağacı, yabani meyveler vardı, güzel kokulu meyveler vardı, yaşıyorduk öylesine, tarla sürüyorduk, ekiyorduk, biçiyorduk, he... Harman dövüyorduk.

- Savaşa gidenler oldu mu?

- Savaşa gidenler... 3 kardeşim gitti, Şevket, Mecid, Memmed. 3 kardeşim gitti, amcamın oğulları çok gittiler. Bizim köyde 12 aile yaşıyordu. Her aileden 13 kişi gitti savaşa , 13 kişiden 3 kişi geri geldi, öbürleri yok.

- Onlar savaşa gittikten sonra neler oldu? Hiç zorluk çektiniz mi?

- Elbet zorluktu, eken yok, biçen yok, biz tırpan çekiyorduk, ekiyorduk, tarla sürüyorduk kadınlar, kadınlar hep, erkek yoktu, hep askere gitmişlerdi, 18 yaşından sonra bir kimseyi bırakmıyorlardı, hep topladı. İhtiyarları, 62 yaşında insanları bile götürdü. Stalin demiş ki, "Ben savaştayım, onlar da gelsin patates soysun askerlere, asker yiyor". Zulüm gördük, bir tek biz değil, kavga (savaş) oldu her yer, her kes kötü oldu.

- Sürgün sırasında evli miydiniz ?

- Hayır, evli değildim, burada evlendim.

- Sürgünü nasıl yaptılar, sizi nereye topladılar, vagonara nasıl bindirdiler?

- Tren geldi sifte (önce)..., Ağzur denilen şehir var, Ağzur denilen şehir büyük yoldur, açık yoldur, demiryolu koydu, hem savaş yapıyorlardı burada, hem de demiryolu yaptırıyorlardı. Demiryolunu yaptı Ahıska'ya çekdi, daha sonra vagonları dizdi demiryoluna. 1944 yılında topladılar, geldiler her köyden bir kişi çığırdı (sesledi), hepsine dedi ki,

Ne söyleyeceğiz, her kes kendi derdindeydi, halimiz ne olacak, nereye gidiyoruz, o zamanki millet şimdiki gibi değildi, aklı pek ermiyordu, az idi aklı, şimdiki gibi değildi, o zamanlar akıl az idi, iş az idi, güç az idi, gücün yetmiyordu ne yapa bilirsin ki, vursan vuramazsın, dövsen dövemezsin, hükumetin bileğini bükemezsin.

"Siz nasıl yaşıyorsunuz burada geçinmek zordur, siz burada yaşayamazsınız, sizin adınız, familyanız (soyisminiz) yok, nesihetiniz (yol gösteren kimse) yok, hangi millet olarak yaşıyorsunuz, milletiniz nedir." bunlar dediler, dedelerimiz, biz Türk'ten kalan milletiz, Türk'ten kalan millet. Siz ki, dedi, "Eğer Türk'ten kalan millet iseniz, Stalin Türk'le şöyle (kötü anlamında), elini de şöyle gösterdi, şöyledir Türk'le", sizinle geçinmez bunlar dedi, "Ya biz ihtiyar insanlarız nasıl yaşayacağız?", "Siz Azerbaycan'a yazılın, Azerbaycan'lı olursunuz, Azerbaycan'a, Bakü'ye kimse deyip-dolaşamaz (dokunmaz), Bakü'ye sahiplenmiş Stalin". Onu 1937 yılında yaptı, bu zakonu (kanun). Ondan sonra biz Azerbaycanlı yazdılar.

- O zaman sizler kimlersiniz, aslında kimsiniz siz?

- Ben şu an o kağıtta Azerbaycanlıyım. Aslında Türk kızıyım ben. Babam Türk, anam Türk, annem de Türk'ten gelme, babam da Türk'ten gelme. Onların uşağıyız (çocuklarıyız), kalmışız orada, şimdi de gelmişiz Kırgızistan'a. Kırgızistan'a geldik. Bizi topladı, sora bizi topladığında haber etdi ki, sabah erkenden geldi, kapıları hep kilitlediler, kolhozduk, sovhozduk, malımız vardı, koyunlarımz vardı, he hepsini bağlattı koydu içeriye, bizi çıkarttı topladı, dedi ki, "Sizi kaldırıyorlar, siz gidiyorsunuz." Buraya savaş düşecek, savaş olucak, sizi öldürürüler diye sizi sürüyoruz başka memlekete, gidip biraz kalırsınız, sonra tekrar geri getiririz. Öylece tuttu, topladı, attılar, iyilikle de, kötülükle de, insanaları hep tuttu, götürdü, kapattı. İnsanları tuttu, götürdü, kapattı. İnsanları tuttu, götürdü, kapattı, üç-dört tane ileri gelen insanlar vardı, onları tuttu götürdü. Bizi doldurdu maşineye (arabaya), bir köyü bir maşineye (arabaya) doldurdu. Biz olduğumuz yere maşine (araba) geliyordu, maşineye (arabaya) dolduruyordu, diğer köylere maşine gitmiyordu. Oradan kızaklara dolduruyor, küçük-küçük maşinlara dolduruyor, getirip indiriyordu poyezin (trenin) yanına, poyeze (trene) dolduruyordu. Üç gün poyezin (trenin) yanına yığdı bizi. Üç güne yığdı camahatı (milleti), 4 rayonun (ilçenin) insanınını üç güne yığdı, Ahıska rayonu (ilçesi), Adıgön rayonu (ilçesi), Aspinza rayonu (ilçesi), Ahılkelek rayonu (ilçesi). Dört güne yığdı orada dördüncü gün tamam oldu doldurdu bizi poyezin (trein) içine, bağladı kapıları, sürdü poyezi (treni). Gele-gele getirdi indirdi bizi Bakü'ye. Bakü'de 3 sutka (gün) kaldık. Benim aklım başımda, 22 yaşındayım, kendimin de biraz dil bilgilerim var, konuşuyorum, konuşkanım. He...Bakü'de kaldık, dedik ki, bizi ki, Azerbaycanlı yazdınız şimdi bizi Bakü'de egledin (tutun) fakat Bakü bize sahiplik etmedi. Düzü budur, doğruları konuşuyorum ben. Bakü'de yeniden vagona bindirdi bizi getirdi Astarhan'a. Üç güne Astarhan'a geldik. Astarhan'da köprünün yanında durdurdu poyezi (treni) geri kalanı sürdü, geri götürdü lokomotifi geri kalanı sürdü geri götürdü Bakü, biz kaldık orada üç gün. Üç günden sonra Kırgızistan yolladı poyezi (tren). Kırgızistan geldi vagonu bağladı poyeze (trene) aldı bizi Kırgızistan'a getirdi. Orada da böldü-böldü, Kırgızistan'da böldü yarısını bir vagonu bırakdı Kazakistan'da, bir vagonu Özbekistan'da, dökdü de vagonlarla döke-döke posledniy (sonuncu) vagonu da getirdi Kırgızistan'a bizi bıraktı. Kırgzistan'da getirdi bizi bıraktı, kırgızlar bize sahiplendiler. Bize iyi baktılar o zamanlar. Küçük çocuklar vardı, hastalar var, balnisaları (hastaneleri) dolaşdı, vagonları dolaşıyordu, balnisalarda (hastanelerde) hastalar, vagonlarda hastalar oluyordu, ölenler oluyordu. Hangi stansiyada (istasyonda) duruyordusa orada proverka (kontröl) ediyordu, topluyordu hastaları, götürüyordu balnisaya (hastaneye), yetimleri detdoma (yetim evine) veriyordu, hastaları balnisaya (hastaneye), ölenleri götürüyordu, bizi de getirip oraya Kırgızistan'da yaşadık böyle.

- Vagonun içinde 1 ay yol geldiniz, Astarhan'da 3 gün kaldınız, Bakü'de kaldınız, yol boyunca ne konuştunuz bir birinizle, ne yaptınz?

- Ne söyleyeceğiz, her kes kendi derdindeydi, halimiz ne olacak, nereye gidiyoruz, o zamanki millet şimdiki gibi değildi, aklı pek ermiyordu, az idi aklı, şimdiki gibi değildi, o zamanlar akıl az idi, iş az idi, güç az idi, gücün yetmiyordu ne yapa bilirsin ki, vursan vuramazsın, dövsen dövemezsin, hükumetin bileğini bükemezsin. Ondan beri geldik buraya düşdük, bir süredir ki, burada yaşıyoruz, iyidir, Türkler iyidir, türk bizim insanımızdır, bizim dede-nenelerimizdir, atalarımızdır, yardımı dokunuyor bazen bize, bazı şeyler yolluyor arada bize büyük adamlar (yetkililer) bize,

onlar getiriyorlar, fakirlere veriyorlar, ihtiyarlara veriyorlar, yetimlere veriyorlar. Küsmüyoruz Türklerden, Türk iyi adamdır, ama türksüz kaldık, yad eller içinde. Ben şimdi nereye gideyim ki, beni düğünle de götürseniz gidemem. Benden sonrakı nesillere sahip çıkınız. Benim çağım geçmiş, zamanım geçmiş mesela... Bizden sonraki nesiller var, onların evlatları var, burada gençler var, onları sahiplenseniz, büyüklük etseniz, xazeyinlik (sahip) etseniz, yol gösterseniz bu da uyar, Türk olarak kalır. Yerimiz kötü değildi, kendi başımıza yaşıyorduk, hayvancılıkla uğraşıyorduk, biz çalıştığımız yerde traktör yok, maşine (araba) yok, yeni-yeni çıkmış maşine (araba), bizim geldiğimiz köyler bom-boş duruyor, evlerimiz hep yıkılmış, iyi evlere sahip çıkmış, gürcüleri yığmışlar, kötü durumdakı evleri bırakdı, döküldüler, işte böyle oldu.

- Buraya geldiğinizde neler yaşadınız, açlık çektiniz mi, yonca yiyormuş millet?

- Yolda veriyordu, pradukt (erzak) veriyordu, ne verecek ki, yolda bir az çorba veriyordu, biraz olsun yiyorduk, balık veriyordu, tuzlu balık, bazısı yiyordu, bazısı yemiyordu, bazısı ölüyordu, yol gelen insanın hali nasıl olur, savaştan gelen insan, ineğimiz, koyunumuz, evimiz, eşiğimiz ne kadar altınımız, yorgan-döşeğimiz var hepsi kaldı evde, hepsi gürcülere kaldı.

- Niye almadınız yanınıza?

- Vermedi. İki yüz, iki yüz....biz buraya geldik, iki yüz kiloluk eşya alabilirsiniz, buradan gitseniz maşineynen (arabayla) iki yüz kiloluk birşeyler (yük) alabilirsiniz. Biz ki, oradan geldik buraya Bir koyun veriyordu, ya da bir keçi veriyordu, ya da iki kişiye bir küçük dana veriyordu, bölün alın. Bizimn 200 ineğimiz kaldı orada ama bize burada iki kiloluk eşya verdiler karşılığında. Onu burada bize hükümet verdi. Hükümete de Stalin emretti. Kim iyilik görebilir ondan.

- Burada açlık çektiniz mi, Kırgızistan'da ?

- Çektik biraz. Gelen insan nasıl olur. Biz geldik, Kırgız bizden beterdi (fena haldeydi). Kırgız bizden daha aç, birşeyleri yoktu. Bunlar hepsi askere gitmişlerdi, tümü gitmişlerdi. Hiç kimse yok, neneler, dedeler kalmışdı. Ben geldim, bir annem, bir ben, bir de bir bebek, annesi yolda öldü. 3 baş (kişi) geldik buraya. Ben çalışarak annemle bebeğe bakdık. O Kırgız'lara da ben bakıyordum. Yaşam zordu.

- Ne işi yapıyordunuz?

Yolda veriyordu, pradukt (erzak) veriyordu, ne verecek ki, yolda bir az çorba veriyordu, biraz olsun yiyorduk, balık veriyordu, tuzlu balık, bazısı yiyordu, bazısı yemiyordu, bazısı ölüyordu, yol gelen insanın hali nasıl olur, savaştan gelen insan, ineğimiz, koyunumuz, evimiz, eşiğimiz ne kadar altınımız, yorgan-döşeğimiz var hepsi kaldı evde, hepsi gürcülere kaldı.

- Ekiyorduk, biçiyorduk, çarhala (pancar) ekiyorduk, he...elinde çapacakla lazut (mısır) ekiyorduk. toprakta çalışıyorduk ne zavot (fabrika) yoktu, fabrika yoktu. Hiç birşey yoktu, toprak işiyle uğraşıyorduk. Biraz toprak ekerdim, salatalık ekerdim, pamidor (domates) ekerdik, mısır ekerdik, onlarla idare ederdik. Kışlık yapardık, kışta idare ederdik, bahar olurdu yine yapardık. Öyle, böylelikle kolhoz oldu, kolhozdan sonra sovhoz oldu, sovhozdan sonra yine kolhoz oldu.

- Stalin öldüğünde sevindiniz mi?

- Sevindiler! Stalin öldüğünde davul-zurna çaldılar. Onun ölüsü orada, bunlar burada çaldılar (gülüyor) davul zurna... Stalin, Türk'e karşı çıkıyordu, Türk'ü beğenmiyordu Stalin. Öldü, ölü de ne yapacaksın ki?

- Neden sevmiyordu?

- Nebileyim... kavga olmuş, urusinen (rus ile), müslüman kavga etmiş geçmişte, Osmanlı döneminde. Osmanlı döneminde benim dedem kaçmış oradan buraya gelmiş. Oradan gelmiş, dağlara girmiş, dağlarda yaşamış.

- Sen Osmanlılardansın yani?

- He... Osmanlı'yım ben, Osmanlı soyundanım ben. Benim dedem Osmanlı, he Osmanlı Türküyüm. Türk iyi insan, sağolsun, yaşasın. Osmanlı soyundan Türk kızıyım ben. ■

ŞAFİKA BADALOVA
RUSYA

Mizam Badalov: Selamınaleyküm cemaat. Ben Nizam Badalov. DATÜB Rusya Temsilcisiyim. Bugün annemin yanına geldim. Annem sürgünü görmüş bir insandır. Annem bir iki soru soracağım. Sürgünü konuşacağız.

- Anne, adın soyadın?

- Ben Valeliyim. Adım Şafika'dır. Şevket Bey'in kızıyım. Sürgünü gördüm, sürgünü yaşadım.

- Önce dedenden başla.

- Benim dedem çok da ihtiyar değildi. Biz varlıklı yaşıyorduk. Vale'de kahvelerimiz vardı. Zengindik. Benim halam Türkiye'ye gitti. Ona ne yaptılar bilmiyoruz sonra alıp gittiler dedemi. Ahıska'nın kalesine götürdüler. Bir daha göremedik dedemi. O kaleden daha da geri dönmedi. Ondan sonra savaş başladı. (İkinci Dünya Savaşı) Rusya, Almanya... Dedemin 3 oğlu vardı, üçünü de alıp askere götürdüler. Askerden biri geri geldi, o da hasta geldi. Ne benim babam geri döndü, ne de amcam geri döndü. Çok vakit geçmedi, dönen amcam da vefat etti. Kaldık biz yetim, 4 tane çocuk.

- Baban askere gitti, vefat etti. Annen ne zaman vefat etti?

- Babam askere gitti. Annem çok dayanamadı, hastalandı. 1 yıl sonra vefat etti. Kaldık 4 tane yetim çocuk. Babam askere giderken kız kardeşine nasihat vermiş: "Ben gidiyorum ama geri döner miyim bilmiyorum. Benim çocuklarım sana emanet." Allah razı olsun, babamın kız kardeşi Birol Hanım bize baktı. Bizi büyüttü, hepimizi evlendirdi. Allah rahmet eylesin, kendine de eşine de.

- Sonra sürgün başladı...

- Sonra sürgün başladı. Bir zaman baktık ki asker kapımıza dayanmış. Erkekler askerde. Biz hiçbir şey bilmiyoruz. Sanıyoruz ki oraya gidip geri geleceğiz. Alabilenler eşyalarını yanına aldı. Biz zengindik, altınlarımız çoktu. Altınlarımızı dedem oraya götürene kadar askere yakalanmış, asker "Bunlar olmaz, buları götür ya da göm." demiş. Dedem altınlarımızı götürüyor, nereye sakladığını kimseye, hiçbir çocuğuna söylemiyor. İnsanlar dedemin yanına gidiyor, "İhtiyacımız var, bize lazım, altınlar nerede? Alalım onları." diyorlar. Dedem diyor ki "Lazım değil, alırsanız

sizi de benden beter ederler.” Almıyor altınları, öyle kalıyor orada. Ne olduğunu da kimse bilmiyor.

- Vagonlara bindirdiler...

- Vagonlara bindirdiler. Herkesin eşyalarını alıp karışık sarıp sarmaladılar, vagona yüklediler. Etleri kavurdular, yolda kokmasın diye. Bindirdiler vagonlara. 3 ay vagonlarda geldik. Vagonların arasında tahtalar vardı, yol görünüyordu. Soğuk... Rüzgardan seslerimiz duyulmuyordu vagonun içinde. Bir yerden bir eski soba getirdiler, ortaya koydular, ateş yakalım diye.

- Kaç aileydiniz vagonda?

- 4 aileydik bir vagonun içinde. O vagonda kimin bir şeyi varsa paylaşıp kullanıyorduk. Ağlaya sızlaya geldik, Özbekistan’a vardık.

- Tuvalet ihtiyacınızı nasıl gidiriyordunuz?

- Tuvalet yoktu. Kimine bazen bir poşet verdiler. Çocukları pencereden dışarıya tutarak ihtiyaçlarını karşılatıyorlardı. Ölen ölülerimizi de kaldırıp pencereden atıyorlardı. Gözümle gördüm bunları. Başımdan geçenleri anlatıyorum. O vagonda küçük kız kardeşim hastalandı. Hasta halde yatarak yolculuğa devam etti. Çok çekti kız kardeşim, sonunda vefat etti. Kaldık 2 kız, bir erkek kardeş...

- Özbekistan’da Semerkant’ta yaşadınız.

- Özbekistan Semerkant’ta Bulungur yolunda yaşadık. Orada da sürgüne uğradık. Oradan da çıktık, buralara geldik. Bunlar için de şükür Allah’a, kötü yaşamıyoruz. İyi yaşıyoruz ama Allah’tan ümit ediyoruz ki vatanımıza döneceğiz. DATÜB’den Allah razı olsun. Ziyatdin kardeşimden biz çok razıyız, Allah da razı olsun. Allah dualarını kabul etsin. Bizim de ondan tek isteğimiz bizi vatanımıza kavuştursun. ■

Şafran Aliyeva
KAZAKİSTAN

Şafran Aliyeva: "Trende feryat ediyorduk, asker geliyor diyordu ki: "Kes sesini! Kesmezsen vurur öldürürüz. Zaten sizi öldürmek lazım, sadece sürgün etmek yetmez."

82 yaşlı Şafran Aliyeva, Gürcistan'ın Adıgün iline bağlı Zediban köyünde doğdu. 14 Kasım 1944 yılında yaşanan büyük Ahıska sürgünü zamanı, babası Sovyet Ordusu'nda savaştayken annesinin kucağında, feryatlar arasında, doğduğu topraklardan koparıldı, yük vagonlarına doldurularak Orta Asya'ya sürgün edildi. Sürgünden 75 yıl geçmesine rağmen hala vatan hasreti ile yaşayan Şafran Aliyeva ile, Türkiye Cumhuriyeti, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) desteğiyle Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) tarafından yürütülen "1944 Ahıska Sürgünü: Sürgünün Son Tanıkları Sözlü Tarih Çalışması" projesi kapsamında Kazakistan'ın Almata iline bağlı Issık köyünde yaşadığı evinde ziyaret ederek, sürgün hatıralarını dinledik, gelecek nesiller için kayıt altına aldık.

- Öncelikle kendinizi tanıtırmısınız?

- Ben Aliyeva Şafran, babamın adı Hamdi Aliyev, babamın babasının adı Kadirdi. Kendisi raykom (ilçe parti komitesi) çalışıyordu. Bizi sürgün ettiklerinde babam yoktu, cephedeydi... Dedem, annem ve kız kardeşim geldik buraya... Bizi evden çıkardıkları aklımda. Annem feryat edip ağlıyordu, küçük kardeşim vardı, onu kucağına aldı, ağlıyordu. Saldatlar (askerler) da vuruyordu, atıyordular kapıya ki, çıkın. Çıktık, çıkardılar bütün döktüler kapıya. Bir büyük yer vardı, tarla, oraya götürdüler...

- Sürgün hatıralarınızı bizimle paylaşırmısınız?

- Orada, analarımız, babamız yoktu, dedelerimiz feryat ediyor, ağlıyorlar, birbirine sarılıp ağlıyorlar. Soldatlar (askerler) geliyer, gruzinler (gürcüler) geliyorlar bunları itiyorlar, kovuyorlar, ağlamayın, feryat etmeyin, vuruyorlar. Ne bir kırık ekmek ala bildik, ne üst-başımızı (elbisemizi) alabildik, öylece döktüler bizi tarlaya o aklıma geliyor…

Sonra, bir büyük maşina (araba) geldi gruzavoy (yük kamyonu). O arabaya doldurdular bizi, nerde ki, poyez (tren) vardır. O poyezin içine doldurdular bizi. Benden büyük bacım vardı, benden de küçük kardeşim vardı. O kardeşim aç, meme (süt) istiyor, süt yok, ekmek yok, aç. Getirdiler bir stansiyada (istasyonda) işte orada şöyle çorba verdiler o aklımda birer kusok (hisse) de ekmek veriler. O ekmekle o çorbayı yedik, onunla getirdiler taa istasyona çan (kadar). Oraya kadar getirdiler. Orada bu anam indi ki, şeyden su ala. Anam indi suyu almaya da, poyez (tren) kalktı (hareket etti). Annem orada kaldı biz feryat ediyoruz, ağlıyoruz ki, anamız kaldı…

Geldi bir tane saldat da, "Süküt dur, kes sesin, kaldı kalsın annen." Vaay da biz ağlıyoruz ki. Yooook biz anamızı istiyoruz. Sonra geldik öbür (diğer) istasyona kadar, orada işte bişe skori (ambulans) veya başka birşey ile getirdiler anamızı. Sonra getirdiler geldik, geldik, getirdiler Kazakistan'a.

Kazakistan'a getirdiler işte koydular. Sağolsun kazaklar. Kime böyle küçük ev verdiler, kime padval (bodrum kat), kimisini de başka yerlere yerleştirdiler milleti. İşte büyük yer vardı. Orada üzüm bağı vardı. Böyle 2 komnata (oda) ev vardı. Bizi oraya koydular. Yemek yok, içmek yok. Bu kazaklar her semyaya (aileye) tavar (koyun) verdi. İşte onu kestik. Sonra un verdiler, tuz verdiler, su verdiler. Onunla yaşadık işte azar azar.

Sonra ki, bahar oldu anam işlemeye (çalışmaya) gitti, anam çalışıyordu, ne ki, kazanıyordu o kadar ki, yemek oluyordu, yiyorduk, ölmedik acımızdan. İşte aha büyüdük kazakların içinde, kazaklar da bize kötülük etmediler. Büyüdük işte bu ana kadar yaşadık. Büyüdük evlendik, çelimiz (kocamız) çocuğumuz oldu, aha da hala yaşıyoruz Kazakistan'da...

Sonra ki, bahar oldu anam işlemeye (çalışmaya) gitti, anam çalışıyordu, ne ki, kazanıyordu o kadar ki, yemek oluyordu, yiyorduk, ölmedik acımızdan. İşte aha büyüdük kazakların içinde, kazaklar da bize kötülük etmediler. Büyüdük işte bu ana kadar yaşadık. Büyüdük evlendik, çelimiz (kocamız) çocuğumuz oldu, aha da hala yaşıyoruz Kazakistan'da...

Babam sonra askerden Kazakistan'a gelmemiş, bilmiyormuş ki, buradayız. O srazı (hemen) Adıgün'e gitmiş babam askerden, vaynadan (savaş) sonra. Babam da gülle burdan değmiş, burdan çıkmış, kolu şöyle. Burada da askolkalar (şarapnel) yüreğine (kalbine) kayın gelmiş babamın. Öyle yaralı babam. Gelmiş oraya. Orada demişler ki, sizin semyanız (aileniz) yoktur, hep sürdüler Kazakistan'dadır. İşte Kazakistan'a gelememiş yaralı imiş, okadar gelmiş ki, Özbekistan'a ulaşabilmiş. Özbekistan'da özbekler bunu balnisaya (hastaneye) koyuyorlar, bakıyorlar, biraz azar bazar şey yapıyorlar. Sonra şey veriyor ki, nerdedir benim semyam?

İşte orda ona Kazakistan'dan diyorlar ki, senin ailen Kazakistan'dadır. Sonra bu Kazakistan'a babam kak nibut (nasıl olduysa) işte geldi çıktı babamız bizim yanımıza. Biraz yaşadı babamız öldü,

Sonra da ki, geldik ben hep iyice büyüdüm böyle. Büyüdüm ki, şkolaya (okula) verdiler. Ususca (rusça) öğrendim, okula gittim, 6'cı sınıfa kadar okudum. Sonra bıraktırdı anam ki, ne ki okudun yeter, şimdi çalışmaya git.

çünkü yaralı, o kadar mermiler değmiş, buraya, koluna, o da öldü. Sonra anam işte bizi büyüttü. Bir kız kardeşim vardı onu evlendirdi. Sonra beni bu adama verdiler. Kardeşim de büyüdü Allah'a şükür. Kardeşim de zaten öldü. Aha hep böyle yaşıyoruz. Torunum gitti Türkiye'de. Biz de böyle yaşıyoruz. Gençler hep istiyorlar ki, Türkiye'ye gitsinler, burada yaşamak istemiyorlar.

- Yaşadığınız yerleri, köyünüzü, Adıgün'ü hatırlıyor musunuz?

- Küçüktüm ben, o kadar bilirim ki, beni dedem magazin (dükan) vardı oraya götürüyordu, kucağına alıp, elimden tutup götürüyordu magazine Adıgün'ün içinde. Sonra Adıgün'den çıkıyorduk bir köy yanında, oranın adı Zediban'dı. Biz Adıgün'de yaşıyorduk. Zediban da Adıgün'dü, aynıydılar. Çok güzel yerdi. Evler, işler ne kadar desen. Hep Türklerdi o Adıgün'ün içinde. Türkler vardı. Türkler yaşıyordu.

Emilerimizi (amcalarımız), babalarımızı kavga oldu hep götürdüler biz kaldık. Gürcüler de ani zveri (onlar dev), onlar insan mı? Onlar bize öyle zulüm ettiler. Bizi kovdular. Bizi ağlattılar. Bizi, çel-çocuk, şöyle süt emen çocuklar acından ölüyorlardı. Trende körpe çocuklara yemek yok, acından ölüyorlardı. Saldatlar (askerler) geliyorlardı, alıyorlardı ölüyü, biz gidiyorduk. Öyle zamanlar vardı, öyle günler çektik (yaşadık). Böyle günler verdiler bize. O gürcüler, bizi evden kovduklarında aklımda, şöyle buradan tutuyorlardı büyükleri, anamızı, dedemizi, buradan kapıya sallayıp, kapıya atıyorlardı gürcüler… Onları insan değil. Onları Allah yerle yeskan etsin belke

Ya öyle günler çektik biz. Fakat her süç, her bela, her zulüm Stalin'dedir, O, etti bize, hep. Niye? Ne lazımdı? Biz ne yaptık ki, bizi yerimizden böyle çıkardı. O kadar milletimiz kırıldı (öldü), o kadar çel-çocuklar. Diyorum ya, poyezde (trende) körpe çocuklar ölüyorlardı. Ölüyü ne yapalım tren gidiyor? İstasyon oluyordu ki, geliyorlardı ölüyü alıyorlardı vsyo (vesselam) sen ne yaparsan onu yap, onlar nereye gömerler, atarlar onu kendileri bilir. Böyle yapıyor, böyle zulüm ediyorlardı bize…

Sonra da ki, geldik ben hep iyice büyüdüm böyle. Büyüdüm ki, şkolaya (okula) verdiler. Ususca (rusça) öğrendim, okula gittim, 6'cı sınıfa kadar okudum. Sonra bıraktırdı anam ki, ne ki okudun yeter, şimdi çalışmaya git. Gidiyordum çalışıyordum. Tütünde çalışıyorduk, tütün kırıyorduk (topluyorduk). Sonra da işte büyüdüm hep iyice ki, oldum köçtüm (evlendim) bu adama.

- Bu trende ölen çocuklar, o anneleri hatırlıyor musunuz? Ne yapıyordu o anneler? Ayrılmak çok zor bebekten…

- Ne yapsın? Çare ne? De hele! Ne çare, hele de! Hee, ne yapsın? Ağlıyor, saçlarını yoluyorlar, feryat ediyorlar aklıma geliyor. Feryat ediyorlar ki, balalarımız (cocuklarımız) hani? Bıraktı tren gidiyor, ne yaparsan yap. İster kendini öldür ne yaparsan yap, heee, söyleee… Birşey söylüyorsun, geliyor asker diyor ki, sesini kes! Kesmezsen vurur öldürürüz.

- Yaaa, böyle günleri gördük yaa. O aklıma geliyor. Benim annem, diyorum ya, su yok susuzuz

şimdi ne yapalım, kardeşim var benden küçük iki yaşında, ağlıyor ki, susadım. Annem, o ki, poyez (tren) durdu, anam suya indi ki, su getirsin. Anam suyu getirene kadar tren kalktı. Vaaay da ağlıyoruz, saçlarımı yoluyorum ki, anam kaldıııııı, anam kaldı. Feryat ediyorum, o küçük kardeşim, "ANAAAAA" diye feryat ediyor akuşkadan (pencereden) sokuyor başını ki, atlayacağım, ben de anamın yanına gideceğim. Saldatlar (askerler) geldi işte onu tuttular. Sonra geldik diğer istasyonda işte bilmiyorum neyle getirdilerse anamı getirdiler. Anamı getirdiler bizim yanımıza o trene

- Ne kadar sürdü?

- Epeyce, bir iki, üç saat sürdü, anasız feryat ediyorduk, ağlıyorduk ki, anamız hani, anamız hani. İşte anamızı getirdi militsyalar (polisler) getirdi anamızı. Getirdi işte verdi bize, işte biz de sarıldık anamıza, ana bala nasıl olur? Yaa, ne günler bize verdi. O ne zaman ki, bizi evden çıkarıyordular o da aklımda. O ki, anamız feryat ediyordu, dedem vardı, dedem ki, bağırıyordu, o saldatlar (askerler) o gruzinler (gürcüler) tekmeyi vurup burdan oraya attırıyorlardı ki, "Bağırma, sizi öldürmek lazım, ne tolko şto (sadece ... yok) sürgün etmek yok, öldürmek lazım sizi.

- Sürüyorlar bir taraftan, diğer taraftan da diyorlar ki, sizi sürmeye gerek yok öldürsek yeridir?

- Ya, yaaa... Annem anlatıyor: O, biri diyor ki, "Sizi sürmekle doğru yapmadılar. Gerek sizi götürüp, biryerde öldürüp kuyunun içerisine doldurmak lazımdı." Öyle diyorlarmış o gürcüler. Öyleydiler... Ya ne günler bize gösterdiler, onları Allah bu dünyada da gark etsin, o dünyada da. Ben onları hiç hazetmem. Hiç hiç hiç... Ancak herşeyi Stalin yaptı...

- Stalin için ne diyorsun ninem?

- Vermesin Allah ona ahireti, zaten vermez de... Ne kadar milleti ağlattı sen biliyor musun? Ne kadar millet kırıldı yolda. Ne kadar millet öldü. Ben küçüktüm, öyle adamlar ölüyordu ki, yolda o adamları şöyle sürüklüyip trenden atıyorlardı. Yaa. Ne kadar kadınlar öldü. Bitane kadın, siz de benim evlatlarım, ikicanlı (hamile) kadın, karnı burnunda. Sancıları tuttu ki, bebek doğuracak. Kadını tuttular da trenden attılar ki, trende doğum yapma da nerde istersen orada yap, attılar trenden. O kadının ahvali nasıl oldu bilmem sonra. Ben küçüktüm. Sağ kaldı mı? Öldü mü bilmiyorum.

Evden çıkarken kimse ki, yapışıyordu, "Çıkmayacağız, çıkmayacağız" diye bağırıyordu, elini koparıyorlardı, tekmeyi vurup atıyorlardı kapıya, "Haydi gidin.!" Okadar millet. Götürdüler. Sonra büyük bir tarla vardı boş tarla, yer, toprak. Oraya bıraktılar, bilmem bir hafta oradaydık o tarlada. Yağmur yağdı, neler oldu, hep oradaydık. Sonra ise büyük maşinler (arabalar) geldi, ona doldurdular bizi işte, getirdiler taa nerede ki, trenler kalkacak oraya getirdiler, orada trene bindirdiler yavrum.

Vermesin Allah ona ahireti, zaten vermez de... Ne kadar milleti ağlattı sen biliyor musun? Ne kadar millet kırıldı yolda. Ne kadar millet öldü. Ben küçüktüm, öyle adamlar ölüyordu ki, yolda o adamları şöyle sürüklüyip trenden atıyorlardı. Yaa. Ne kadar kadınlar öldü. Bitane kadın, siz de benim evlatlarım, ikicanlı (hamile) kadın, karnı burnunda. Sancıları tuttu ki, bebek doğuracak. Kadını tuttular da trenden attılar ki, trende doğum yapma da nerde istersen orada yap, attılar trenden.

Bindirdiler poyeze (trene) işte, getirdiler, geldik, geldik, geldik, bilmem ne kadar, bir ay poyezle yol geldik. Geldik işte getirdiler Kazakistan'a. Kazakistan'da da bizi Almata'ya koydular. Kimisini Almata'ya, kimisi Taşkent'e, kimisi Kırgızistan'a, hep böyle dağıttılar, herkesi her yere dağıttılar.

- Ailenizden de başka yerlere dağıtılanlar var mı?

- Ailemizden yok ama terefimiz (akrabalarımız) var. Taşkent'te vardı, Özbekistan'da vardı. Şu anda bilmiyorum sağlar mı, ölüler mi? Şimdi kim sağ kalırdı ki, hişkimse.

- Yani Ahıska'da bir arada yaşadığınız insanların hepsi şimdi orda burada?

- Bizi hep dağıttılar, hep dağıttılar. Benim babam, amcam adı Fedliydi, babamın adı Hamdiydi sonra diğer amcam ismi Kibardı. Babamın amcasının oğlu vardı ismi Rasuldü. Bunlar hep askerden döndüler. Hepsi yaralı, ayağı yaralı, yüreği yaralı, hep yaralı, çok yaşayamadılar, hepsi öldüler.

- Kimin için savaştılar? Rusya için savaştaydılar ama o Rusya sizi çoluk çocuk yollara döktü.

- Hitler ile, Germanya (Almanya) ile kavga

Bir ay yolculuk. Siz de benim evlatlarım. Ağlaşıyorduk ki, işağımız (çişimiz) geldi. Duruyorduk, ağlaşıyorduk. Kimisi şalvarına (pantolonuna) işiyordu, kimisi kaftanına (elbisesine). Ta istasyona varınca, gelip bizi götürüyorlardı çiş yaptırıp, yeniden geri getiriyorlardı. Aha, böyle birer çaşka (bardak) da çorba, şu kadar da ekmek veriyorlardı, onunla yaşıyorduk.

etmiyorlar mıydı? Bizi yollara urus (rus) değil gruzin (gürcü) döktü. Gürcü yaptı. Çıkardı hep attılar bizi yerimizden yurdumuzdan. Bir tek Türk kalmadı hep çıkardı attılar, hepsini. Naprimer (örneğin) bizi Kazakistan'a getirdiler, bazı akrabalarımız Özbekistan'daydı, Taşkent'teydi, Kırgızistan'daydı. Hep Türkleri hep, hep

- Siz Türk olduğunuz için mi oldu bunlar?

- Türk olduğumuz için ya ne? Gürcüler Türkü hazetmiyorlardı Türkü, istemiyorlardı. İstemediler.

- Sürgün sabahı hayvanlar ne yapıyordu? Neleriniz kaldı orada?

- Hep kaldı. Bizim herşeyimiz kaldı. O kadar bilirim koyunlarımız vardı ki, geliyordu o ki, koyunlar bağrışıyorlardı meee ... meeee, keçiler vardı, camışlar vardı, inekler vardı hem kaldı. Hep gürcülere kaldı. Çok vardı, ne kadar desen. Anam diyordu ki, boçkalarla (fıçılarla) yağ, peynir yaparmışlar. O kadar süt sağıyorlarmış. Hepsi kaldı öylece. Bizi bomboş çıkardılar.

- Siz çıkarken bağırıyormuydu hayvanlar?

- Bağrışıyordular. O camışlar, koyunlar ki, bağırıyordu o ses dumana çıkıyordu, öyle ses bağırıyordu, ya öyle bağrışıyorlardı.

- Hiç Türkiye tarafına bakıp bir yardım beklediniz mi?

- Onu bilmem ama çok Allah'a yalvarıyordular ki, "Ya Rabbim, sen bilirsin, sen Türk'e de merhamet ver de bize yardım etsin. Anam da dedem de. Namaz kılarken diyordular ki, "Ya Rabbi, Sen bizi Türk'e emanet ver, Ya Rabbim." deyip hep feryat edip sarılıp birbirine ağlıyordular. Türk'ü yakın bırakıyormuydu ki, gruzinler. Türk'ü haz etmiyordu gruzinler.

- Çocuktunuz, trendesiniz. Çok uzun bir süre ya. Bir ay yolculuk nasıl geçti? Ne yaptınız?

- Bir ay yolculuk. Siz de benim evlatlarım. Ağlaşıyorduk ki, işağımız (çişimiz) geldi. Duruyorduk, ağlaşıyorduk. Kimisi şalvarına (pantolonuna) işiyordu, kimisi kaftanına (elbisesine). Ta istasyona varınca, gelip bizi götürüyorlardı çiş yaptırıp, yeniden geri getiriyorlardı. Aha, böyle birer çaşka (bardak) da çorba, şu kadar da ekmek veriyorlardı, onunla yaşıyorduk. Ne kadar idaremiz (azığımız) peynirimiz, yağ, un, etmek (ekmek), her iş kaldı. Hiçbir şey alamadık hiç aldırmadılar da.

Kazaklar bize birer meşok (çuval) un verdiler, lazut (mısır) verdiler ki, ekin, işte o mısırı ektik büyüttük işte önümüzdeki yılı çok şükür karnımız da doydu, ekmeğimiz de oldu, kartopimizde (potataes) oldu, onlar tohum verdiler biz de ektik. Analarımız hep ekiyorlardı, çalışıyorlardı. İşte onunla yaşadık büyüdük.

Bir kaç yıldan sonra o kadar küçüktüm ki, götürdü şkolaya (okula) verdiler beni. Şkolada ilk

gittiğimizde beni almadılar ki, yaşı küçüktür. Sonra ertesi yıl gittim okula, okudum, çisti (temiz) rusça öğrendim. Rusça, kazakça okudum, küçüktüm ama temiz kazakça rusça konuşuyordum.

- Size bunları yaşatanları Allah'a şikayet etmek için ne dersin?

- Ben her zaman namazda diyorum ki, kim zulüm yaparsa Allah zulüm etsin ona. Zulüme düşsün onu. Niye? Ne lazım idi? Babalarımız, amcalarımız hepsi fronta (cepheye) askere gittiler, bizler kanayaklılar (kadınlar), ihtiyarlar, küçük çocuklar kaldık. Biz ne yapmştık onlara ki, bizi böyle yaptılar. Ne yapmıştık? Haa , Yaa, Sonra ben uje (artık) büyüdüm, evlendim, çocuklarım da vardı. Ben gittim orada kocamın akrabaları vardı, adı Nasir'di, hala orada Batum'da yaşıyor. Oraya misafirliğe gittik. Orada bir gürcü geldi bana, oyyy, boynuma sarılıyor. Bu Nasir ağaya dedim ki, bu ne millettir. Dedi ki, gürcüdür. Bunu öyle yürtekledim (ittim) ki. Dedim, öyle git yanımdan ki, ben gürcüleri haz etmiyorum (sevmem). Çabuk git burdan. Şimdi bile hazetmiyorum ben onları...

Bize ne gün verdiler ya, gözümün önüne geliyor. Nasıl analarımız, dedelerimiz, nenelerimiz nasıl feryat ediyorlardı? Yalın ayak kışın kapıya attılar bizi. Ya, öyle gün verdiler bize... İnsan hayvanlara öyle davranmazdı, nasıl ki, onlar bize yaptılar.

- Kuran okumasını biliyormusunuz?

Cevap: Yazısını okumasını bilmiyorum ama ezbere biliyorum. Besmele çekiyor...

İzecee nesrullahi vel feth... (... başlayan süreyi okuyor)

Vel asr innel insana lefi husr (... başlayan sureyi okuyor)

- Nasıl öğrendiniz? Kim öğretti?

- Dedem öğretti. Adı Kadirdi. O okumuştu. Kurani Kerimi de okuyordu. Bizi topluyordu okutuyordu. Okuyorum, biliyorum.

- Büyüdünüz, çocuklarınız oldu. Onlara da siz mi öğrettiniz? Kendi hikayelerinizi de anlatıyormusunuz evlatlarınıza?

- Ben öğretiyorum kaneşna (tabii ki). Ya kim öğretecek. Evlatlarıma anlatırken başımdan geçenleri, acılı taraflarını demiyorum, çocuklara acıyorum (yazuğuma geliyor). Büyük oğlum hepsini biliyor ki, bize ne gün verdiler, nasıl sürdüler.

- Çocuklarınıza acılarınızı anlatmadınız mı?

- Anlatmıyorum. Ben çok acılar çektim yetmedi mi ki, çocuklarıma da o zulmü vereyim.

- Kaderimiz, alın yazımız buydu diye hiç düşündünüz mü?

- Elbette. Kader buydu. Alnımıza Allahü Teala ne ki, yazmış o olur, oldu da. Şimdi gençlerimizin hepsi Türkiye'ye gitmek istiyor. Hepsi gidiyorlar. Burada onlar kalmıyorlar.

- Niye Türkiye'ye gidiyorlar?

- Diyorlar ki, orası daha iyidir, orada yaşayacağız. Orada Müslümanlık iyidir diyorlar. Biz ihtiyarladık gidemeyiz, gençlerimiz gitsin. Benim torunum İstanbul'da yaşıyor.

- Amerika'ya gidiyor bazıları?

- Nereye Amerika'ya gidiyorlar. Gitsinler Müslüman memleketine. Kimisi gidiyor. Çok gidiyorlar. Burada kalmak istemiyorlar. Biz ihtiyarız zaten ne yapalım. Bugün varız yarın yokuz.

Yaradan Allah Türkiye'mizi korusun. Binali olsun. Allahü Teale hiç zulüm vermesin. Namazda da diyorum ki, Ya Rabbim sen Türkiye'mizi koru. Türkiye'mizin sözü keskin olsun. Allahu Teale hayırlı işlere tebdil etsin. Yaradan Allah Müslümanlığını ebedi kılsın. Ya Rabbim, sen Türkiye'mizi kavga ettirme, yolunu izini açık eyle, kötü gün gösterme, (salavat okuyor)

Dua ediyor... ■

Zeycan Kuşiyeva
UKRAİNA

1 Ocak 1925 yılı Doğumlu yaşayan sürgün tanığımız Zeycan Kuşıyeva ile 2005 yılında Elena Malinovskaya tarafından yapılan söyleşi.

- Kendinizden bahseder misiniz lütfen? Nerede doğdunuz, nerede yaşadınız?

- Köyümüzün adı Tsise idi. Annemi hatırlamıyorum. Babam savaşa gitti ve geri dönmedi. Üvey annem evlendi ve küçük kardeşimi yanında götürdü, ben ise yalnız kaldım. O zaman ben on iki yaşındaydım. Bana amcalarım baktı. Bir ay birinde bir ay diğerinde kalıyordum.

Bir amcamın beş çocuğu vardı, onun eşi tifo hastalığından hayatını kaybetti. O zamanlarda ben büyümüştüm artık. Çocuklar ve ev işleri bana kaldı. Sonra bizi Özbekistan'a götürdüler. Ben amcamla birlikte geldim. Bizi göndermeden önce, askerler bütün erkekleri köy idaresi topladılar ve bütün gece orada tuttulur. Ancak sabah ailelerinin yanına döndüler. Askerler geldiler ve bize "Давай, давай (Hadi, hadi)" diyerek hazırlanmamızı söylediler". Biz rusça bilmiyorduk ve ne söylediklerini hiç anlayamıyorduk. Meğer, mısırı göstererek yola alabileceğimiz kadar çok erzak almamızı,koyunları kesip yanımıza et almamızı söylüyorlarmış. Biz ise hiç birşey anlamdık. Amcam geldi. Bir kaç bir şey yanımıza aldık yola, ama evde olan ve kışlık hazırladığımız her şeyi bıraktık. Özbekistan'a boş ellerimiz ile geldik.

- Yolculuğu hatırlıyor musunuz?

- Evet, ben o zaman on sekiz yaşındaydım. Yolculuk uzundu. Bizim gittiğimiz vagonda yedi aile vardı. Diğer vagonlarda hayatını kaybedenler olduğunu biliyorum, ama bizim vagonda kimse hayatını kaybetmedi, herkes gideceğimiz yere vardı. Tren durdugunda, be ve şuanda Astrahan'da yaşayan Ruhiye ile beraber vagona su taşırdık. Başka iki erkek istasyonlarda ekmek alıp getirirlerdi vagona. Gideceğimiz yere ölmeden varmamız için azar azar erzak verirlerdi bize. Ama insanlar yine de hayatlarını kaybediyordu. Ölüleri ne yapardılar, nerede defnediyorlardı bilmiyorum.

Ruhiye ile bir istasyonda az kalsın treni kaçırıyorduk. Kovaları bırakarak trene doğru koştuk ve son anda yetiştik.

Bizi Çığırık istasyonuna getirdiler, sonra arabalar ile Toy-Tepe'ye götürdüler. Eşyalarımız ile birlikte Pazar meydanına bıraktılar ve biz orada bir ya da iki gece geçirdik. Daha sonra bir kolhoza beş aile, diğerine on aile olarak kolhozlara dağıtmaya başladılar. Oralarda yerlilerin arasına yerleştiriyorlardı. Bir evde iki odası olanın birini bize veriyorlardı. Getirdiğimiz erzaklarıda azar azar tüketiyorduk. Zar zor kışı geçirdik. Yazın kolhozda

çalışmaya başladık. Yakında geri Vatanımıza döneceğiz diye kendi tarlalarımızı ekmedik.Bu sebepten kış geldiğinde yiyecek hiç birşeyimiz yoktu. Ama köyde yaşayan Özbekler, Ruslar bize yardım ediyorlardı. Kimin elinden ne geliyorsa veriyordu. Geldiğimizden hemen sonra kolhozda pamuk tarlasında çalışmaya başladık. Daha sonra bize tarla olarak verilen topraklara tahıl, arpa, mısır, pirinç ekmeye başladık. Böylece yavaş yavaş yerleşmiş olduk.

-Sonra ne oldu? Nasıl evlendiniz?

- İki yıl boyunca amcamın ailesi ile yaşadım, sonra Uçhoz köyü'ne gelin gittim. Eşimle hiç tanışmıyorduk. Akrabalardan birisi onun ailesine benim için iyi bir kız var, onu gelin olarak alabilirsiniz, demiş. Amcamın yanına beni istemeye gelmişler, amcamda razı olmuş. Yengemle diğer amcamın yaşadığı Karasu köyüne gittik. Beni yengemle birlikte oradan gelip at arabası ile yeni aileme götürdüler, hiç bir adetimizi yerine getirmemişlerdi, yüzümü de açmadılar sadece komşuları akşam yemeği için çağırmışlardı. Bir ay sonra eşimle birlikte Karasu muhtarlığına gittik ve resmi nikahımız kıyıldı. Ben onbir çocuk annesiyim, bunlardan beşi öldü, altısını ise büyüttüm, Allaha şükürler olsun ki hepsi sağ salim yaşıyorlar. Çocuklarım çok küçükken on beş günlük, bir buçuk aylık, bir yaşında, iki yaşındayken ölüyorlardi. Hastalanıyordular hastaneye yetiştirene kadar hayatını kaybediyorlardı. O zamanlarda tarlada kesin yapılması gereken belli bir norm verilirdi. Bir çocuğumu, günlük normu bitirdikten sonra eve gelip öyle doğurdum. Büyük kızım Şatorat'i doğurduktan 40 gün sonra işe çıktım. Çocuklara kayınvalidem bakıyordu, ben ise arada işten gelip emziriyordum sonra yine işe gidiyordum. Evet, biz çalışıyorduk, emekliliğimizi kazanmamız gerekiyordu. Çok çocuk doğurmama rağmen işimi bırakmadım.

- Komşularınız kimdi, kimler yaşıyordu köyde?

- Önceleri bizim köyde çok fazla Koreliler vardı, Türklerden daha çoktular. Beraber çalışırdık. Koreliler çok iyi ve eğitimli insanlardır. Muhasebeci ve ekibbaşı olarak çalışıyorlardı. Adil ve dürüst insanlar. Onlardan hiç kötülük görmedik biz. Daha sonra Koreliler izin verildiğinde şehirlere ve ilçe merkezlerine yavaş yavaş taşınmaya başladılar. Bizim köye ise akrabalarının ve tanıdıklarının yanına Türkler taşınmaya başladı. Sonrasında Türk köyü oldu. Ama Korelileri hep iyi hatırlarız. Çocuklar küçük oldukları dönemde eğer ki ekibbaşı bir Koreli ise her zaman emzirmek için eve gitmeye izin veriyordu. Onlar kanunları biliyorlardı ve

ben o zaman on sekiz yaşındaydım. Yolculuk uzundu. Bizim gittiğimiz vagonda yedi aile vardı. Diğer vagonlarda hayatını kaybedenler olduğunu biliyorum, ama bizim vagonda kimse hayatını kaybetmedi, herkes gideceğimiz yere vardı. Tren durdugunda, be ve şuanda Astrahan'da yaşayan Ruhiye ile beraber vagona su taşırdık. Başka iki erkek istasyonlarda ekmek alıp getirirlerdi vagona. Gideceğimiz yere ölmeden varmamız için azar azar erzak verirlerdi bize. Ama insanlar yine de hayatlarını kaybediyordu. Ölüleri ne yapardılar, nerede defnediyorlardı bilmiyorum.

Eski zamanlarda kolhozların kurulmadığı dönemde bütün yaz aylarına sığırları yaylaya götürüyordular. Ve onların otlaması için erkeklerde gidiyordu,bir hafta bir ailenin erkeği, bir hafta diğer ailenin erkeği giderdi. Eğer ki o zamanlarda ailede yetişkin erkek yoksa bu ailenin yerine bir haftalık komşularından ya da akrabalarından birisi gidiyordu.

kanuna göre hareket ederlerdi. Daha sonra köyde kreş açıldı, gerçi bizim evden uzaktı ama yinede daha kolaylaştı. Beni çocuklara bakıcı olarak kreşe transfer ettiler, orada 10 sene kadar çalıştım. Koyde ki okul büyüktü. Sonra daha iyisini inşaa ettiler. Bizim çocuklarımızın hepsi okudular. Kızlarımın hepsi 10. sınıf bitirdiler, büyük oğlum Angren'de Pedagojik Üniversitesi'nde okudu, küçük oğlum teknik iletişim meslek okulunu bitirdi. Kızlarımız imkansızlığımızdan dolayı okula devam edemediler, altı çocuk bakmak kolay değildi. Ama yinede yaşam kolaylaşmıştı.

- Gürcistan'dan daha kolaymıydı?

- Gürçistan'da erkekleri savaşa götürdükleri dönemde zordu. Köyde kadınlar, çocuklar ve yaşlılar kalmıştı. Biçmek, dövmek, istiflemek gibi bütün erkek işini kadınlar yapmak zorunda kaldılar. Bir yaşlı dedemiz başucumuzda durup bize nasıl daha iyi yapacağımızı anlatıyordu,yönlendiriyordu. Açlık vardı. Köyde erkekler kalmamıştı, onlarsız da her şeyi yapmak zor geliyordu. Topladığımız hasatın neredeyse hepsini vergi olarak veriyorduk. Ambarlar boştu. Evinde erkeği olan aileler için daha kolaydı, ama erkeksiz kalanlar mısırsız koçanı yemek zorunda kalanlar oluyordu. Açlıktan herşeyi yiyorlardı, ot bile yiyorduk. Şimdi iyi yaşıyoruz, o zaman ne kadar zor yaşadığımızı tahmin bile edemezsiniz. Bir misafir gece kaldığında, nerede yatıracağımızı, üzerine örtmek için ne vereceğimizi düşünürdük. Gürcistan'da gerçi meyveler çok vardı hem de çok lezzetliydi. Yaz aylarında çok yerdik, kışlık hazırlardık kuruturduk, pestil yapardık. Dedelerimizden kalma meyve bağlarımız çok büyüktü. Ağaçlar uzun süre boyunca meyve getirirdi, şimdi ki gibi çabuk kurumazdı. Ahırlarda inekler ve koyun beslerdik. Onlar açlıktan kurtarırdı. Süt, yağ kendimizin olurdu, fazla olanını satardık ve bu parayla giysiler, tuz, sabun, gazyağı gibi diğer ihtiyacları alırdık. Batuma kadar gidip satardık.

Ama bunların hepsi savaşa kadardı. Ben o zaman gençtim, çok şeyi de hatırlamıyorum. Köyde ki düğünü hatırlıyorum. Evde yapılırdı. Bahçede sofralar kurulmazdı. Erkekler genelde komşuda otururlardı, kadınlar ise gelin getirilen evde olurdu. Müzisyenler müzik çalardı, bir kaç kadın ise gelinin önünde oynardı. Erkekler bahçede oynardı, ama kadınlar evde kalırlardı dışarıya çıkmazdılar. Şimdiki gibi kadınlar ile erkekler bir arada oynamıyorlardı.

Gençler dağlara çıkardı ve orada eğlence düzenleyerek dans ederdiler. Ama onlarda ayrı ayrı toplanırlardı. Kızlar bir yerde erkekler başka bir yerde. Kızlarla sadece müzik çalanlar olurdu. Düğüne ya fasulye yemeği ya da sütlü çorba pişirirlerdi. Birde pilav pişiriyorlardı. Ama pirinç çok pahalı olduğu için çok nadır olurdu , özel buğdaydan olanı daha sık yaparlardı.

Eski zamanlarda kolhozların kurulmadığı dönemde bütün yaz aylarına sığırları yaylaya götürüyordular. Ve onların otlaması için erkeklerde gidiyordu,bir hafta bir ailenin erkeği, bir hafta diğer ailenin erkeği giderdi. Eğer ki o zamanlarda ailede yetişkin erkek yoksa bu ailenin yerine bir haftalık komşularından ya da akrabalarından birisi gidiyordu. Erkekler inekleri otlamaya götürürdü yaşlı kadınlar işe sağardi, kaymağını alırdı o zamanda kaymak ayırıcı makinalar olmadığı için her şeyi kendi elleri ile yapıyordular. Tere yağı, beyaz peynir, çokelek, çeçil peyniri yapıyorlardı. Onların hepsini tuzlayıp kış için bir fıçıya doldururlardı, fazla olanları da satabiliyorlardı. Ama bunların hepsi kolhozlar kurulmadan önceydi. Kolhozlar kurulduğu zaman sığırları yaylalara götürmeyi yasakladılar. Sınır bizim köye uzak değildi. Sınır noktaları koydular ve yaylaya gidilemiyordu. Sığırların otlaması için köyümüz yanında ki meralara, ormana götürmeye başladılar. Köyün etrafında orman vardı. Ekebileceğimiz topraklarımız çok azdı , her taraf taştı.

Genellikle hayvancılık yaparak geçiniyorduk.

- Siz eğitim aldınız mı?

- Okulda sadece bir sene okudum. Yetim büyüdüm. Çalışmam gerekiyordu. Bir sene içinde bir kaç şey öğrendim. Sonra ise alfabeyi değiştirdiler. Ve yeniden başlamak gerekiyordu. Ama o zaman benim buna ayıracak zamanım yoktu. Daha sonra Özbekistan'a geldikten sonra bana okumam için teklif ettiler. Ama ben artık çok büyüktüm. Başka bir dil, başka bir alfabe öğrenmek çok zordu. Bunun için bende okumadım. Yetim yetimdir.

- Sizin akrabalarınız nerede yaşıyor?

- Babamız bir olan kardeşim Özbekistan'da başka bir köye yerleştirildi, daha sonra herkes dağılmaya başladığında o ailesiyle birlikte Azerbaycan'a gitti, ardındanda Krasnodar'a. Orada da vefat etti. Onun üç çocuğu şuan orada yaşıyor. Kendileri müzisyenler, düğünlerde çalıyorlar. Biz ise Özbekistan›da başlamış olan çatışmalar sonrasında Ukrayna›ya geldik. İki oğlum aileleriyle birlikte buraya geldiler ve bende onlarla beraber geldimiş oldum. İki kızımda aileleriyle Ukrayna'da yaşıyorlar, birisi bizim köyde diğeri yakınımızda, Herson bölgesinde. Bir kızım ise önce Azerbaycan'a gitti , daha sonra ise geri Taşkent'e döndü. Bir kızım Osetya Mozdok'ta yaşıyor. Biz şimdilik burada yaşıyoruz. İleride ne olacağını Allah bilir. 45 yıl Özbekistan'da yaşadık oradan bizi sürdüler. Nerede yaşarsakta bizim Vatanımız değil, her yerden kovabilirler. Yine hep birlikte Vatanımızda toplanmamız için Allah yardımcımız olsun.

- Peki, burada nasıl yaşıyorsunuz?

- Burada yaşadığımıza dair hiç kötü birşey söyleyemeyiz. Bize iyi davranıyorlar. Herşeyimiz var aç değiliz giyecek kıyafetlerimiz ayakkabılarımız var. Bir şey kötü o da bütün akrabalarımızın her tarafa dağılması.Birbirimizden uzakta yaşıyoruz ve özlüyoruz. Ne düğünlerene de cenazelere her zaman gidebiliyoruz. Keşke Vatanımıza dönüp bir arada toplanmamıza izin verseler.

O kadar çok şey yaşandı ki.Özbekistan'a geldiğimizde ilk zamanlarda ne kadar zor olduğunu hatırlıyorum. Yaşam için savaşıyorduk. Kız arkadaşımla odun ollmadığı için kamış toplardık sırtımızda Kirov'dan Toy-Tepeye götürürdük. Orada satardık ve 300 gram un alır sevinirdik. Eve gelirdim aldığım unu ot ile kaıştırarak amcamın çocuklarıa çorba pişirirdim. Böyle kamışları bütün kış pazara taşırdım. Bir rus kadınını beni farketmiş ve tanıştık. Onun kocası sinema operatörüydü. Bu kadın bana dedi ki, kamışları pazara taşıma direk bizim eve getir.Bir bağ getirirdim o ise bana yarım ekmek ve 3 ruble para verirdi. Bende bu 3 ruble para ile 300 gram un alırdım. Eve geldiğimde amcamın çocukları(kardeşlerim) beni bekliyor oluyordu. Boyle yaşardık işte. Ot ta yerdik hamurda. Bir kış savhoz tarlasında toplanmamış şeker pancarı kalmıştı.Ve bize ev için onu toplaya izin verdiler. Tarla çok uzaktı. Giderdik oraya buz tutmuş tarladan toplardık ve çuvallar ile sırtımızda taşıyarak getirip çorba pişirip yerdik. Bu çuval bittiğinde yine giderdik. O pancar bizi açlıktan kurtarmıştı. Onun sayesinde biz kışı geçirdik. Baharın ise tarlala ekilmeye başladı. Tohum yoktu. Bize ekmek için tohumları köyde yaşayan Ruslar veriyordu. Bize diyorlardı ki ekin tarlaları ki kışın aç kalmayın. Evlendiğim sene ben 1,5 dönüm buğday ektım. Son bahar geldiğinde kolhoz reisi(rustu), Zeycan gelsin buğdayını biçsin dedi. Bana onun sözlerini ilettiler. Eşimin bir akrabasını yardımcı olarak aldım ve araba ile geldik. Buğdayı biçtik ve dövdük. Altı çuval çıktı. Evlendiğim Uçhoz köyüne getirdik. Kışın bu buğdayın ekmeğini yiyerek geçirdik. Amcamla yaşadığım Kirov kolhoz reisi çok iyi birisiydi, eskiden İkinci Dünya Savaşı gazısıydi . Onun eşi bizim insanlara çok yardım etti. Onun fırınında ekmek pişirirdik, onların hamamında yıkanırdık. Her şeyde yardımcı olurdu, bizim için üzülüyordu. Bizim yaşadığımız zorlukları, torunlarımız yaşamasın. ■

Zufliya Mürselova
AMERİKA

Amerika'da yaşamını sürdürmekte olan Zülfiya Mürselova 31 Ocak 1928 yılında Gürcistan'a bağlı Ahıska bölgesinin Smada köyünde doğdu. 16 yaşında doğup büyüdüğü vatanında koparılan Zulfiya Mürselova, Stalin zulmünden nasibini alan binlerce Ahıskalı Türk'ten sadece biridir. Kendisi ile Türk Birliği Dergisi için dünden bugüne ve geleceğe dönük düşüncelerine kadar geçtiği hayat hikayesini konuştuk.

- Öncelikle kendinizden bahsedermisiniz?

- Babamın adı Mürsel, annemin ismi Maral. Amcam Mahaddin, dedem Turan, dayısı Haşim. Ailede 4 kız 1 erkek olmakla beş kardeştik. En büyük kız kardeşim Hoşi, ben Zulfiya, Bilor, Nari ve erkek kardeşim Ramiz Mürselov.

- Sürgünden önce nasıldı yaşantınız? Sürgün nasıl yaşandı? Haberiniz varmıydı?

- Sürgünden önce iyi yaşıyorduk. Yaylaya giderdik. Orada hayvanlarımızla ilgilenirdik. İnek, koyun, keçi besler, günümüzü geçirirdik. Kimseye muhtaç değildik. Hem geçimimiz hem de huzurumuz yerindeydi. Fakat bu yaşantımızı Stalin bize çok gördü. Vatanımızda rahat şekilde yaşamaya izin vermedi. Sürgünden bir kaç ay önce köyümüze askerler geldiler. Biz zannettik ki, bizi korumaya geldiler. O zaman II Dünya Savaşı devam ediyordu. Hiç şüphelenmedik bile. Meğer o askerler bizi listeye almak ve sürgüne hazırlık yapmak için gelmişler de haberimiz yokmuş. Bir gece kapıya dayandılar ki, sizi sürgün edeceğiz. Ne yapalım ne edelim bilemedik. Sahip olduğumuz herşeyi geride yadlara bırakarak vatanımızı, yıllarca yaşadığımız evimizi, hayvanlarımızı bırakarak çıktık, yanımıza bile birşeyler almaya izin vermediler. Hiçbir şeyden haberimiz yoktu. Bizi evlerden çıkarıp Sudabekir arabalara doldurdular. Ardından trene binmek için önceden ayarlanmış toplanma yerine getirdiler. 12 aileyi bir vagona doldurdular. Vagonlar hepsi yük vagonlarıydı. Kim ulaştıra bildiyse onlar ekmek, un ve başka yolluk dediğimiz yiyecek almıştı. Yolda soğuktan, açlıktan, hastalıktan çok insanımız hayatını kaybetti. Yol boyunca askerler bize ölmeyelim diye çorba ve kuru ekmek yeriyorlardı. Biz de önce ihtiyarlara ardından çocuklara sonra da kendimiz yiyorduk. Ölmemek için yedik, çok zulüm gördük. Belki bizim orda yediklerimizi hayvanlara verseydiniz yemezlerdi.

- Vagonda ölenleri ne yapıyorlardı?

Vagonda ölenleri ne yapacaklar? Askerler gelip ayaklarından sürükleyip vagondan indiriyorlardı. Yer buz olduğu için gömmek ve ya defin etmek için durum müsait değildi. Dolayısıyla karın üstüne öylece bırakıyorlardı, eğer zamanımız oluryorduysa üzerini karla örtüyorduk. Büyüklerimiz yapıyordu bu işleri. Öylece binlerle insanımız o çöllerde hayatını kaybetti, cenazeleri kurda kuşa yem oldu. Onların ne bir baş taşı ne de bir mezarları var. Bize açık bir şekilde soykırım yapıldı. Bizim yaşadıklarımızı Allah hiçbir kuluna yaşatmasın.

- Gittiğiniz yerlerde sizi nasıl karşıladılar?

Biz Özbekistan'da indir trenden. Hava soğuk, nereye gideceğimizi bilemiyoruz. Anlatmakta zorlandığım bir kareydi. Bizi özbek kardeşlerimiz evlerine götürdüler. Evlerini bizimle paylaştılar. O zor dönemimizde bize çok yardımcı oldular. Allah onlardan razı olsun. İlk yıllarda çok zorluklar çektik. Fakat aradan bir kaç yıl geştikten sonra toparlanmaya başladık. Kolhozda çalıştık ve evler yaptık. Kendi evlerimiz olduktan sonra, özbeklerin evlerinden çıktık. Sıkıyönetim rejiminde bir yerden

başka yere gidemiyorduk. İzin vermiyorlardı. İmza attırıyorlardı orada olduğunu belirtmek için. İzinsiz gidenleri tutukluyorlardı. Stalin ölene kadar öyle yaşadık. Stalin öldükten sonra rahat nefes aldık. Ama o yılllarda çok zorluklar geçtik. Akrabalarımıza, eşe dosta hasret kaldık.

- Sonra neler oldu?

- Daha sonra 1989 yılında yeniden bir sürgün yaşamak zorunda kaldık. Sebebini hala anlamakta güçlük çektiğimiz Fergana olayları sonrası milletimiz Özbekistan'dan Rusya ve diğer ülkelere göç etmeye başladı. Biz de ailemiz ile birlikte Rusya'nın Krosnadar vilayetine gittik. Biz Ahıskalılar çok zulümler yaşamış bir milletiz. 1944 yılında öz doğma vatanımızdan sürgün edilmemiz yetmiyor gibi, bizi 1989'da yeniden yerleştiğimiz, yurt saldığımız Özbekistan'dan sürgün ettiler. Bütün bunların sorumluları yukarda, üst gprevde bulunanlardı. Ahıskalı Türkler ile özbekler arasında hiçbir sorun yoktu. Suni sorunlar yarattılar ve bizi bir birimize düşman ettiler.

- Rusya'da neler yaşadınız? Yaşantınız nasıldı?

- Krosnadar'a, Nijne Bakankaya geldik. Tam da o belalardan kurtulduk diyerek hayatımızı sıfırdan kurmaya başladık. Yıllarca çalıştık, çabaladık fakat sonunda yine de olmadı. Bizler Türk olduğumuz için orası da bize yurt olmadı malesef. Bizim milletimiz emekçi millettir. Orada en zor işlerde bizimkiler çalıştı. Neden? Çünkü ailesini kimseye muhtaş etmek istemiyordular. Türlü zorluklarla yaşadık fakat bize ne vatandaşlık verdiler ne de ikamet izni. 15 yıl orada yaşadıktan sonra artık bıktık. Çünkü belgelerimiz olmadığı için bizleri cezalandırmaya başladılar. Hem kendileri bize evrak vermiyordu hem de tırnağımızla kazanıdıklarımızı ceza yazma yöntemiyle geri almaya çalışıyorlardı. Bu artık bizim için adaletin bittiği anlamına geliyordu. Bir kaç Uluslararası kurum ve kuruluşlara başvurara durumumuzu anlatmaya çalışıyorlardı.

- Amerika'ya nasıl geldiniz?

Rusya'da 15 yıl yaşadıktan sonra ordaki zor durumdan bizi Amerika kurtardı. Amerikan devletinin desteği ve organizesi ile buraya geldik. Şu anda Dayton, Ohio'da Ahıska milleitmizin en fazla olduğu bölgede yaşamımı sürdürmekteyim. Komşularım hep Ahıskalı Türklerdir. Burada yaşantımız oldukça güzel. Gurbet eldeyiz. Keşke akrabalarımız ile hep birarada olsaydık. Biz Ahıskalı Türkler dünyanın farklı ülkelerinde, bölgelerde yaşasak bile Türklüğümüzü, milli kimliğimizi, kültürümüzü, örf adetlerimizi hiçbir zaman kaybetmedik. Türkiye'yi de her zaman vatanımız olarak görüyoruz. Kısmet olursa gitmek isterim.

- Son olarak okurlarımıza neler söylemek istersiniz?

- Sizin aracılığınız ile tüm dünyadaki Ahıskalı Türk milletimize selamlarımı gönderiyorum. Her birine mutlu, huzurlu, sağlıklı bir ömür diliyorum. Onlardan tek dileğim kim olduklarını, nereden geldiklerini, nereye gideceklerini unutmasınlar. Evlatlarını eğitimli, vizyon sahibi bireyler olarak yetiştirsinler. Çünkü bizim milletimizin geleceği o gençlerin ellerinde olacaktır. Biz bugün varız, yarın yokuz. Biz elimizden geldiği kadar yaşadıklarımızı gelecek nesillere aktarmaya çalışıyoruz. Bu yolda Allah her birimizin yar ve yardımcısı olsun. Size de Ahıskalı Türkleri sesi olduğunuz için çok teşekkür ediyorum. Allaha emanet olun!

- Çok teşekkür ederiz. ■

Bedel Nazirov
GÜRCİSTAN

Bedel Nazirov: "Biz çok zulümler gördük. Evimizden, vatanımızdan koparıldık, ölüme gönderildik. Fakat onların bir hesabı varsa Allah'ın da bir hesabı vardı. Ölmedik, dimdik ayaktayız, vatanıma sahip çıktım, vatanımda yaşıyorum. Bizim Ahıskalı Türk milletimiz çok çalışkan bir millet. Nerede olursa olsun çalışıyor, hayatta kalıyor ve kalmaya da devam edecektir."

Vatan Ahıska'dan sürgün edilen nice büyüklerimize vatan diye diye öldüler. Zamanında vatan Ahıska'ya dönmeye izin verilmediği için vatana hasret gittiler. Şükürler olsun ki, artık vatanımızı rahat bir şekilde ziyaret edebiliyor, hatta ev sahibi olarak yaşaya biliyoruz. "Ben vatanımdan uzak kalamam, yeter artık bu sıla." diyen Ahıskalı Türk Bedel Nazirov, Azerbaycan'dan göç ederek Ahıska'ya yerleşti. Kendisi ile "Türk Birliği" dergisi için Ahıska'daki Tavarni kasabasındaki evinde görüşerek, sürgün anılarını dinledik...

- Bedel dede, bize bu sürgün nasıl oldu onu anlatırmısınız?

- Hero'da, amcam da hastalamış, yaşlı adam, onu söyledi de. Dediler ki, Halil hoca dede hastaymış, yatıyormuş, topraklar yakın, giderken görem geleyim. Geldim de, gelsem ki, döşeğin içinde oturmuş kitap okuyordu. Oturduk, görüştük, eve gelecektim, kalktım ki, gelem de, dedi ki, otur, bu kitapda bunu yazmışlar, bunu sana diyeyim de, aldı kitabı dedi ki, buraya baksana, bizi buradan kaldıracaklar, 4 ilçeyi, bu kitapdadır, uzak yere sürecekler, oranın milleti bizden möhkem müslümandır. O vakit Stalin'di, Stalin olmasa başkası da olsa olacağını hiç kimse geri getiremezdi. Sürülürken, 8 yaşındaydım ben, buraya getirdiler, 2 gün kaldık, buradan da sürdüler Orta Asya'ya, amma gittik ki, hükümet bize destek oldu. Vatanımızda bıraktığımızın karşılığı olmasa da hayvan verdi, tahıl, yiyecek verdi. Milletimizi parçaladılar Özbekistan'a, Kazakistan'a, Kırğızıstan'a. 10 yıl, taa kendimize gelene kadar baktı hükümet orada da bize. Ondan sonra herkes kalktı istediği yere gitti, hükümet birşey demedi.

- Siz Özbekistan'dan nereye gittiniz?

- Biz ailemiz ile birlikte Azerbaycan'a gittik. Azerbaycan'a gitmemizin de nedeni vatanımıza yakın olmaktı. Hem de Azerbaycan ile bizim dilimiz, dinimiz, örf adetlerimiz aynıydı. Azerbaycan da

bize sahip çıktı. 1944 yılında yaşadığımız sürgünü 1989 yılında Fergana olayları zamanı yaşadık. 1989 yılında Ahıskalı Türk milletimiz ikinci bir sürgün yaşadı.

- Ne mutlu size vatanınızda yaşıyorsunuz?

- Evet, Allah'a çok şükürler olsun ki, vatanıma kavuşturdu beni. 10 yıldan uzun bir süredir vatanımda yaşıyorum. Azerbaycan'dan buraya geldik. Hala yaşıyoruz, vatandan sürülenler öldü gitti bir şekilde, indi sürülmemiş, çocuk olanlar büyüdü, gelmiyorlar vatana, yoksa diyor, diyor gelin, bu toprak seninle benim, biz koruyalım, başka milletin ne işi var burada? Sovyet vakti gibi Kolhoz yok, herkes işine gidiyor, başka birşey yok yani.

- Neden yaşandı bunca zulüm, bunca keder. Sebebi neydi sürgünümüzün?

- Biz çok zulümler gördük. Evimizden, vatanımızdan koparıldık, ölüme gönderildik. Fakat onların bir hesabı varsa Allah'ın da bir hesabı vardı. Ölmedik, dimdik ayaktayız, vatanıma sahip çıktım, vatanımda yaşıyorum. Bizim Ahıskalı Türk milletimiz çok çalışkan bir millet. Nerede olursa olsun çalışıyor, hayatta kalıyor ve kalmaya da devam edecektir. Kazakistandakiler Kazakistan'da yine de yaşıyorlar, Azerbaycan'da da öyle, Özbekistan'da da iyi yaşadık.

Gürcüstan'da, merkezi komite olanda, toplantıda demiştir Tiflis'te, Adıgün ilçesinin milleti Gürcüstan'ı papatesle bakıyordu, Gürcüstan'ı patatesle bakıyordu, Gürcü milleti çalışkan değil. 1 ilçe 1 cumhuriyyete bakıyordu. Şimdi oradan sürgün olduk, 1 ilçenin patatesini devlet üretemiyor diyor, arkamızca ağlıyorlar. Bu güne kadar ihtiyarlar bizi konuşuyordular, bu güne kadar biz kardeştik, sizi neden sürdüler biz anlamadık, Allah'tan gelen iş, iyi yaşadık, diyorum ya, oraya ki, sürüldük, hükümet her ay bize imza attıyordu, bizi koruyordu ki, yerli millet bize düşmanlık yapmasın, komendant geliyordu imza attıtrıyordu ki kim var kim yok. Yoksa, neden yok? Hükümet arıyordu, çok bakıyordu bize. 1956 yılında izin verilenden sonra, ondan sonra herkes beraber olduk, yaşadık, Kolhozçu, öğretmen yaşadık geldik Azerbaycana, Azerbaycandan da geldik Vatanımıza. Kucaklıyor, vallah geliyor öyle bakıyor ki, bize gürcüler. O vakit komunist partisi müslümana iyi bakmıyordu. O vakit gitti, battı. Hemin Rustur da, hemin Gürcüdür, namaza neden gitmiyorsun diyorlar, bazıları var, burada komşular var, git senin dinini tut, bende kendi dilimizi, amma kan bir, millet biriz diyor. Bakıyorlar Allaha şükür.

- Neden bizi sürdüler de gürcülere dokunmadılar?

- Ona gürcünün kendisi de şaşırıyor. Hoca kitapda okuyor ki, böyledir, neden böyle ben bilmem. Kırım Rusya'daydı, Ukrayna'daydı. Neden Kırımı sürdü de kalanlarına dokunmadı. Bizi Türk olduğumuz için sürdüler vatanımızdan. Biz Türk'üz, Türk oğluyuz. ■

Entelli Mehrali Ağaliyev
ÖZBEKİSTAN

1944 yılının soğuk 14 Kasım günü vatanından koparılan on binlerle Ahıskalı Türk'ten sadece biridir Entelli Mehrali dedemiz. 1 saat içerisinde, yanlarına hiçbirşey alamadan zorla yük vagonlarına bindirilerek, belirsizliğe sürgün edilen, ölüme gönderilen Ahıskalıdan biridir. Mehrali dede, 75 yıl önce sürgün edildiği, çocuk iken bastığı toprağa bir daha basmak, içtiği sudan bir daha içmek, havasını, belki bir daha gelemem düşüncesiyle doyasıya ciğerlerine çekmek için Özbekistan'dan Ahıska'ya gelerek 75 yıllık hasreti giderdi. Kendisi ile Gürcistan'a bağlı Ahıska'da biraraya gelerek "Türk Birliği" dergisi için 75 yıllık vatan hasretini, özlemini, sürgün anılarını dinledik.

- Öncelikle kendinizden bahsedermisiniz?

- Ben Ağalıyev Mehrali Eflatun oğlu. Aşağı Entel köyündenim. Kasım ayında, 1940 yılında doğdum. 14 Kasımda, sabah erkenden askerler gelip bizi evimizin yanında bir yer vardı, oraya topladılar, 1 saat vakit verdiler, 1 saata evden hiçbirşey almayın,

1 ay sonra geleceksiniz, bize öyle dediler. Ondan sonra, Sudobekr arabaları gelip, bizi oradan alıp, istasyona getirip vagonlara, vagonlar 2 katdı. Yük vagonları 2 kattandı, köydeki insanları onlar yerleştirdi. Evden hiçbirşeyler alamadık. Malımız mülkümüz hepsi evde kaldı. Yiyecek birşeyleri bile aldırmadılar. Oradan vagonlara bindik, 1 aydan çok yol gezdik, vagonda tualet yoktu. Tualet ihtiyacı olanlar, vagondan inip hacetimizi yapıyorduk. Vagonun altına gidip hacet edende, vagon kalkıp gidende, benim 15 yaşındaki kardeşim elimden çekip çıkarıp aldı vagona. Sonra vagondan giden yollarımızdan, ölüler vardı, ölülerden alıp toplayıp götürüyordu. Gömüyormuydular, bırakıyormuydular ondan haberimiz yok. Bir aydan çok yol gittik. Benim teyzemin oğlu vardı, Binali diye. O kendi eşalondan kalmıştı. Gelip bizim eşalonda bizi, babamı, annemi tanıyıp bizim vagona çıktı. Geldik, biz, Taşkent vilayet, Sırdarya ilçesi, Velikiy Alekseyevskiy istasyonuna getirip döktüler bizi. Oradan, kolhozdan, at araba, öküz arabasıyla, köylere bölüp dağıttılar. Onda bizi çok iyi karşıladılar. Gittiğimiz yerde Özbekler evlerine yerleştirdiler. Lakin bir birşey vardı, devlet adından, onlara öyle demiştiler ki, bunlara dokunmayın ki, bunlar adam yiyen millettir. Lakin gidip yaşadık, bize öyle kötü bakıyordular ki ireli, sonra yavaş-yavaş yaşadık orada. Sonra ben, okudum, 10'cu sınıfı bitirdim, ondan sonra Taşkent Devlet Medinstitutuna girip universiteyi bitirdim. 1964 yılında, Leningraddaki PVO da hizmet yaptım, oradan gelip, universiteyi devam ettim. 35 yıl öğretmenlik yaptım. Sonra emekli oldukdan sonra, kalktık Taşkent'e 2006 yılında geldik.

- Sürgün olunacağınızı biliyormuydunuz?

- 5 yaşta olsam da ben bügünkü gibi biliyorum ki, nasıl evden çıktık, vagonlara bindiğimizi, hepisimi 5 parmağım gibi bilirim, aklımda hepisi. Tren yolda bizim köyden Ali eke diyen vardı, o askere gitmemişti, yaşı yetmiyordu, onlar gelip, 2-3 ay tren yolunu Vale'ye kadar yaptılar. Bizi burada, mal vagonlarında götürdüler. Bizim ailede 2 tane amcam gitmişti. Geri geldiler ikiside. Lakin, köyden gidenlerin çoğu geri gelmedi.

- Yolda ne zulümler çektiniz?

- Açlıktı, eşalonda 30 tane vagon vardı, 1 vagonda yemek pişiyordu, kovalarla gidip getiriyorduk, kimisi yerinden kalktığında yemekler yolda dökülüyordu. Açlık çektik elbette... O insanlar bitlendi, hiç birşey yapamadılar, bizim en çektiğimiz şu ki, ölüleri alıp götürüyordular, vagondan atıyormuydular, gömüyormuydular ondan haberimiz yok, bizim vagonda ölen yoktu, başka vagonlarda vardı. Diyorum ya Samarkant'ta yaşıyor Binali diye. O bizim vagondan gittiler şeye, bizim köyde nereye gittiklerini bilmiyordu. Meğer bizde ayakları şişip, irinleyip şey olmuştu, bizden sonra doktora getirip yolladık, kardeşim 14 yaşındaydı, gidip haber alamadı, öldümü kaldımı, ne oldu, hiç şey yapamadık. 2 yıldan sonra Samarkant'daki anneler geldi, böyle böyle oldu, annem hastaladı, bizdekiler hepisi hastaladı da, haber alamadık, ne olduğunu bilmedik. Onun 2 oğlu Azerbaycan da Saatlide Gumora köyünde yaşıyorlar.

- Komendant rejimi nasıl dı?

- Özbekistan'a geldik, komendant rejiminde yaşadık, 1956 yılına kadar, bir köyden diğer köye bırakmıyorlar, ikinci kardeşim, 1954 yılında 10 sınıfı bitirdi. Taşkent'e okumaya gelemedi, çünki komendant bırakmadı. 1956 yılından sonra bıraktılar ki, gelip okudu. Ben 1960'da okudum, girdim.

- Komendant rejiminden nasıl çıktınız?

- Komendant rejiminde, 1956 yılında, 10 yıl süre vermiştiler bize komendatta, 10 yıl, 1944'den 1956'ya kadar, 12 yıl sonra süre bitti, bize izin

verdiler, ondan sonra, nereye olsa gitmeye başladık. Bizi Sırdarya'ya düşmüşsek, onun amcaları, babaları başka vilayete düşmüştü, Andican'a, Samarkand'a. Hepisi ayrı yerlere düşmüştu. Sonra komendanttan ki, çıktık, hepsi bir-birini tanıyıp, bir yere toplandılar. Özbekler çok iyi baktı o vakit. Evlere yerleştirdi, yemek verdiler, açlıktı o vakitte, biz hem çektik, bizden beter onlar çektiler. O vakit savaşda bilirsiniz ki, nasıl durum oldu. Özbeklerle iyi yaşıyoruz, bacı-kardeş gibi, hiç bir şeyimiz yoktu. Fergana vadisi şimdi, her milletde iyiside var, kötüsü de var, Özbekler ile birşeyle tartışıp başladılar ondan sonra, biz düşünüyoruz ki, hükümet tarafından olan şey o, dediler ki, Fergana vadisi çok sıkışık, Rusya'ya gönderelim. Onlar dedi ki, biz gidince, bunlar kalkıp giderler. Sonra onlar, Rusya'nın 7 tane şehrine götürdü, hükümet tarafından, cumhurbaşkanı kendisi yolladı...

- 75 yıl sonra geldiniz vatanınıza...?

- Ben 1977 yılında, turist olarak geldim buraya, 24 gün Tiflis'te kaldık, Kutaisi'de, Poti'de ve s. Orada olduk, oraların hepisini dolaştık. Gelip KQB'de köyümüze gitmeye izin aldık, 1 - 2 saat dolanıp çıktım. 4-5 yaşımda olsam da, gidip evimizin yerini buldum, okula yakın yerdeydi, 70 metre okula kadar. Şimdi, bugün gidip oraları dolaşıp geldik.

- Oralara ki, gittiniz, ne hissler geçirdiniz?

- Şimdi gittik, boş dolaşıp geldik, o vakite kadar babam kolhozda traktor kullanıyordu, sonra Özbekistan'a ki, gittik, 2 yıldan sonra öldü babam, ben 7 yaşındaydım babam ölürken. Büyük kardeşim 16 yaşındaydı. Elbette, zulümler çekildi. Şimdi, bu savaş ki, oldu savaşda elbet, devlete zararı dokundu, Özbekistan'dan, tahıl, mısır, hepsini alıp askere verdi, adamlar hepsi savaştaydı, evde kalanlar hep yaşlılardı, çalışamadılar.

- Sizi çalıştırmak için mi götürdüler oraya?

- Özbekistan, onu bilmem şimdi, belki Gürcüstan'ı, şeyden, Gürcistan'da, hiç Gürcülerle bacı-kardeş gibi yaşıyorduk, hepisi devlet tarafından edilen iştir o. 1956 yılında, önceden sürgün edilen diğer halkları hepsini geri yerine getirdiler, bizi Özbekistan koymadı ki, halk iyi, çalışıyor. Türkiye'ye, 2012'de bır hafta oldum İstanbul'da, benim kardeşimin oğlu var, amcamın torunları var.

- Milletimize ne dua edersiniz?

- Bizde Özbekistan'da dernek başlığı olan, Ömer Salman'a, DATÜB Gürcistan Temsilcisi İsmail Ahmedov'a çok teşekkür ediyorum, ömürleri uzun olsun, bize çok büyük yardımda bulundular, vatanımıza getirdiler. Türkiye devleti, elbet ki, büyük devlettir. Onun için ki, müslüman devletlerden en güçlüsü Türkiye'dir. Sovyetler Birliği nasıl ki, Osmanlı'yı dağıttı. O, da onu istiyor. Lakin onu başaramayacak. O Erdoğan'ın liderliğinde, elbette, uzun ömürlü olacak. Çok minnettarız onlara. ■

Şafika Osmanova
TURKİYE

- Adınız, soyadınız, baba adınız, doğum tarihiniz?

- Babamın adı İsmail. Benim adım Şafika. 86 yaşındayım.

- Sürgünden önce nerede yaşıyordunuz?

- Ahıska'nın Aznavur köyünde yaşıyorduk.

- Yaşantınız nasıldı?

- İyiydi. Ailem tarımla uğraşıyordu. Bahçe, bağımız vardı. Yiyor, içiyor, yaşıyorduk. Birden bu sürgün çıktı.

- Demiryolunda çalıştınız mı?

- Demiryolunda çalışmadık ama demiryolunu işleyen 10-15 kişi bizim evde kalıyordu. Annem onlara yemek yapıp veriyordu. Halimiz yerindeydi. Yemeğimiz çoktu. Geceleri gelip bizde yatıyor, sabah kalkıp işe gidiyorlardı.

- Sürgün yapılacağını ne zaman öğrendiniz?

- Demiryolu yapılırken insanlar, "Bu nedir? Niye yapıldı? Hükümetin ne bildiği var?" diye düşündüler. "Bir sürgün mü olacak" diye düşünüyorlardı ama gerçekten bilmiyorduk. Bir gün sabah 2 asker kapıya vurdular, çıkın dediler. Çıktık, "5 saat içinde evden çıkacaksınız" dediler. 5 saatte ne alabilirsek aldık, taşıdık. Allah'tan demiryolu bize yakındı, her şeyi taşıdık. Kimisi uzaktaydı, getiremediler. Biz her şeyimizi getirdik. Yiyecek de aldık, döşek de aldık. Kazan, tabak her şeyi aldık. Ama çoğu kişi alamadı. Kiminin eşi askere gitmiş, öyle genç kızlar alamadı. Benim babam vardı, her şeyi toplayıp aldık.

- Bütün aile aynı vagonda mıydınız?

- Evet. Babam, annem, hepimiz, 6 kişi aynı vagondaydık. Vardığımızda aynı yere varalım diye. Vardığımızda Buhara Oblastına vardık.

- Vagon nasıldı?

- 40 kişiydik. Hamileler vardı, nişanlı kızlar vardı. Eşleri askere gitmiş, düğün olmadan. Doğum yapanlar oldu. Erkekler vardı. Kapatıyorduk. Ebeler vardı; kimi yaşadı, kimi öldü. 26-27 gün sürdü yolculuğumuz. Bizde hastalanan olmadı ama karşı vagonlarda oldu. Ölenler oldu. Küçük pencereler vardı. "Falanımız, filanımız öldü" derlerdi, duyardık. Ölenleri alıyorlar, trenden atıyorlardı.

Vagon durdu, sonra inin dediler. İndik. Herkes kendi ailesiyle. Oturduk, üstümüzü örtük şalla, battaniyeyle. Üşüyoruz. Yağmur yağıyor, soğuk. Ağlıyoruz. At arabaları geldi, o arabalara bindik, gittik. Ailemle bir aradaydık, hiç ayrılmadık.

- Özbekistan'da sizi kim karşıladı?

- At arabalarıyla Özbekler karşıladı. Götürdüler, bir eve yerleştirdiler. Yiyecek getirmiştik. Yedik, içtik, oturduk. Özbekler bize hiç kötülük etmedi. Çok iyiydiler. Biz gittiğimizde yiyecek bir şeyleri yoktu ama biz götürmüştük. Yaz olduğu için ektik, diktik. İyi yaşadık. Çalıştık. Pamuk ekiyorduk. 19 yaşıma kadar çalıştım. Ama Özbekistan'da çalışmak çok zordu. Gece-gündüz çalıştırıyorlardı. Para da vermiyorlardı. Takı veriyorlardu azar azar. Zor, çok zor günler geçirdik. İyi kötü yaşadık. Evlenen evlendi. Günler geçti. Ondan sonra Özbekistan'dan da sürgün ettiler. Oradan geldik Azerbaycan'a. Azerbaycan bizi çok iyi karşıladı. Geldiğimiz zaman bize ev yeri verdiler. Ev yapmak için malzeme de verdi. Emekli parası verdi. Vatandaş yaptı.

- Ahıska'ya gittiniz mi hiç?

- Hiç gitmedim ama çok gitmek istiyorum. Geceleri yatınca rüyamda görüyorum oraları. Gezmek istiyorum. Çocukluk zamanlarım. Okul okudum. Onları görmek istiyorum ama gidemiyorum. Elimde bir şey yok.

- Özlediniz mi?

- Evet, özledim. Görmek istiyorum. ■

Ziya Osmanov
TURKİYE

Ziya Osmanov: Babamın adı Bayram. Babasının adı Osman. Benim adım Ziya. 1928 doğumluyum.

- ***Sürgünden önce Ahıska'nın neresinde yaşıyordunuz?***

- Ahıska'nın Aznovur köyünde doğdum. Keçilerimiz vardı, savaşa götürdüler. 60-70 yaşındaki adamlar kaldı. Ben de 16 yaşındaydım. Bir abim vardı, o da askere gitti. Dört kız kardeşim vardı. İki oğlandık; Mürteza ve Ziya...

- ***Ne iş yapardınız?***

- Okula gidiyorduk.

- ***Aileniz ne iş yapıyordu?***

- Çiftçilik ve tarım yapıyorlardı.

- ***Sürgüne gönderildiğiniz demiryolunu siz mi yaptınız?***

- Hayır. Biz yardım ettik. Onlara su götürüyorduk. Ailemdeki herkes askere gitti.

- ***Sürgün yapılacağını ne zaman öğrendiniz?***

- Sürgün olacağını bir gün önce öğrendik. Askerler geldi, silahla. Bir gün önce bizi çıkardılar. Arabalar vardı. Elimize ne alabildiysek onları götürüp vagona yükledik. Başkaları geldi. Vagon dolunca kilitlediler. İki asker vagonda nöbet tutuyordu: "Çıkamazsın, gidemezsin." diyorlardı. Tuvalet yok, bir şey yok. Çok zor günler yaşadık.

- ***Biraz o günleri anlatır mısınız? Vagondaki durum nasıldı?***

- Vagona binmeden önce askerler babamı arabayla bir köye götürdüler. İki asker daha sonra onları da getirdiler. İhtiyar adamları... Geldik babam, eve gidiyor, asker izin vermiyor. Evin kapısında nöbet tutuyorlar. Gelip bizim vagona baktılar, koyun koyunaydık biz. Babamı da vagona getirdiler. 6 can aynı yerdeydik. Toplam 30 aile aynı vagondaydık, balık sürüsü gibi...

- ***Nasıldı vagon?***

- Eski. Eski vagon, tahtalar, demirler...

- ***Kaç kişi vardı?***

- 20 - 30 aile vardı.

- ***Ne kadar sürdü yolculuk?***

- 22 gün sürdü. Özbekistan'a vardık.

- ***Kim karşıladı orada sizi?***

- Semerkant şehrinin istasyonu vardı, demiryolunun. Oraya geldik. Ondan sonra arabalarla bizi farklı köylere dağıttılar. Ailemle beraberdik biz.

- ***Orada ev mi verdiler size? Yoksa siz mi buldunuz?***

- Gittik ki bir ev vardı. Penceresi var, camları yok. Kapısı var, tahtası yok.

- Vagonda kadınlar, hamileler, çocuklar var mıydı?

- Bizim vagonda yoktu, yalan söylemeyeyim. Başkalarında vardı. Kadınlar vardı. Genç kızlar, gelinler vardı. Tuvalet yoktu. Biz kendimiz vagonun içini deldik. Etrafını sardık. Çıkamazsın. Adamın tuvaleti gelse, nereye gidecek?

- Vagonda hastalanan oldu mu? Tedavi ediyorlar mıydı?

- Hastalanmadık. Bizim vagonda olmadı ama diğer vagonlarda oluyordu.

- 22 gün sonra Özbekistan'a vardınız. Orası nasıldı? Oradaki insanlar?

- Özbekistan'a getirdiler bizi, bir okul vardı. Oraya yerleştirdiler. Balık sürüsü gibi yatıyorduk. 1 hafta orada kaldık. Bit başladı, orada hastalandı insanlar. Zor günler çektik, Allah size göstermesin.

Vagona binmeden önce askerler babamı arabayla bir köye götürdüler. İki asker daha sonra onları da getirdiler. İhtiyar adamları... Geldik babam, eve gidiyor, asker izin vermiyor. Evin kapısında nöbet tutuyorlar. Gelip bizim vagona baktılar, koyun koyunaydık biz.

- 1944'ten sonra Ahıska'ya gittiniz mi hiç?

- Hiç gitmedim.

- Gitseydiniz nasıl hissederdiniz?

- Dedelerimiz orada doğmuş. Ahıska'da... Şimdi gidemiyorum, ayaklarım ağrıyor. ■

Торговый Дом

АРЕНА

(бывший Военторг)

175 Бутиков Европейского товара

Скидки от 20% до 70%

- Женская одежда
- Вечерние платья
- Мужская одежда
- Одежда для детей
- Кожаные изделия
- Косметика
- Парфюмерия
- Часы и сувениры
- Сотовые аксессуары
- Военные товары

+7 727 277 54 81
ул.Абая, 140 (уг. ул. Гагарина)

www.tdarena.kz

Для аренды офисов и бутиков звоните по тел: 277 54 81, 277 54 82